T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

JAPON HALK MİMARİSİNDE KÖY EVİ (MİNKA)

Fatma Esra GÜLEÇ

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Haşim KARPUZ

Konya 2018

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

JAPON HALK MİMARİSİNDE KÖY EVİ (MİNKA)

Fatma Esra GÜLEÇ

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Haşim KARPUZ

Konya 2018

ÖNSÖZ

Dünyanın neresinde olursa olsun bütün toplumların hikâyeleri, yaşam döngülerini içinde ve etrafında geçirdikleri meskenleri yani konutları ile başlar.

Ev, toplumların kültürlerinin oluştuğu ve yoğrulduğu yer olmakla birlikte, aynı zamanda yansıtıldığı mekânlardır. Yani her toplumun kültürel genlerinin kodlarını, hayat anlayışlarını ve kişilik özelliklerinin temel ögelerini evlerinde bulmak mümkündür.

Bu çalışmada, Japon Kültürü'nün temel ögelerinin doğup geliştiği Japon Köy Evi olan minkayı ve onun etrafındaki gündelik yaşamı, mimari özellikleri ve örnekleriyle birlikte ele almak, halk mimarisi ve mimarlık tarihi açısından önemini ortaya koymak, yapılan koruma ve yeniden değerlendirme çalışmalarını incelemek ve Türkiye'ye tanıtmak amaçlanmıştır.

Japon Köy Evine ilgi duymaya başlamamın ardından Tokyo Üniversitesi Mimarlık Ve Mühendislik Enstitüsü'nde Japon Mimarisi ile ilgili olarak ilk derslerimi aldığım Prof. Tadao Ando'ya, Mimarlık Tarihi dersleriyle Geleneksel Japon Halk Mimarisi konusunda yönlendirmelerde bulunan danışman hocam Prof. Dr. Hiroyuki Suzuki 'ye teşekkürlerimi sunarım.

Kyoto Miyama Kayabuki no Sato köyü alan araştırmasında desteklerini esirgemeyen Kyoto Belediye Başkanı Daisaku Kadokawa'ya, Osaka Açık Hava Müzesi'nde araştırma imkânı veren müze müdürü ve çalışanlarına minnettarım.

Türkiye'ye döndükten sonra Doktora tezi olarak çalışmalarımın ilerlemesinde destek ve katkılarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Haşim Karpuz'a, Prof. Dr. Remzi Duran'a, Prof. Dr. Mine Ulusoy'a teşekkürü bir borç bilir, minnet duygularımı ifade etmek isterim.

Tez tashihleri konusunda her zaman bana yardımcı olan hocam Dr. Öğr. Üyesi Emine Karpuz'un desteklerini unutmam mümkün değil.

Yine bu uzun ve zorlu süreçte her zaman yanımda olan eşim Selim Yücel Güleç'e ve çocuklarıma anlayış ve destekleri için çok teşekkür ederim.

Ekim 2018, Konya

Fatma Esra Güleç

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı Fatma Esra GÜLEÇ	
Numarası 124104001001	
Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi/ Sanat Tarihi
Programı	Doktora
Tez Danışmanı Prof. Dr. Haşim KARPUZ	
Tezin Adı	JAPON HALK MİMARİSİNDE KÖY EVİ (MINKA)

ÖZET

Bu çalışmada, Japon Kültürü'nün temel ögelerinin doğup geliştiği Japon köy evi olan minkayı ve onun etrafındaki gündelik yaşamı, mimari özellikleri ve örnekleriyle birlikte ele almak, halk mimarisi ve mimarlık tarihi açısından önemini ortaya koymak, yapılan koruma ve yeniden değerlendirme çalışmalarını incelemek amaçlanmıştır.

Dolayısıyla bu araştırmada, Japon köy evlerinin tarihi ve coğrafi gelişim süreci, çeşitleri, mimari, dini, kültürel özellikleri işlenerek, korunması ve modern dönemde sosyal hayata yeniden kazandırılması konusunda yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

Literatür taramasında, Japon köy evi konusunda Japonya'da yapılan araştırmalar, Japonya kültürü ve mimarisi hakkında Türkiye'de yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Alan araştırmasında, her şeyden önce on altı yıllık Japonya yaşamı ve bu süre içerisinde Tokyo Üniversitesi, Mimarlık ve Mühendislik Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Tarihi Ana Bilim Dalı'nda tamamladığım yüksek lisans çalışması ve akabinde devam ettiğim doktora çalışması ile, bu sırada gözlemlediğim ve incelediğim mimari yapılar, Japonya Mimarisi hakkındaki bilgi ve tecrübelerimin temelini oluşturmuştur.

Bu çalışmada örnek olarak ele alınan yapılar yerinde incelenmiş, incelemede aynı sıra

ve usul esas alınmış, yapıların; yapım tarihi, plan tipi, yapı malzemeleri, tasarımda kullanılan teknikleri, yapı elemanları ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Ayrıntılı tanım yapılırken örnek yapıların planları çizilmiş ve fotoğrafları çekilmiştir.

"Minka" kelimesinin birinci hecesi olan "Min" halk, "Ka" da mesken demektir. Dolayısıyla, kelime anlamı itibarıyla "minka", "sıradan halkın yaşadığı mesken" i ifade etmektedir. Bu sıradan halktan kasıt, daha çok kırsal kesimde yaşayıp, tarımla veya ormancılıkla, balıkçılıkla veya ticaretle uğraşan halktır. Coğrafi konumuna göre bu uğraşların hepsi ile ilgileniyor da olabilir. İşte bu insanların meskenlerinin genel adı "minka"'dır.

Yani, minkalar, doğa ile iç içe yaşayan insanların meskenleri ve iş alanları olduğu için, içerisinde bulunulan doğa şartları, doğal malzemeler ve hayatı sürdürmek için edinilen mesleğe göre şekil aldığından yerine ve yöresine göre çok çeşitlilik göstermektedir. Dolayısıyla mimarı da mühendisi de çoğunlukla orada oturan insanlar veya o yörede bu işi uğraş alanı edinmiş ismi bilinmeyen marangoz ve ustalardır.

Ancak yine de minkaları farklı açılardan değişik sınıflamalarla ele almak mümkündür. Biz bu çalışmada minkaları, ikamet edenlerin uğraş alanlarına göre (tarım, orman, balıkçılık, ticaret, ipek böcekçiliği), oda planı ve plan tiplerine göre, çatı örtü malzemesine göre ve Japonya'nın sekiz coğrafi bölgesine göre olmak üzere dört ana başlık altında ele alarak inceledik.

Minkalarda binanın yapı malzemelerinin hemen hepsi mevcut şekliyle yaşayanların gözleri önündedir. Ana iskelet malzemesi ahşaptır.

Ahşabın yanında, toprak, taş, kum ve çakıl, kamış, saz ve ağaç kabukları, kiremit, kâğıt ve cila minkanın geleneksel yapı malzemeleridir.

Minka kurulumunda malzemelerin birbiriyle ilişkilendirilmesinde genel olarak bağlama ve geçme teknikleri kullanılmıştır. Ahşap olarak kurulan gövde iskeletinde kolon ve kirişlerde metal çivi kullanılmamış, geçme tekniği uygulanmıştır. Çatı iskeletinde de genel olarak hem iskelet bileşenleri ve hem de iskeletin bitkisel malzeme olan çatı örtüsü yine bitkisel ipler ile birbirine bağlanmıştır.

Kolon veya sütun gibi taşıyıcı unsurların toprak zemin ile temas noktalarında, ara malzeme olarak temel taşları kullanılmıştır.

Ahşap ve bitkisel yapı unsurlarının dayanıklılığını artırmak için ya cila kullanılmış veya genellikle oturma odasında bulunan ısınma ocaklarına baca yapılmayarak çıkan dumanın gövde ve çatı iskeletinin tamamına ulaşmasına olanak verilip, bu malzemelerin islenmesi sağlanarak rutubete ve böceklenmeye karşı dumanın doğal koruyucu olması sağlanmıştır.

Aynı amaçla minkalarda genel olarak oda bölümlenmelerinde sabit duvarlar yerine

hareketli sürgülü kapılar tercih edilmiş, yine odalarda tavan da kullanılmamıştır.

Japon köy evlerinin korunması ve modern dönemde sosyal hayata yeniden kazandırılması konusunda merkezi ve yerel hükümet düzeyinde yapılan çalışmalar, tarih ve kültür mirası tescili, restorasyon ve rekonstrüksiyon, minkaların orijinal yerinde veya taşınıp yeniden kurularak oluşturulan açık hava müzesi (eko müze) kurulması şeklinde olmuştur. Sivil toplum kuruluşları da hükümetler düzeyinde yapılan çalışmalara kaynak sağlama ve mali katkıda bulunma şeklinde gerçekleşmiştir.

Bu çalışma ile Japonya'da geleneksel köy evlerinin üç şekilde modern yaşam içerisinde varlıklarını sürdürmekte oldukları tespit edilmiştir.

Bunlardan birincisi, bünyelerine teknoloji ve malzeme gelişimine paralel olarak yeni malzemeler ilave ederek, yani bitkisel çatı örtüsü yerine kiremit veya metal malzemenin girmesi gibi, varlıklarını bulundukları mekânda sürdürmeleri şeklidir.

İkincisi, doğal ortamında, gerekli restorasyon ve rekonstrüksiyon çalışmaları ile, fonksiyonel farlılıklarla birlikte modern yaşama katılarak, yani, kanalizasyon, elektrifikasyon ve diğer altyapı ilaveleri ile köy evi, iç turizmin ihtiyaçlarını karşılayan müze, kafe veya restoran olarak varlıklarını sürdürmeleri şeklidir.

Üçüncüsü, doğal ortamından alınarak ve aslına uygun şekilde büyük şehir merkezleri veya yakınlarında, büyük şehir insanlarının, araştırmacıların ve turistlerin istifade ettikleri açık hava müzeleri veya eko müzeler (çalışmamızda istifade ettiğimiz Osaka Köy Evleri Açıkhava Müzesi örneğinde olduğu gibi) olarak varlıklarını devam ettirme şeklidir.

Sonuç olarak, minkaları dünyanın sanayi ve teknolojik olarak en gelişmiş ülkelerinden bir tanesi olan Japonya'da geleneksel sivil mimarinin temel yapısı olarak niteleyebiliriz. Minkalar, dikey mimari ve onu mümkün kılan çevreye zararlı beton, demir, çelik gibi yapı malzemeleri ve yine bu dikey mimarinin sonucu olan kalabalık ve stresli toplum bireylerine, doğa ile barış içerisinde insan yaşam alanları oluşturmanın mümkün olduğunu hatırlatmakta, bu açıdan değişik boyutlarda daha fazla ilgi ve incelemeyi hak etmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Japon Halk Mimarisi, Köy Evi, Minka

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin
Adı Soyadı
Fatma Esra GÜLEÇ
Numarası 124104001001
Ana Bilim / Bilim Dalı Sanat Tarihi/ Sanat Tarihi
Programı Doktora
Tez Danışmanı Prof. Dr. Haşim KARPUZ

Tezin İngilizce Adı **VILLAGE HOUSE IN JAPANESE FOLK ARCHITECTURE (MINKA)**

SUMMARY

In this study, it is aimed to examine the Japanese village house (minka), the place where the basic elements of Japanese Culture originated and developed, the daily life around it and architectural features with examples, to demonstrate its importance in terms of folk architecture and architectural history, and to examine the conservation and reassessment work carried out.

Therefore, in this research, studies on the historical and geographical development process, varieties, and architectural, religious and cultural characteristics of Japanese village houses are studied and preserved and social life is restored in the modern period.
In literature research, studies carried out in Japan in the Japanese village house and studies in Turkey about the culture and architecture of Japan were examined.

In this field of research, first of all, a sixteen-year life experience in Japan, the post graduate studies I completed at Tokyo University, Institute of Architecture and Engineering, Department of History of Architecture, the doctorate studies which I started and continued after my post graduate study, and the architectural structures I observed and studied during that time have formed the base of my knowledge and experience about Japanese Architecture.

The structures studied in the field survey were examined on- site, and the examination was based on the same order and method; construction date, plan type, building materials, techniques used in design, building elements were described in detail. Plans were drawn and

photographs were taken of the sample structures while detailed descriptions were being made.

“Min”, the first syllable of the word “minka” means “folk”; and “ka” means dwelling. Therefore, the word "minka" means "dwelling where the ordinary people live". It is meant by ordinary people, living in rural areas, engaged in agriculture or forestry, fishing or commerce. Depending on his geographical location, he may be interested in all of these efforts. Here is the general name of the dwelling of these people, "minka".

That is to say, since minkas are the dwellings and business areas of the people living in touch with nature and the natural conditions, natural materials and the occupation to survive are very different, they come in a wide range of styles and sizes, largely as a result of differing geographic and climatic conditions as well as the lifestyle of the inhabitants. Thus, the architects and engineers of the minkas are people who have been living there or carpenters and craftsmen who have taken up the field of work in that area.

However, it is still possible to study the minkas with different classification from different angles. In this study, we will discuss the minkas under four main topics; according to the major working fields of the residents (such as forestry, fishermen, merchant, silkworm breeding), to the room plan and roof plan, to the roofing material and to the eight geographical regions of Japan.

Almost all of the structure materials on the minkas are abundant in the immediate locality. The main frame material of the structure is wood.

Besides the wood, the soil, stone, sand and pebbles, reeds, straw and tree bark, tiles, paper, lacquer and metal are the traditional structure materials of minkas.

In the construction of minka, the materials are connected with each other and generally the fastening and joint techniques are used. In the body frame constructed as wood, no metal nails were used for columns and beams; conversely, all- wood joints were applied. In the frame of the roof, both the frame components and the roof covering, which are the frame material, are tied together with natural fibres

Foundation stones have been used as intermediate materials at points of contact of load-bearing elements such as column or pillar with the ground.

In order to increase the durability of wood and natural building elements, either lacquer was used or by not building a chimney for the heating ovens which were usually in the living room they enabled the smoke coming out of the ovens reach to the entire body and the roof frame and let the materials became sooty so that this could be a natural protection against damp and bugs.

For the same purpose, generally movable sliding doors were preferred instead of fixed

walls in room partitions in minkas and there weren't ceilings in the rooms.

The works and regulations carried on at the central and local government level on the preservation of Japanese village houses and the restoration of social life in the modern era has been through the registration of history and cultural heritage, restoration and reconstruction, and the establishment of minkas in their original place or an open air museum (eco-museum) by moving and re-establishing them. Civil Society Organizations also contributed to providing funding and financial contribution to the work done at the government level.

With this study, it has been found that traditional village houses in Japan maintain their presence in modern life in three ways.

The first of these is the continuation of the location where they maintain their presence, such as the introduction of tiles or metal items instead of the vegetative roof, by adding new materials in parallel with the development of technology and materials.

The second is to maintain their presence in the natural environment by participating in modern life together with functional restraints and reconciliation work; such as sewage, electrification and other infrastructure additions, as well as village houses, cafes or restaurants that meet domestic tourism needs.

The third is the way of continuing their existence by taking them out of their natural environment but keeping their originality, and moving them in large urban centres or neighbourhoods as open air museums or eco-museums which locals, researchers, and tourists will draw advantage from (such as the Osaka Village Houses Open-museum which we examined during our studies).

As a result, we can characterize minkas as the founding element of traditional folk architecture in Japan, one of the world's most industrial and technologically advanced countries. Minkas remind the crowded and stressed community members who are the result of vertical architecture and building materials such as concrete, iron and steel harmful to its possible surroundings that it is possible to build human living spaces in peace with nature. In this respect, they deserve more interest and examination in different dimensions.

Key Words: Japanese Folk Architecture, Village House, Minka

İçindekiler Tablosu

BİLİMSEL ETİK SAYFASI III
DOKTORA TEZİ KABUL FORMU IV
ÖNSÖZ V
ÖZET VI
SUMMARY IX
GİRİŞ 1
1. Konunun Tanımı 1
2. Konunun Amacı ve Yöntemi 4
3. Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar 5
3.1. Japonya'da Yapılan Çalışmalar 5
3.2. Türkiye'de Yapılan Çalışmalar 9
1. BÖLÜM: JAPONYA'NIN TARİHİ VE COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ 12
1.1. Tarihi Özellikleri 12
1.2. Coğrafi Özellikleri 16
2. BÖLÜM: MİNKANIN GELİŞİMİ 17
2.1. Minka'nın Tarihi 17
2.2. Kültürel Varlık Olarak Minka 24
2.2.1. Sunak (Kamidana, Butsudan) 24
2.2.2. İsimlik (Hyousatsu) 25
2.2.3. Minka ile İlgili Dini Törenler 26
2.3. Japon Halk Mimarisini Oluşturan Etkenler 28
2.3.1. Tarihi Etkenler 28
2.3.2. Çevresel Etkenler 28
2.3.3. Coğrafi ve Kültürel Etkenler 32
2.4. Tescilli Varlık Olarak Minka 33
2.5. Minka Köylerinin Korunması ve Minka Açıkhava Müzeleri 34
2.6. Minka ve Modern Yaşam 35
3. BÖLÜM: MİNKA ÇEŞİTLERİ 37
3.1. İkamet Edenlerin Ana Uğraş Alanlarına Göre 37
3.1.1. Tarım Köylerinde Minka 37
3.1.2. Orman Köylerinde Minka 39
3.1.3. Balıkçı Köylerinde Minka (Gyominka) 39
3.1.4. Tacir Kasaba Evleri (Machiya) 40

3.1.5. İpek Böcekçiliği ve Minka 40
3.2. Plan Tiplerine göre Minkalar 42
3.2.1. Çatı Planına göre Minka 42
3.2.2. Oda Planına göre Minka 46
3.3. Çatı Örtü Malzemesine Göre Minkalar 53
3.3.1. Bitkisel Malzeme 53
3.3.2. Bitkisel ve Kiremit Malzeme 54
3.3.3. Kiremit Malzeme (Kawara Yane) 55
3.3.4. Metal Malzeme 56
3.4. Bölgesine göre Minkalar 57
3.4.1. Hokkaido Minkası 58
3.4.2. Touhoku Bölgesi Minkası 59
3.4.3. Kanto Bölgesi Minkası 60
3.4.4. Chubu Bölgesi Minkası 61
3.4.5. Kansai Bölgesi Minkası 61
3.4.6. Chugoku Bölgesi Minkası 61
3.4.7. Shikoku Bölgesi Minkası 62
3.4.8. Kyushu ve Okinawa Bölgesi Minkası 63
4. BÖLÜM: MİNKANIN MİMARİ ÖZELLİKLERİ 65
4.1. Malzeme ve Teknik 65
4.1.1. Malzeme 65
4.1.2. Teknik 75
4.2. Yapı Elemanları 87
4.2.1. Duvar (Kabe) 87
4.2.2. Çatı (Koyagumi) 92
4.2.3. Tavan (Tenjo) 93
4.2.4. Zemin (Yuka) 96
4.3. Plan Elemanları 99
4.3.1. Kutsunugi (Ayakkabı Çıkarma Tahtası Veya Taşı) 99
4.3.2. Kamachi (Eşik) 100
4.3.3. Shoji (Sürgülü Kapı) 101
4.3.4. Doma (Hayat) 101
4.3.5. Tataki (Balçık Zemin) 102
4.3.6. Agarikamachi (Yüksek Zemin) 102
4.3.7. Engawa (Veranda) 103
4.3.8. Dobisashi (Toprak Sahanlık) 104

4.3.9. Hisashi (Saçak) 104
4.3.10. Niwa (Bahçe) 105
4.3.11. Koushi (Kafes, Parmaklıklar) 105
4.3.12. Sudare (Hasır Perde) 107
4.3.13. Fusuma (Kâğıt Sürgülü Kapı) 107
4.3.14. İrori (Isınma Ocağı, Mangal Ocak) 108
4.3.15. Chanoma veya İma (Oturma Odası) 112
4.3.16. Katte, Daidokoro (Mutfak) 113
4.3.17. Heya (Oda) 113
4.3.18. Tokonoma (Vitrinli Misafir Odası) 114
4.3.19. Oshiire (Yüklük) 115
4.3.20. Furo (Banyo) 117
4.3.21. Benjo, Kawaya (Tuvalet) 119
4.3.22. Kura (Kiler) 120
4.3.23. Naya, Ushigoya, Umagoya (Ahır) 121
5. BÖLÜM: MİNKA VE SÜSLEME 123
5.1. Dış Süsleme 123
5.1.1. Çatı (Yane) 124
5.1.2. Aile Arması (Kamon) 125
5.1.3. Duvar (Kabe) 126
5.1.4. Veranda (Engawa) 126
5.1.5. Temel Taşı (Kiso Ishi) 126
5.1.6. Evin İsim Tabelası (Hyousatsu) 127
5.2. İç Süsleme 127
5.2.1. Yemek pişirilen ocak (Kamado) 127
5.2.2. İrori (Mangal Ocak) 127
5.2.3. Tatami 127
5.2.4. Fusuma 128
5.2.5. Shouji 128
5.2.6. Sunak (Kamidana, Butsudan) 129
5.2.7. İç Çatı 129
5.2.8. Tavan 130
5.2.9. Tokonoma (Niş Şeklindeki Vitrin) 130
5.2.10. Metal Malzeme 131
5.3. Mobilyalar 131
5.3.1. Hakokaidan (Merdiven Dolap) 132

5.3.2. Tansu (Şifoniyer) 132
5.3.3. Chabudai ve Zabuton (Sehpa ve Minder) 133
5.4. Süslemede Kullanılan Malzemeler 133
5.4.1. Ahşap 133
5.4.2. Taş 133
5.4.3. Kağıt 134
5.4.4. Metal 134
5.4.5. Bitkisel Malzeme 134
5.4.6. Kumaş 134
5.5. Süslemede Kullanılan Motifler 134
5.5.1. Bitkisel Motifler 134
5.5.2. Geometrik Motifler 134
5.5.3. Hayvansal Motifler 134
5.5.4. Japon Hat Sanatı (Shodo) 134
6. BÖLÜM: KATALOG (ÖRNEK MİNKALAR) 135
6.1. Kyoto İnosuke Evi 135
6.1.1. İnosuke Evi Planı 136
6.1.2. İnosuke Evi Plan Elemanları 137
6.1.3. İnosuke Evi Malzeme ve Teknik 137
6.1.4. İnosuke Evi Fotoğrafları 138
6.2. Oui Evi (Gifu ili Hida Shirakawa Köy Evi) 145
6.2.1. Oui Evi Planı 148
6.2.2. Oui Evi Yapı Elemanları 150
6.2.3. Oui Evi Malzeme ve Teknik 150
6.2.4. Oui Evi Fotoğrafları 151
6.3. İzumi Evi 164
6.3.1. İzumi Evi Planı 166
6.3.2. İzumi Evi Yapı Elemanları 167
6.3.3. İzumi Evi Malzeme ve Teknik 168
6.3.4. İzumi Evi Fotoğrafları 168
6.4. Shiiba Evi 175
6.4.1. Shiiba Evi Planı 176
6.4.2. Shiiba Evi Yapı Elemanları 176
6.4.3. Shiiba Evi Malzeme ve Teknik 177
6.4.4. Shiiba Evi Fotoğrafları 178
6.5. Yamada Evi 185

6.5.1. Yamada Evi Planı ... 186
6.5.2. Yamada Evi Yapı Elemanları ... 186
6.5.3. Yamada Evi Malzeme ve Teknik ... 187
6.5.4. Yamada Evi Fotoğrafları ... 188
6.6. Yamashita Evi ... 194
6.6.1. Yamashita Evi Planı ... 194
6.6.2. Yamashita Evi Yapı Elemanları ... 195
6.6.3. Yamashita Evi Malzeme ve Teknik ... 195
6.6.4. Yamashita Evi Fotoğrafları ... 196
6.7. Maruta Evi ... 200
6.7.1. Maruta Evi Planı ... 200
6.7.2. Maruta Evi Yapı Elemanları ... 201
6.7.3. Maruta Evi Malzeme ve Teknik ... 202
6.7.4. Maruta Evi Fotoğrafları ... 203
6.8. Harada Çay Seremoni Evi ... 207
6.8.1. Harada Çay Seremoni Evi Planı ... 208
6.8.2. Harada Çay Seremoni Evi Yapı Elemanları ... 208
6.8.3. Harada Çay Seremoni Evi Malzeme ve Teknik ... 209
6.8.4. Harada Çay Seremoni Evi Fotoğrafları ... 209
6.9. Amami Ooshima Seranderi ... 211
6.9.1. Amami Ooshima Seranderi Planı ... 212
6.9.2. Amami Ooshima Seranderi Yapı Elemanları ... 212
6.9.3. Amami Ooshima Seranderi Malzeme ve Teknik ... 212
6.9.4. Amami Ooshima Seranderi Fotoğrafları ... 213
6.10. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi ... 216
6.10.1. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Planı ... 216
6.10.2. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Yapı Elemanları ... 217
6.10.3. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Malzeme ve Teknik ... 217
6.10.4. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Fotoğrafları ... 218
7. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME ... 221
8. BÖLÜM: SONUÇ ... 225
SÖZLÜK ... 227
KAYNAKÇA ... 233
ŞEKİL LİSTESİ ... 238
FOTOĞRAF LİSTESİ ... 240

GİRİŞ

1. Konunun Tanımı

Sanayi ve teknolojik olarak gelişmiş müreffeh bir toplum olan Japonlara çekici gelip, modern yaşam içerisine yaşatmaya gayret ettikleri geleneksel mimari, Japon köy evi nasıl bir yapıdır, nasıl bir yaşam çevresi sunmaktadır, Japon köy evi neden eski güzel günlere özlemin sembolü olmuştur?

Bu çalışmada, Japon Kültürü'nün temel ögelerinin doğup geliştiği Japon köy evi olan minkayı ve onun etrafındaki gündelik yaşamı, mimari özellikleri ve örnekleriyle birlikte ele almak, halk mimarisi ve mimarlık tarihi açısından önemini ortaya koymak, yapılan koruma ve yeniden değerlendirme çalışmalarını inceleyerek Türkiye'ye tanıtmak amaçlanmıştır.

Bilindiği üzere halk mimarisi daha çok çevresel, sosyal, kültürel etkenlerle oluşmuş yöresel ve geleneksel özellikleri bünyesinde barındıran mimarlık olarak tanımlanır. [1]

Tarihsel süreç içerisinde Japonya'daki halk mimarisi değişimlere rağmen geleneksel mimari bir karakter göstermektedir.

Sanayileşme ile birlikte halk köyden kente göç etmiştir. Bu göç nedeniyle kentlerde hızlı bir yeni konut yapımı söz konusu olmuştur. Yeni konutlar modern malzemelerle tasarlanıp inşa edilmiştir.

Waseda Üniversitesi Geleneksel Japon Mimarisi profesörü Nakagawa Takeshi, "The Japanese House" isimli kitabı için yazdığı önsözde;

"Geleneksel Japon mimarisinin kaybolması, ne Meiji döneminden itibaren hükümetlerin izlediği batılılaşma politikaları, ne de 2. Dünya Savaşının bir sonucudur. Aksine 1960'lı yılların başında başlayan hızlı ekonomik büyüme ve bunu izleyen hızlı modernleşmeden kaynaklanmaktadır" demektedir.[2]

Burada, sanayileşmenin bir sonucu olarak kırsaldan şehirlere göç ile birlikte kırsal kesimde nüfusunun azalması ve geleneksel yapının bozulması, kültürel mirasın kaderine terk edilmesiyle büyük oranda kaybolması, büyük şehirlerin ortaya çıkması ile birlikte estetikten uzak kimliksiz çok katlı şehir yapılarının oluşması, aşırı tüketim, trafik, hava kirliliği, çevre

[1] Karpuz, Haşim "Konya'da Halk Mimarisi" **Erdem**, Ankara,2001.
[2] Nakagawa, Takeshi, **The Japanese House**, I-House Press, 2006, pp. viii-ix.

problemleri, stres, sağlık sorunları, hayat pahalılığı gibi konulara girerek bu süreci anlatmak, bilinen şeyleri tekrar etmek olacaktır. [3]

Ancak yine de mesken özelinde kısa bir değerlendirme yapacak olursak şunları söylemek mümkündür:

Kırdan kente genç nüfusun göçü sonucu geride kalanlar, geleneksel mimari ile dini ve kültürel sembol ve sanatlarla bezeli meskenlerin korunmasında güçlüğe düşmüşlerdir. Kısa bir zaman içerisinde geleneksel ve yöresel olan yapı elemanlarını terk ederek fabrikasyon materyaller kullanmaya başlamış, geleneksel köy evleri ya kaderlerine terkedilmiş veya dini ve kültürel özelliklerini yitirerek birer barınağa dönüşmüştür.

Nüfus yoğunluğu yaşayan büyük şehirlerde ise bu açıdan durum daha vahimdir.

Dini sembol ve sanatlar tamamen terkedilerek, sadece yoğun nüfusun "başını sokacakları" barınaklar tesis etmenin derdine düşmüş, yapı elemanları da tamamen fabrikasyon materyallere yerini terk etmiştir.

Özet olarak, bütün bu sebeplerden dolayı şehirlerdeki geleneksel sivil yapılar ve kırsal alandaki köy evleri yani minkalar da yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Çok geçmeden aşırı nüfus yoğunluğu ve sanayileşmenin çevre ve sosyal doku üzerindeki yan etkileri fark edilmeye başlanmış,[4] tabiat ile iç içe olan doğal yaşama özlem dillendirilir olmuştur.

Geçen yüzyılın ilk yarısında Kon Wajiro[5] isimli bir Japon bilim adamı bütün Japonya'yı bu endişe ile dolaşmış ve köy evleri (Minkalar)ın bir envanterini çıkarmıştır.

Bu ve benzeri gayretlerin de yardımıyla, özellikle 80'li yıllardan itibaren büyük şehirlerin gündelik stresini göğüsleyen şehirli nüfus arasında "eski güzel günlere özlem"in su yüzüne çıkmasına sebep olmuş, sanat, mimari, giyim vs. gibi kültürel değerler yeniden revaç bulmaya başlamıştır. Mevcut geleneksel mimarinin restorasyonu, korunması, iyi örneklerin büyük şehir yakınlarına taşınarak açık hava müzesi şeklinde yeniden kurulması ve halka

---

[3] Resmi kayıtlara göre Japonya'da yıllık intihar edenlerin sayısı, çoğunluğu büyük şehirlerde olmak üzere, 30.000 kişiyi aşmıştır. Japon Emniyet Genel Müdürlüğü resmi web sitesi. https://www.npa.go.jp/publications/statistics/safetylife/jisatsu.html (28.04.2018).

[4] 1956 yılında Kumamoto Vilayeti Minamata şehrinde sanayi atıkları sebebiyle insanlara yayılan ve bu şehrin ismiyle anılan Minamata hastalığının yaygınlaşması. Detaylar ile ilgili olarak "Minamatabyo to Nihon no Suigin Taisaku (Minamata hastalığı ve Japonya'nın aldığı Suigin Önlemleri" **Kankyosho** (Japon Çevre Bakanlığı), https://www.env.go.jp/chemi/tmms/pr-m/mat01/ja_full.pdf.

[5] Kon Wajiro, **Nihon Minka no Saiho**, Rekisei Kai, Heibonsha, 2012.

açılması gibi pratik çalışmalar ile bu alandaki akademik çalışmalar bu dönemde daha da hız kazanmış, rağbet görür olmuştur.

Japonya, 130 milyona yakın nüfusu ve Türkiye'nin yarısına tekabül eden yüzölçümü ile kilometre kareye en fazla nüfus düşen ülkelerden bir tanesidir.

Minka dediğimiz köy evleri, kuzeyden güneye, doğudan batıya tüm Japonya'da görülmektedir. Bu çalışmamızda, özellikle bu geniş yelpaze içerisinde geleneksel Japon kültürünü en iyi temsil eden Kyoto Şehri Miyama Kasabası, Kayabukino Sato Köyü[6] ve Osaka şehrinde kurulu bulunan Niho Minzoku Shuraku Hakubutsukan[7] adlı Minka Açık Hava Müzesi içerisindeki köy evlerinden örnekler alınmıştır.

Araştırmamızda esas olarak yaşanılan köy evleri üzerinde durulmuş, diğer yardımcı yapılardan da örnekler verilmiştir.

Şüphesiz Japon Mimarisi, köy evleri yani minkalardan ibaret değildir.

---

[6] Kyoto vilayeti, Nantan şehri, Miyama bölgesi, Kayabukino Sato köyü, Kyoto'nun kuzeyinde 30 km'lik mesafededir. Yaklaşık 341 kilometrekarelik yüzölçümü ve 5100 kişilik kayıtlı nüfusu vardır.

Edo dönemi yani 17. Yüzyıl sonlarında kurulduğu tahmin edilen köyde 57 si bir arada diğerleri dağınık vaziyette 200 ün üzerinde bitkisel çatı örtülü yani Kayabuki çatılı köy evi bulunmakta ve bunların pek çoğu halen muhafaza edilmektedir.

Köy, 1993 yılında Japon Hükümeti tarafından tarihi ve kültürel yapılara sahip bölge olarak tescil edilmiştir.

Yükseliği 900 metreyi bulan Miyama dağının eteklerini kaplayan Ashiu Ormanı ile Yura Deresi arasında kurulan köy, Japonya'da en fazla kırsal özelliklerini koruyan yerlerden biri olması açısından pek çok yerli ve yabancı turistin de ilgi odağıdır.

[7] Japon Köy Evleri Müzesi, 1956 yılında Japonya'nın farklı bölgelerinden örnek sayılabilecek köy evlerinin taşınarak orjinaline uygun olarak açıkhava müzesi içerisinde kurulmasıyla oluşturulmuştur. Köy evinin yöresine göre kullanılan ev alet ve donanımları da aslına uygun olarak ev çevresinde ve içerisinde sergilenmektedir. Müze kendi alanında Japonya'da ilk kurulan müze olma özelliğine sahiptir. 36 bin metrekare alana sahip müze Osaka vilayeti, Toyonaka ilçesi, Hattori Ryokuçi Parkı içerisinde yer almaktadır. Açık hava müzesinde Japonya'nın kuzeyinden güneyine farklı bölgelerden 11 adet Japon minkası yer almaktadır. 17 ve 19. yüzyıllar arasında yapılmış olan bu evlerde 1955 yılına kadar sahibi olan aileler tarafından bilfiil kullanılmaktaydı. Dolayısıyla bu aileler tarafından kullanılan ev alet araç ve gereçleri de orijinal halleriyle muhafaza edilmekte ve sergilenmektedir.

Bunun dışında diğer sivil mimari örnekleri olan Machiya olarak adlandırılan kasaba evleri, Oshiro olarak adlandırılan kaleler, Teien adı verilen Japon Bahçeleri ve Hashi adı verilen köprülere bu çalışmada yer verilmemiştir.

Yine Shinto, Budist tapınakları gibi başlı başına ayrı bir alan olan dini mimariye bu çalışmada yer verilmemiştir.

2. Konunun Amacı ve Yöntemi

Bu araştırmanın temel sorusu, "minka nedir"dir.

Buna ilave olarak minkanın mimari ve kültür değeri de belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu tezin amacı, Japon Kültürü'nün temel ögelerinin doğup geliştiği Japon köy evi olan minkayı ve onun etrafındaki gündelik yaşamı, mimari özellikleri ve örnekleriyle birlikte ele almak, halk mimarisi ve mimarlık tarihi açısından önemini ortaya koymak, yapılan koruma ve yeniden değerlendirme çalışmalarını incelemektir.

Araştırmada, literatür taraması, alan araştırması, gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır.

Literatür taramasında, bu konuda yapılan Türk ve Japon Araştırmacıların eserleri incelenmiştir.

Alan araştırmasında ele alınan yapılar yerinde incelenerek, fotoğraflanmıştır.

Alan araştırması sırasında mümkün olduğu kadar Japon halkının köy evleri ve çevresi ile münasebetleri gözlemlenerek, minka ile ilgili adet ve gelenekleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ele alınan örnek köy evlerinin incelenmesinde aynı sıra ve usul takip edilmiştir.

Minkayı yapı tipi olarak, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuzey kesimleri, Taiwan, Kore Cumhuriyeti ve Güney Doğu Asya ülkelerinde köy evleri ile karşılaştırabiliriz. Ancak, alan araştırması ve literatür zorlukları nedeniyle bu husus gerçekleştirilememiştir.

Bu çalışmada birinci bölümde, genel bir fikir verilmesi açısından Japonya'nın tarihi dönemleri ve coğrafi özellikleri mimarlık tarihi göz önünde tutularak derlenmiş, mimariyi etkileyen çevresel faktörlerin başında gelen Japonya'nın coğrafi ve iklimsel özelliklerine vurgu yapılmıştır.

İkinci bölümde Japon köy evi olan minkanın tarihi gelişim süreci, kültürel varlık olarak minka, Japon halk mimarisini oluşturan tarihi, çevresel, coğrafi ve kültürel etkenler, minkaların

tescili ve minka köylerinin korunması ile modern yaşam içerisinde minkaların durumu ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, ikamet edenlerin uğraş alanlarına, plan tiplerine, çatı örtü malzemesine, bölgesine göre minka çeşitleri ele alınarak şekil ve fotoğraflarla incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, minkanın mimari özellikleri, malzeme ve teknik, yapı elemanları, plan elemanları açısından yine şekil ve fotoğraflarla değerlendirilmiş, minkalarda kullanılan mobilyalara değinilmiştir.

Beşinci bölümde, minkada süsleme ve tasarımı ile minkada bulunan belli başlı mobilyalar konusu ele alınmış, süsleme unsurları incelenmiştir.

Altıncı bölümde, yerinde incelenen ve fotoğraflanan 1 adet orijinal Japon minka köyü olan Kyoto Miyama Kayabukino Sato köyü ve 10 adet örnek minka ele alınarak, temel bilgiler verilmiştir. Bu örneklerin plan çizimleri gerçekleştirilmiş, plan elemanları, malzeme ve teknik değerlendirmeleri her örnek için aynı usulde fakat ayrı başlıklar halinde yapılarak, evlerin detaylı fotoğrafları konulmuştur. Metinsel anlatımı bütünlemesi açısından her fotoğrafın altına yine o fotoğrafla ilgili notlara yer verilmesine özen gösterilmiştir.

Yedinci bölümde, minka ve Japon kültürü, malzeme ve teknik, yapı elemanları, plan elemanları ve mekân tasarımları, minka tipleri ve koruma çalışmaları başlıkları altında araştırma ve bulgu değerlendirmesi yapılmıştır.

Sonuç bölümü sekizinci bölüm olarak düzenlenmiştir.

Bu araştırmamız, konusunda Türkiye'deki öncü çalışmalardan birisi olması nedeniyle, incelenen örneklerde Japonca terminoloji içerisinde kullanılan mimari terimler Türkçe karşılığı olan kelimelerle ifade edilmiş; Türkçe karşılığı olmayan terimler ise orijinal Japonca kelime olarak kullanılmış, kolaylık olması açısından, metinde geçen Japonca kelimelerden oluşan bir de sözlük çalışması yer verilmiştir.

Yine metinde kullanılan şekil ve fotoğraf listeleri düzenlenerek kaynakça ile birlikte eklere konulmuştur.

3. Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

3.1.Japonya'da Yapılan Çalışmalar

Minka'nın Geleneksel Halk Mimarisinin bağımsız bir disiplin olarak araştırma konusu olmasının tarihçesi çok eski değildir.

Minka daha önceleri, Arkeoloji, Antropoloji, Coğrafya, Tarih, Mimarlık, Kültür ve Sanat gibi farklı bilim dallarının uğraş alanları çerçevesinde, bu bilim dallarının kendi ilgi alanlarına bağlı olarak kısmen incelenmekteydi.

Yanagida Kunio (1875-1962), Kon Wajiro (1888-1973), Takeuchi Yoshitaro(1897-1987) [8] ve İshihara Kenji (1895-1984) [9] gibi araştırmacıların gayretleri sonucu, Japon Geleneksel Halk Mimarisi, Japon Sivil Mimarisi içerisinde yukarıda saydığımız disiplinlerin minka ile ilgili alanlarını kapsayan bağımsız bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Şimdi bu araştırmacılar ve önemli eserlerinden bazılarına kısaca bakalım.

3.1.1. Yanagida Kunio Zenshuu (Yanagida Kunio'nun Bütün Eserleri)

Japon folklorü çalışmalarınının öncülerinden olan Yanagida Kunio, Kobe şehrinin bulunduğu Hyogo vilayetinde 1875 yılında doğdu. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi Ziraat Fakültesinde öğrenim gördükten sonra Japon hükümetinde özellikle kırsal kalkınma alanlarında bürokrat olarak çalıştı. Bu sayede Japonya'nın kırsal kesimlerini dolaşarak, yaşam kültürü ve folkloru üzerine ilk çalışmaları gerçekleştirdi. Onun bu çalışmaları kendisinden sonra gelen halk bilimi araştırmacılarına rehber oldu. Bu çalışmalar daha sonra Chikuma Bunko Yayınevi tarafıdan derlenerek 35 cilt halinde Japonca olarak basılmıştır. Bu çalışmalardan bazılarına dijital ortamda da ulaşmak mümkündür.[10]

1962 yılında ölen Yanagida Kunio hakkında çeşitli akademik çalışmalar da yapılmıştır. [11] Yanagida Kunio'nun doğduğu ev, 1972 yılında Hyogo Vilayeti tarafından kültürel miras olarak tescil edilmiş ve Yanagida Kunio Seike Kinenkan adı ile müze olarak düzenlenmiştir. [12]

3.1.2. Nihon no Minka (Japon Köy Evi) ve Kon Wajiro

Japon folklor araştırmacısı olan Kon Wajiro 1888 yılında Japonya'nın kuzeyinde yer alan Aomori Vilayeti Hirosaki şehrinde doğdu. Tokyo Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde öğrenim gördü. Uzun yıllar Yanagida Kunio ile birlikte Japonya kırsalında araştırmalarda bulundu. Tokyo'da bulunan Waseda Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde Profesör olarak Japon Sivil Mimarisi üzerine dersler verdi. Nihon Seikatsu Gakkai (Japon Folklorü Araştırmaları

---

[8] Hayatı ve eserleri ile ilgili olarak, 25.01.2014 itibarıyla http://www.lib.kogakuin.ac.jp/collection/takeuchi/t_index.html.
[9] Hayatı, etkileri ve eserleri ile ilgili olarak, Naoto Nakajima'nın tezi, 25.01.2014 itibarıyla, http://ud.t.u-tokyo.ac.jp/book/thesis/2005-40-3-47-277p.pdf.
[10] https://www.aozora.gr.jp/index_pages/person1566.html (28.04.2018)
[11] Hatanaga, Akihiro., **Yanagida Kunio to Kon Wajiro** (Yanagida Kunio ve Kon Wajiro), Heibonsha,Tokyo, 2011.
[12] Müze ile ilgili olarak müzenin bulunduğu Fukusaki Şehri web sayfası http://www.town.fukusaki.hyogo.jp/0000000248.html (18.04.2018)

Kongresi)'ni kurarak uzun yıllar başkanlığını yürüttü. Onun çalışmaları sayesinde Japon sivil mimarisi özellikle köy evleri olan minkalar akademi dünyasının ilgi alanına girdi. Nihon Kenchikushi Gakkai (Japon Mimari Araştırmaları Kongresi)'nin Başkanlığını da yapan Kon Wajiro 1973 yılında öldü. Kon Wajiro'nun minka ile ilgili ilk çalışması 1927 yılında Nihon no Minka (Japon Köy Evi) ismiyle İwanami Shoten, tarafından basılmıştır. Bu eserin en son 2012 yılı olmak üzere değişik yıllarda pek çok baskısı da yapılmıştır. Kon Wajiro bu eserinde, Japonya'da Hokkaido'dan Kyushu'ya kadar dolaşarak tarım ile uğraşan insanların yaşam alanlarını inceleyerek kendi el yazısı ile plan elemanlarını yazdı ve planlarını çizdi. Japon folkloru ve sivil mimarisi üzerine pek çok eseri olan Kon Wajiro ve çalışmaları ile ilgili de pek çok yayın yapılmıştır. [13]

3.1.3. Tohoku no Minka (Kuzey Doğu Bölgesi Japon Köy Evi), Takeuchi Yoshitaro

1897 yılında Aichi vilayeti Handa şehrinde doğan Takeuchi Kenji, Waseda Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden mezun oldu. Okul hayatı ve daha sonraki ilmi çalışmalarında hocası Kon Wajiro ile birlikte çalıştı. Özellikle Japonya'nın kuzey kesimindeki köylerde alan araştırmaları yaparak folklor ve sivil mimarinin kayıtlara geçmesine katkıda bulundu. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında kırsal kesimin yeniden düzenlenmesi çalışmaları kapsamında Japon Hükümeti içerisinde önemli görevlerde bulundu. Hocasının ardından Japon Mimari Araştırmaları Kongresi ve Nouson Kenchiku Kenkyukai (Kırsal Mimari Araştırmaları Kongresi)'nin başkanlığını yaptı. Takeuchi Yoshitaro 1987 yılında 90 yaşında öldü. Tohoku no Minka (Kuzey Doğu Japon Köy Evi), Kawade Shobou Yayınevi, 1955, dâhil Japonya'nın coğrafi bölgelerine göre minkaları sınıflandırarak bu konuda çalışmalar yapıp kitaplaştırdı. Japon sivil mimarisi üzerine tek başına veya ortak olarak hazırladığı 37 adet çalışmaya imza attı. Ailesi bütün çalışmaları ve kütüphanesini ölümünden sonra Kogakuin Üniversitesi'ne bağışlandı. [14]

3.1.4. Gendai Toshi no Keikaku (Modern Şehir Planlaması), Koyosha, 1924 ve Ishihara Kenji

1895 yılında Hyogo vilayetinde doğdu. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'nde öğrenim gördü. Yüksek lisans ve doktora çalışmasını Japon köy evi minka üzerine yaptı. Daha sonra Tokyo Belediyesi'nde şehir planlama bölümünde çalıştı. 1944 yılında Bandung Teknik Üniversitesinde profesör olarak Endonezya Sivil Mimarisi üzerine alan

[13]Kon Wajiro'nun çalışmaları ile ilgili olarak, **Nihon Minka no Saiho**, Rekisei Kai, Heibonsha, 2012. , Hatanaga, Akihiro., **Yanagida Kunio to Kon Wajiro** (Yanagida Kunio ve Kon Wajiro), Heibonsha,Tokyo, 2011., Kuroishi, Izumi, "Kon Wajiro: A quest for the architecture as a container of everyday life" (1998).
[14] Bu eserlerin tamamının listesi için, http://www.lib.kogakuin.ac.jp/collection/takeuchi/image/t_top2.jpg (28.04.2018).

araştırmaları yaptı. 1950 yılında Japon Sivil Mimari Kongresini kurarak başkanlığı üstlendi. 1984 yılında ölen İshihara Kenji'nin önemli çalışmaları arasında Gendai Toshi no Keikaku (Modern Şehir Planlaması), Koyosha, 1924 ve Toshi Kenchiku Zoukei Riron e no Kousatsu (Şehir Mimarisi ve Modern Şehir Planlaması), 1929, sayılabilir.[15]

Japonya'da minkalar hakkında farkındalık oluşması ve mevcut minkaların korunması yolunda çalışmaların temellerinin bu isimlerin araştırmaları ve eserleri ile şekillendiğini söyleyebiliriz.

Sonuç olarak, bu çalışmaları disiplinize edip, ilmi olarak ortaya koyan ve Japonya'da mimarlık tarihi alanında önemli bir yere sahip eserlerden birisi olarak kabul edilen "Nihon no Minka" kitabı Kon Wajiro tarafından kaleme alınmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce 1922 yılında basılan ve 1927, 1943 ve son olarak meşhur Japon Yayınevi "İwanami Bunko" tarafından 1989'da tekrar basılan "Nihon no Minka (Japon Köy Evi)" , gerek İkinci Dünya Savaşı öncesi, gerekse sonrasında bu alanda en çok okunan eserler arasındadır.[16]

1950'de "Minzoku Kenchiku Kai" (Geleneksel Halk Mimarisi Birliği) olarak kurulan birlik Japonya genelinden uzmanların da katılımıyla 1974 yılında "Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai" (Japon Geleneksel Halk Mimarisi Birliği) olarak gelişmiş, bu birliğin çıkardığı "Minzoku Kenchiku"(Halk Mimarisi) dergisi bu alanda yapılan araştırma ve çalışmaların kamuoyu ile paylaşıldığı bir araç olmuştur.[17]

Ayrıca, ansiklopedi veya Fotoğraf albümü formatında hazırlanan ve yayınlanan eserler de vardır.

Bunlardan birisi 10 cilt halinde Futagawa Yukio ve Ito Teiji tarafından hazırlanan Bijutsu Shuppansha yayınevi tarafından 1957 yılında basılan Nihon no Minka (Japon Köy Evi) dir.

Eserde her ciltte bir tarihi yol güzergâhı esas alınarak o yol boylarındaki önemli tarihi Japon köy evleri ele alınarak incelenmiş, fotoğraf ve planlarına yer verilmiştir. Dasa sonra bu

---

[15] Ishida Yorifusa, Shoji Sumie, "Dr. Ishihara Kenji: An Architect, Pioneering Planner and Devout|Christian" http://www.etsav.upc.es/personals/iphs2004/pdf/202_p.pdf, 05.01.2018 tarihi itibarıyla. ; Nakajima Naoto, " **Toshi bi undouka İshihara Kenji no Toshi bi ron ni kansuru Kenkyu** (Şehir Estetisyeni olarak İshihara Kenji nin Şehir Estetiği Teorisi), Journal of the City Planning institute of Japan, No 40-3, October 2005.

[16] Yanagida Kunio, "Kon Wajiro to Minka(Yanagida Kunio, Kon Wajiro ve Mink)", **Minzoku Kenchiku (Halk Mimarisi Dergisi),** №109, 1996. Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai, http://members2.jcom.home.ne.jp/mta5-8hg3yd7/konnyanagida.html. (20.12. 2015).

[17] "Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai" **Japon Halk Mimarisi Birliği Dergisi** için resmi web sitesi: http://www.folkhouse.org/.

eser, coğrafi bölgeler esas alınarak yeniden düzenlenmiş, bazı ilavelerle birlikte 1980 yılında bu defa Shinpan Yayınevi tarafından yeni versiyon olarak basılmıştır.

Bir diğeri de, 8 cilt halinde Sekino Masaru tarafından hazırlanan ve Gakushu Kenkyusha Yayınevi tarafından 1981 yılında basılan Nihon no Minka (Japon Köy Evi) dır. Eserin ilk yedi cildi, coğrafi bölgelere göre Japon köy evi örneklerini ele alarak incelemiş, fotoğraf ve planlarına yer vermiştir. 8. cilt ise Japonya'da yapılan batı usulü ev örneklerine ayrılmıştır.

Bu konuda, son olarak, Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai (Japon Geleneksel Halk Mimarisi Birliği) tarafından pek çok akademisyenin katılımıyla hazırlanarak 2001 yılında Kashiwa Shobo tarafından yayınlanan Minzoku Kenchiku Dai Jiten (Büyük Halk Mimarisi Sözlüğü) kitabı, minka ile ilgili pek çok araştırma ve makaleden oluşmaktadır. Söz konusu çalışma, bu alanda en çok referans alınan kaynaklardan birisidir.

3.2. Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de Japonya araştırmaları genellikle Kültür (Bozkurt Güvenç), Tarih (Selçuk Esenbel, Mete Tunçoku, Merthan Dündar) ve Sosyoloji (Toshihiko İzutsu eserlerinden çeviriler) alanlarında göreceli olarak zengin olmasına karşın, geleneksel Japon halk mimarisi ile ilgili çalışmalar oldukça sınırlı ve dar kapsamlıdır.

Bunlardan belli başlıları da aşağıdaki gibidir:

1) Ayverdi, Aligül, "Japonya'da İki Ev", İstanbul 1963 ve aynı yazarın "Japonya Mimarlığı Mekânı- özellikle İç Mekân Kuruluşuna Yaklaşım", İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları, s:24, İstanbul 1972.
2) Yamamoto,T., Geleneksel Türk Ve Japon Evlerinin Mekânsal Ve Yapısal Açıdan Karşılaştırılması Ve Koruma Yöntemlerinin İncelenmesi. MSÜ Fen Bil. Ens. Y.L. Tezi, İst. 1989.
3) Ertürk, İ.K., "Geleneksel Japon Evinde Kültür-Mekân İlişkileri ve Batılılaşma Evriminin Getirdikleri", Kültür Ve Mekân. Yapı-Yaşam 95. Bursa, 1995.
4) Kandil, M., 1995, "Kültürel Değerin Mimari Tasarımda Kullanılması (Günümüz Japon Mimarlığından Üç Örnek), Kültür Ve Mekân. Yapı-Yaşam 95. Bursa, 1995.
5) Demirarslan, Deniz, "Türk Ve Japon Konut İç Mekânlarında Depremsellik Açısından Konut Ve Eşya Kullanım Alışkanlıklarının İrdelenmesi" Deprem Sempozyumu Sunumları, Kocaeli 23-25 Mart 2005.
6) Ayhan, Yelda, "Japonya'da Kentsel Koruma ve Yerel Toplumun Gelişimindeki

Rolü: Sawara Önemli Tarihi Bina Grupları Koruma Alanı" Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi Cilt: 3, Sayı: 1, s. 47-63, Haziran 2011.

Ancak geleneksel sivil mimari ve özellikle kırsal mimari alanında Türkiye'de de akademi dünyasında sayıları henüz çok olmasa da kıymetli çalışmalar ortaya konulmuş ve konulmaya devam etmektedir.[18]

Örneğin, Türkiye'de sivil mimari içerisinde köy evi mimarisiyle ilgili olarak Orhan Özgüner ve Reha Günay'ın çalışmalarına burada özellikle değinmek gerekir.

Özgüner'in 1970 yılında ODTÜ yayını olarak çıkan Köyde Mimari Doğu Karadeniz çalışmasında, Doğu Karadeniz'in bölgesel özellikleri, yerleşim merkezleri, köy evleri, seranderler, köprüler ele alınarak incelenmiş ve haritaları çizilmiştir.[19]

Günay ise, 1975-79 yılları arasında Antalya'nın İbradi ilçesine bağlı Ormana köyünde yaptığı ve 150 ye yakın köy evini incelediği çalışmasında, ev planı, oda ölçüleri detaylı bir şekilde verilmiş, köyün mimari görünümü ve yaşam biçimi detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. [20]

Yine Günay'ın bir diğer çalışması, Antalya ili, Elmalı İlçesi ve yöresel mimarlığını konu alan çalışmasıdır ki, 2008 yılında Elmalı Belediyesi'nin katkılarıyla Ege Yayınları tarafından yayınlanmıştır. Günay bu çalışmasında, Elmalı'nın coğrafi, idari, ekonomik ve sosyal yapısı, mahalleleri, toplum yapıları, konutları ele alarak, ev örneklerini ele alıp, planlarını detaylı olarak çizmiştir.[21]

Günay'ın ayrıca, Safranbolu evleri ile ilgili yaptığı çalışmanın İngilizce ve Japonca'ya çevrilerek yayınlandığını da belirtelim.[22]

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, İlgili Belediyelerin yaptığı çalışmalar ile Safranbolu, Beypazarı, Konya Bedesten, Ankara Hacı Bayram civarında, Bursa

---

[18] Haşim Karpuz, "Serander ve Loft: Türk ve Norveç Halk Mimarisinde Eş Değerli İki Yapı, **ODTÜ Mimarlık Dergisi**, Cilt::19, Sayı: l-2, Ankara, 2003, s.71-82., "The Architectural Characteristics of Traditional Houses in Konya and their conservation problems", **The Otoman House, Papers From the Amasya Symposium**, 24-27 September 1996, Hertford, 1998, p. l16-124.

[19] Orhan Özgüner, **Köyde Mimari Doğu Karadeniz**, ODTÜ Yayınları No 13, 1970, Ankara.

[20] Günay, Reha, **Elmalı ve Yöresel Mimarlığı**, Ege Yayınları, İstanbul, 2008.

[21] ___, Ormana, **Toroslar'da Bir Köy**, Homer Kitabevi, 2017.

[22] **___, Safranbolu Evleri**, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları. Japonca Çevirisi, **Safranbolu no Minka**, Yapı Yayınları, İngilizce Çevirisi, **Safranbolu Houses** isimleri altında aynı yayınevince yayınlanmıştır.

Yörük Köyü, İzmir Şirince'de de olduğu gibi restorasyon ve renovasyon çalışmaları ile modernite içerisine gelenekselin yeniden kazandırılması çalışmalarını da burada vurgulamak gerekir.

Ancak yine de Anadolu medeniyet ve kültürünün temeli sayılabilecek köy evleri ile ilgili farkındalığı artırarak muhafaza ve sosyal hayata yeniden kazandırma çalışmalarında alınacak yol hayli fazladır.

Bu sebeple sadece Geleneksel Japon Köy Evi'ni konu alan bu araştırmamızın, Japonya gibi farklı bir ülkedeki durum ile ilgili örnek teşkil edebilecek Türkçe bir kaynak olması açısından alanındaki bir boşluğu dolduracaktır.

1. BÖLÜM: JAPONYA'NIN TARİHİ VE COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

1.1.Tarihi Özellikleri

Japonya adalarında insan hayatının başlangıcından yakın çağlara kadar dış etkilerin olmadığı bir kültür gelişmiştir. Ancak orta ve yakın çağlarda denizciliğin gelişmesiyle birlikte hem coğrafik hem de kültürel olarak denizden komşuları olan Çin ve Kore ile iletişim ve etkileşim içerisine girmiştir.

Çin üzerinden Budizm'in ülkeye girmesi 6-7. yüzyıllarda olmuş, bütün ülkeye yayılmıştır. 17. yüzyıldan itibaren Avrupa kültürünün etkileri görülmeye başlamış, 20. yüzyıl ile beraber Amerikan kültürü ile birlikte batı kültürü toplumun her kesiminin gündelik yaşamında derin etkiler meydana getirmiştir. Ancak yine de geleneksel kültürün, sanatın, mimarinin, gastronominin ve insani değerlerin yaşatılmasına ve dünyaya tanıtılmasına özen gösterilmiş ve gösterilmeye devam edilmektedir.

Burada araştırma konumuzun tarihi zeminini daha anlaşılır kılmak için, Japonya'nın okullarda derslerde okutulan bilinen tarihi dönemlerine de kısaca değinmek faydalı olacaktır.[23]

Japonlar için ilk bilinen dönem, avcılık ve balıkçılıkla uğraşılan MÖ 300'lü yıllara kadar süren Jomon Dönemi'dir.

Yerleşik tarımın yapılmaya başlandığı dolayısıyla yerleşik köy hayatının ortaya çıktığı dönem MÖ 300-MS 300 yılları arasındaki Yayoi Dönemi' dir. Bu dönemde küçük şehir beylikleri oluşmuştur.

Ölen beyler için anıt mezarlar ve onun etrafında toplu mezarlıkların oluşturulmaya başladığı dönem 300-538 yılları arasındaki Kofun(Anıt Mezarlar) Dönemi'dir.

Günümüzde bile en meşhur Japon tarihi sima olan ve Japon idare sisteminin bilinen en eski kurucusu kabul edilen Prens Shotoku Taishi (574-622)'nin Çin'den Budizm'i Japonya'ya getirmesi ve Nara vilayetinde Asukadera isimli bir tapınak inşa etmesi (596) Japonya için yeni bir dönemin kapılarını açar. Asuka Dönemi (538-710), hem kültürel hem de mimari açıdan Japonya'ya Budizm'in tesirlerinin yoğun olarak geldiği ve yayıldığı dönemdir.

[23] Japonya'nın tarihi dönemleri ile ilgili olarak, Yoshio, Tanaka, **Japan As It Is**, Gakken, 1990, pp.12-20.

Fotoğraf: 1. Bugünkü haliyle Asukadera Tapınağı, https://i2.wp.com/japantemple.com/wp-content/uploads/2015/08/0172-e1442349141699.jpg (01.08.2015).

Asukadera ile birlikte Nara vilayetinin önemi artmış, Japonya tarihinde 710-784 tarihleri arası Nara Dönemi olarak adlandırılmıştır.

Daha sonra o zamanki ismi Heian olan Kyoto'ya, Heian ismi ile büyük bir tapınak inşa edilmesi ve başkentin Kyoto'ya taşınması ile Heian Dönemi(794-1185) başladı. Böylece Japonya'nın en planlı şehri olan Kyoto'nun inşa edilmesi süreci başlamış oldu.

Heian Dönemi, hanlıklar arası çeşitli savaşlara sahne oldu. Heiji (1159) ve Gempei (1185) savaşlarından sonra 1192 de 1192'de Minamoto Yoritomo'nun büyük komutan (Shougun) seçilmesi ile 1333 yılına kadar devam edecek Kamakura Dönemi başlamış oldu. Yapımına 1252 yılında başlanılan ve 11,3 metre yüksekliğe sahip oturan Buda heykelinin Kamakurada inşa edilmesi, Kamakura'nın dini ve siyasi merkez konumunu kuvvetlendirmiş oldu.

Japon kültürünün en önemli unsurlarından olan Zen felsefesi ve Çay seremonisi bu dönemde Japonya'ya ulaşmıştır. Yousai (1141-1215) isimli Budist rahibin Çin'e giderek Budizm'in bir mezhebi olan Zen inancı ile birlikte ilk çay tohumlarını Japonya'ya getirmesi ve Saga vilayetinde Ryousenji tapınağı civarına ekmesiyle çay üretiminin başlaması ve çay içme âdetinin yerleşmesi de bu döneme rastlar. Daha sonra Zen inancı ve Çay seremonilerinin gerçekleştirildiği ve Kyoto'daki Altıntapınak (Kinkakuji) ile zirveyi gören çay evleri (Chashitsu), Japon sivil mimarisinde özel bir konuma sahip olacaktır. Cengiz Hanın oğullarından Kubilay Hanın Pekini başkent yaparak Çin imparatoru olması ve daha sonra

Moğolların Japonya'yı istilaya niyetlenmesi ancak başaramamaları bu döneme rastlar.

İmparator Kenmu(1288-1339) Samurai idaresine karşı çıkarak Kamakura dnemini sona erdirdi. Ancak, Samuraiların önemli konumlara gelmesinin önüne geçmek için çeşitli düzenlemelere gitmesi üzerine Kyoto'yu ele geçiren büyük komutan Ashikaga Shogun'un isyanı ile karşılaştı. Sonuçta Ashikaga Takauji Shogun'un üstün gelmesi ile Ashikaga Hanedanlığı'nın hüküm sürdüğü Kyoto merkezli Muromachi Dönemi (1338-1573) başladı. Bu dönem Osmanlı imparatorluğu'nun İstanbul'u fethederek dünya devleti konumuna gelip Avrupa'yı baskı altına aldığı dönemdir. Ticaret yollarında sıkışan başta Portekiz ve İspanya olmak üzere Avrupa devletlerinin okyanuslara açılarak denizaşırı sömürge arayışlarına giriştikleri, yenidünyayı keşfettikleri döneme tekabül eder. Bu çerçevede Portekizliler Japonya'ya ulaşarak hem Hıristiyanlığı ve hem de ateşli silahları Japonlara ulaştırmışlardır.

Japon Samurai komutanlarından Nobunaga Portekizlilerden temin ettiği ateşli silahlarla diğer komutanlara ve Ashikaga hanedanlığına üstünlük sağlamış, 1568'de Kyoto'yu hâkimiyetine alarak, Muromachi Dönemi'ni sona erdirmiştir. Bundan sonraki Oda Nobunaga (1534-1582) ve daha sonra Toyotomi Hideyoshi (1537-1598) 'nin hüküm sürdüğü kısa bir dönem Azuchi Momoyama Dönemi (1573-1603) dönemi olarak adlandırılmıştır.

1600 yılında Sekigahara Savaşı'nda Hideyoshi gibi Nobunaga'nın komutanlarından birisi olan Tokugawa İyeyasu (1542-1617) , Hideyoshi'nin komutanlarından İshida Mitsunari (1560-1600) 'nin ordusunu yenerek Edo (Tokyo) merkezli Japon devletinin birliğini oluşturdu. Böylece 1603 yılından 1867 yılına kadar Tokugawa Hanedanlığının hüküm sürdüğü Edo Dönemi başlamış oldu.

Tokugawa İyeyasu, idari merkezi o zaman Edo ismine sahip olan Tokyo'ya taşıdı. İmparatorluk hanedanı ise herhangi bir idari yetkiye sahip olmadan Kyoto'da devam etti. Tokugawa ve sülalesi "Han" olarak adlandırılan ve bütün vilayetleri kapsayan, kalesi olan yönetim birimleri oluşturarak hanedanlığa bağlı Samurailar hükümeti (Bakufu)'ni ülke genelinde tesis ettiler. Bushi olarak adlandırılan samurai sınıfının en üstte olduğu, memurlar, tacirler ve köylüler olarak toplumun katmanlara ayrıldığı bu sistemde, her gurubun taşıyabileceği silah, giyebileceği kılık kıyafet, oturabileceği evin planı ve kullanabileceği malzemesi, binebileceği hayvanı, saç şekline kadar her şey Bakufu tarafından belirlendi.

Dolayısıyla konumuzla bağlantılı olması açısından, daha çok idare merkezlerinde oturan samuraiların konutları daha görkemli malzeme ve plan ile yapılırken, tacirler onlara göre biraz daha küçük, dükkân ve evin bir arada olduğu konutlarla sınırlandırıldılar. Genel olarak tarım

ile uğraşan köylüler ise çok basit, çevreden bulunan ve ekonomik anlamda çok kıymet ifade etmeyen daha çok kendi el emeği ve gayretine bağlı malzeme ile meskenlerini kurabildiler.[24]

Özellikle ABD Amirali Perry'nin Japonya'ya gelmesi, 1854'de Japonya ile ABD arasında anlaşma yapılması ile Tokugawa Hanedenı gücünü kaybetmeye başladı. Bu durum Japon aydınlarının Batı dünyasını ve sanayileşmesini, yönetim sistemini tanıması, Tokugawa Askeri Rejimine karşı anayasal bir imparatorluk taleplerinin artması ve dış ticaret yoluyla Japonya'nın zenginleşmeye ve Batıya yönelmeye başladığı Meiji Dönemi (1868- 1912) ne kadar sürdü. 1868'de Tokugawa Hanedenlığına son verilerek, devletin başına Kyoto'daki imparatorluk ailesinden Mutsuhito (1852-1912) "Meiji" lakabıyla tahta getirildi. Batıcı aydınlar eliyle hazırlanan anayasa 1889'da kabul edildi. 1894 Japonya-Çin Savaşı, 1904 Japonya-Rusya Savaşı kazanıldı. 1910'da Kore yarımadası Japonya tarafından işgal edildi. Bu dönemle birlikte toplumsal sınıf farklılıkları etkisini yitirmeye başladı. Her sınıf ekonomik gücü nispetinde kaynakları kullanır oldu. Dolayısıyla köylüler de ekonomik durumlarına göre statü farklılaşmasına doğru kaydı. İşte bu dönemde eskiye göre daha görkemli minkalar daha sık inşa edilmeye başladı. Günümüze kadar yaşayan ve Japon idareleri tarafından tarih ve kültür varlığı tescili yapılan minkaların pek çoğu işte bu Edo dönemi sonları ile Meiji döneminde inşa edilen yapılardır.

İmparator Meiji ile birlikte Japonlar her imparatorun tahta çıkması ile birlikte kendilerine imparatorlar ve dönemleri hükümet tarafından belirlenen lakap ile anılmaya başlandı. 1912'de Meiji'nin ölmesi ile yerine oğlu Yoshihito (1879-1926), "Taisho" lakabıyla tahta geçti. Böylece 1912-1926 arası Taisho Dönemi olarak adlandırıldı. 1. Dünya Savaşı yıllarını içeren bu dönemde Japonya müttefik Devletler ile birlikte hareket etti. Silah sanayii başta olmak üzere çeşitli sektörlerde sanayii alt yapısı bu dönemde oluşturuldu.

1926'da İmparator Taisho öldü ve yerine oğlu Hirohito (1901-1989), "Showa" lakabıyla tahta oturdu. Dolayısıyla 1989'a kadar olan dönem Showa dönemi olarak adlandırıldı. Bu dönem içerisinde, Büyük Asya imparatorluğu ideolojisi doğrultusunda Manchurya, Çin ve Güney Asya ülkelerinin işgal edildi. Japonya-Çin Savaşı, 2. Dünya Savaşı, ABD'nin Japonya'ya Atom bombaları atması, ABD güdümünde yeni anayasa'nın yürürlüğe konması ve yeni devlet yapılanmasının gerçekleştirilmesi, Kore Savaşı, Japonya'nın BM üyesi olması,

[24] Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai hen, **Minzoku Kenchiku Dai Jiten** (Büyük Halk Mimarisi Sözlüğü), Kashiwa Shobo, 2001. pp.350.

sanayileşme ve ekonomide Japon Mucizesi'nin gerçekleşmesi ve Japonya'nın ABD'nin ardından ekonomisi en büyük ikinci devlet olması bu dönemde gerçekleşti.

İmparator Hirohito'nun 1989'da ölmesiyle oğlu Akihito (1933-) "Heisei" lakabıyla tahta geçti ve 1989'dan günümüze kadar gelen dönem de Heisei Dönemi olarak adlandırıldı. Japonya bu dönemde dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olma durumunu sürdürürken, aynı zamanda 1995 'de büyük Hanshin ve Kobe Depremi ve 2011'de Kuzey doğu ve Büyük Okyanus Büyük Depremi ve Tsunami felaketlerini yaşadı.

1.2.Coğrafi Özellikleri

Japonya, 3000 nin üzerinde adadan oluşan ve Asya kıtasının en doğusunda yer alan bir ada ülkesidir. En kuzeyde yer alan Hokkaido adası ile en güneyde yer alan Okinawa adası arasındaki mesafe 3000 km'den fazladır. Japonya 380,000 kilometrekare yüzölçümü ile Türkiye'nin yarısı kadar bir alana sahiptir. Bu yüzölçümünün de %75'i 3800 metre yüksekliğe sahip meşhur Fuji Dağı ve 3000 metre yüksekliği bulunan Japonya Alpleri hariç, genel olarak ormanlarla kaplı dağlık arazidir. Yılın her mevsiminde bol yağışlı olan ülkede kuzeyden güneye kar ve yağmur yağış miktarları ile hava sıcaklıkları farklılıklar gösterir. Orta kesimde bulunan Tokyo'nun yıllık ortalama sıcaklığı 15 derece iken, en kuzeydeki Hokkaido adasında 6 derecedir. Hiç kar yağmayan Okinawa adasında ise yıllık ortalama yaklaşık 22 derecedir. Ülke yaz ve sonbahar aylarında her yıl ortalama 20-30 tayfuna maruz kalır. Boydan boya fay hatları üzerinde kurulu ülkede çok fazla irili ufaklı depremler meydana gelir. 4 mevsimin görüldüğü ülkede mevsim aralıkları hemen hemen Türkiye ile aynıdır. Yüksek nem oranı nedeniyle özellikle yaz ayları tropikal iklimi andırır.[25]

[25] Tanaka Yoshio, **Japan As It Is**, Gakken, 1990.

2. BÖLÜM: MİNKANIN GELİŞİMİ

2.1. Minka'nın Tarihi

"Minka" kelimesinin birinci hecesi olan "Min" halk, "Ka" da mesken demektir. Dolayısıyla, kelime anlamı itibarıyla "minka", "sıradan halkın yaşadığı mesken" i ifade etmektedir. Bu "sıradan halk, tarımla veya ormancılıkla uğraşıyor olabilir, Japonya bir ada ülkesi olduğu için balıkçılıkla uğraşıyor olabilir veya ticaretle uğraşıyor olabilir. Coğrafi konumuna göre bu uğraşların hepsi ile ilgileniyor da olabilir. İşte bu insanların meskenlerinin genel adı "Minka"dır.

Genel olarak minka, yaşam alanı ile çalışma alanını birlikte ihtiva eden mekândır. Mesela, tarım, orman veya balıkçılıkla uğraşan köylüler için ilerleyen bölümlerde detaylı olarak ele alacağımız "Doma", meskenin toprak zeminli, Anadolu köylerinde "hayat" olarak tabir edilen bölümü iş mekânı olarak kullanılırken, ticaret ile uğraşan meskenlerde bu mekân "dükkân" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tarihi belgelerde "minka" kelimesine ilk olarak Kamakura Dönemi (1185-1333)'nde yazılmış olan "Azumakagami" de rastlanmaktadır.[26] Ancak, günümüze kadar ulaşan minkalar daha sonraki tarihlere aittir. Sayıca çok az olsa da bazı yörelerde halen Muromachi Dönemi (1333-1492)'ne ait olanları mevcut olmakla birlikte, genel olarak 18 yy. ortalarından 20 yy. ilk yarısı arasında yapılmış olanları çoğunluktadır.

Minkaların Japonya geneline yayılması, Edo dönemi(1603-1868) ortalarından itibaren tarım köylerinin gelişmesi ile birlikte tarıma dayalı toplumsal yapının yaygınlaşması, çiftçilik ve marangozluk aletlerinin gelişmesi sayesinde olmuştur. Tarım alanındaki zenginleşme ve uğraş alanlarının çoğalması önceleri basit bir yapı olan minkaların farklı fonksiyonların icra edilebildiği mekânlara doğru evrilmelerine yol açmıştır. Önceleri sadece tarla ve bahçe işleri ana uğraş alanı olan tarıma, ipek böcekçiliği, hayvancılık vs. eklenmiş, böylece ana binaya yeni uğraşların icra edildiği mekânlar eklenmiştir. Bölgesel uğraşlar, minkaların gerek iç tasarımı gerekse dış görünüşlerinin bölge içerisinde birbirine benzemesine yol açmış, diğer bölgeler ile farklılaşmasını sağlamıştır. Mesela, Kanto bölgesinde yaygınlaşan ipek böceği yetiştiriciliği sayesinde Japon ekonomisi ipek ihracatı yoluyla Edo Dönemi sonları ile Meiji dönemi başlarında gelir elde etmeye başlamış, o zamana kadar tarla ve bahçe mahsullerinin işlenmesi

---

[26] "Azumakagami" ile ilgili olarak, 01.25.2014 erişim tarihi itibarıyla, http://www.klnet.pref.kanagawa.jp/information/pdf/rekishibunken55/001azumakagami.pdf, ve http://hiki.cre.jp/history/?AzumaKagami .
Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai Hen**, Zusetsu Minzoku Kenchiku Daijiten**, Kashiwashobo 2001, s.12.

için yatay olarak genişletilen minkalar, ipek böceğinin daha hızlı yetişmesi ve üretim kapasitesinin artmasını sağlamak için daha sıcak ortamlardan istifade etmek amacıyla ara kat, çatı arası mekânları gibi dikey genişletilmiştir. Yine hayvancılık için elverişli olan Tohoku bölgesinde hayvancılık ile tarım birlikte yapılmış, bir tarafta ahırlar diğer tarafta da yaşam alanı ve tarım ürünü işleme alanı olarak fonksiyonel ayrımı sağlamak amacıyla "L" şeklindeki minka planları gelişmiştir. Kışın sert ve kar yağışının yoğun olduğu Japon Denizi kıyı şeridinde minkaların saçak kısımları geniş tutulup "Hikishi" diye adlandırılan geçiş koridorları oluşturulmuştur.

Sonuç olarak, minkalar, doğa ile iç içe yaşayan sıradan insanların meskenleri ve iş alanları olduğu için, içerisinde bulunulan doğa şartları, doğal malzemeler ve hayatı sürdürmek için edinilen mesleğe göre şekil aldığından, bu şartlara bağlı olarak yerine ve yöresine göre çok çeşitlilik göstermektedir.

Dolayısıyla mimarı da mühendisi de çoğunlukla orada oturan insanlar veya o yörede bu işi uğraş alanı edinmiş ismi bilinmeyen marangoz ve ustalardır. Herhangi bir lüks gözetilmeden, amaca hizmet edebilecek basitlik ve fonksiyonellik, en ucuz şekilde nasıl sağlanır düşüncesi ile vücuda getirilmiş meskenlerdir.

Ancak bu durum, Japonların, doğaya saygı ve doğal malzemeye önem ve doğal ortam ile birlikte var olmaya özen gösteren geleneksel milli özellikleri sayesinde herhangi bir başıboşluğu oluşturmamış, zamanla bölgesel ortak özellikleri barındıran geleneksel yapı şekillerinin doğmasını sağlamıştır. Bu konuyu da ileride bölgelere göre minka stilleri bölümünde ele alacağız.

Hanedan mensupları ve yüksek dereceli Samurai aileleri gibi yüksek yönetici sınıfın oturduğu köşk, konak, saray olarak anlamlandırabileceğimiz "Shinden Stili" ile Zen inancının yaygınlaşması ile birlikte Shinden Stilinin gelişmesi ile ortaya çıkan "Shouin Stili" yapılar da orta çağdan bu yana görkemli sembolik yapılar olarak görüle gelmiştir.

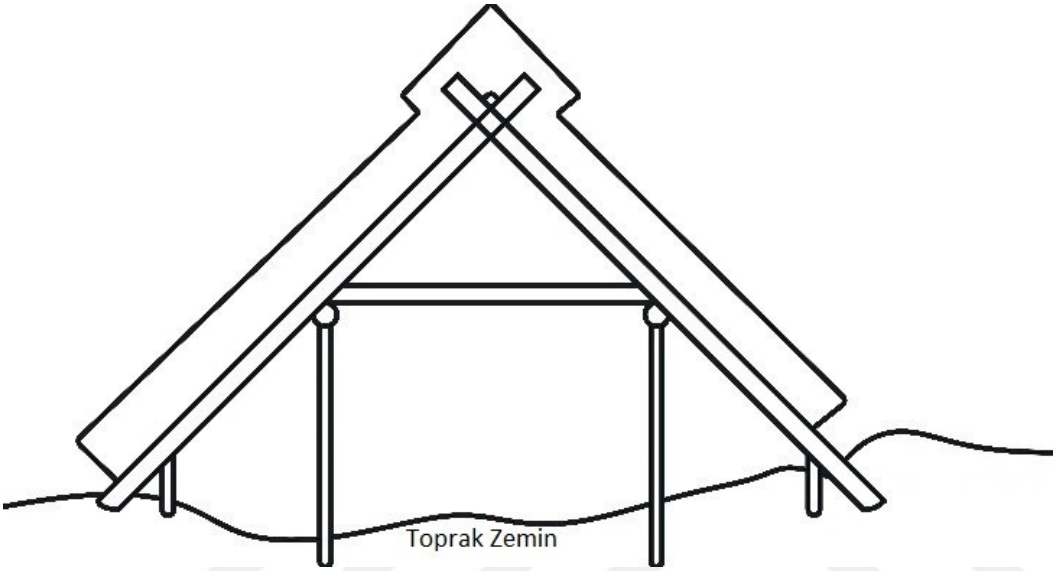
Ancak, araştırmamız minkalar ile sınırlı olduğu için burada bu tür yapılar ele alınmayacaktır.

Japonların en eski meskeni, bir arsanın dört köşesine kuru ağaç gövdelerini dikip, dalları ile etrafını kapatıp, üzerini ağaç kabukları ve yaprakları ile örttükleri basit kulübelerden ibaret idi.

Joumon Dönemi (MÖ.10.500-MÖ300) ortalarında, zemini yaklaşık 50cm derinliğinde yuvarlak veya oval olarak kazılan arsanın ortasına bir orta direk dikilmiş, onun etrafına daha ince direklerin çatılıp, duvar ve çatı iskeleti oluşturulmuştur. Bu iskeletin üzeri de ağaç kabuğu

veya kamış gibi bitkisel malzemelerle örtülmüş, böylece “Tateana Jyutaku” adı verilen bu meskenler basit kulübelerin yerini almıştır.

Tateana jyutakuda duvar yoktu. Ancak çatının zemin ile birleştiği yerde bir kaç santim yüksekliğinde toprak yığıntısı çepeçevre oluşturularak, yağmur sularının içeriye akmasının önüne geçilmişti. İç mekânın ortasında bir ocak bulunur, buradan hem ısınma hemde pişirme ihtiyacı görülür, geceleri de ocak etrafında hem korunma sağlanır hem de uyunurdu.

Şekil: 1. Eski Dönem (MS. 250’den önceki) Tateana usulü Oda ve Çatı Sistemi

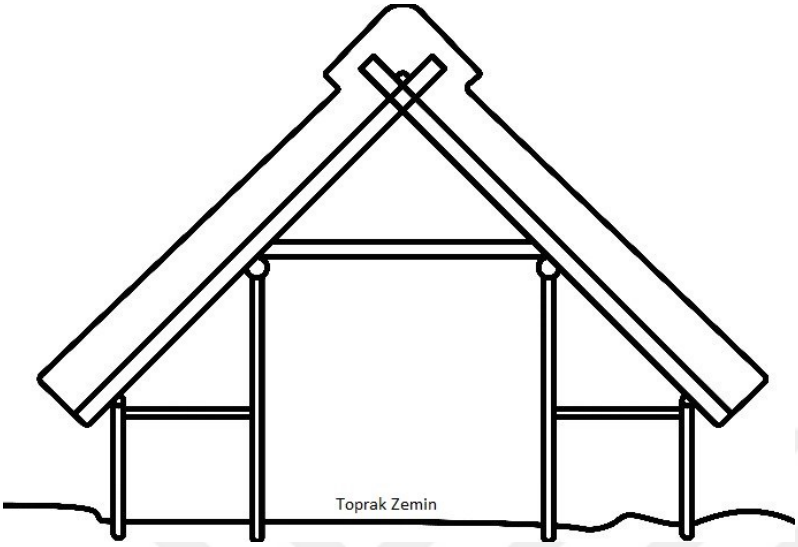

Fotoğraf: 2. Aomori Vilayeti, Aomori şehri, Sannai Maruyama İlçesi, Jyomon Jiyuu Açıkhava Müzesi içerisinde yer alan Tateana Jyutaku dış görünüşü. (http://sannaimaruyama.pref.aomori.jp/english/restored-pit.html 15.04.2018).

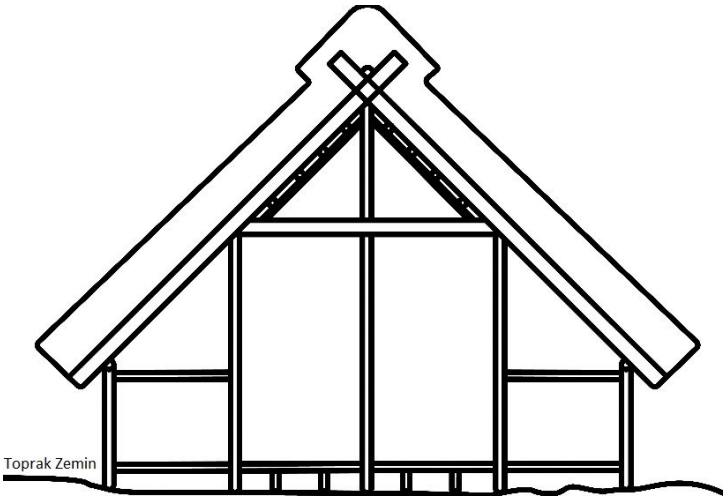
Fotoğraf: 3. Osaka Furitsu Yayoi Bunka Hakubutsukan (Osaka Vilayeti Yayoi Kültür Müzesi) içerisinde kurulmuş bir Tateana jyutaku modeli iç görünüşü. (http://iwasky.c.blog.so-net.ne.jp/_images/blog/_b3a/iwasky/E5BCA5E7949FEFBC94E383BBE5BCA5E7949FE381AEE3818FE38289E38197.jpg 12.05.2018)

Ancak, kullanılan ahşap malzeme, toprak zemin ile doğrudan temas halinde olduğundan çabuk bozulur, özellikle orta direkteki yıpranma, evin yeni baştan kurulması sonucunu doğururdu.

Şekil: 2. Kofun (250-592) Dönemi Toprak Zeminli Oda ve Çatı Sistemi

Yerleşik tarımın yaygınlaşması ile birlikte dağ yamaçlarından ovaya doğru inen Japonlar, nemli toprağın üzerinde yüksek zeminli, duvarlı ve çatılı minkaları kurdular. Bu minkalar Joumon döneminin toprak zeminli meskenleri ile Yayoi döneminin yüksek zeminli meskenlerinin bir araya gelmesi ile oluşmuş, bugün "minka" denilince anlaşılan meskenlerin ana yapısı ortaya çıktı.

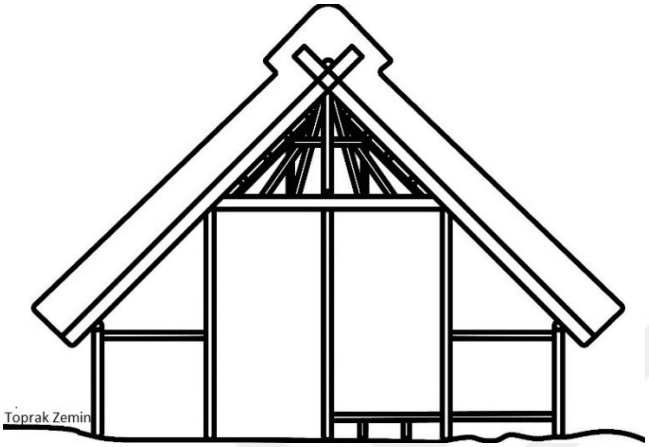

Şekil: 3. Orta Çağ Yüksek Zeminli Oda ve Çatı Sistemi

Toprak zemin ile temas eden kolonların altına temel taşı veya direk taşı diyebileceğimiz taşlar yerleştirerek toprak zemin ile ev iskeletinin arasına mesafe konuldu. Nemli zemin ile

ahşap malzeme arasında hava akımı sağlanarak, ahşap malzemenin ömrü uzatıldı. Duvarın kullanılması ile de ev içerisinde farklı fonksiyonlar için mekânların ayrılması sağlanmış oldu.

Yüksek duvar yapmanın mümkün olması ile önceden minkada kullanılmayan tavan arasının, asma tavan ile ipek böceği yetiştiriciliği vs. gibi tarımsal ürün yetiştirilmesi veya kurutulması için bir mekân olarak kullanıma açılması sonucunu doğurdu.

Şekil: 4. Orta Çağ Kısmi Toprak Zemin Kısmi Yüksek Zeminli Oda ve Çatı Sistemi (Şekil 1, 2, 3, 4 de sırasıyla ilk dönem Tateana jyutaku'dan Minka'ya doğru Plan Gelişimi gösterilmiştir.[27]).

Minka, dağdan kesilen keresteden sütun ve kiriş yapıp, doğal olarak yetişen kamış gibi malzemeleri çatı örtüsü olarak kullanan, toprağı balçık haline getirip bununla duvarları oluşan, yerine göre bambu veya taş kullanan ve hepsi de çevreden kolayca elde edilen malzemelerle, geleneksel usullerle inşa edilmiş köy evleridir. Orada yaşayan insanlar gelecek nesillere bu ev ile birlikte nasıl yaşanılacağını, evin nasıl yaşatılacağını, hangi malzemelerin hangi tekniklerle elde edilip, kullanılacağını öğretirler.

Japonlar önceleri avcılık, balıkçılık yaparken veya onun ardından tarımla uğraşırken dinlenme dışındaki hemen bütün işlerini dışarıda yapmak durumundaydılar. Ancak, ipekçilik, hayvancılık, kâğıtçılık vs. gibi daha müreffeh bir yaşamı getirme istidadı olan işlere giriştikçe, minkadan beklenen fonksiyonlar artmaya ve karmaşıklaşmaya başlamış, buna bağlı olarak da planları gelişmiştir. Böylece minka planları da çeşitlenmiştir.

---

[27] Çizimler için Minzoku Kenchiku Daijiten pp. 389'daki çizimlerden istifade edilmiştir. Minkalar, Eski Yunan tapınağının kökeni miken evi "Megaron gibi ön cephede giriş bölümü bulunduğından ve dikdörtgen veya kare planlı olduğundan Megaronlarla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Fotoğraf: 4. Osaka Minka Açık Hava Müzesi içerisinde yer alan Yamashita evinde sergilenen gelişmiş bir minka maketi. Bu makette minkanın temel yapı ve plan elemanları bir bakışta gözlemlenebilmekte olduğundan burada yer verilmiştir.

Fotoğraf: 5. Yine Kayabuki çatı örtüsü ile çatı iskeletinin bağlantısı hem içeriden hem de dışarıdan görülmektedir.

2.2. Kültürel Varlık Olarak Minka

Japonya'da ev denince akla ilk gelen aile kavramıdır. Özellikle köy evi, modern hayat tarzının yaygınlaşması ile birlikte unutulmaya yüz tutmuş, kalabalıklar içerisinde yalnızlaşan Japon insanının, eski, özlenen, daha duygusal ve insansı yaşam hatıralarını çağrıştırması, kökler ile vazgeçilmemesi gereken bağları ifade etmesi bakımından da sembolik bir değere sahiptir. Minka' da gelenek ile bağları devam ettiren unsurlar da oldukça önemlidir. Bunlardan bazılarına burada değinmek yerinde olur.

2.2.1. Sunak (Kamidana, Butsudan)

Genelde bilinenin aksine Japon halkı oldukça dindar bir hayat sürmektedir. Bu nedenle her mahallenin bir tapınağı olduğu gibi her evin de bir ibadet köşesi vardır. Bu köşe, eğer aile çok tanrılı bir dine mensupsa kamidana denen özel yapılmış tanrı köşesine sahiptir. Eğer Budist ise bu inanç için yapılmış, Buda tapınma köşesine sahiptir. Bazen bir aile her ikisini de bulundurup aynı odaya koyabilir. Bu oda genellikle herkesin kolayca ulaşabileceği oturma odası veya misafir odası olur.

Fotoğraf: 6. Üstte olan Shinto geleneğine bağlı yani geçmişlerin ruhlarına inanma esasına dayanan tanrı köşesi, altta ise Budizm geleneğine bağlı buda heykelinin yer aldığı tanrı köşesi görülmektedir.

2.2.2. İsimlik (Hyousatsu)

Sadece geleneksel Japon köy evlerinde değil, kasaba ve şehir evlerinde o evin kime ait olduğunu belirten genellikle ahşap isim plakalarını görmek mümkündür. Bu isim plakalarına "Hyousatsu" denilir.

Fotoğraf: 7. Tokunaga Evi girişi isimlik örneği. (http://livedoor.blogimg.jp/aloha00/imgs/c/b/cb6b5592.jpg, 18.04.2018)

2.2.3. Minka ile İlgili Dini Törenler

Japon halkının yaygın kanaatin aksine çok dindar bir günlük hayat sürdüğünü belirtmiştik. Her türlü İnşaat faaliyeti de buna dâhildir. Bir otoyol, bir nükleer santral tesisinin inşaatına başlanması veya binanın açılması sırasında genellikle inşaatın kazasız belasız tamamlanması veya tamamlanan otoyol veya binanın kazasız belasız işletilebilmesi için genel olarak dini tören icra edilir.

Geleneksel köy evinin inşaasına başlanacak arsada Jichinsai denen tören yapılır. İlk ahşap malzemenin yerleştirilmesi sırasında ilk keser vurma anlamına gelen Chounahajime töreni, minkanın ana taşıyıcı unsuru olan orta direğin yerleştirilmesi sırasında Ricchuushiki töreni, kolon ve kirişlerin çatılması ile ana iskeletin ortaya çıkmasından sonra icra edilen Joutoushiki ve inşaatın tamamlanması ile birlikte gerçekleştirilen Shunkoushiki töreni bunlardan sadece bir kaçıdır.

Fotoğraf: 8. Jichinsai (inşaata başlama) töreni (http://www.ynut.co.jp/wp-content/uploads/2012/06/IMG_1905-1.jpg, 12.05.2018)

Fotoğraf: 9. Chounahajime (İlk Keser Vurma) ve Ricchuushiki (Orta Direği Yerleştirme) Töreni (http://photohito.com/images/spacer.gif, 12.05.2018)

Fotoğraf: 10. Joutoushiki (Ana İskelet) Kutlama Töreni https://www.town.watari.miyagi.jp/images/content/21072/IMG_0588.JPG (12.05.2018)

Fotoğraf: 11.Yamanashi Vilayeti Koushuu Minka Enformasyon Merkezinin Shunkoushiki (İnşaat Tamamlama ve Açılış) Töreni (Nisan 2010) (https://densho-sha.co.jp/topics/wp-content/uploads/2010/06/shunko1.jpg, 12.05.2018)

2.3. Japon Halk Mimarisini Oluşturan Etkenler

Japon Halk Mimarisinin onun içerisinde de minkanın özelliklerini daha iyi açıklayabilmek için, özellikle halk mimarisini oluşturan tarihi, çevresel ve sosyokültürel etkenleri kısaca bakmamız gerekir.

2.3.1. Tarihi Etkenler

Tarihi belgelerde "Minka" kelimesine ilk olarak Kamakura Dönemi (1185-1333)'nde yazılmış olan "Azumakagami" de rastlanmaktadır.[28] Ancak, günümüze kadar ulaşan Minkalar daha sonraki tarihlere aittir. Sayıca çok az olsa da bazı yörelerde halen Muromachi Dönemi (1333-1492)'ne ait olanları mevcut olmakla birlikte, genel olarak 18 yy. ortalarından 20 yy. ilk yarısı arasında yapılmış olanları çoğunluktadır.

Minkaların Japonya geneline yayılması, Edo dönemi(1603-1868) ortalarından itibaren tarım köylerinin gelişmesi ile birlikte tarıma dayalı toplumsal yapının yaygınlaşması, çiftçilik ve marangozluk aletlerinin gelişmesi sayesinde olmuştur. Tarım alanındaki zenginleşme ve uğraş alanlarının çoğalması önceleri basit bir yapı olan Minkaların farklı fonksiyonların icra edilebildiği mekânlara doğru gelişmelerine yol açmıştır. Önceleri sadece tarla ve bahçe işleri ana uğraş alanı olan tarıma, ipek böcekçiliği, hayvancılık vs. eklenmiş, böylece ana binaya yeni uğraşların icra edildiği mekânlar eklenmiştir. Bölgesel uğraşlar, Minkaların gerek iç tasarımı gerekse dış görünüşlerinin bölge içerisinde birbirine benzemesine yol açmış, diğer bölgeler ile farklılaşmasını sağlamıştır.

2.3.2. Çevresel Etkenler

Çevresel etkenlerin başında iklim ve yüzey şekilleri gelmektedir. Bu çevresel etkenler Japon halk mimarisini özellikle yapı malzemeleri yönünden etkilemektedir.

Japonya yüz ölçümünün %70 i dağlık alanlardan oluşur. Geriye kalan %30 u ise nehir yatakları, bataklık alanlar, tarım alanları ve mesken mahallerinden oluşur. Japonya geneli çok yağış alan nemli bir iklime sahip olup, mesken harici alanlar ormanlık tepeler ve pirinç tarlaları ile kaplıdır. Köyler, ormanlık tepe etekleri ile pirinç tarlalarının arasında kurulmuştur. Özellikle çam, sedir, bambu ağaçları, kamış ve pirinç sapı ile ağaç kabukları minka yapımında kullanılan ana doğal malzemelerdir. Bunlar da nemli iklimlerde uzun ömürlü olmamakta, sık sık tamir etme ve değiştirme lüzumu ortaya çıkmaktadır.

---

[28] "Azumakagami" ile ilgili olarak, 01.25.2014 erişim tarihi itibarıyla, http://www.klnet.pref.kanagawa.jp/information/pdf/rekishibunken55/001azumakagami.pdf, ve http://hiki.cre.jp/history/?AzumaKagami.
Zusetsu Minzoku Kenchiku Daijiten, **Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai Hen**, Kashiwashobo 2001, s.12.

Japonya'da köy genel olarak dağlık orman arazisi ile ova arasındaki eğimli bölgede, akarsulara yakın yerlerde kurulmuştur. Sırtını ormana dayayan köylerde ara geçişler genel olarak günlük hayatta hem yiyecek (take no ko) hem de çeşitli gündelik eşya yapımında malzeme olarak istifade edilen bambu ağaçlıkları (take bayashi) ile kaplıdır. Alt tarafta eğimli arazide otlak, sebze bahçeleri nispeten daha sık yer alırken, suyun kolay eriştiği daha düz kesimlerde de pirinç tarlaları bulunur.

Bu köylerde minka için gerekli olan ana yapı malzemeleri çevreden kolayca temin edilen ahşap, bitki kökenli çatı kaplama malzemesi, taş ve topraktır. Tarım faaliyetlerinin bir kısmının çatı altında yapılmasına imkân veren toprak zeminli doma denen hayat kısmının ev planında yer alması genel plan özelliklerini oluşturur.

Şekil: 5. Kyoto Miyama Kayabukino Sato köyü yerleşim planı.(Kayabuki no Sato Köyü 2016 tanıtım broşüründen.)

Fotoğraf: 12. Kayabukino Sato köyü ormanlık alan ile pirinç tarlaları arasındaki eğime yerleşik minkalar.

Denize kıyı olan yerlerde ise genellikle dağlık orman arazileri denize dik olarak iner. Dolayısıyla buralarda da köyler denize doğru inen dik yamaçlarda ve çok dar olan sahil şeritleri boyunca kurulur.

Bu köylerdeki minkaların malzeme yönünden tarım köyündeki minkalardan ayrılan özellikleri özellikle denize kıyı olarak kurulan minkalarda, balıkçı teknelerinin çatı altına çekilmesine veya doğrudan denize indirilmesine imkân veren garajların bulunması, bitki kökenli kamış veya pirinç sapı malzemenin yerine tahta veya kiremit çatı kaplama malzemesinin tercih edilmesidir. Ayrıca genel olarak balıkçılık ana uğraş alanı olduğundan tarım köyü evlerinin olmaz ise olmazı olan toprak zeminli hayat kısmı genel olarak yer almaz.

Fotoğraf: 13. Kyoto Vilayetinin Japon Denizi kıyısında yer alan İne balıkçı köyünde tekne bağlama yerleri ile minkalar.

Japonya'da temel gıda malzemesi pirinçtir. Yeterli tarım arazisi bulunmayan orman veya denize kıyı köylerde pirinç tarlaları teraslama usulü ile yamaçlarda kurulur.

Fotoğraf: 14. Teraslama usulü pirinç tarlaları ile Kanazawa vilayeti Noto yarımadasında bir köyden görünüş. https://blogimg.goo.ne.jp/user_image/6e/eb/e671fa35a3d0d1cc59b47ee72236f3e1.jpg, 12.05.2018)

2.3.3. Coğrafi ve Kültürel Etkenler

Japonya, Asya kıtası ile Büyük Okyanus arasında sıkışmış, kuzeyden güneye doğru uzanan dar ve uzun bir ülkedir. Genel olarak kuzey kesimleri güney kesimlerine göre daha yüksek ve dağlık, kuzey ve kuzey batı rüzgârları özellikle kış mevsimlerinde kuvvetli ve soğuk olur. Güneş ise daima güneyde kalır. Buna ilave olarak hemen bütün mevsimlerde rutubet oranı yüksek olduğundan, Minka dâhil bina planlamasında Houi olarak adlandırılan yönler önem arz eder.

Buna göre güney ve güney doğuya bakan taraflara kapı ve pencere ve kapılar gün ışığını daha çok alacak şekilde yerleştirilirken, kuzey ve kuzey batıya bakan taraflar soğuk ve kuvvetli rüzgârların olumsuz etkilerini bertaraf edecek şekilde duvar ile kapatılır.

Yine başta Budizm ve Shintoizm olmak üzere, tabiat varlıkları ve kuvvetleri, ölmüş geçmiş gibi animist ve çok tanrılı kozmopolit ve geçişken inanç dünyasına sahip olan Japon toplumunda batıl inanç olarak adlandırılabilecek pek çok inanç kültürü gündelik yaşam ile iç içedir.

Modern her türlü aracın hemen hepsinde, araç sahibinin devam ettiği tapınaktan aldığı kaza ve beladan emin olma muskası bulunur. Yine sınavlarda başarılı olmak için alınan başarı muskası, ev halkına sağlık ve esenlik getirdiğine inanılan şans okları, her şehrin, her mahallenin her evin koruyucu tanrıları, bu tanrılar için tanrı dolapları veya köşeleri gündelik yaşamın her zamanında ve yerinde karşılaşılan unsurlardandır.

Bu denli dindar bir hayat süren Japon toplumunda, özellikle kırsal kesimde binanın yapılacağı arsa, arsa içerisinde yönlere, ailenin geçmişine, ismine, içerisinde bulunulan yıl, ay, hafta hatta güne göre en uygun planlama yapılması için Kasou, Fuusui, Uranai gibi adlarla anılan çeşitli usul ve yöntemlerle fal baktırılmaktadır. Böylece yapılacak olan ev içerisinde yaşayacak kişilere gelebilecek olası kötülüklerin önlenmesi ve mutluluğun garanti altına alınacağı düşünülür.

Aslında bu fallar, çoğunlukla tabiat şartları göz önünde bulundurularak yapıldığını söyleyebiliriz. Çünkü giriş kapısının ve mutfak kısmının çoğunlukla doğu veya güney doğu kısmında yer alması, gün ışığına ihtiyaç duyulan yaşam alanlarının gün içerisinde daha çok ışık alan tarafa toplanıp, yatak odası, kiler, tuvalet gibi kısımların daha çok kuzey yönüne toplanması çoğunlukla bu fallarda da bakıcıları tarafından önerilmiş olduğu söylenebilir.

2.4. Tescilli Varlık Olarak Minka

Meiji aydınlanma döneminin getirdiği batılılaşma ve devlet dini olarak Shintoizm'in devlet eliyle güçlendirilip, Budizm'e karşı baskı politikaları güdülmesi neticesinde, başta büyükşehirlerde olmak üzere sivil ve dini mimari yapıların yıkılması eğilimi hız kazanmıştır. Bu durum içerisinde ilk olarak, 1886 yılında kurulan "Japon Mimari Enstitüsü' nün gayretleri neticesinde dini mimari ile ilgili koruma kanunu olarak "Eski Shinto ve Budist Tapınaklarının Korunması Kanunu" 1897'de yürürlüğe konarak bazı tapınaklar koruma altına alınmıştır.

Ancak, Birinci Dünya Savaşına doğru uzanan siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar döneminde bu kanunun uygulaması sınırlı kalmış, devlet hazinesi sayılabilecek pek çok eser yurt dışına kaçırılmıştır.

Savaşın ardından 1929 'da Eski Shinto ve Budist Tapınaklarının Korunması Kanunu, "Devlet Hazinelerini Koruma Kanunu" olarak yenilenerek, Yerel Yönetimler ve Özel Mülkiyet altındaki tarihi eserlerin de koruma altına alınabileceği bu kapsama dâhil edilmiştir.

Ne var ki ardından gelen İkinci Dünya Savaşı ve onun ortaya çıkardığı karışıklık ortamı sonucu Japonya ABD tarafından işgal edilmiş, savaş sonrası 1945 yılından başlayarak ABD gözetiminde hukuki ve idari yapı yeniden düzenlenmiştir.

Bu çerçevede, 1950 yılında "Kültürel Varlıkların Korunması Kanunu" kabul edilmiş, Dini Mimari eserler yanında ilk defa minkaların koruma altına alınması konusu da kanunda düzenlenmiştir.

Ancak, Savaş sonrası ekonomik kalkınma döneminde özellikle uygulamadan kaynaklanan yapısal sorunların aşılması amacıyla 1975'de söz konusu kanunda büyük çaplı değişikliklere gidilmiş, tek tek mimari eserlerin korunması yanında, bölgesel koruma altına alma uygulamalarının da önü açılmıştır. Böylece tamamıyla bir köy veya bir mahalle tarihi ve kültürel bütün dokusuyla koruma kapsamına alınabilir hale gelmiştir.

Söz konusu kanunda ilerleyen zaman içerisinde bazı değişikliklere de gidilmiştir. 1996'da yapılan değişiklikle Tarihi eserler arasında "Devlet Hazinesi" ve Çok Önemli Kültürel Varlık veya Bina" sınıflaması yapılmıştır. Bu sınıflamaya göre:

1. Ustalık eseri olan birinci sınıf eserler,
2. Teknik olarak birinci sınıf eserler,
3. Tarihi değeri çok yüksek eserler,
4. Bilimsel değeri çok yüksek eserler,

5. Ekol veya bölgesel özellikleri çok belirgin yansıtan birinci sınıf eserler,

Bu özelliklerin hepsi "Çok Önemli Kültürel Varlık"'da bulunması halinde bu eser Devlet Hazinesi kabul edilerek koruma altına alınmış, yine bu özelliklerden birisi bile bir eserde mevcutsa onun da Kültürel Varlık olarak tescillenmesi mümkün olmuştur[29].

Bu kapsamda, Japon Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarlığı verilerine göre Japonya genelinde 350 adet minka, Devlet Hazinesi ve Çok Önemli Kültürel Varlık olarak tescillenmiş bulunmaktadır[30].

2.5. Minka Köylerinin Korunması ve Minka Açıkhava Müzeleri

Japonya yüzölçümünün yaklaşık %70'i dağlık alanlardan, %30'u da düzlük alanlardan oluşur. Ancak bu %30'luk alandan nehir yatakları ile genellikle pirinç tarlalarının yer aldığı tarım arazilerini çıkarırsak, geriye çok küçük oranda yerleşim alanları yer alır. Bu yerleşim alanların büyük çoğunluğu da 47 vilayetin şehir merkezi yerleşim alanları tarafından işgal edilmiştir. Minkaların yer aldığı geleneksel köyler genellikle ova ile dağın kesişim noktalarında, dağa sırtını verecek şekilde konumlanmışlar, avcılık ve tarımsal anlamda hem dağın bereketi hem de ovanın bereketinden istifade yolunu seçmişlerdir.

Ancak, Japonya'nın deprem kuşağında yer alması, tayfun ve yıl boyu bol yağışlı ve rutubetli bir iklimde olması, minkanın bina yapımında ana malzemenin ahşap olması dolayısıyla ömrünün kısa olması nedeniyle sürekli bakım ve onarımı gerekli kılması, eski zamanlardan beri minkanın restorasyonu ve korunmasını gerekli kılmıştır.

Buna ilave olarak, endüstrileşme ve modernleşme ile beraber genç nüfusun şehirlere akışı, beton, demir, çelik, kiremit gibi yeni yeni yapı malzemelerinin ortaya çıkması ile beraber, yeni hayat düzeninin doğurduğu yeni lüks ihtiyaçlarının baskısı ile minkalar hızla azalmaya ve yok olmaya başlamıştır. Buna karşılık, geleneksel kültürel varlıkların korunması ve yeniden değerlendirilmesi için idare yukarıda değindiğimiz bir takım kanuni tedbirleri almak durumunda kalmıştır.

Alınan bu tedbir sonucunda bugün Japonya'da bazı minka köyleri Gifu Shirakawago ve Kyoto Miyama'da olduğu gibi bir bütün olarak koruma altına alınmıştır. Bazı köylerde ise tarihi açıdan önemli minkalar tescillenerek korunmuş, bazı yerlerde de koruma altındaki minkalar, orijinal mekânından alınarak, Osaka Minka Açıkhava Müzesi örneğinde olduğu gibi, büyük

[29] Minzoku Daijiten pp.364-365.
[30] 15.02.2016 tarih itibarıyla Japon Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarlığı (Monbu Kagakusho, Bunka cho) Web Sayfası: http://www.kunishitei.bunka.go.jp

yerleşim yerleri yakınlarında oluşturulan açık hava müzelerine taşınarak koruma altına alınmış, uzman ve ziyaretçilerin istifadesine açılarak, modern hayat içerisinde ekomüze olarak yeniden değerlendirilmiştir.

Halen Japonya'da en kuzeydeki Hokkaido adasından en güneydeki Okinawa adasına kadar, içerisinde en az iki adet eski minkanın taşınarak yerleştirilmesiyle oluşturulan minka açıkhava müzesi sayısı altmışa yakındır. [31]

2.6. Minka ve Modern Yaşam

Japonya'da geleneksel yaşam tarzının değişmesi her ne kadar 19. Yüzyıldan itibaren Batı kültürünün etkilerinin Japonya'ya ulaşması ile başlasa bile, toplumsal değişimlerin dramatik olarak yaşanması 2. Dünya Savaşı sonunda ABD tarafından işgal edilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. 2. Dünya Savaşının sona ermesi ile birlikte Japonya'yı hâkimiyeti altına alan ABD, başta Anayasa olmak üzere hukuk, eğitim, ekonomi ve sosyal alanda pek çok kanun değişikliklerine gitmiş, Batı kültürüne ait yeni ürünleri Japonya'ya sokarak sosyal yaşamın değişme sürecini hızlandırmıştır. Özellikle "Yaşam Tarzının İyileştirilmesi, Sağlık Ocakları ve Halk Evlerinin Kurulması ve Altyapının İyileştirilmesi Hareketi" [32] minkaların da değişen sosyal hayattan kaçınılmaz olarak nasibini alması sonucunu doğurmuştur.

Bu kapsamda ilk olarak minkalarda aile hayatının merkezi olan ocağın bulunduğu mutfak kısmındaki değişiklikleri zikredebiliriz. Sanayi ürünü katı yakıtın bacasız ocaklarda kullanımı sonucu oluşan göz ve solunum yolu rahatsızlıklarının giderilmesi için ocaklara boru baca eklenerek duvardan ev dışına verilmesi, yakıtı daha iyi yakabilmek için toprak olan ocak yapı malzemelerinin tuğla, metal gibi faklı malzemelerle yapılması, kadınların işlerini kolaylaştırmak amacıyla ayakta bulaşık yıkamalarını mümkün kılan lavabonun mutfağa eklenmesi ve giderinin önce ev dışına sonra da kanalizasyona bağlanması, elektrik ve gaz kullanımının yaygınlaşması ile birlikte ocakların nostaljik unsurlara dönüşmesi, bunun neticesinde bitki örtülü çatı ile odaları ayıran asma tavanın evlere girmesi, eğitim sisteminin değişmesi, sanayi ile birlikte kalkınmanın hızlanması sonucu aile bireyleri için çocuk odası, çalışma odası gibi yeni mekânların oluşturulması, kırsal kesimden kentlere yoğun genç nüfusu göçü sonucu bitki örtülü çatıların bakımının kalan yaşlılar tarafından yapılamaması sonucu daha dayanıklı yapı malzemelerine tercih edilmesi, örneğin kiremit ve metal malzeme gibi yeni

[31] http://www.geocities.jp/matwola/minka/nihonlist.html (22.04.2018)
[32] Minzoku Daijiten, pp. 356. 1948 Yılında Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Kırsal İyileştirme Genel Müdürlüğü kurularak her vilayette kırsal kesimdeki sosyal yaşamdan sorumlu olarak Kırsal Yaşam Tarzı İyileştirme Müdürlüğü oluşturuldu.

çatı örtülerinin kullanılmaya başlaması vs. modern yaşamın minkalara taşıdığı belli başlı değişiklikler olmuştur.

Ekonomik kalkınmanın hızlı olduğu 1970'li ve 80'li yıllar boyunca Japonya hızla batılı anlamda tüketim toplumuna dönüştü. Halkın satın alma gücünün artması ile birlikte, devlet kurumları tarafından "Önemli Kültürel Varlık" olarak tescillenen bir kaç minka dışında genel olarak minkalar karanlık, soğuk ve kullanışsız olarak nitelendirilerek sosyal hayatın dışına itilmeye ve yok olma kaderi ile baş başa bırakılmaya başlandı.

Ancak 1990'lı yılların başlarında ekonomik kalkınma hızının yavaşlaması ile birlikte 70 ve 80'li yıllardaki eskimiş olanı atıp yenisini yapma anlayışı yavaş yavaş terkedilerek, eskimiş olanı yeniden değerlendirme anlayışı kıymet kazanmaya başladı. Bu çerçevede Minkalar değişen modern hayat içerisinde eleştirilen yönlerinde iyileştirilmeler yaparak tekrar kullanılmaya veya yıkılacaksa bile yapı malzemeleri farklı şekillerde değerlendirilmeye başlandı. Bu sayede hem kamu hem de özelde minkalara olan duyarlılık ve farkındalık artmış oldu.

Bu sayede, günümüzde şehirlerdeki modern Japon müstakil evlerinde ve çok katlı apartmanlarında mikaların bazı özelliklerinin olduğu gibi, bazılarının da dönüşerek sürdürüldüğünü söylemek mümkündür.

Bunlar, ev girişlerinde yer alan isimlik, girişte ayakkabıların çıkarılacağı evin dış mekânı ile iç mekânını ayıran geçiş bölgesi ve agari ita bunların başında gelenidir.

Elektrik ve gazın modern yaşama girmesi sonucu artık işlevini tamamlamış olan irori yerine kotatsu ailenin yeni ocak başı rolünü üstlenmiş durumdadır.

Zemin kaplama malzemesi genel olarak floring denen laminant kaplamaya değişse bile fusuma ile diğer odalardan ayrılan misafir odasının zemininde tatami ve bu odada yine fusuma ile bölünerek elde edilen tansu yani yüklük, modern yaşam içerisinde tarihi bağları sürdürecek şekilde varlığını devam ettirmektedir.

3. BÖLÜM: MİNKA ÇEŞİTLERİ

Köy evleri, hep plan hem de kullanılan malzemeye göre yerellik gösterdiğinden, Japonya'nın kuzeyden güneye yaklaşık 4 bin kilometreyi bulan uzunluğu içerisinde zengin bir çeşitliliğe sahiptir.

Minkaları farklı açılardan değişik sınıflamalarla ele almak mümkündür. Biz burada minkaları, ikamet edenlerin tarım, orman, balıkçı, tacir, ipek böcekçiliği gibi ana uğraş alanları olan göre, oda planı ve çatı planı dâhil plan tiplerine göre, çatı örtü malzemesine göre ve Japonya'nın sekiz coğrafi bölgesine göre olmak üzere dört ana başlık altında ele alacağız.

3.1. İkamet Edenlerin Ana Uğraş Alanlarına Göre

3.1.1. Tarım Köylerinde Minka

Okyanus içerisinde bir ada ülkesi olan Japonya'da tarım, Yakın Çağ'a kadar halkın neredeyse tamamının uğraş alanı idi. Şimdiki vilayetler, pirinç üretim kapasitesine göre sınıflandırılan Hanlık'ların gelişimi sonucu ortaya çıkmış idari bölümlenmelere dayanmaktadır.

Japonya'da tarımın tarihinin oldukça eskilere dayanmasına karşın, köy evlerinden en eskisi olup günümüze ulaşanları yaklaşık 300 yıllık bir geçmişe sahiptir. Japonya'nın yılın yarısından daha uzun süren yüksek sıcaklık ve rutubeli ılıman ve yağışlı iklimi nedeniyle, genellikle ev yapımı için kullanılan çam ve selvi gibi yumuşak ahşap malzemenin hızlı yıpranmasının bu duruma etkisi büyüktür.

Yine, çatı örtüsü olarak pirinç sapı, kamış, ağaç kabuğu kullanılması, duvar olarak ince ahşap tahta ve kâğıt malzeme kullanılması, deprem, tayfun, kasırga, toprak kayması, seller gibi doğal afetlerin yanında yangınların sebep olduğu tahribatlar nedeniyle de sık sık yıkılmış veya kısa aralıklarla yeniden yapılma durumunda kalınmıştır.

Japonya yüzölçümünün %70 den fazlası dağlık araziden oluşmakta olup, bunun da neredeyse tamamı ormanlarla kaplıdır. Dolayısıyla genellikle düz arazide bulunan pirinç tarlaları ile ormanlık arazinin başladığı dağ eteklerinde kurulan köylerde ana uğraş ormancılık olmasına rağmen, her köy en az kendi ihtiyacı kadar pirinç ve sebze yetiştiriciliği yapmaktadır.

Dolayısıyla ortalama bir köy evinin müştemilatında, geniş bir ön bahçe (Mae Niva), ev sakinlerinin ana yaşam olanı olan köy evi, pirinç ambarı (Kura), malzeme ardiyesi, atölye (Naya), ahır, hayvan gübre deposu, arka bahçe, kuyu, su kanalı ve çamaşırhane yer almaktadır.

Ön bahçede tarım ve ormancılık mahsullerinin ayrıştırılması, kurutulması gibi işlemler yapılırken, bir tarafına da göz zevkini okşayan süs ağaçları ve çiçeklere yer verilir.

Tarımla uğraşan köylerde evler, gün ışığını daha fazla almak için güney veya doğu istikametine ön cephesi gelecek şekilde konumlandırılır. Dolayısıyla ön bahçe evin güney, doğu veya güney doğu istikametinde bulunur.

Tarım köylerinde evin yerleşeceği arsada sıkıntı olmadığı için genellikle evler dikdörtgen veya kare planlıdır.

Ön bahçenin devamı niteliğinde ana yaşam alanı olan minkanın girişinde yer alan toprak zeminli oda (Doma) yine tarım ve ormancılığa ait mahsul işlemelerinin bu defa çatı altında kalan bölümünü oluşturmaktadır. Burası minkadaki diğer odalara göre daha geniş tutulur. Yazın burası aile üyeleri için tarım ürünlerinin işlendiği yer olurken, kış dönemlerinde de günlü yaşamda kullanılan, hasır, sandalet, şemsiye gibi aletler ile tarım ve ormancılıkta kullanılan kasa, çapa, tırmık, yaba, gibi alet ve malzemelerin üretildiği atölye olarak kullanılır.

Domanın devamı niteliğinde hemen bitişiğinde yemek pişirmek için ocağın yer aldığı mutfak bölümü bulunur. Mutfak bölümünün devamında bulaşık yıkama ve banyo ihtiyacının görülebileceği su ile alakalı bölüm yer alır.

Oturma odası ve yatak odasının bulunduğu bölüm zemini genellikle toprak zeminli domadan bir merdiven basamağı kadar yükseklikte inşa edilir. Toprak zemin üzerine Tatami denen kalınlığı yaklaşık 3-4 cm olan hasır kaplama malzemesi yerleştirilir. Her odada odanın fonksiyonuna göre günlük kullanılacak eşyaların konulduğu sürgülü bir dolap bulunur. Gene oda bölümlemeleri de sürgülü portatif kapılarla sağlanır. Yani ihtiyaç halinde Fusuma denilen hafif ahşap veya kâğıt malzemeden yapılmış kapılar kaldırıldığında bütün odalar birbiri ile birleşerek geniş bir mekân oluşturulabilir.

Hayvan gübresi ile gübre olarak kullanılabilecek sebze, meyve ve ot atıklarının toplandığı depo da minka müştemilatında önemli bir yere sahiptir. Genel olarak Japonya toprakları doğal halde tarıma yeterince elverişli olmadığından doğal hayvan gübreleri büyük önem taşır ve kesinlikle zayi edilmez. Hatta insan dışkısı da gübre anlamında çok kıymetli olduğundan tarım aletlerinin konulduğu deponun bir kenarına tuvalet yapılır, dışkının biriktirilmesi ve gerektiğinde taşınabilmesi için ahşaptan yapılmış büyük kovalar kullanılırdı.[33]

[33] **Minzoku Daijiten,** pp.16-17.

3.1.2. Orman Köylerinde Minka

Orman köylerindeki minkalar da genel itibarıyla tarım köylerindekiler ile aynıdır. Sadece yön olarak dağın el verdiği imkânlar hangi yönü daha kolay kılıyorsa o yöne ön cephe gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Tarım köylerinde evin yerleşeceği arsada dikdörtgen veya kare planlı olmasına karşın orman köyü minkalarda geniş arsa tedarikinin zor olması nedeniyle minkalar dar ve uzun bir yerleşim planına sahiptir. Tarım köylerinde ürünlerin işlendiği mekân olarak mümkün olduğu kadar geniş tutulan doma kısmı, yine aynı nedenle ve orman işinin genel olarak orman içerisinde yapılıyor olup, eve iş getirme ihtiyacının olmaması nedeniyle daha küçük tutulmuştur.

3.1.3. Balıkçı Köylerinde Minka (Gyominka)

Balıkçılıkla uğraşan köyler genel olarak deniz kenarı, göl kenarı, nehir kenarı köyleri olarak bölümlenebildiği gibi, sadece balıkçılıkla uğraşanlar, ana uğraşı balıkçılık olup, tarımla da uğraşanlar, ana uğraşı tarım olup balıkçılıkla da uğraşanlar şeklinde farklı bölümlenmelere de tabi tutulabilir. Uğraş alanlarındaki ağırlığa göre de köy evlerinin temel planları ve yerleşim noktaları farklılıklar gösterir. Ancak genel olarak söylenebilecek şey, tarım uğraşı oranı arttıkça müştemilatta zenginlik artıp, doma kısmı genişlemekte, azaldıkça da müştemilat azalıp, doma küçülmekte ve genel olarak ev genişliği de küçülmektedir.

Özellikle sadece balıkçılık veya ana uğraş alanı balıkçılık olan köy evleri genel olarak yeme içme ve istirahat mekânları olarak kullanılmakta, iş görme mekânı olarak ise deniz üstü ve balıkçı tekneleri kullanılmaktadır. Tarım ürünlerinden farklı olarak deniz ürünlerinde uzun süreli depolama mümkün olmadığından, tarım köyü evindeki gibi geniş kiler veya depo ihtiyacı da olmamıştır. Genel olarak erkekler tarafından günlük olarak avlanan deniz mahsülleri, kadınlar tarafından köyde veya yakınlardaki tarım köylerinde pazarlanmış, tarım ürünleri ile değiş tokuş yapılan bir ticaret usulü gelişmiştir. Avlanma mevsimi ve verim oranlarındaki değişmeye göre mekân ve evler sık sık ve kolayca değiştirildiğinden, mekâna veya eve bağlılık duygusu balıkçılarda tekneye bağlılık duygusundan daha azdır. Dolayısıyla balıkçı köylerinde evler, tarım köylerindekinin aksine bir sosyal statü göstergesi olarak algılanmamış, dolayısıyla tarım köylerinde olduğu gibi evlere çok para harcama, süsleme gibi eğilimler oluşmamıştır.

Ev planlarında da ince uzun teknelerdeki bir sıra üzerine bölümlenmiş olan kamara sistemine yakın basit planlar benimsenmiş, zamanla balıkçılık tekniklerinin genişlemesi, uzak denizlere açılma, ulaşım imkânları ve mal dolaşım olanaklarının artmasıyla, balıkçı köyleri

ticari kimliğini geliştirmiş, ev planlarına mutfak, dükkân gibi mekânlar ilerleyen zamanlarda eklemlenmiştir.

3.1.4. Tacir Kasaba Evleri (Machiya)

Minka, hayatın temel gereksinimlerine göre şekillenen meskenlerdir. Genel olarak tarım, ormancılık, balıkçılık ile uğraşan köy evleri Minka olarak adlandırılır. Oysa ticaret ile uğraşan yerleşim yeniçağ ile birlikte ortaya çıkmıştır. Tacir evleri yani "Machiya", hayatın temel gereksinimlerine ilaveten ticari faaliyet, yani müşteriye kolay ulaşım ve müşteri tercihleri de dikkate alınarak Minkanın kasabaya adapte edilmiş, gelişmiş halidir diyebiliriz.

Ticareti temel uğraş alanı olan halk genellikle kalesi olan idari yerleşim yerleri, ulaşımın kavşak noktalarında yer alan yerleşimlerde meskûndurlar. Tabiidir ki, bu tür yerleşim yerlerinde sadece ticaret ile uğraşanlar değil, aynı zamanda askerler, işçiler, memurlar da bulunur ancak yerleşimin temel karakteristiğini "Machiya" adı verilen tacir evleri oluşturur.

Minka'nın plan ve malzeme açısından yerel özellikleri ağırlıklı olmasına rağmen, Machiya'da hem plan hem de malzeme açısından daha sade ve tekdüzelik hâkimdir. Bu durum, ticari yerleşim yerlerine ürün, insan, bilgi, sanat ve tekniğin toplanması ve ortak bir kültürün oluşması ve yaygınlaşması ile açıklanabilir. Bu sayede, belki ilk başlarda yoğun yerel özellikler taşıyan Machiyalar zamanla bütün Japonya genelinde benzer özellikli yapılarak dönüşmüştür.

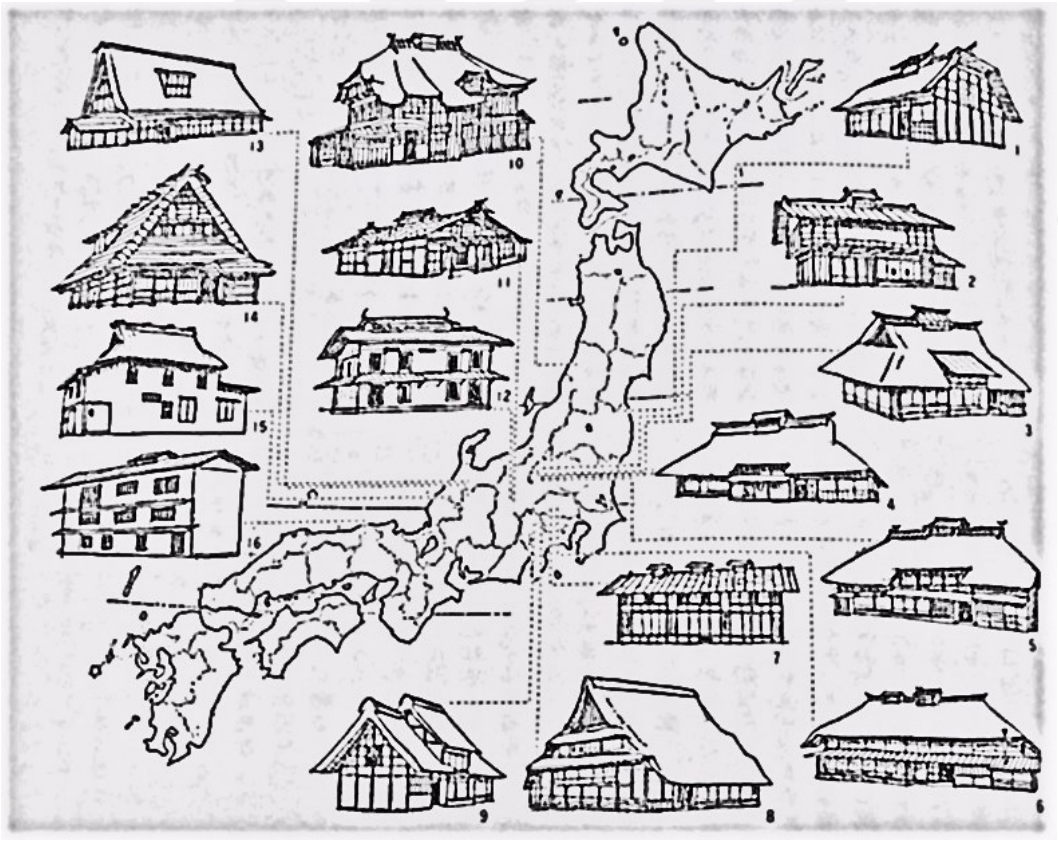
Machiya'nın diğer köy evlerinden en bariz farkı, ticari alım satımların yapıldığı "Mise" adı verilen dükkân kısmının bulunmasıdır. Köy evlerinde, ürün işlenmesi ve mutfak gibi fonksiyonların yer aldığı toprak zeminli doma, tacir evlerinde dükkâna dönüşmüştür. Mise, genellikkle evin yola cephesi olan kısmına konumlandırılır. Önceleri dükkân ile evin diğer bölümleri birbirinin devamı niteliğinde olup, yola bakan cephe duvarı açılarak yol üzerinde duran müşteri ile alışveriş yapılmakta iken, zamanla müşterinin dükkân içerisine girmesi sağlanmış, dükkân ile evin diğer kısımları bir sürgü kapı ile biri diğerinden ayrılır olmuştur. İlerleyen zamanlarda dükkân kısmı ile mesken kısmı birbirine bağlı müstakil binalar olarak gelişmiştir. Ancak konumuz geleneksel köy evi olduğu için Machiya ve gelişimine burada detaylı olarak girmeyeceğiz.

3.1.5. İpek Böcekçiliği ve Minka

Özellikle Edo dönemi ortalarından itibaren tarım köylerinde ek uğraş olarak ipek böcekçiliği yaygınlaşmaya başlamış, Japonya'nın dünyaya ve dünya ekonomisine

eklemlenmesinde ipek ticareti öncü rol oynamıştır. İpek Böceği yetiştiriciliği, ipek ipi imalatı ve ipek kumaş imalatı Japonya'da sanayi kuruluşunun lokomotifi oolmuştur. Bugün dünya otomobil devi Toyota şirketi, otomobil işine girmeden önceki ana uğraş alanının tekstil makineleri imalatı olduğunu belirtmemiz yeterli olacaktır.

İpek böcekçiliği, Japon sanayi ve ticaret hayatını etkilediği kadar aynı zamanda geleneksek köy evi mimarisini de etkilemiştir. İpek böceğinin yetişme evreleri, beslenme, ham ip üretme ortamı aydınlık, havadarlık, sessizlik, ortalama sabit sıcaklık gibi şartları birarada gerektirdiğinden ilave odalaar, çok katlılık, çatı penceresi ve bacaları, yüksek çatı planlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bugün "Japon Köy Evi" yani "Minka" denince akla gelen, meşhur olan fotoğraf ve plan tipleri ipek böceği yetiştiriciliğinin köylere girmesi ile refah düzeyinin artması, yüksek verim için gerekli çevre şartlarının azami derecede oluşturulması çabaları sonucu ortaya çıkmıştır, diyebiliriz. Bu tür minkaları ilerleyen bölümlerde detaylı bir şekilde ele alacağız.

Şekil: 6. Japonya genelinde bölgelerine ve çatı şekline göre minka tipi dağılımı. 1. Kabuto Zukuri (Semer usulü), 2. Degeta Zukuri(Çıkıntı Kiriş)Usulü, 3. Haruna Gata (Gunma Vilayetinde bulunan Haruna dağının savaş gemisini andıran şeklinden esinlenerek verilmiş bir isimdir).4. Akagi Gata (Gunma Vilayetinde bulunan Akagi dağının şeklinden esinlenerek verilmiş bir isimdir. 5. Akagi Gata, 6. Kabuto Zukuri (Semer usulü),7. Kyoushınsha mohansanshıtsu Usulü (Saitama Vilayeti, Honjyo'da bulunan Anşap bir bina), 8. Kabuto Zukuri (Semer usulü),9.Hinoki zukuri (Japon Selvisi Usulü), 10. Kabuto Zukuri (Semer usulü),11. Honmune zukuri (Yatay çatı usulü), 12. Nurigome zukuri (Geçme usulü) 13. Gasshou Zukuri (Dik Çatı Usulü, İki el parmaklarını

üstte birleştirip el ayalarını açarak oluşturulan teşekkür işareti şekli usulü), 14. Gasshou Zukuri (Dik Çatı Usulü), 15. Tateage Zukuri(Sıralı inşa Usulü, Önce Duvar, sonra Çatının inşa edildiği usul), 16. Tsuchikabe Zukuri (Toprak sıva duvar usulü), (Minzoku Kenchiku, pp.85, 1984'deki çizimden alınarak tercüme edilmiştir.)

3.2. Plan Tiplerine göre Minkalar

Yukarıda da değindiğimiz gibi minka yerellik özelliği yoğun olup, oturanların ana uğraş alanlarının gerektirdiği temel faaliyetleri mümkün kılan yapı, malzeme ve plan özelliğine sahiptir. Bu çerçevede öncelikli olarak minkayı çatı planı ve oda planına göre olmak üzere iki bölümde inceleyebiliriz.

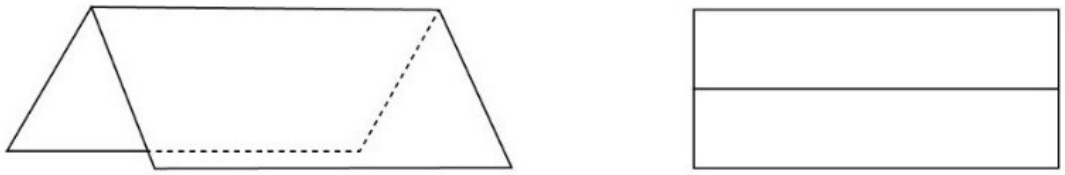
3.2.1. Çatı Planına göre Minka

Japon geleneksel ev mimarisinin en belirgin özelliklerinden bir tanesi büyük ve görkemli çatılarıdır. Bunun nedeni, tek katlı ve yatay eksenli geleneksel Japon evleri için çatılar mevcudiyetinin tek göstergesidir. Bir Japon binasının yatay ekseni ve alçak profili nedeniyle çatı, mevcudiyetinin tek alamet-i farikası yani göstergesidir. İşlevsel olarak özellikle yazları çok nemli ve sıcak olan Japonya'da oda ile çatı arasında tavanın tercih edilmemesi ve çatının yüksek ve görkemli yapılmasının, içerisinde yaşayanların rahatı için daha elverişli olduğu düşünülse bile, çatıya yüklenen anlam, binanın dolayısıyla içerisinde yaşayanların varlığının sembolik olarak vurgulanması ve temsil edilmesi fonksiyonu da unutulmamalıdır. Bu nedenle zaman içerisinde pek çok çatı sitilinin ortaya çıkması da bu fonksiyon ile açıklanabilir.[34]

Çatıları açısından minkayı üç ana başlıkta ele almak mümkündür. Bunlar, Basit Çatı (Kirizuma), Yosemune (Çok Yüzeyli Çatı), İrimoya (Semer Usulü Çatı) dır.

Bu üç çatı şekline ait çizimler yandan ve üstten görünüşüne göre aşağıda verilmiştir. Ancak yine de kısa bir tarif yapmak gerekirse şöyle denebilir.

3.2.1.1. Basit Çatı (Kirizuma)

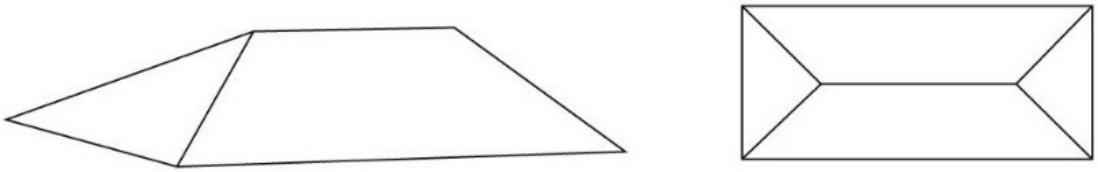
Şekil: 7. Kirizuma çatı stilinin yandan ve üstten görünüşü.

[34] Suzuki Hiroyuki'nin 2007 yılında Japon Dışişleri Bakanlığı web sayfası için kaleme aldığı makale. (http://www.uk.emb-japan.go.jp/en/creativejapan/architecture/index.html, 31.05.2018 itibarıyla).

Kirizuma çatı, iki dörtgen yüzeyin dik açı oluşturacak şekilde birer kenarının çatılmasıyla oluşan çatı formudur.

Kirizuma çatı formu daha çok ülkenin orta kesimini oluşturan Kansai ve Chugoku bölgelerinde, özellikle Gifu, Osaka ve Nara Vilayetlerinde yaygın olarak görülür. Yamanashi vilayetindeki "Kirihanazukuri" ve Gifu vilayeti, Shirakawa köyündeki "Gasshozukuri" ile Nara ve Osaka vilayetlerindeki "Yamatozukuri" diye adlandırılan çatı formları da Kirizuma çatı formudur.

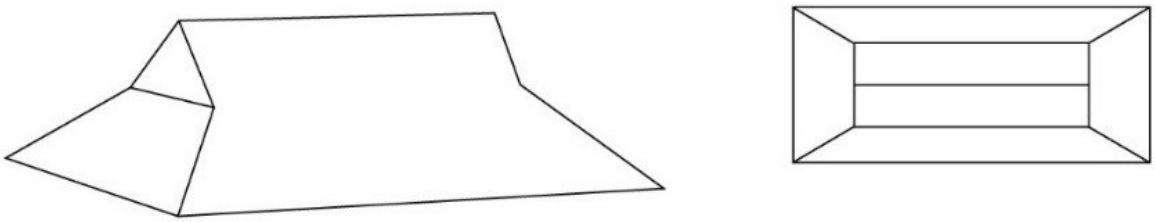
3.2.1.2. Çok Yüzeyli Çatı (Yosemune)

Şekil: 8. Yosemune çatı stilinin yandan ve üstten görünüşü.

Yosemune çatı, iki dörtgen yüzeyin dik açı oluşturacak şekilde birer kenarının çatılmasına ilave olarak, açık iki yanının üçgen bir ekleme ile kapatılması sonucu oluşan çatı formudur. Her üç çatı formundan Japonya genelinde en fazla görüleni Yosemune formudur. [35] Ülkenin kuzey doğusundan güney batısındaki Kyushu bölgelerine kadar yaygındır. Bu form Shikoku bölgesinde "Shihobutazukuri" diye de adlandırılmaktadır.

3.2.1.3. Semer Usulü Semerdam Çatı (İrimoya)

Şekil: 9. İrimoya çatı stilinin yandan ve üstten görünüşü.

[35] Harita, Minka araştırmalarının öncülerinden olan Sugimoto Hisatsugu tarafından çizilmiştir. Bkz: Zusetsu, Nihonno Bunka wo Saguru, **Minka no Jiten**, Shimada Atsuhito, Komine Shoten, Tokyo 1993, pp. 8.

İrimoya çatı ise, ilk iki formun konbinasyonu gibi olup, dik açı oluşturan en yüksek noktadan belirli bir mesafeye kadar çatının iki yanında üçgen bir havalandırma bırakıp, sonra dörtgen bir yüzey ile çatının iki yanının da kapatılması ile oluşan formdur.

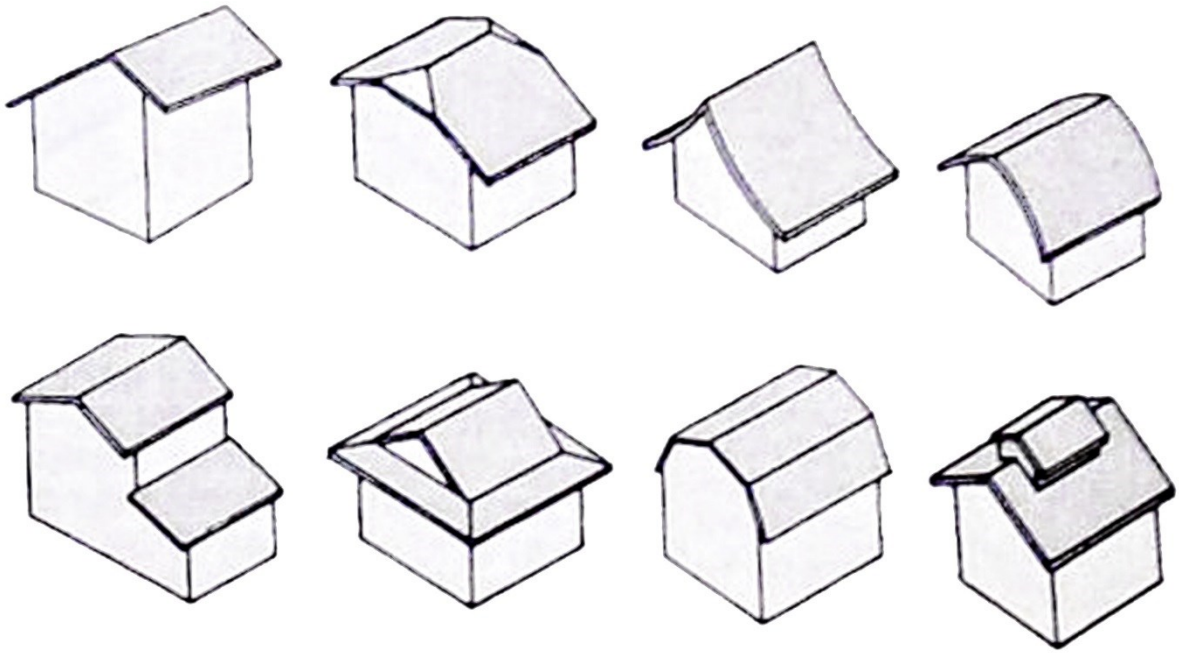
İrimoya çatı formu ise daha çok Nagoya, Shiga, Kyoto vilayetlerini içine alan Kinki bölgesi ile Kyoto civarında yer alan Fukui, İshikawa ve Toyama vilayetlerinde yaygın olarak görülür. İpek böcekçiliğinin yaygınlaşmasına paralel olarak ortaya çıkmış ve yayılmıştır. Bu form, aslen Çin'deki resmi ve dini mimaride kullanılan yüksek teknikli kombine çatı mimarisinin etkisi altında oluştuğu kabul edilmektedir.[36]

Çatının en yüksek yatay noktasına "mune" denir. Muneye karşı dik açı oluşturan duvar kısmına "tsuma", munenin yatay kısımı boyunca uzanan duvara da "hira" denilir.

Dolayısıyla bir minka'da iki tsuma duvarı, iki de hira duvarı bulunur. Buna göre, kapı tsuma duvarından verilmiş ise "tsuma iri" yani tsuma girişli, hira duvarından verilmiş ise "hira iri" yani hira girişli minka denilir. Yine, çatıyı mune ile paralel şekilde üstlenen duvarın en üst kısmına "ketayuki", dik açı oluşturan tsuma tarafındaki duvarın en üst kısmına da "hariyuki" denilir.

Yapı malzemesi, uğraş alanı, iklimsel ve bölgesel faktörler nedeniyle temel 3 çatı formu zaman içerisinde çeşit olarak çoğalmıştır.

[36] İbid. Zusetsu, **Nihonno Bunka wo Saguru**, Minka no Jiten, pp. 7.

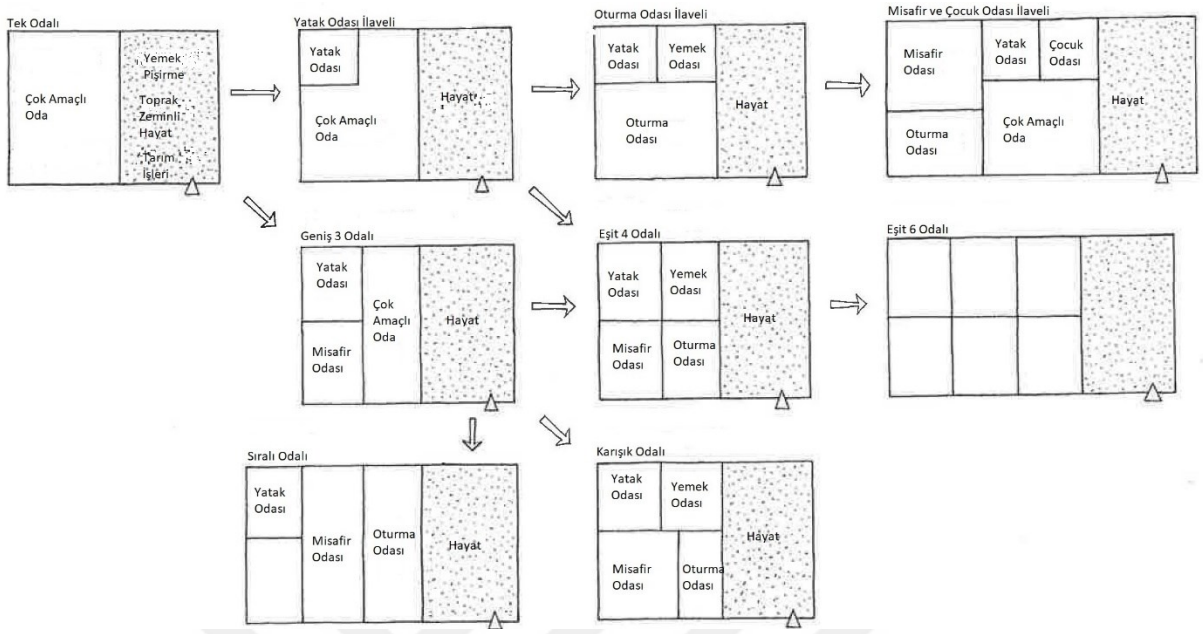

Şekil: 10. Zaman içinde çeşitlenen temel çatı formları. (Minzoku Daijiten pp.118)

Çatı örtüsü olarak genellikle “Kaya” olarak adlandırılan bir tür kuru pirinç sapı veya kamışdestelerinden oluşan malzeme kullanılmaktadır. Bu malzeme çatı örtüsü olarak Japonya iklim şartlarında yarım asra yakın bir süre dayanıklılığını korumaktadır. Ancak zamanla doğal olarak yetişen Kaya azaldığı için, köy merasında köylüler tarafından yetiştirilmektedir. Köylüler “Yui” olarak adlandırılan imece usulüyle kayayı kesip, çatı örtüsü değiştirilme zamanı gelen köylülerin çatı örtüsünü ortaklaşa değiştirmektedirler.

Kaya dışında bölgenin malzeme bolluğuna göre pirinç, buğday, arpa sapı, selvi veya söğüt ağacı kabuğunun da az da olsa eskiden beri çatı malzeme örtüsü olarak kullanıldığı da görülmektedir. Ancak modern zamanlar ile birlikte köy hayatındaki değişim, köy nüfusunun yaşlanması, değişim ve bakım zahmetleri, yeni kaplama malzemelerinin daha ekonomik hale gelmesi gibi nedenlerle doğal malzeme çatı örtüsü azalmış, özel koruma kapsamı dışındaki minkalarda geleneksel çatı örtüsü yerini kiremit ve metal kaplama malzemelerine bırakır hale gelmiştir.

3.2.2. Oda Planına göre Minka

Şekil: 11. Minkalarda Oda Plan Gelişimi

Japon geleneksel ev mimarisinin en belirgin özelliklerinden bir tanesi tek katlı ve yatay eksenli olmasıdır. Ev duvarları yani cepheler batı mimarisinin aksine çok önemli değildir. Hatta iç ve dış mekân arasındaki devamlılığa önem verildiğinden dış duvarlar çoğunlukla portatif sürgülü kapılardan yapılmıştır.

Minkanın en yalın planı tek odalı plandır. Çünkü çatı altında duvarlarla çevrili toprak zeminli bu mekân sadece yağmurlu günlerde barınak, geceleri korunma ve uyuma ihtiyacı için kullanılmıştır. Gün aydınlığında diğer işlerin tamamı dışarıda yapılmaktadır.

Zamanla çatı altındaki mekân genişleyerek girişe yakın kısım toprak zeminli gündelik işlerin yapıldığı mekân (doma) ile daha dip tarafta zeminine yumuşak bitki malzemenin serildiği dinlenme mekânı (shinshitsu) ortaya çıkmıştır.

Yine zaman içerisinde doma ile shinshitsu arasına eşik konarak, shinshitsunun zemini domaya göre yükseltilmiş, yanına oturma mekânı eklenmiştir. Uyumak için gerekli sessizlik ve korunmanın sağlanması için shinshitsu diğer mekânlardan sürgülü kapı (fusuma) ile bölünmüş, böylece tek odalı plandan çok odalı plana geçiş sağlanmıştır.

Yatak odasının bağımsız oda haline gelmesi ile bu bağımsız mekânı destekleyen sütun çatı altına konulmaya başlanmıştır. Oturma odası (hiroma) nın domadan bağımsız bir mekân

olarak plana eklenmesinin önü de açılmıştır. Böylece, Japonya genelinde yaygın olarak görülen 3 odalı Minka ortaya çıkmıştır.

Minka sahibinin toplumsal statüsüne göre 3 odalı minkaya misafir odası, mutfak vs. eklenmiş, kiler, depo, iş odası gibi mekânlar ek binalar olarak minkanın müştemilatı haline gelmiştir. Diğer bir deyişle Minka, yeme, dinlenme ve misafir ağırlama fonksiyonlarının icra edildiği mekânlar olarak kişisel veya ailevi basit korunma mekânlarından toplumsal statü mekânlarına doğru gelişmiştir.

3.2.2.1. Ana Bina (Omoya, Moya)

Mesken mahalli içerisinde kiler, depo, ahır, vs. gibi müştemilatın bulunduğu birden fazla bina olup, bunlar içerisinde mesken sahibi ve ailesinin ikamet ettiği en önemli olan binaya "ana bina" denir. Köylülerin zenginleşmeye başladıkları edo döneminden itibaren tek bina olan köy evlerinde ilave binalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Dışarıdan bakıldığı zaman ana bina yola en yakın ve göze çarpan yapı olup, ilave binalar görünürlük açısından ikinci, üçüncü derecede kalmaktadır.

Mesken mahalline giriş, hane sahibinin tam tarımla uğraşması veya yarı Samurai yarı tarımla uğraşması durumuna göre tek veya çift olarak değişmektedir. Tarım tek uğraşı olan köy evlerinde ana giriş tek, diğerinde ise görkemli giriş ve arka giriş olarak iki olmaktadır.

3.2.2.2. Nakamon Planı ile Magariya

Soğuk ve çok kar yağan bölgelerde görülür. İki binanın bir doğru üzerinde yan yana bitişik kurulması ve bir iç kapı ile birbirine bağlanması şeklindeki plana "İç kapı" yani "Nakamon Planı", İki binanın dik açı ile birleşerek "L" şekli oluşturacak biçimde bir plana sahip olması haline de "Köşeli" yani "Magariya" planı denilmektedir.

Bu çalışmanın Katalog bölümünde yer alan Yamada evi Magariya planı tipinde olup detaylı bir şekilde ilgili bölümde incelenmiştir.

3.2.2.3. Kabuto (Miğfer) Planı

Kamış veya Pirinç sapı gibi bitkisel malzeme ile miğfer şeklinde yapılan çatı şekline sahip minkaların planına Kabuto planlı minka denilir.

Özellikle 18.yy.başlarından itibaren tarım yanında ipek böcekçiliği ve tütüncülüğün yaygınlaşması ile birlikte, ipek böcekçiliği ve tütün kurutmak için ev içerisinde mekân elde etme lüzumu dolayısıyla özellikle çatı aralıkları yüksek, geniş ve çok katlı olarak düzenlenmeye başlamış, böylece kabuto planı ortaya çıkmıştır.

Bu anlamda, yaşam sitilindeki değişikliğin ev planına bariz yansıması olarak kabuto planının ortaya çıkışı iyi bir örnektir. Minkanın konumu, rüzgâr ve gün ışığı alışı, iklim şartları gibi çevresel etkenlerle çeşitli miğfer planlı minkalar Japonya'nın kuzeyinden güneyine zenginlik göstermektedir.

Bu zenginlikte kabuto planının, minka inşaa tekniklerinin en gelişmiş döneminde ortaya çıkmasının da rolü büyüktür. İpek böcekçiliği yetiştiriciliği ve ipek ticareti sayesinde köylülerin eline nakit para geçmiş, zenginlemişler, inşaatlar için daha ince işleri mümkün kılan malzeme ve araç gereçler alabilmişlerdir.

Fotoğraf: 15. Yamagata vilayeti, Tsurugaoka'da bulunan Kabuto usulü çok katlı bir minka örneği. https://static.panoramio.com.storage.googleapis.com/photos/large/27411552.jpg (23.04.2018)

3.2.2.4. Hontou Planı

Bu Plana sahip Minkalar her köyde en fazla bir iki adet olur. Çünkü bu evler köy muhtarı veya köyün asil ailesine ait olup, genellikle etrafında bir hendek, bahçe ve bahçe içerisinde bir veya daha fazla depo ve kiler bulunan, diğerlerine göre daha gösterişli biçimde kurulmuştur. Özellikle ön cephelerinde süslemeler yer alır. Köye gelen yabancılar ve diğer misafirlerin de konaklamasına uygun şekilde iki veya daha fazla misafir odası yer alır.

Hontou, 17. yüzyıldan sonlarından itibaren görülmeye başlayan bir minka planıdır. Ancak bu dönemde yapılmış olan Hontou planlı ev günümüze kadar yetişmemiştir. Mevcut olanlar da 19. yüzyılda yapılmış olanlar olup, en meşhuru Horiuchi Minkası'dır.[37] Japon hükümeti tarafından kültürel miras olarak tescil edilmiş olan bu minka halka açık müze olarak muhafaza edilmektedir. Planda da görüleceği üzere, ana girişin hemen sağında, evin selamlık kısmı diyebileceğimiz iki oda yer almakta olup, harem bölümü ile hayat kısmı fiziki olarak birbirinden ayrılmaktadır.

Fotoğraf: 16. Horinouchi Minkası genel görünüşü. Çatı alınlığındaki süsleme dikkat çekici. https://blog-001.west.edge.storage-yahoo.jp/res/blog-18-cd/kmy22jp/folder/1000157/24/36765524/img_1?1347574986 (23.04.2018)

3.2.2.5. Gasshou Planı

İpek Böcekçiliği yetiştiriciliğinin etkili olduğu Minka çeşididir. Ortaçağdan itibaren Japonya'da görülen ipek böceği yetiştiticiliği, özellikle 19.yy. dan itibaren endüstrileşmenin bir sonucu olarak önemini artırmış, Gifu vilayeti ve Japon denizi kıyı şeridi boyunca köylerde ipek böceği yetiştiriciliği yaygınlaşmıştır.

Temel gıda maddesi olan pirincin üretildiği tarlalar ile ormanlık olan tepelerin kesişim yerine kurulan evlerde, mekân darlığı ve nispeten ılıman ve esintili ortamı seven ipek böceklerini yetiştirme ve ipek kozası elde etme alanı olarak tavan araları tercih edilmiştir.

[37] Horiuchi minkasının yeri: Nagano Vilayeti, Shiojiri Şehri.

Soğuk ve kar yağışlı kış iklim şartları dolayısıyla çatılar aşırı kar birikmesinin önüne geçmek amacıyla 50-60 derecelik dik açılarla kurulmuştur. Zemin katta hayat, oturma ve yatak odaları gibi gündelik hayata ait kısımlar yer alırken, bunun üzerine dik çatı arasını değerlendirerek, ikinci, bazen üçüncü katlar kurularak ipek böceği yetiştiriciliği buralarda gerçekleştirilmiştir.

Gün ışığı ve esinti alabilmek için çatıda pencereler açılmış, aşap malzeme olan çatı iskeletinin üzeri, kurutulmuş kamış ve pirinç sapı demetleri ile rüzgâra ve fırtınaya dayanıklı bir şekilde örtülmüştür.

Gasshou planının en güzel örnekleri Gifu Vilayeti Shirakawago ve Gokayama bölgelerinde görülür. Gasshou Planına sahip evleri ihtiva eden Gasshouzukuri minka açıkhava müzesi 1971 de kurularak koruma altına alınmıştır. Söz konusu bölge 1995 yılında da Unesco tarafından Dünya tarih mirası olarak da tescillenmiştir.

Fotoğraf: 17. Shirakawago'daki Minka köyü genel görünüşü.

(http://blog-imgs-65.fc2.com/k/e/i/keichan2610/20140617103558e80.jpg 23.04.2018)

3.2.2.6. Yamatomune (Takahe) Planı

Yamatomune planı veya yerel deyişle Takahe planı, Nara vilayetinin ova kesimleri ve Kyoto'nun kuzey bölgelerinde görülen bir minka çeşididir.

Fotoğraf: 18. Nara şehri Shiraishi Yamatomune sitili minka görünüşü.
(https://blogimg.goo.ne.jp/user_image/26/39/2d51e9e56dbb3753d9116ddbb1c8190a.jpg 21.04.2018)

Bu usülde merkezi bitkisel malzeme ile kaplı ana bina çatısı oluşturur. Buna ilave olaral, daha düşük seviyede ve merkez çatıya yaslanmış vaziyette kiremit malzeme ile kaplı ek çatı bulunur.

1970'li yıllardan itibaren meydana gelen yüksek ekonomik kalkınma dönemlerinde ekonomik olarak daha uygun ve dayanıklı kaplama malzemelerinin ortaya çıkmasıyla beraber, bakımı zor olan bitkisel malzemelerin yerini kiremit vs. malzemeye terketmesiyle birlikte, bu tür özelliğe sahip minka çeşitlerinde büyük bir azalma meydana gelmiştir.

3.2.2.7. Kudo Planı

Özellikle Japonya'nın dört büyük adasıdan güney batı kesiminde yer alan ve Fukuoka, Saga, Kumamoto gibi vilayetlerin yer aldığı Kyushu adasında sık görülen bitkisel malzeme kaplı çatı çeşidine sahip minka planıdır.

Genel olarak bitkisel malzeme kaplı çatı örtüsü üstten bakıldığında U şeklinde olup, U nun açık tarafı evin arka tarafına tekabül eder. İçlerinde en meşhuru ve Kültür varlığı olarak devlet tarafından tescillenmiş olanı Fukuoka Vilayetinde yer alan Hirakawa Evidir.

Fotoğraf: 19. Fukuoka vilayetinde bulunan Hirakawa evi. (https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcThqsSfNPGU3LrxJrk3z7-DYZCPyfEd_wXV1TTFuGpbrAGgPgTV9g 21.04.2018)

3.2.2.8. İkiz Bina (Nitou) Planı

Toprak zeminli mutfak kısmının ayrı bir çatı ile ana binadan ayrıldığı Minka çeşididir. Hokkaido bölgesi haricinde Japonya genelinde görülse de daha çok Kyushu adasında rastlanmaktadır.

En meşhuru Kagoshima vilayeti Niitomi bölgesinde yer alan Nikaido evi, Edo dönemi yapılarından olup, devlet kültür varlığı tesciline sahiptir.

Fotoğraf: 20. Nikaido evi görünüşü. (http://www.kagoshima-kankou.com/image.php?w=790&h=525&f=/db_img/cl_img/10374/4B1F8864DF2D20E43A4F19DE34AF5D79.JPG 21.04.2018)

3.3. Çatı Örtü Malzemesine Göre Minkalar

Minkalar, çatı şekline göre, planına göre olduğu gibi çatı kaplamak için kullanılan malzemesine göre de sınıflanabilmektedir.

3.3.1. Bitkisel Malzeme

En geleneksel olanı bitki kökenli olan çatı kaplama malzemesi olanıdır ki, genel olarak, kamış, pirinç sapı, ağaç kabuğu ve ince tahta kullanılmıştır. Bu tür çatılara Kayabuki çatı denilmektedir.

Kayabuki çatılarda, kurutulmuş kamış veya pirinç sapları eğim istikametinde kalınlığı 30-50 cm yi bulan tabakalar halinde ustaları tarafından yerleştirilip, sıkılaştırılıp, tıraşlanarak geçme usulüne göre yağmur suyunu en kolay, hızlı ve altına geçirmeyecek şekilde aşağıya indirmesi düşünülerek yerleştirilir. Geleneksel köylerde bu işlem genellikle imece usulüyle yapılırdı.

Fotoğraf: 21. Gifu vilayeti Shirakawago'da bir Kayabuki çatının Yui olarak adlandırılan imece usulüyle yapılması. (https://pds.exblog.jp/pds/1/201405/31/66/a0208066_2024525.jpg 24.04.2018)

Sanayileşme ve şehirleşme ile birlikte, malzeme temini, yapım ustalığı, muhafazası ve onarımı zahmetli olduğundan, bu tür çatılar, tescilli olanlar dışında genellikle yerini önce bitki kökenli ve kiremit malzemenin birlikte kullanıldığı karışık çatıya, daha sonra da kiremit ve metal kaplama malzemeli çatılara terk etmiştir.

3.3.2. Bitkisel ve Kiremit Malzeme

Yeni kaplama malzemelerinin ortaya çıkması ve bu malzemelerin gerek hukuki ve gerekse ekonomik olarak köylülerin ulaşabileceği bir hale gelmesi neticesinde, minkaların özellikle sonradan genişletilen bölümlerinde kiremit malzeme kullanılmasının önünü açtı.

Ancak bu durumda da bitkisel malzeme örtüsü genel olarak ana binanın çatısında, kiremit malzeme ise ana binadan gelen kar ve yağmur sularını alarak aşağıya akıtacak şekilde ilave çatı ve saçaklarda kullanılmıştır.

Fotoğraf: 22. Bitkisel ve kiremit malzemenin birlikte kullanıldığı bir minka çatısı. Kiremit malzeme bu örnekte bitkisel örtülü çatının en tepesinde bir pekiştirme malzemesi olarak değerlendirilmiştir.
(https://blogimg.goo.ne.jp/user_image/4a/ac/7bc897fbf30b42f2eb4436ecbba236d2.jpg 12.05.2018).

3.3.3. Kiremit Malzeme (Kawara Yane)

Japonya'da genç nüfus üç sebeple kırsal kesimden ayrılmıştır.

Bunlardan birincisi savaşlardır. Yani gençler önce Çin ve Rusya savaşları için askere alınmış, Mançurya, Taiwan, Çin gibi müsteklekelere göç ettirilmiş, sonra da 2. Dünya Savaşı'na katılarak büyük zayiatlar vermiştir.

İkincisi 2. Dünya savaşından sonra baş gösteren ekonomik sıkıntı sebebiyle Başta Peru, Şili, Brezilya olmak üzere işçi olarak genç nüfusun bir kısmı deniz aşırı ülkelere göçmüştür.

Üçüncü olarak da özellikle Kore savaşı sonrası dönemde, Japon ekonomisinin hızlı bir sanayileşme ve kalkınma sürecine girmesiyle birlikte kalan genç nüfus da büyük şehirlere akın edince, kırsal kesimde kalıp tarımla uğraşan, bitkisel örtülü malzemenin sürekli bakımını yapacak kimseler azalmıştır.

Netice olarak önceleri tamamı bitkisel malzeme kaplı olan çatılar yerlerini kiremit malzemeye terk etmiştir.

Kullanılan kiremit malzeme, ham tuğla olmayıp, gri, siyah, kahverengi veya mavi renkli sırlanarak pişirilmiş dayanıklı kiremit malzeme kullanılmaktadır.

Fotoğraf: 23, 24. Tamamı kiremit kaplı farklı renklerde tuğlalarla kaplı çatı örnekleri.

3.3.4. Metal Malzeme

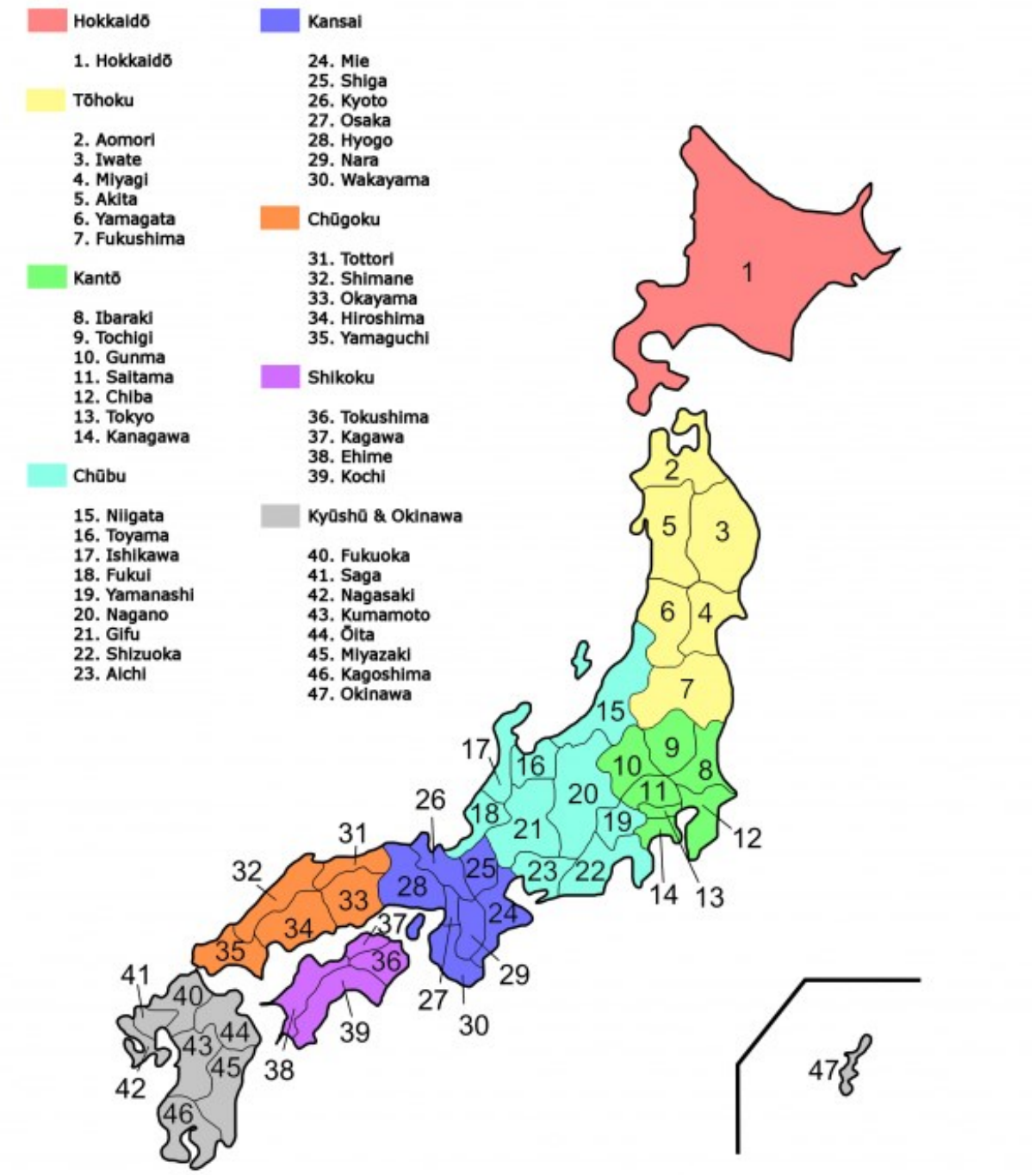
Son yıllarda metal malzemenin kolaylıkla ele geçmesi, bakımının daha az sıklıkta ve kolay olması, bir deprem ülkesi olan Japonya'da daha hafif bir malzeme olması deprem ve yangınlara daha dayanıklı malzeme olması gibi nedenlerle tuğla malzeme de yerini metal malzemeye bırakmıştır.

Özellikle herhangi bir tescile sahip olmayan minkalarda bu süreç daha da hızlıdır. Kullanılan metal genel olarak ince saç olup, işçilikle tuğla havası verilmektedir.

Fotoğraf: 25. Metal çatı kaplı bir minka örneği. Burada da metal kaplamaya işçilikle tuğla havası verildiği görülmektedir.

3.4. Bölgesine göre Minkalar

Şekil: 12. Japonya'da Coğrafi Bölge ve her bölgedeki vilayetleri gösteren bir harita. (http://d17oknutsq9rw.cloudfront.net/wp-content/uploads/2016/05/14180815/Regions_and_Prefectures_of_Japan-588x800.png 12.05.2018)

Japonya, 8 coğrafi bölge ve 47 vilayetten oluşmaktadır. Coğrafi bölgeler genel olarak iklim şartları ve doğal sınırlar ile zaman içerisinde genel kabule göre oluşmuş olup, herhangi bir idare birimi hüviyetine sahip değildir. Ancak bazı merkezi hükümet birimlerinin yerel teşkilatlanmalarında coğrafi bölgeleri esas aldıkları da olmaktadır. Bu bölgeler kuzeyden

güneye doğru, Hokkaido, Tohoku, Kanto, Chubu, Kansai, Chugoku, Shikoku ve Kyushu Okinawa olarak sıralanmaktadır.

Minkalar, bölgede kolay bulunan yapı malzemeleri, iklim özellikleri, ana uğraş alanı, sosyo ekonomik merkeze yakınlık veya yabancı kültürlerle etkileşim sıklığı, marangoz ve inşaat ustalarının teknik özellikleri gibi etkenlere bağlı olarak bölgesel farklılıklar da göstermektedir. Burada, kuzeyden güneye doğru bölgesel isimlerine göre bu minkaları sınıflayıp, kısa bir açıklama ve örnek fotoğraflarını vermekle yetineceğiz.

3.4.1. Hokkaido Minkası

Hokkaido, Japonya'nın en kuzeyinde yer alan büyük adasıdır. Yüzölçümü 83454 kilometrekaredir. '2,5 milyona yakın nüfusa sahiptir. Bu nüfusun yaklaşık 2 milyonu Sapporo şehrinde yaşar. İklim olarak kışları soğuk ve yağışlı, yazları nem oranı düşüktür. Kış ortalama sıcaklığı genellikle sıfırın altındadır. Yazları ise sıcaklık ortalaması 25 dereceyi geçmez. Dağlık olan Japonya'nın diğer bölgelerinin aksine, Hokkaido düz ovaları ile meşhurdur.

Tarih olarak Hokkaido'nun gerçek anlamda genel Japon yerleşimine açılması Japon hükümeti kontrolünde 19.yy. ın ikinci yarısından sonra olmuştur. O zamana kadar Hokkaido adasında "Ainu" olarak isimlendirilen yerliler yaşamakta idi.

Ainu evlerinden günümüze kalmış orijinal bir örnek bulunmamaktadır. Ancak bazı yörelerde Ainu kültürünü yaşatma çabaları çerçevesinde kurulan ve "Chise" adı verilen evler bu konuda fikir vermektedir[38].

Ainular, zamanla gerek kültür gerekse mimari açıdan Japonlar içerisinde asimile olmuşlardır. Ainu evlerinde, önce ahşap çatı iskeleti kurulur, sonra, önceden toprağı kazarak içine yerleştirdikleri yine ahşap direkler üzerine çatı iskeletini kaldırarak sabitlerdi. Daha sonra da hem çatı ve hem de duvar kısmını kuru ağaç kabukları, kamış ve pirinç sapı gibi bitkisel malzeme ile kaplarlar, böylece tek girişli ve tek odalı bu evlerde yaşarlardı.

Bu sebeple, ilk meskenler devlet eliyle yapılan toplu konutlar idi. Ancak zamanla yerleşimin serbestleşmesi ile birlikte minkalar da inşa edilmeye başladı.

Önceleri yapılan basit konutlar zamanla yerlerini Hokkaido'ya göçüp gelen ailenin asıl memleketindeki minka stiline bıraktı. Bu nedenle Hokkaido'ya Japonya'nın hemen her yerinden aileler göçüp geldikleri için, farklı bölgelerin plan tipine sahip minkalar yer almaktadır.

---

[38] **Minzoku Daijiten,** pp. 286-289.

Ortak özellikleri olarak bölgede doğal olarak elde edilen geniş yapraklı ağaçlara ait ahşap malzemelerin kullanıldığını söylemek mümkündür.

Hokkaido, Sapporo şehrinde yer alan Hokkaido Kaitakumura 49 adet minkayı bünyesinde barındıran açıkhava müzesini burada zikretmek gerekir.

3.4.2. Touhoku Bölgesi Minkası

Tohoku Bölgesi, Tokyo'nun da içerisinde yer aldığı başkent bölgesinin kuzeyinden başlayıp, Hokkaido'ya kadar uzanan kuzey Japonya'yı kapsamaktadır. Bölgede, Aomori, İwate, Miyagi, Akita, Yamagata ve Fukushima vilayetleri yer almaktadır.

Sanayii ve teknolojik gelişmişlik açısından başkent bölgesinin güneyinden Kyushu adasına kadar uzanan güney Japonya'ya göre daha geridedir. Dağlık kesimler dışında genel olarak pirinç tarlalarının yoğun olduğu tarım alanıdır. Büyük Okyanus ve Japon Denizi kıyı kesimlerinde balıkçılıkla uğraşan şehir ve köyler yer almaktadır. 2011 yılında bu bölgede Fukushima vilayeti merkezli büyük bir deprem ve tsunami meydana gelmiştir.

Özellikle iç bölgelerde yoğun kış şartları yaşanmaktadır. Bu nedenle kış şartlarına dayanıklı tek katlı, tarımla uğraşan büyük aile yaşantısına uygun planlı minkalara yoğun olarak bu bölgede rastlanmaktadır. [39]

Bölgede daha çok Kabuto Zukuri (Semer usulü), Degeta Zukuri (Çıkıntı Kiriş)Usulü, Haruna Gata (Gunma Vilayetinde bulunan Haruna dağının savaş gemisini andıran şeklinden esinlenerek verilmiş bir isimdir) ve Akagi Gata (Akagi usulü, Gunma Vilayetinde bulunan Akagi dağının şeklinden esinlenerek verilmiş bir isimdir) sitillerine sahip minkalar yer almaktadır.

İwate vilayetinde İwate Kenritsu Hakubutsukan içerisinde 2 adet, Michinoku Minzokumura'da 15 adet, Ennoshi Denshoen de 11 adet, Enno Furusato mura'da 22 adet, Kidogorohyoueimura'da 4 adet, Fukushima vilayeti Fukushima Minzokukan'da 9 adet Tohoku bölgesi minkasını görmek ve incelemek mümkündür.

---

[39] Touhoku Bölgesinden eski minkalardan bazılarının taşınarak yeniden kurulmasıyla oluşturulan ve Nihonmatsu-53-9 Ono, Kawasaki-machi, Shibata-gun, Miyagi-ken 989-1505 adresinde yer alan Michinoku parkı, Touhoku Bölgesi Minkaları ile ilgili araştırma ve incelemeler için önem arz etmektedir. http://www.michinoku-park.info/wp/wp-content/img/area_south/furusato/book_furusato.pdf 13.04.2018 tarihi itibarıyla.

Fotoğraf: 26. Iwate vilayeti Ennno şehrinde yer alan ve Magariya L plan tipli Minka. Foto: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f2/Chiba_house_Tono14s4730.jpg (20.04.2018).

3.4.3. Kanto Bölgesi Minkası

Ibaragi, Tochigi, Gunma, Saitama, Chiba, Başkent Tokyo ve Kanagawa vilayetlerinden oluşan bölgedir. Japonya nüfusunun neredeyse yarısına yakını başkent bölgesi olarak da nitelendirilen bu bölgede yaşamaktadır.

Chiba vilayetinde Chiba Kenritsu Bosono mura da 25 adet, Tokyo vilayeti Kodaira şehrinde bulunan Kodaira Furusato Mura'da 5 adet, Kanagawa vilayeti Kawasaki şehri, Kawasaki Shiritsu Minkaen'de bulunan 9 adet minkayı, bu bölge minkalarının genel özelliklerini yansıtan minkalar olarak belirtelim.

Fotoğraf: 27. Kanto bölgesi minkalarına örnek olarak, Chiba Vilayeti Narashino şehrinde bulunan Magariya L tipi planlı Shimada evi. Çatısı bitkisel malzeme örtülü, duvarlarında toprak sıva kullanılmıştır. https://maruchiba.jp/narashino/spot/images/tokitake1.jpg.25.04.2018).

3.4.4. Chubu Bölgesi Minkası

Chubu Bölgesi, Nigata, Toyama, İshikawa, Fukui, Yamanashi, Nagano, Gifu, Shizuoka ve Aichi vilayetlerinden oluşmaktadır. Shizuoka ve Aichi vilayetleri Büyük okyanusa sınırları olduğundan iklim olarak nispeten ılıman olsa da diğer vilayetler 3800 metre yüksekliğe sahip efsanevi Fuji dağı eteklerinde ve Japon denizi kıyılarında bulunduğundan kışları uzun soğuk ve bol kar yağışlı geçer. Bu nedenle bölgede yer alan minkaları aynı zamanda dünya tarih mirası tesciline sahip Gifu vilayeti Shirakawago bölgesindeki dik çatılı ve çok katlı Gasshou zukuri sitiline sahip minkaların temsil ettiğini söyleyebiliriz.

Ayrıca, İshikawa vilayetinde bulunan ve 10 adet minkanın bulunduğu Hakusan Minzoku Shiryokan, Fukui vilayetinde bulunan Fukuishi Osagoe Minkaen de 6 adet, Gifu vilayetinde bulunan ve 9 adet minkanın yer aldığı Shirakawago Gassho no Sato da minka açıkhava müzelerinden bazılarıdır.

Bu çalışmanın Minka Örnekleri bölümünde detaylı olarak ele aldığımız Oui Evi, Shirakawago ‘da yer alan ve Chubu bölgesini temsil eden bir örnek olduğunu belirtelim.

3.4.5. Kansai Bölgesi Minkası

Kansai Bölgesi, Mie, Shiga, Kyoto, Osaka, Hyogo, Nara ve Osmanlı fırkateyni Ertuğrul faciasının yaşandığı (1890) Wakayama vilayetlerinden oluşur.

Kanto bölgesi bürokrasi ve hizmet sektörünün merkezi, Kansai bölgesi ise daha çok imalat ve ticaretin merkezi olarak gelişmiştir. Japonya’nın ikinci büyük şehri Osaka ve dini ve kültürel merkezi ve eki başkenti Kyoto bu bölgede yer almaktadır.

Bu çalışmada Japon minka örnekleri olarak ele aldığımız Kyoto Miyama, Kayabukino Sato Köyü ve Osaka Minka Shuraku Hakubutsukan da yine bu bölge içerisinde yer almaktadır.

Ayrıca, 9 minkanın yer aldığı Nara vilayeti Nara Kenritsu Minzoku Hakubutsukanı da burada belirtelim.

3.4.6. Chugoku Bölgesi Minkası

Chugoku Bölgesi, Tottori, Shimane, Okayama, Hiroshima ve Yamaguchi vilayetlerinden oluşur. Tottori ve Shimane Japon denizi kıyısında yer aldığından iklimi serttir. Okayama, Hiroshima ve Yamaguchi ise Büyük Okyanus kıyısında yer almaktadır.

Araştırma konumuz olan minkalar genel olarak Chugoku dağlık bölgelerinde yer almaktadır. Yoğun karyağışına maruz kalan bir bölge olduğundan minkalarda doma kısmı nispeten geniş olarak tutulmuş, ahıra da mesken ile aynı çatı altında yer verilmiştir.

Edo erken döneminde inşa edilmiş olan Tottori vilayeti Tottori şehrindeki Fukuda evi, İrimoya plan tipli, Kayabuki bitki çatı örtülü olup, bölgede mevcut minkaların en tarihi olanıdır. 1974 yılında kültürel miras olarak tescil edilmiştir. Toprak sıvalı duvarlara sahip olması ana özelliklerindendir.

Fotoğraf: 28. Tottori şehri Fukuda evi dış görünüşü.
(http://db.pref.tottori.jp/bunkazainavi.nsf/bunkazai_web_view3/41/$FILE/P42.JPG 20.04.2018).

3.4.7. Shikoku Bölgesi Minkası

Shikoku Bölgesi, Tokushima, Kagawa, Ehime ve Kochi vilayetlerinden oluşur. Hiroshima ve Okayama vilayetlerine yakın olan büyük okyanus içerisindeki adalardan bir tanesidir.

Kagawa vilayetinde bulunan Shikoku minka Hakubutsukan içerisinde 13 adet bölgenin özelliklerini yansıtan minka yer almaktadır.

Ayrıca, bölgeyi temsilen, Tokushima Vilayetinde eğimli bir yamaca kurulmuş bulunan 300 yıllık tarihe sahip Kayabuki çatılı ve duvarları ahşap tahta malzemeli minka Chiiori nin bazı tamiratlar geçirse de orijinal haliyle hala ayakta olduğunu belirtelim.

Fotoğraf: 29. Tokushima Vilayetinde bulunan 300 yıllık tarihe sahip Minka Chiiori. Kayabuki çatılı ve duvarları ahşap tahta malzemeli. http://higashiiya.cocolog-nifty.com/photos/uncategorized/2011/03/16/tiiori.jpg (23.04.2018).

3.4.8. Kyushu ve Okinawa Bölgesi Minkası

Kyushu ve Okinawa Bölgesinde, Fukuoka, Saga, Nagasaki, Kumamoto, Oita, Miyazaki, Kagoshima ve Okinawa vilayetleri bulunmaktadır. Bu bölge ülkenin en batısında yer alması dolayısıyla deniz yoluyla Japonya'ya ilk gelen batı medeniyeti taşıyıcılarının ilk uğrak yeri olmuştur.

Dolayısıyla, Edo döneminin sonunu getiren ve Meiji aydınlanma dönemi ile birlikte yeni Japonya'yı kuran elit asker ve bürokratlar genel olarak bu bölgeden çıkmıştır.

Fukuoka vilayetinde bulumnan Miyajidake Jinja Minka Mura'da 6 adet, Nagasaki vilayeti Nagasakishi Gurabaen'de 7 adet, Okinawa vilayeti Ryukyumura'da 7 ve Okinawa Kinen koen'de 11 adet minka, bölgenin genel minka özelliklerini yansıtan açıkhava müzeleridir.

Fotoğraf: 30. Kagoshima vilayeti Satsuma'da bulunan Masuda evi. Nitou zukuri (ikiz bina) sitiline sahip Kayabuki çatı ve kiremit malzemenin kullanıldığı, duvarlarda Japon kâğıdı kaplı fusumaların yer aldığı yüksek zeminli bir minkadır. (https://satsumasendai.gr.jp/wp-content/uploads/2016/11/b3cec546b79f42cb1add8cf60a928747-700x467.jpg 12.05.2018).

Fotoğraf: 31. Okinawa vilayeti nago şehrinde bulunan 100 yıllık tarihe sahip kırmızı renkli oluklu kiremitli minka. Aslına uygun restore edilmiş, ön cephede çatıyı destekleyen direklerin varlığı dini mimariyi hatırlatıyor. (https://yellowglasses.jp/blog/wp-content/uploads/2016/06/s2.jpg 23.04.2018).

4. BÖLÜM: MİNKANIN MİMARİ ÖZELLİKLERİ

4.1. Malzeme ve Teknik

4.1.1. Malzeme

Minkalarda binanın yapı malzemelerinin hemen hepsi mevcut şekliyle yaşayanların gözleri önündedir. Ana iskelet malzemesi ahşaptır. Kullanılan ana malzemeler ağaç, toprak, taş, kum, çakıl, kamış, saz, kâğıt ve metal malzemeden oluştuğunu söyleyebiliriz.

Elbette geleneksel Japon evleri çoğunlukla ahşaptır. Dünyanın bize sunduğu çok hassas ve çeşitli doğal malzemeler vardır ve yüzyıllardır kullanılan ahşap üzerinde ince pratik işçilik ve estetik ile kullanıma sunulmuştur. Buna ek olarak, ahşabın sunduğu nitelik, biçim ve kullanım çeşitliliği, çok yönlülüğü, bir dalgalanma etkisi ile diğer birçok kaynağın gelişimini de tetiklemiştir. Japonya'nın cilası, çinisi, ahşap sanatları ve ustalığı Japon sivil mimarisi ve gereçlerinin parlak yönünün öne çıkmasında büyük katkıya sahiptir. Bu malzemelere de kısaca değinmekte fayda vardır.

Şimdi bu yapı elemanları, yapı malzemeleri ve tekniğe yakından bakalım.

4.1.1.1. Ahşap (Mokuzou)

Minka mimarisinde ana yapı malzemesinin ahşap olduğunu söylemek yanlış olmaz. Kolon ve kirişler, çatı iskeleti, ev mobilyalarının neredeyse tamamı ahşap malzemeden üretilmiştir.

Ancak ahşap malzeme kullanıldığı yere göre farklılıklar gösterir. En fazla kullanılanı Japonya'nın hemen her yerinde kolayca yetişen ve elde edilebilen çam (Matsu) türleridir. Çamlar, eğilmelere karşı kuvvetli bir ağaç türü olduğundan, özellikle kiriş ve çatı iskelet malzemesi olarak kullanılmıştır.

Selvi (Hinoki) ve sedir (Sugi) ağaçları yumuşak ve kolay işlenebilen iğne yapraklı ağaçlar olduğundan, ev mobilyaları ve iç dekorasyon malzemesi olarak kullanılmıştır.

Zelkova (Keyaki) ve kiraz (Sakura) ağacı gibi sert ve kuvvetli ağaçlar genel olarak orta direk ve diğer kolon ve sütun malzemesi olarak kullanılmıştır. Geniş yapraklı bu ağaçlar kereste olarak şekilli güzel damarlara sahip olduğundan aynı zamanda zemin döşeme malzemesi ve mobilya malzemesi olarak da kullanılmıştır.

Sulu mekânlarda ise suya dayanıklı ahşap malzeme olarak kestane (Kuri) ve bambu (Take) ağaçları kullanılmıştır. Özellikle bambu, tavan ve pencere ızgarası, lavabo ızgarası üretmek için de kullanılmıştır. Yine çeşitli ev gereçleri ve mobilyaları için de yağışlı ve ılıman iklime sahip olduğundan, Japonya'nın hemen her yerinde yetişen bambu ağacı kullanılmıştır.

4.1.1.2. Toprak (Tsuchi)

Erken dönem minkalarda bütün odaların zemini toprak idi. Ancak zamanla tarım faaliyetlerinin eve uzanan kısmı ile mutfak işlerinin görüldüğü hayat (doma) haricindeki odalar tahta, hasır veya tatami ile kaplanır olmuştur.

Minkalarda ana girişten girilen hayat kısmı sıkıştırılmış toprak zeminli bir odadır. Bu oda içerisinde yine topraktan yapılmış yemek pişirme ocakları yer alır.

Toprak malzeme, yer yer duvar sıvama ve iç dekorasyon malzemesi, tavan arası sıvama malzemesi olarak da kullanılmıştır.

Ayrıca toprağın pişirilerek seramik ve kiremit haline getirilmiş formları çatı kaplama malzemesi ve ev ve mutfak gereçleri olarak da kullanılmıştır.

4.1.1.3. Taş (Ishi)

Minka inşaatında taş malzeme önemli bir yer tutar. Bol yağışlı ve nemli bir iklime sahip olan Japonya'da ana iskeletinin hemen tamamı ahşap malzeme ile kurulan minkaların toprak ile temasının olduğu başta orta direk temel taşı olmak üzere bütün noktalarda taş malzeme kullanılmıştır.

Yine gerek ana kapı gerekse verandadan eve girişlerde, ayakkabı çıkarma basamağı (Kutsunugi ishi) olarak taş malzeme kullanılmıştır.

Eğer minkanın kurulacağı alan eğimli bir zemine sahipse, eğim dolgu malzemesi olarak taş duvarlar kullanılmıştır. Ancak dağlık alanlar ve nehir yatakları dışında taş malzemenin Japonya içerisinde çok kolay elde edilebilen bir malzeme olmadığını söylemek mümkündür.

4.1.1.4. Kum ve Çakıl (Tsuna, Koishi)

Özellikle dere yatağına yakın alanlarda kum ve çakıl minkanın yapı malzemesinden ziyade minka etrafında yürüyüş yollarında kaplama ve dekorasyon malzemesi olarak kullanılmıştır.

Nemli toprak zemine sahip Japonya kırsalında ev etrafında kuru zemin elde etmek ve gece gündüz minkaya yaklaşanların ayak sesini önceden duyabilmek için özellikle ev çevresindeki yürüyüş yollarına kum ve çakıl serilmiş olduğu da düşünülebilir.

4.1.1.5. Kamış, Saz ve Ağaç Kabukları (Kaya, Ki no Kawa)

Geleneksel köy evi mimarisinde çatı ve duvar kaplama malzemesi genel olarak kamış ve pirinç sapları, ağaç kabuklarından oluşan bitkisel malzeme olan Kayabuki kullanılmıştır. Ana tarımsal uğraş alanı pirinç yetiştirmek olan Japonya'da kurutulmuş pirinç sapları her yerde kolayca tedarik edilebilen bir malzemedir. Kiremit ve diğer çatı kaplama malzemelerine göre bir deprem ülkesi olan Japonya'da kayabuki malzemenin bu açıdan ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Ancak, yangın ve fırtınaya karşı dayanıksız olduğu da açıktır. Yine, kayabuki malzeme böcek ve haşerata karşı da zayıftır. Her ne kadar, yemek pişirme ocağı (kamado) ve ısınma ocağı (irori) den çıkan duman ve isler zamanla bu malzeme üzerinde koruyucu vazifesi görse de zamanla yıpranmakta ve onarılma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Hem bu nedenlerle ve hem de kayabuki çatıların bakım ve onarımını yapabilecek ustaların zamanla azalması nedeniyle minkalarda kayabuki çatı örtüleri zamanla yerlerini kiremit veya metal kaplama malzemelerine bırakmıştır.

Yine Kayabuki malzeme ile ilgili olarak hem Minkaların Çatı Tipleri bölümünde hem de Minka Örnekleri Bölümlerinde detaylı bilgiler verilmiştir.

Kamış ve sazdan yapılmış hasır ve tatamiler minkaların ev önemli zemin sergi malzemeleridir. Hasırlar genellikle tahta kaplamalı odalarda kullanılmıştır. Tatami ise toprak zemin ahşap malzeme ile zemin kaplama iskeleti kurulduktan sonra kullanılan kalın hasır bloklardır. Tatami, özellikle zeminden gelecek soğuk ve rutubeti kesen yumuşak bir zemin örtü malzemesi olduğundan yoğun olarak kullanılmıştır.

Fotoğraf: 32. Kayabuki çatılı bir köy evi.

Fotoğraf: 33. Kayabuki çatılı köy evi detayı.

Fotoğraf: 34. Ağaç kabuklarının çatı kaplama malzemesi olarak kullanıldığı bir köy evi müştemilatı detayı.

Fotoğraf: 35. Kayabuki malzeme detayı. Kayabuki malzemenin çatı iskeletine sabitlenme detayı.

Fotoğraf: 36. Kayabuki ve kiremit malzemenin birlikte kullanıldığı bir köy evi.

4.1.1.6. Kiremit (Kawara)

20. yüzyılın başlarından itibaren başlayan sanayileşme ile birlikte genç nüfusun üretimin yeni merkezleri olan büyük şehirlere taşınması, köy nüfusunun yaşlanmasına, geleneksel evlerin bakımının zorlaşmasına neden olmuştur.

Özellikle fabrikasyon ürünü daha kuvvetli malzemelerin daha ekonomik fiyatlarla elde edilir olması, köy evlerinde gittikçe geleneksel kaplama malzemelerinin terki ile sonuçlanmış, kayabuki çatılar yerini kiremit örtülü çatılara terk etmiştir.

Üreticisine ve bölgesine göre değişik renkli ve formlu kiremit malzeme bugün kırsal olsun, kasaba ve şehirlerde olsun Japon meskenlerinin çatılarını örtmektedir.

Fotoğraf: 37. Kayabuki çatı ile kiremit çatının birlikte kulanıldığı bir köy evi.

Fotoğraf: 38. Oluklu Kiremit çatı kaplama malzemesinin kullanıldığı bir köy evi.

Fotoğraf: 39. Düz, kahverengi kiremit kaplı bir köy evi.

4.1.1.7. Metal (Kikinzoku)

Oda zemini tahta döşemeli minkalarda sabitleme malzemesi yani çivi olarak minkalarda metal kullanılmıştır. Ayrıca, metal çatı kaplama malzemesinin yaygınlaşması ve ulaşılabilir olması ile bitkisel örtü tekniğini bilen ustaların azalması, kiremit malzemenin binaya yük bindirmesi ve deprem zamanında zayiatı artırması gibi sebeplerle minkalarda metal kaplama malzemesi kullanılmaya başlamıştır.

Fotoğraf: 40. Gifu Vilayeti, Kamo Bölgesi, Yaotsu köy evinin maviye boyanmış metal çatı örtüsü. http://akiya.yaotsu.jp/akiya_cat/area02/ , (22.04.2018).

4.1.1.8. Kâğıt (Kami)

Minkalarda kâğıt malzeme, özellikle oda bölümlemeleri için kullanılan sürgülü kapılar (fusuma) larda kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Ayrıca, pencere perde ve panjuru (shoji) nun kaplama malzemesi olarak imal edilmiş Japon kâğıdı (washi) kullanılmıştır.

Fotoğraf: 41. Bir desenli Fusuma örneği. (http://fusuma.jp/0seko/0811sakura/01.jpg 10.04.2018)

Ağaç ve kamış malzemenin bol olduğu Japonya'da eskiden beri el yapımı kâğıtçılık sanatı gelişmiştir. Ülkenin her yerinde halen kâğıt yapım atölyelerini görmek mümkündür.

Gerek fusuma gerekse shojilerde kullanılan kâğıtlar düz olabildiği gibi motifli olarak da kullanılmıştır.

Camdan farklı olarak Japon kâğıdı washi fonksiyonel bir malzemedir. Washi, hem içerinin gizliliğini korur, hem de gündüzleri içeriye gün ışığının girmesini engeller. Ayrıca geceleri de dışarıya oda ışığının yumuşak bir şekilde yansımasını sağlar. Bu nedenle geçmişten günümüze kadar kullanılagelmiştir.

Ancak, ses, ısı ve ateşe karşı dayanıksız oluşu dezavantaj teşkil eder.

4.1.1.9. Cila (Urushi)

Ahşap malzemeye sürlen bir tür siyah veya kahverengi cila işçiliğine verilen addır. Bu cila malzemesi Urushi ağacı denen ve Latincesi *Rhus verniciflua* olan ağaçtan elde edilir. Bu ağaç Çin, Japonya ve Güney Asya'nın diğer ülkelerinde geniş bir alanda yetişir.

Fotoğraf: 42. Urushi ağacından cila hammadesi elde edilmesi.
(http://img.chess443.net/S2010/upload/2015122200001_1.jpg, 12.05.2018).

Doğal urushi açık kahverengi renklidir. İçerisindeki suyun buharlaştırılması ile daha koyu siyaha yakın bir renk alır. Bu hem koruma ve hem de dekoratif amaçlı olarak evin iç dekorasyonunda kolon ve kirişlerde vernik malzemesi olarak kullanılır. Ayrıca merdiven dolap ve diğer mobilyaların cilalanmasında kullanılır. Urushi'nin kullanıldığı yerlerden birisi de vazo, saklama kapları yapımı vb. Japon el sanatları örnekleridir. Bu vernikleme işlemiden ürünler üzerinde değişik renkler kullanılarak Japon resim sanatının nadide örnekleri görülmektedir.

Fotoğraf: 43. Kolon ve kirişlerin urushi ile vernikleneren iç mekân dekoroasyon unsuru olarak kullanılmasına bir örnek. (http://mbp-toyama.com/elements/profiles/hizuka-kenchiku/images/cache/image_8434_630_630.jpg 12.05.2018).

Fotoğraf: 44. Farklı renkli urushi kullanılarak verniklenerek bir sanat eseri haline dönüşen ahşap bir kutu örneği.

4.1.2. Teknik

Mimaride binalar, çok fazla bileşen parçalar ve malzemelerin meydana gelmesi ile oluşur. Modern binalarda kullanılan çeşitli ve sofistike malzemelerin aksine, Japon köy evlerinde kullanılan malzemeler, yalın, doğal ve kurulduğu çevrede kolay olarak bulunabilen malzemelerden oluşmaktadır.

Dolayısıyla, her bir malzemenin hikâyesi evde ve çevresinde yaşayan insanlar tarafından bilinmekte, ev hatıralarla birlikte kuşakları içerisinde barındırmaktadır. Her bir bina bulunduğu yerin şartlarına göre konumlanır.

Evin ana iskeletinin kurulumu ve yapı elemanlarının birbiri ile münasebeti, geçme (kolon ve kirişlerin münasebeti), bağlama (çatı örtüsü olan kamış, saz ve ağaç kabuğu gibi malzemenin çatı veya duvar iskeletine kuru pirinç sapı, kamış veya diğer bitkisel malzemeden yapılmış bağlar ile bağlanması), örme (taş duvar örmesi, tatami örmesi), sıvama (toprak duvar sıvası) ve yapıştırma (kâğıt malzemenin çıta iskelete yapıştırılması ile oluşturulan sürgülü kapılar) teknikleriyle gerçekleştirilir.

Nadir olarak ahşap çivi kullanılsa bile, zemini tahta olan minkalar dışında metal çivi hemen hemen hiç kullanılmamıştır.

Minkalar, yapı teknikleri, malzeme, dayanıklılık, işlev, sosyal statü gibi çeşitli nedenlerle kendine has mimarisini almıştır. Burada bir bütün olarak minkanın bileşenlerini ele alalım.

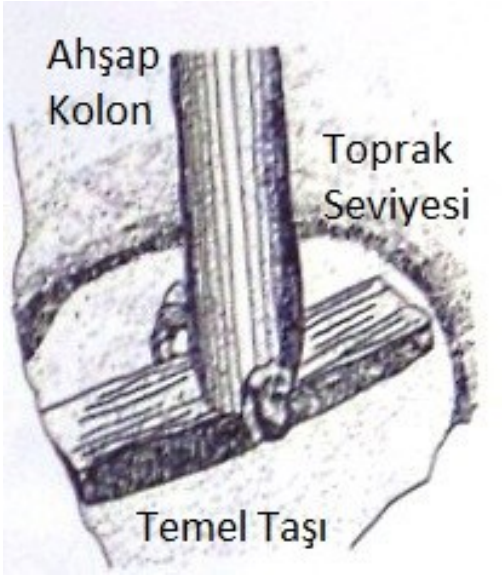
4.1.2.1. Temel (Kiso)

Temel, binanın kendi ağırlığı, içerisine konulan veya içerisinde yaşayan canlı, cansız varlıkların ağırlığı, kar, yağmur, rüzgâr, deprem gibi iklimsel veya ani etkenlerin meydana getirdiği ağırlık veya basıncı taşıyıp, üzerinde kurulduğu yüzeye ileten, yüzeyin taşıma kuvveti ile binadan gelen ağırlığı dengeleyen bir fonksiyona sahiptir. Dolayısıyla temelde kullanılacak teknik ve malzeme bu fonksiyonu icra edecek nitelikte olmak durumundadır.

Minkada genel olarak doğrudan toprak içine sütun dikme, doğrudan temel taşı üzerine sütun yerleştirme ve temelde bağlama olmak üzere üç çeşit temel tekniği kullanılmıştır. Bunları burada biraz açıklamak faydalı olacaktır.

4.1.2.1.1. Doğrudan Toprak İçine Sütun Dikme

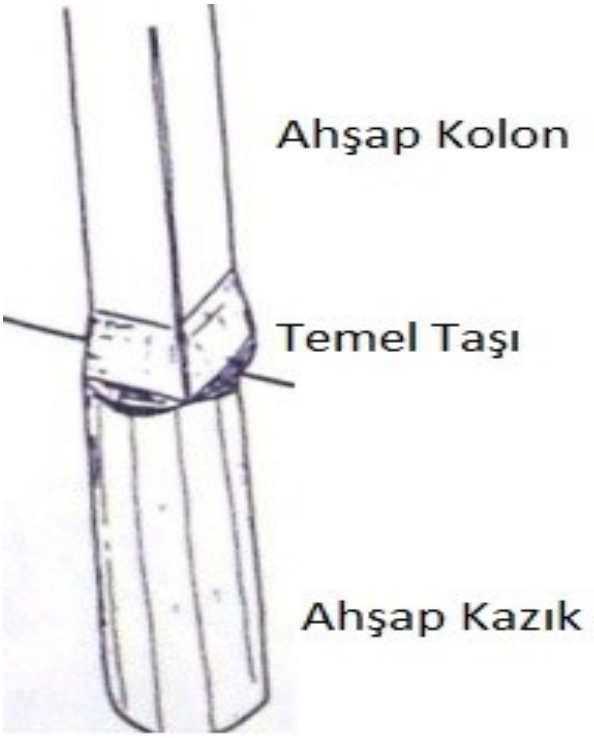
Birinci teknik daha çok zemini sağlam olan yüzeylerde uygulanır. Bu teknikte binanın kurulacağı zeminde taşıyıcı eleman olan sütunun yerleştirileceği bir çukur kazılır. Kazılan bu çukurun dibine geniş yüzeyli temel taşı yerleştirilir. Onun üzerine yatay dörtgen yüzeyli bir kiriş yerleştirilir. Bu yatay kirişte açılan oyuğa sütun geçirilir. Böylece olası sarsıntılarda sütunun kolayca oynamasının önüne geçilmesi hedeflenir.

Şekil: 13. Temel taşı ve kolon münasebeti.[40]

[40] Koichi Yamada, **Zukai Nihon Kenchiku no Kousei** (Japon Mimarisinin Yapısı), Shoukokusha, 1986.

Zeminin beklendiği gibi sağlam olmaması halinde zemin sağlamlaştırması yapılmıştır. Bunun için açılan çukura sütunu yerleştirmeden önce ahşap kazık çakılır. Kazığın üzerine düz taş yerleştirilerek, sütun başlangıcı bu taşın üzerine konulur.

Şekil: 14. Sağlam olmayan zeminlerde kazıklı kolon dikme sistemi[41]

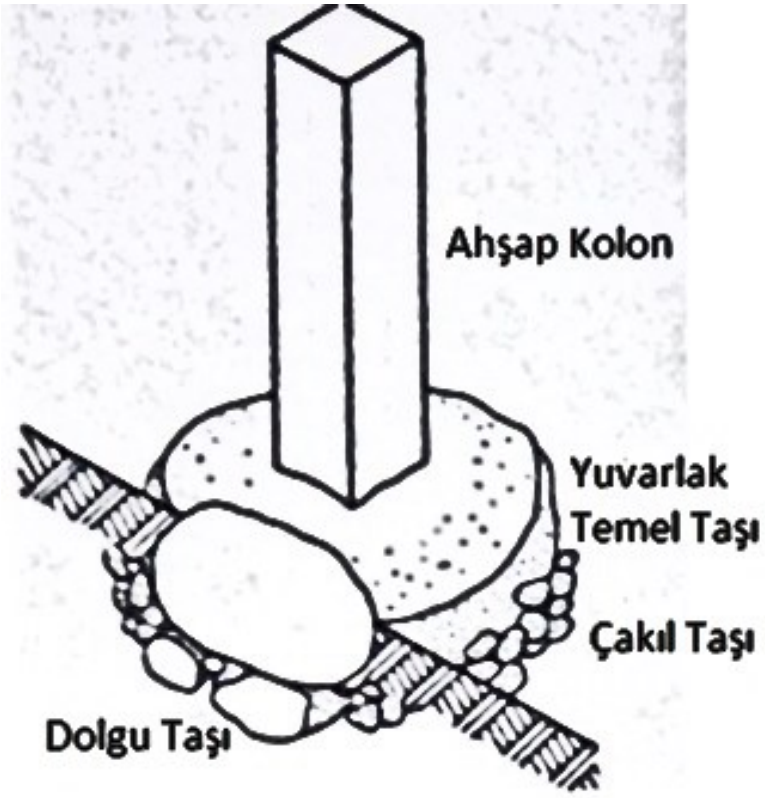
Bu teknikte toplam uzunluğunun yaklaşık dörtte biri toprak içerisinde olan sütun bağımsız bir taşıyıcıdır. Yine bu teknikte uygulama için yüksek araç gereç gerekmez. Ancak, ahşap sütun sürekli nemli zemin ile temas halinde olduğu için çabuk bozulduğundan azami ömrü 20-25 senedir ve değiştirilmemesi halinde bina yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kalır. [42]

Bu nedenle bu teknik ile yapılmış Nagano Vilayeti Sakae Köyünde bulunan Yamada Evi gibi bir kaç örnek dışında Minka'dan günümüze ulaşanı pek azdır.

[41] Satoshi Ono'nun **Minka Mura no Tabi** Kitabında kullanıdığı şekilden esinlenerek çizilmiştir.
[42] Mie Vilayeti İse Şehrinde bulunan İse Tapınağı müştemilatında bu teknikle yapılan bazı binalarda ahşap sütunlar yaklaşık her 20 senede bir değiştirilmektedir.

4.1.2.1.2. Doğrudan Temel Taşı Üzerine Sütun Yerleştirme

Bu teknikte, sütun başlangıcı olacak temel taşı, toprak zemin üzerine yerleştirilerek sütun, kiriş gibi ahşap malzemenin toprakla temasının önüne geçilir. Yani bina gövdesi toprak zeminden taş malzeme ile ayrılarak yükseltilir. Böylece nemli zemin ile teması kesilen ve hava alması önlenen ahşap malzemenin daha uzun olması beklenir.

Şekil: 15. Gerekli zemin iyileştirmeleri yapıldıktan sonra temel taşı ve kolonun yerleştirildiği sistem.

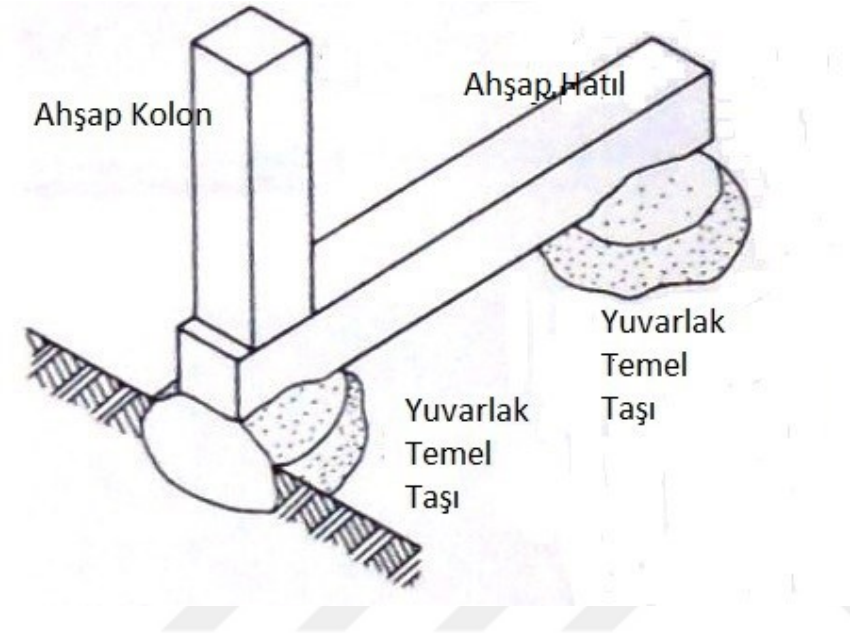
Bu durumda, bir önceki teknikten farklı olarak sütun bağımsız yapı elemanı değil bağımlı yapı elemanıdır.[43]

Bu tekniğin uygulanabilmesi için öncesinde sıkıştırma, çakıl, midye kabuğu yerleştirme gibi çeşitli yöntemlerle zemin sağlamlaştırma işlemleri, temel taşının yüzeyine göre üzerine konacak sütun başlangıcının yüzeyinin traşlanması gibi işlemlerin yapıldığı görülmekte olup, birinci tekniğe göre daha gelişmiş ve komplike inşaat tecrübe birikiminin gerekli olduğu düşünülür.

[43] Şekil: 9 ve 10 Japon Mimari Konferansı tarafından yayınlanan **Kozo yo Kyozai**(bina Strüktürleri El Kitabı)' (1985) ndan alınarak Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

4.1.2.1.3. Temelde Bağlama

Binanın ana taşıyıcısı sütunların her birinin başlangıcına temel taşı yerleştirilse bile, her sütuna binecek binanın ağırlığı eşit olmayacağından zamanla çökme veya oynama sonucunda binada şekil bozuklukları meydana gelebilir. Bu da binanın kısa sürede yıkılmasına yol açabilir. Bu duruma karşı geliştirilen teknik temel kazarak, temel taşı ve sütunları yatay olarak birbirine bağlayan temel iskeleti oluşturma tekniğidir.

Şekil: 16. İki temel taşı üzerine ahşap hatıl konularak üzerine ahşap kolonun dikildiği ve hem zemin hem de depreme karşı dayanıklılığın sağlandığı sistem.

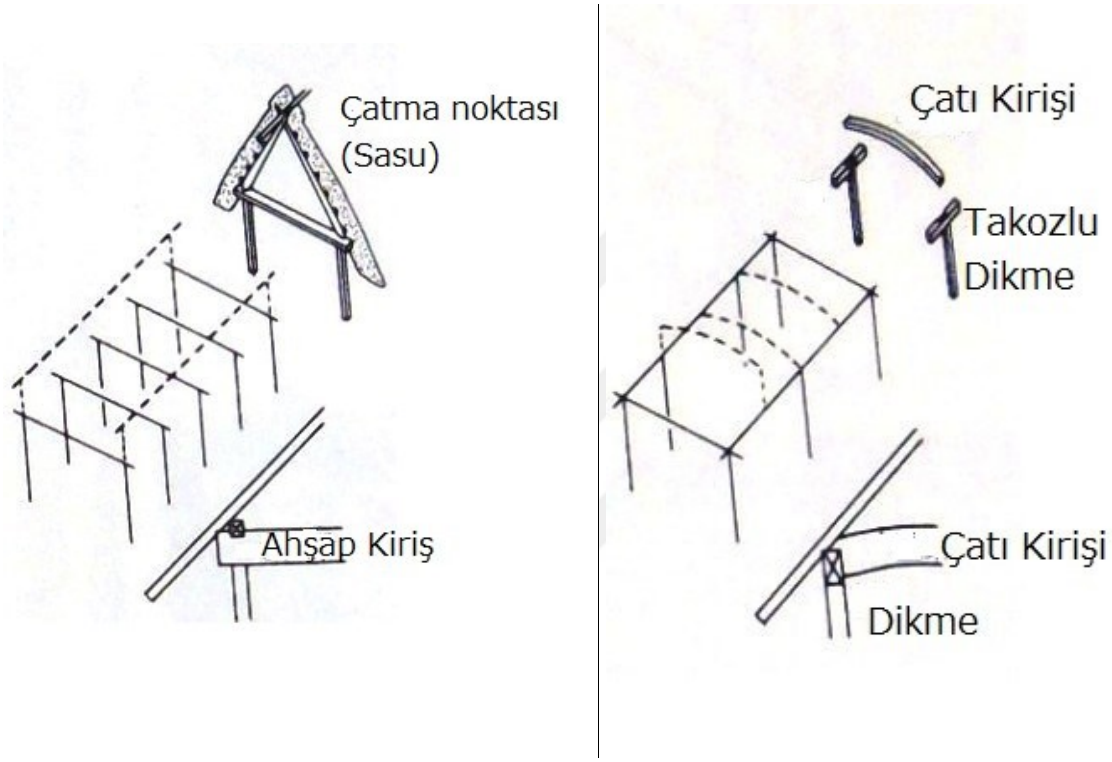
Bu teknik aslen çok sağlam kurulması gerekli olan tapınak ve kale mimarisinde kullanılmakta idi. Minka için kullanılması önceleri sadece dış sütunlar arasında başlamış, 19. yüzyılda ise iç oda bölmeleri için de kullanılır olmuştur. Bu amaçla kullanılan ahşap malzemenin çürüme ve kurtlanmalara karşı daha dayanıklı olan kırmızı gövdeli ağaçlar kullanılmıştır.

4.1.2.2. Sütun ve Gövde İskeleti (Jyuku Gumi)

Minka içerisine girildiğinde ilk dikkat çeken unsur, sütun ve kirişlerden oluşan gövde iskeletidir. Gövde iskeleti, binanın temel ile çatısı arasındaki kısımdır. Burada öncelikle sütunları ele alıp, kirişlerle ilgili olarak çatı kısmının yakın alakası bulunduğundan, çatı ile ilgili bölümde detaylıca değineceğiz.

Gövde iskeleti, boy, en ve yüksekliği sağlayan malzemelerin birbiriyle ilişkilendirilmesi sonucu şekillenir. Bu malzemeler arasında yüksekliği sağlayan sütun yani “hashira” lardır. Bu sütunun boylamasına olan en üst kısmına başlık olarak yatay eklenen takoz yani “keta”,

enlemesine olan kısmına “hari” denir. Böylece binanın boylamasına uzunluğu “ketayuki”, enlemesine uzunluğu da “hariyuki” diye adlandırılır. İskelet oluşturulurken, en altta sütun yani haşira, sonra kiriş yani hari, daha sonra da keta yer alır. En eski iskelet oluşturma sistemi olan bu şekle “Oriokigumi” denir. Oriokigumi’de, sütun, kirişin iki ucunu kapı çerçevesi gibi destekler. Bu çerçeveleri bir biri ile ilintilendiren ve basmak olarak adlandırabileceğimiz“keta” olur. Yani bu durumda mutlaka her kiriş, iki ucundan sütun ile desteklenmek durumundadır. Bu durumda pencere veya kapı aralığı elde etmek oldukça sınırlanmış olmaktadır.

Şekil: 17. Minkalarda gövde ve çatı iskeleti münasebeti.

Bu durumu ortadan kaldırmak için geliştirilen teknik Kyorogumi olmuştur. Bu tekniğe göre malzeme aşağıdan sırasıyla sütun, takoz, kiriş şeklinde üst üste yerleştirilmiştir. Kyorogumi tekniğine göre, takozu oldukça kalın kullanmak gerekir. Kiriş takozun üzerine konulur ve kirişin dört köşeli olması harici hallerde konulacak yeri özgürce seçilebilir.

Minkalarda sütun aralıkları ile ilgili olarak standart bir ölçü bulunmamaktadır. Ancak yer döşeme malzemesi olarak “Tatami” ’nin yaygınlaşması ile birlikte belirli bir standartlaşmanın sağlandığı söylenebilir. Eski Tokyo yani Edo tipi minkalarda sütunlar arası

mesafe yaklaşık 1818 cm, Kyoto ve çevresinde yaygın olan Kyoto tipi minkalarda ise 1970 cm olarak belirli ölçüde standartlaşmıştır.[44]

4.1.2.3. Sütun (Kolon, Dikme)

Binalarda sütunun ana vazifesi, çatı ve zeminin ağırlığını temele iletmektir. Bu sebeple genel olarak sütun olarak kullanılacak ahşap malzemenin dosdoğru olmasına dikkat edilir. Ancak, özellikle Kuzey Japonya'daki minkalarda ağaç gövdesinin doğal eğriliklerine sahip ahşap malzemenin sütun olarak kullanıldığına da sıklıkla rastlanır.

Sütunlara şekil vermek için kullanılan keser, balta, testere gibi aletlerin kullanımı belirli zaman dilimlerini işaret ettiğinden, özellikle eskiye doğru sütunların yüzeyine bakarak hangi dönemlerde yapılmış olduğu tahmin edilebilir.

Sütunlarda genel olarak Japonya genelinde bolca bulunan çam, selvi gibi ağaç gövdeleri genel olarak tercih edilmiştir. Ancak en fazla kadar ana taşıyıcı konumundaki sütunlar için ise daha çok geniş yapraklı kayın, zelkova, kestane gibi ağaçlar tercih edilmiştir.

4.1.2.3.1. Daikokubashira (Orta Direk)

Bina strüktürü içerisinde, zemin ile çatı sistemini birbirine bağlayan sütunlar arasında daha merkezi konumda olup, diğer sütunlara göre daha kalın ve taşıyıcı vasfı daha yüksek olan sütuna ana sütun veya ana direk anlamına gelen "Daikokubashira" denilmektedir.

Çatının ağırlığı ve binanın dengesi daikokubashira ile kaimdir. Bu nedenle kullanılan malzemenin çok kuvvetli ve yekpare ağaç gövdesi olmasına dikkat edilir. Çatıyı taşıyan kirişler geçme tekniği ile daikokubashira ile ilişkilendirilir.

Herhangi bir deprem durumunda minka içerisinde en güvenli yerlerden bir tanesi daikokubashira çevresi olacağı için ya evin ortasında oturma salonu olarak kullanılan alanın merkezinde bağımsız olarak bulunur veya oturma odası, yatak odası gibi içerisinde çok zaman harcanan odaların duvarlarından bir tanesi bu ana sütuna yaslandırılır.

---

[44] Mokuzou Kenchiku Kenkyu Forum, **Zusetsu Mokuzou Kenchıku Jiten**, Gakugei Shuppan, 1995 ve **Minzoku Dai Jiten**, pp. 82. Şekil:11 de bu kaynaklardan alınarak tercüme edilmiştir.

Fotoğraf: 45. Bir Ortadirek (Daikokubashira) örneği (http://densho-sha.co.jp/contents/wp-content/uploads/2013/01/nanbu1.jpg 10.05.2018).

Japon sosyal yaşamı içerisinde, Türkiye'deki "Ortadirek" kelimesinin kullanımına benzer şekilde, sembolik anlamı da olan bu kelime, örneğin aile içerisinde "baba" nın önem ve ağırlığını vurgulamak için kullanılmaktadır. Yine herhangi bir sosyal alan veya sektörde lokomotif vazifesi gören kişi veya kurumlar için de " ... nın Daikokubashirası" tabirinin kullanıldığı da görülmektedir.

4.1.2.3.2. Hashira (Dikme, Sütun, Kolon)

Daikokubashira dâhil evin ayakta durmasında taşıyıcı vazife gören bütün sütunlara verilen isimdir.

Fotoğraf: 46. Temel taşları üzerine yerleştirilmiş ahşap sütun örnekleri.

4.1.2.4. Hari (Kiriş)

Minka iskeletinde kirişlere verilen isimdir. Özellikle çatının ağırlığını alarak sütunlara ulaştıran yapı malzemesidir. Doğrudan ana sütuna ulaştıran kirişe büyük kiriş anlamına gelen Oohari denir. Sütun ile doğrudan irtibatlı olmayan kirişlere ise "Kohari" denir.

Fotoğraf: 47. Çatıyı oluşturan doğal formlu kirişler.

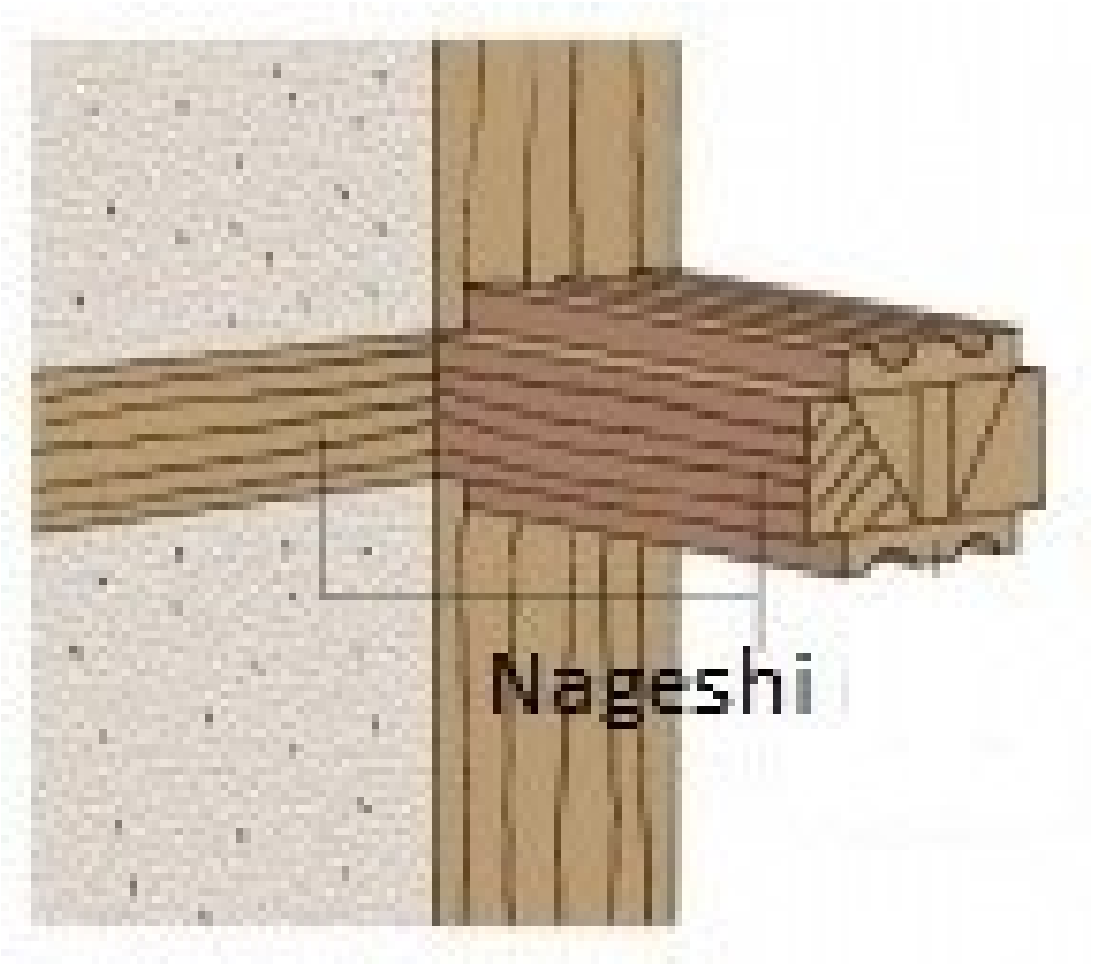
Fotoğraf: 48. Ahşap duvar örtüsü ile kolon ve kiriş münasebeti.

4.1.2.5. Nageshi ve Nuki

Temel taşı üzerine doğrudan yerleştirilen sütunlar, bağımsız olarak ayakta duramadıkları için, bu durumu göz önüne alan iskelet kurulumları düşünülmüştür.

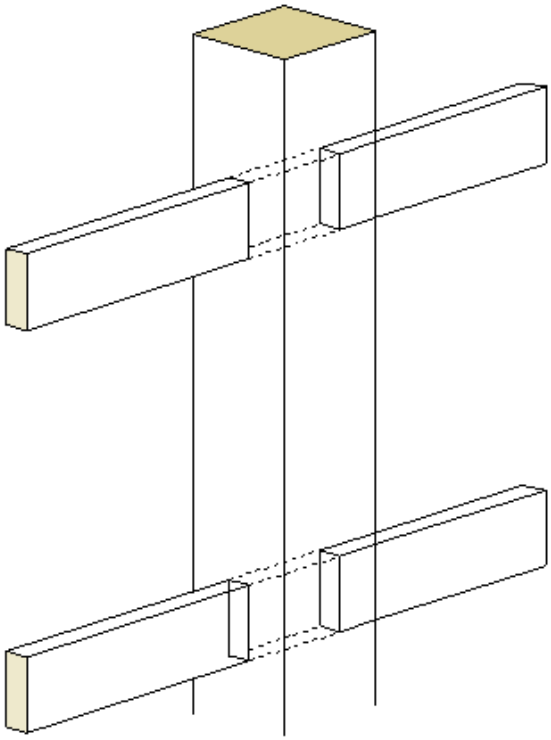
Budist mimarisi ile birlikte Japonya'ya iletilmiş olan teknik, sütunun iki, üç veya dört yanını Nageshi olarak adlandırılan lento ile sütunu destekleyen ve ayakta durmasını sağlayan

teknik idi. Nageshi, taşıma vazifesinden ziyade bir süsleme malzemesi olarak modern Japon evlerinde halen kullanılmaktadır.

Şekil: 18. Sütunun lento yani nageshi ile desteklenmesi. (https://www.re-words.net/pictures/00847.jpg, 12.05.2018)

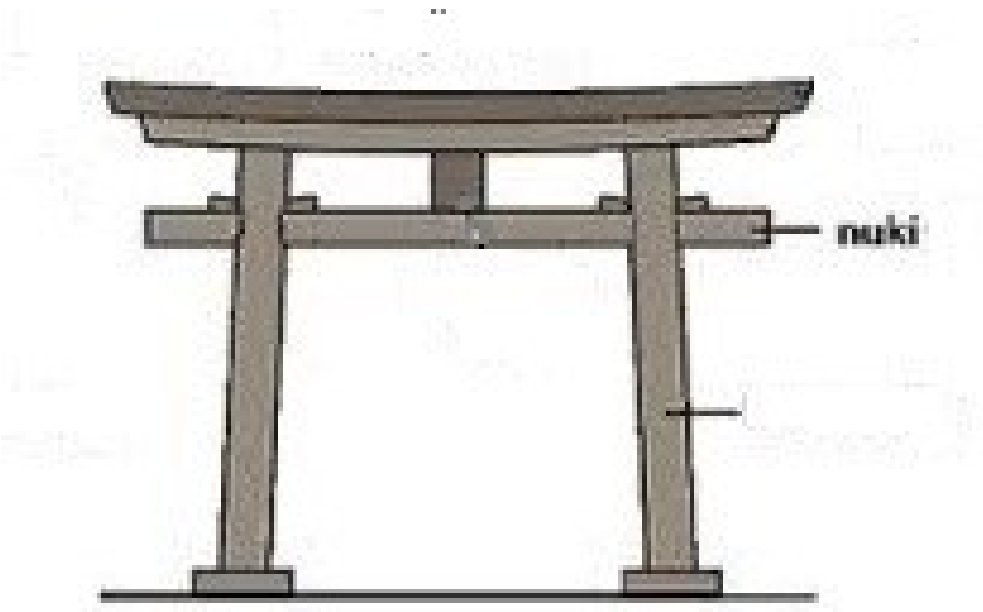
Kamakura dönemi(1192-1333) nde yeni bir teknik olarak Nuki tekniği uygulanmaya başladı. Birden fazla sütunun yükseklikleri aynı yerlerinde delikler açıp, bu deliklerden yatay kirişlerin geçirilmesi sayesinde sütunu ayakta tutan tekniktir.

Şekil: 19. Nuki (içten geçirme) tekniği.

Fotoğraf: 49. Nuki tekniğini minkada gösteren bir uygulama örneği. (http://www.niwa-atelier.jp/wp-content/uploads/IMG_1391.jpg, 12.05.2018) .

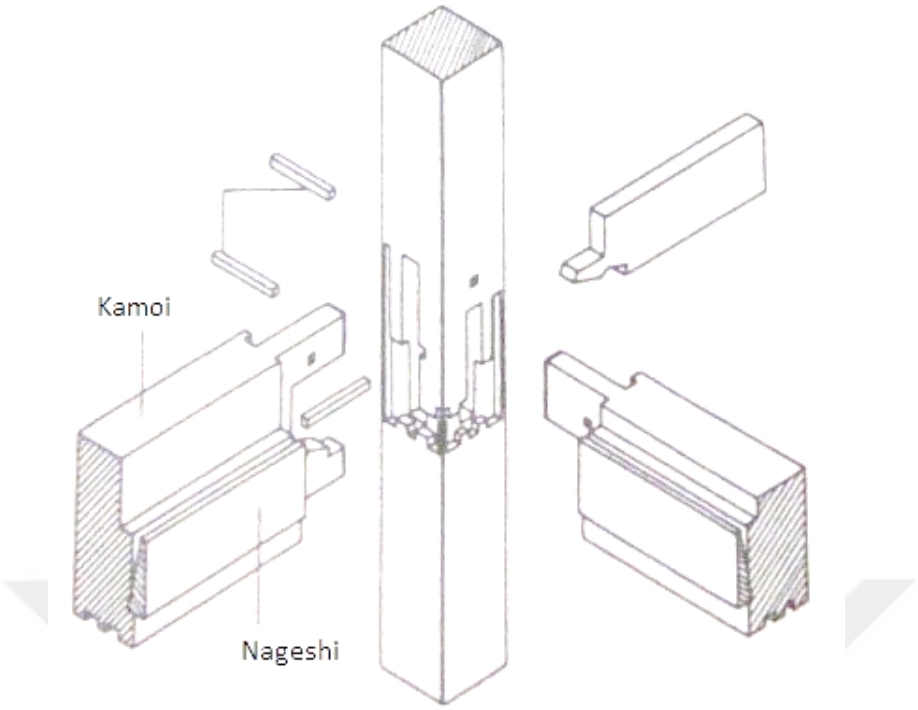
Şekil: 20. Japonya'da hemen her yerde bulunan Shinto ve Budist tapınak bahçe girişlerinde yer alan anıtsal giriş kapı formu Torii üzerinde nuki uygulaması.

Bu teknik sayesinde kalın sütun malzeme ihtiyacı ortadan kalkmış, taş zemin üzerine de minka inşaa etmek mümkün ve daha güvenli hale gelmiştir.

Genel olarak Nukinin yüksekliği içinden geçeceği sütunun eni kadar, kalınlığının ise sütun eninin dörtte bir veya beşte bir kadar olmasına dikkat edilmiştir. Ancak Minka ne kadar eski ise Nuki olarak o kadar kalın ahşap malzeme kullanıldığı görülmektedir. Nuki tekniğinin sadece duvarlarda değil, zemin destek malzemesi olarak kullanılmış olduğunu da belirtelim. Tabii bütün bu teknikler, detaylı bir şekilde üst sınıfa ait Yashiki denen minkalarda yoğun olarak kullanıldığını, eski minkalarda ise bu tekniklerin daha basit haliyle yer aldığını vurgulamak lazımdır.

4.1.2.6. Kamoi

Japonya'da minka içi oda bölümleri genellikle duvar ile değil de kiriş ve sütunlar arasına yerleştirilmiş sürgülü kapılar ile sağlanmaktadır. Dolayısıyla sürgülü kapıya hareket imkânı verecek şekilde Nageshinin iç yüzeyine sürgü kanalları oluşturulur. Bu sürgü kanallarına "Kamoi" denir. Kamoi ile sütunun ilişkisi oyma ve geçirme yöntemi ile sağlanır, çivi kullanılmaz.

Şekil: 21. Kamoinin sütun ile bağlantısı. Chiba Vilayeti Hirano Evi (Minzoku Dai Jiten sayfa 85'den alınarak tercüme edilmiştir.)

Kamoi uygulaması Nagoya, Kyoto, Gifu vilayetlerini içine alan Kinki Bölgesi minkalarında Edo Dönemi (1603-1867)'nin ilk yarısından itibaren görülmekte iken, Tokyo'yu içine alan Kanto bölgesindeki minkalarda daha geç dönemde uygulanır olduğundan bu bölgelerdeki minkaların yaş tespiti sırasında dikkat edilen ölçülerden bir tanesidir. [45]

4.2. Yapı Elemanları

4.2.1. Duvar (Kabe)

Duvarlar yapı malzemesine göre bitkisel, taş, ahşap ve taş duvar olarak çeşitlilik göstermektedir. Bunları sırasıyla ele alalım.

4.2.1.1. Bitkisel Duvar (Kaya Kabe)

Duvarlar özellikle çok kar yağan ve biriken bölgelerde ilk önceleri çatı kaplama malzemesi ile aynı malzeme yani, Kaya adı verilen bir tür kamış ile kaplanıyordu. Ahşap

[45] **Minzoku Dai Jiten** pp. 85.

sütunlara açılan deliklerden yatay geçirilen ahşap malzemenin üzerine deste haline getirilmiş kamış malzeme belirli bir sıklıkta dikey olarak bağlanıyordu.

Fotoğraf: 50. Osaka Minka Açıkhava müzesinde bulunan minkanın bitkisel duvarı.

Minkalarda bu tür bitkisel duvar kurulumu Meiji dönemine kadar, kullanımı ise Taisho dönemine kadar görülmüştür.

Kolay elde edilebilmesi, kurulumu için özel bir teknik veya malzeme gerektirmemesi, kar ve soğuk havaya karşı dayanıklı ve kullanılır olması, istenilen kısımda ve büyüklükte kapı veya pencere boşluğu oluşturmaya el verişli olması, kar kalınlığının yüksek seviyelere ulaştığı yerlerde kapı ve pencere boşluklarının aynı malzeme ile kolayca kapatılabilir olması gibi özellikleri bitkisel duvarın kullanım kolaylığını oluşturmaktaydı.

Ancak yangına karşı oldukça dayanıksız ve hızla yayılabilmesi, mukimlerinin yanarak ölmesi gibi tehlikeli sonuçları da sık sık doğurabilmekteydi. Zaten bu usulden zamanla vaz geçilmesinin en önemli sebebi de buydu.

Halen bu usulde yapılarak ayakta olan orijinal minka bulunmamaktadır. Minka müzelerinde yer alanlar ise aslına uygun olarak temsil amaçlı yapılmış yapılardır.

4.2.1.2. Taş Duvar (Ishi Kabe)

Türkiye ve Avrupada var olan kesme taş veya tuğla duvarlı yapı örnekleri Edo dönemi öncesinde Japonya'da bir örneği dahi bulunmamaktadır. Tuğlanın duvar malzemesi olarak

Japonya'da kullanılmaya başlaması Meiji dönemi ile birlikte görülmeye başlanmıştır. Ancak söz konusu minka olunca, Minkalarda kesme taş veya tuğla duvar örneği yine bu dönemden sonra da görülmemektedir.

Doğal taş ve toprak yığma duvar örneklerine bitkisel duvar örnekleri ile birlikte Okinawa gibi Japonya'nın güney kesimlerinde rastlanmaktadır. Bu bölgelerde bu çeşit tercih değişikliğinin, kamış gibi doğal örtü malzemesine daha az rastlanır olması, rüzgâr ve yağmura daha dayanıklı malzeme olarak doğal taş ve toprak yığma duvarın daha işlevsel olması gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Fotoğraf: 51. Ehime Vilayeti Ishigaki şurakuda bir taş duvar. (http://ehime-yamaumi.jp/wp/wp-content/uploads/2013/10/%E5%A4%96%E6%B3%8A%E7%9F%B3%E5%9E%A3%E9%9B%86%E8%90%BD3.jpg. 12.05.2018)

Yine, Güney Kyushu bölgesinde yer yer bambu ağacının ortadan yarılarak duvar malzemesi olarak kullanıldığı da görülmektedir.

Fotoğraf: 52. Shikoku Adası, Tokuşima vilayeti tougenkyou iya da bir bambu duvar örneği. (https://dom.jtb.co.jp/yado/photo2/xl/7/7536002/75360021000000001.jpg, 12.05.2018).

Sonuç olarak geleneksel köy evi mimarisinde çevredeki doğal malzemenin yapı elemanı olarak kullanıldığı gerçeğinin Japonya için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz.

4.2.1.3. Ahşap Duvar (Ita Kabe)

Sıradan halka ait Minkalarda tahtanın duvar malzemesi olarak kullanılması Edo döneminden sonradır. Keresteden ince tahta imal etmek için gerekli testere (Nokogiri) nin bu dönemden itibaren kullanılmaya başlaması bunun nedenidir. O zamana kadar kullanılan keser (Chouna) ile ince tahta elde etmek oldukça güç bir işti.

Fotoğraf: 53. 1309 yılında çizilen ve Nara vilayetindeki Kasugataisha Tapınağında muhafaza edilen Kasugagongenkenki adı verilen resimde chouna ile çalışan marangozlar ve o dönemdeki ahşap malzemeler ile resmin sol tarafında evi çevreleyen balkon kısmı ile tamamlanmış bir minka görülmekte, o zamanki malzeme, düzen ve teknik yükseklik konusunda fikir vermektedir. (http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/Takashina_Takakane_001.JPG , 03. 02. 2015)

Tahta, hem dış cephe, hem de minka içerisinde oda duvarı olarak, ahşap malzemenin kolaylıkla elde edildiği yörelerde geniş olarak kullanılmıştır.

Fotoğraf: 54. Aslen Yamagata Vilayeti Tsurugaoka Şehri Matsuzawa bölgesinden taşınarak, Kanagawa Vilayeti Kawasaki Şehrinde Kawasaki Belediyesi tarafından kurulan Japon Minka Evleri Açıkhava Müzesine taşınan Sugawara Evi tahta duvarlıdır. (https://kinarino.k-img.com/system/press_images/001/018/716/0609de7980ecb2e98c5ca3123139a030c133bbb0.jpg?1497433267, 12.05.2018).

4.2.1.4. Toprak Duvar (Tsuchi Kabe)

Toprak duvar kullanımı, minkalarda tahta duvardan daha eskidir. Sütunlar arasında bambu veya ince ağaç dallarından çit örgü yapılır. Bu örgü içeriden ve dışarıdan pirinç veya keten samanı karıştırılarak hazırlanan balçık ile alt sıva, orta sıva ve yüzey sıvası olarak sıvanır. Genel olarak pirinç samanı karıştırılarak hazırlanan balçık alt sıva olarak, keten samanı karıştırılarak hazırlanmış balçık üst sıva yani yüzey sıvası olarak kullanılmıştır. Köy evlerinde toprak duvarların toprağın doğal renginde bırakıldığı, kasaba denebilecek büyük köylerde ve zengin evlerinde toprak duvarın genellikle beyaz boya ile bitirildiği görülmüştür.

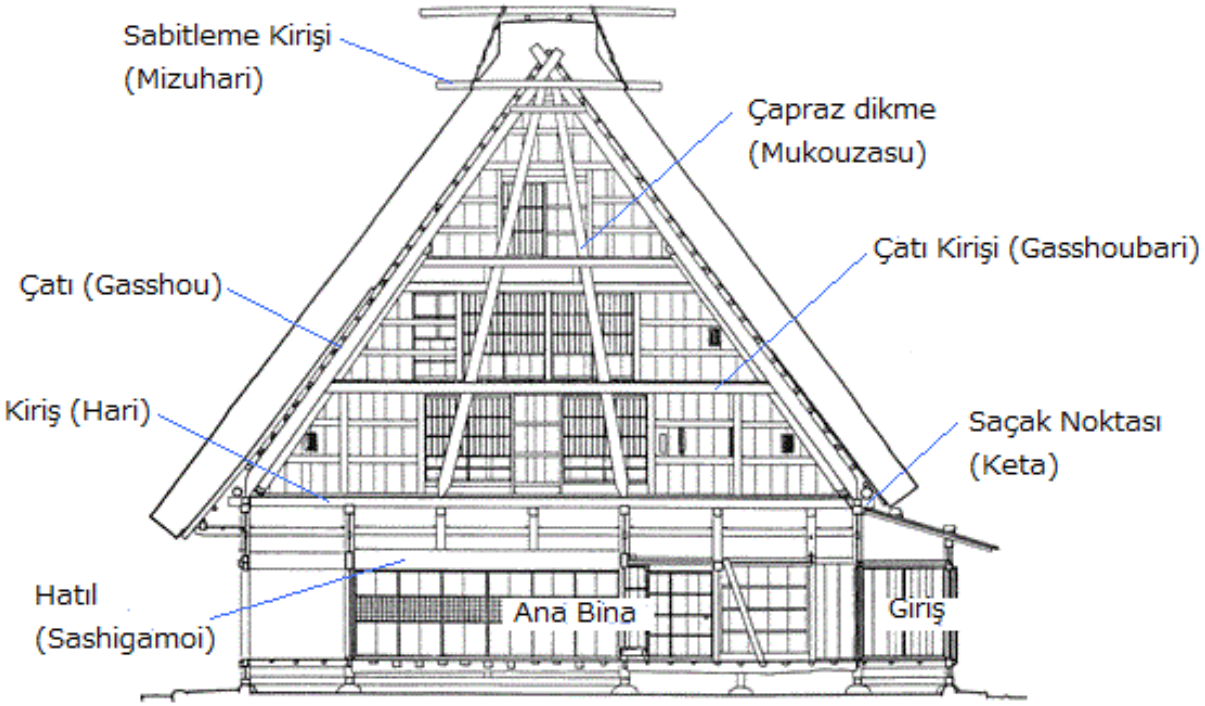

Fotoğraf: 55. Kanagawa Vilayeti, Kanagawa no Mura Açıkhava Müzesinde Bulunan Kyomiyake Evi'nin toprak sıvalı duvarları, (https://kinarino.k-img.com/system/press_images/001/018/711/36de4c778b916a332622f3138440e73f494022c1.jpg?1497433111, 12.05.2018)

4.2.2. Çatı (Koyagumi)

Minkalarda çatının ağırlığını taşıyan tavan arası iskeletine Koyagumi denir. Munagi, Moya, Taruki, Koyasoku, Koyaki ve Koyabari isimleri verilen kolon ve kirişler den oluşur. Çatının ağırlığını, kolon ve ev iskeletine ileterek birlikte dış etmenlere karşı evin ayakta

durmasını sağlar. Genel olarak metal çivi kullanılmaz. Malzemeler evin orta direğini merkeze alan ve geçme tekniği ile birbirine bağlanır.

Şekil: 22. Minka çatısındaki ana unsurlar ve isimleri. (http://www.hidanosato-tpo.jp/minka/b-img/wky_kz2.gif, 12.05.2018)

Fotoğraf: 56-57. Kyoto Miyama İnosuke Evi Çatı görünüşü.

4.2.3. Tavan (Tenjo)

Binalara içeriden bakıldığı zaman oda ile çatı arasını bölen yapı elemanına tavan denir. Daha çok süsleme amaçlı olup, taşıyıcı eleman değildir. Modern zamanlarda tavanı olmayan yapı hemen hemen yok gibidir, ancak minkalarda oda ile çatı arasını ayıran tavanın bulunmadığı örnekler sıklıkla görülür. Böyle durumlarda duvar ile çatı arasındaki sınırı, çatı ile sütunları

birbirine bağlayan ve genellikle kalın ahşap kirişler belirler. Bacasız ocaktan çıkan dumanlar doğrudan bu kiriş ve çatıda is ve kurum bağlayarak zamanla hem ahşap malzemeye koruyucu bir unsur olur hem de içeride oturanlar için gizemli bir atmosfer oluşturur.

Fotoğraf: 58. Bambu çubuklardan örülmüş geçirgen bir tavan iroriden gelen dumanlardan is bağlamış vaziyettedir.

Ancak zamanla özellikle daha müreffeh olan köylülerin oturduğu minkalarda önceleri misafir odası daha sonraları da oturma odası ve yatak odalarında tavan görülmeye başlanmıştır. Malzeme olarak genellikle ince kamış ve bambu dalları, ağaç kabuğu ve ince tahta kullanılmıştır.

Fotoğraf: 59. Bambu gövdelerinden yapılmış bir tavan görünüşü.

Gifu vilayetinde bulunan Gasshozukuri sitili çok katlı köy evleri dışında geleneksel köy evlerinde genellikle ya bölümsel olarak asma tavan bulunmakta veya hiç bulunmamaktadır.

Fotoğraf: 60. İrori üzerinde gündelik kullanım malzemeleri için raf gibi kullanılan kısmi tavan.

Genel olarak köy evinin iskeletini oluşturan sütunlar ve kirişler çatıya kadar görüş alanını süslemekte, irori veya kamadoda yakılan ateşin dumanı, asma tavan engeline takılmaksızın kiriş ve çatıya, hatta çatıyı örten ahşap veya bitkisel malzemeye doğrudan ulaşmaktadır.

Ancak, sosyal statüsü yüksek köy evlerinde özellikle kamado veya irori bulunmayan odalarda dekoratif asma tavan örneklerine de rastlanmaktadır. Bu asma tavanlar da yine birkisel veya ahşap malzemeden oluşmakta, değişik sitil ve desenlerde örgülenmiş olabilmektedir.

4.2.4. Zemin (Yuka)

4.2.4.1. Toprak Zemin

Erken dönem mikalarında zemin, tamamen toprak malzemede yapılmıştır

Evde gerçekleştirilen tarımsal uğraşların yapıldığı hayat kısmı toprak zeminlidir. Yine genel olarak mutfak kısmı da hayat içerisinde yer almıştır.

Dolayısıyla ateş ve suyun yoğun olarak kullanıldığı bölümlerin toprak zeminli olması güvenlik açısından da gerekli görüldüğünden bu alanları toprak zeminli bırakılmıştır.

Buna karşın, oturma odası, misafir odası, yatak odası gibi bölümler yükseltilmiş zemin olarak düzenlenmiş, ahşap veya ot malzeme (tatami) ile kaplanır olmuştur. Böylece ev içerisinde ayakkabı ile girilen bölümler ile ayakkabı çıkarılarak girilen bölümler birbirinden ayrılmış, selam-harem anlayışı yerleşmiştir.

Fotoğraf: 61. Doma kısmında ikili yemek pişirme ocağı Kamado.

4.2.4.2. Tahta Zemin

Toprak zemin üzerine ahşap tahtalar döşenerek oluşturulan zemindir. Döşeme tahtası aynı zamanda iyi bir yalıtım malzemesidir. Evin tamamı ahşap olabileceği gibi, odaların fonksiyonlarına göre, örneğin hayat kısmı toprak, yatak odası tatami, oturma odası da tahta olabilmektedir.

Oturma odasında genel olarak ocak yer aldığı için, ocaktan sıçrayacak ateşe karşı tahta, tatami malzemeye göre daha korunaklı olduğundan kaplama malzemesi olarak tercih edilmiştir.

Fotoğraf: 62. Doma kısmından oturma odasının tahta zemin görünüşü.

4.2.4.3. Hasır (Tatami) Zemin

Tatami, Japonya'da özellikle zemin kaplama malzemesi olarak kullanılan hasır bloklara verilen isimdir. Japonya'nın nemli iklimi halı, kilim vb. eşyaların kullanımını zorlaştırdığı için tatamiler halı amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Ahşap gibi yüksek ısı derecesinde fırınlama yapılmadığı için doğal malzeme içerisinde oluşabilecek böcek, akar vb. karşı periyodik olarak ilaçlama yapılmaktadır.

Tatami, bitkisel malzemelerin kullanıldığı birkaç katmandan oluşur. Yüzeyi genellikle kuru prinç saplarının farklı formlarda örülmesiyle elde edilen hasır ile kaplanır.

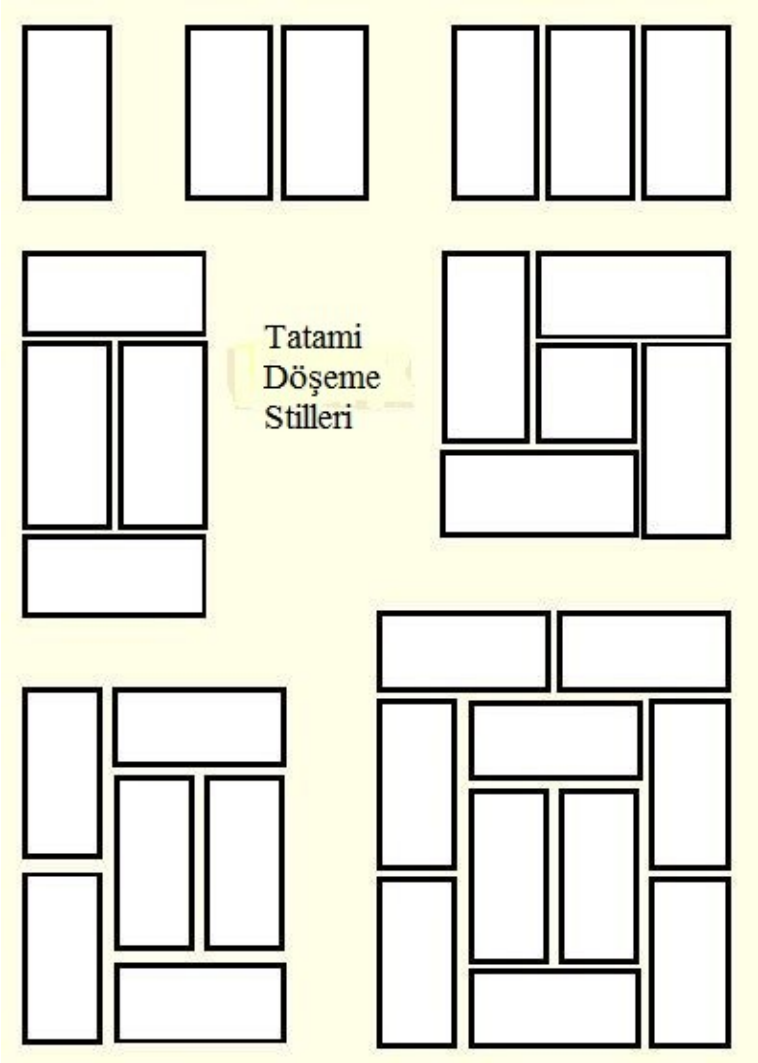
Tatami kenarları, geleneksel Japon motiflerinin yer aldığı kumaş şerit ile süslenir. Kalınlığı ortalama 5 cm, yüzölçümü 1,6562 metrekare olan dikdörtgen şekillidir.

Japonya'da, oda büyüklükleri genel olarak yerleştirilebilen tatami sayısına göre ifade edilir. 3 tatami, 4,5 tatami, 6 tatami, 8 tatami en fazla görülen oda büyüklükleridir.

Tatami, oldukça kullanışlı, kolay temizlenebilen, üzerine herhangi bir örtü örtmeden kullanılan, toprak veya tahta kaplama malzemesine göre daha yumuşak bir malzemedir. Kullanım deformasyonu yüzünden 2-3 yılda bir ters yüz edilir, 5-6 yılda bir de yenileri ile genel olarak değiştirilir.

Tatami, atölye ve fabrikalarında standart ebatlarda imal edildiği gibi siparişe göre de özel ölçü ve desenlerde imalatı yapılabilir.

Modern şehir evlerinde kullanım alanı gittikçe daralmakla birlikte, genel olarak oturma odalarının halen tatami kaplı olmasını tercih etmeleri geleneğe bağlı Japon halkının halen genel eğilimini yansıtmaktadır diyebiliriz.

Şekil: 23. Aynı zamanda öda ölçülerini de belirleyen genel tatami döşeme sitilleri.

Fotoğraf: 63. On tatamilik bir oda örneği.

4.3. Plan Elemanları

Batı mimarisinde plan elemanları genel olarak toprak, taş, beton gibi malzemelerle, mekânlar, neredeyse tam bağımsız hale getirecek şekilde keskin çizgilerle biri diğerinden ayrılmıştır. Yani bölümler arasında yumuşak geçiş genellikle göz ardı edilmiştir.

Buna karşın genelde Japon sivil mimarisinde, özelde ise Japon köy evi mimarisinde mekânlar arasındaki bölümlenmeler ustalıkla birbirine geçişli halde tasarlanmış ve inşa edilmiştir.

4.3.1. Kutsunugi (Ayakkabı Çıkarma Tahtası Veya Taşı)

Aslında Japon halkının eşyaya verdiği değer ve zarif kullanım şekli onların sosyolojik yaşamlarının da ipuçlarını vermektedir.

Japon evlerine ayakkabılar çıkarılarak girilir. Köy evlerinde de gerek ana giriş gerekse diğer girişlerde ayakkabılar çıkarıldığında basılabilecek taş veya ahşap malzemeden yapılmış basamaklar bulunur. Bunlara taş malzeme ise “Kutsunugi İshi, ahşap malzeme ise “Kutsunugi İta” denilir.

4.3.2. Kamachi (Eşik)

Kamachi, minkanın ana giriş kapı eşiği ve pervazlarına verilen isimdir.

Fotoğraf: 64. İnosuke evi eşiği (Kamachi).

4.3.3. Shoji (Sürgülü Kapı)

Minkanın sürgülü kapısı veya sürgülü duvarlarını oluşturan aydınlık ve hava akımı geçirgen kapaklardır. Ahşap çerçeve iskeleti, kâğıt ve ahşap çıta birleşenlerinden oluşur. Oturma yüksekliğinden dış bahçenin seyrine imkân tanıyan aşağıdan yukarıya sürgülü olanları da vardır. Bunlara genellikle kar manzarası seyrinde de imkân tanıdığından Yukimishoji denilmektedir.

Fotoğraf: 65. İnosuke Evi girişinin sağ ve solunda bulunan sürgülü ahşap kapı (Koushi).

4.3.4. Doma (Hayat)

Japon köy evlerinde, giriş kapısından geçince ulaşılan toprak zeminli hayat, iç avlu kısmına doma denir.

Yemek pişirme ocağı olan Kamado, yiyecek ve bulaşıkların yıkandığı lavabo demek olan Nagashi de burada bulunur.

Ancak yemek pişirme sadece burada icra edilen bir faaliyet olmayıp, günlük oda içerisinde yer alan irori de zaman zaman yemek pişirme ocağı olarak kullanılmıştır.

Doma aynı zamanda tarım ürünlerinin çatı altında seçme, paketleme, şekillendirme gibi işlerinin gerçekleştiği mekândır.

4.3.5. Tataki (Balçık Zemin)

Doma'daki pekiştirilmiş toprak zemine verilmiş addır. Evin bulunduğu doğal ortama göre toprak veya çakıl malzeme farklı özelikler gösterebilir. Yoğun kullanımdan dolayı bu mekân zamanla seramiksi bir özellik kazanır.

Fotoğraf: 66. Hayat (Doma) görünüşü.

4.3.6. Agarikamachi (Yüksek Zemin)

Doma ile diğer iç mekânların yükseltilmiş zeminini birbirinden ayıran ve ana giriş eşiğine göre nispeten daha yüksek olarak konulan eşiğe verilen addır. Dış mekândan içeriye girilirken agarikamachi önüne yerleştirilen Kutsunugi-ishi (ayakkabı çıkarma taşı) üzerinde dışarı ayakkabıları çıkarılır. Bu taşlar genel olarak üzeri düz olan taşlardan seçilir ve doma ile agarikamachi arasına, sanki orada doğal olarak zeminde bulunuyormuş gibi yerleştirilir. Kutsunugi-ishi aynı zamanda doma ile agarikamachi arasında veya engawa adı verilen ve evi kuşatan verandadan eve girmek mümkün olan hallerde, veranda ile bahçe arasında bir basamak teşkil edecek yüksekliğe de sahiptir. Böylece kutsunugi-ishi, hem ayakkabı çıkarma, hem basamak, hem de mekân ayıracı olarak üçlü bir işleve sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Fotoğraf: 67. İnosuke Evinde doma ve agarikamachi.

4.3.7. Engawa (Veranda)

Evin cephelerinden bir kısmını veya tamamını çevreleyen, bazen sürgülü kapılarla kapatılıp açılabilen koridor şeklindeki verandaya verilen isimdir. Dış tarafında sürgülü duvar bulunup bulunmamasına göre ikiye ayrılır. Sürgülü dış duvar var ise Uchien, yok ise Sotoen adı verilir. Evin dış mekân ile iç mekânlarının sınırını teşkil ettiği gibi birbirine geçişkenliğini de sağlar.

Fotoğraf: 68. İnosuke Evi çatı altı verandası.

4.3.8. Dobisashi (Toprak Sahanlık)

Engawa ile dış mekânı ayıran ve genellikle saçak uzantısının altında kalarak evin sınırlarını çevreleyen toprak sahanlığa verilen isimdir. Saçak uzantısı ile kuru kalması sağlanan bu mekân vasıtasıyla evin temel direklerinin, direk taşlarının ve zemininin su ve rutubetten korunması amaçlanmıştır.

Fotoğraf:69. İnosuke Evi toprak sahanlık.

4.3.9. Hisashi (Saçak)

Evin çatısının duvar hizasını aşarak, dış mekâna doğru uzanan kısmına yani saçağa verilen addır.

Fotoğraf: 70. İnosuke Evi saçak detayı içten görünüş.

4.3.10. Niwa (Bahçe)

Evi çevreleyen bahçeye verilen addır. Japon sivil mimarisinde evin iç mekânını dış mekâna bağlayan en önemli unsurlardan bir tanesidir. El emeği bina ile doğanın geçişkenliği ve birbirine bağlanması bahçe ile sağlanmaktadır. Yine insanın iç dünyası ile dünya ve ahiret inancının yansıtıldığı bahçe tasarımı Japon mimarisinin en önemli alanlarından bir tanesini teşkil etmektedir. Ancak bu çalışmamızda bu konuya daha fazla girmeyeceğiz.

Fotoğraf: 71. İbaraki Vilayeti, Tsukuba Şehri Matsumoto evi ve bahçesi. http://mirai-kankou.com/wp/wp-content/uploads/2016/02/88ec20c5785a2f96ade72566446b0600.jpg, 10.05.2018).

4.3.11. Koushi (Kafes, Parmaklıklar)

Özellikle ön cephe tasarımında, penceresi, sürgülü giriş kapısı, duvarlardaki ahşap, çıta işçiliği bulunan kafes veya parmaklıklara verilen isimdir. Bu kafes ve parmaklıklar, eve sanatsal ve estetik bir görüntü verirken, aynı zamanda bu evlerden oluşan mahalle ve sokak aralarına da kimlik kazandırma fonksiyonuna sahiptir. Zengin köy evleri, kasaba ve şehirlerdeki tacir evlerinde sıklıkla görülür. Aydınlık, görüş ve hava geçişkenliğine imkân tanıdığından evin iç mekânı ile dış dünya arasında hem sınırı belirler hem de yumuşak bir geçişe imkân tanır. Yerine ve binanın fonksiyonuna göre değişik sitilleri vardır.

Fotoğraf: 72. Köy evinde Koushinin dıştan görünüşü, İnosuke evi.

Fotoğraf: 73. Koushinin dıştan görünüşü, Kyoto'dan bir mahalle.
(http://panasonic.jp/fudan/renovation/sumai/01.html, 28.02.2018).

Fotoğraf: 74. Nagano Vilayeti, Nakamura evi koushisi, (http://www.ace-reform.jp/works/7250/, 28.02.2018).

4.3.12. Sudare (Hasır Perde)

Kamış perde veya jalûziye verilen addır. Aralıklı hasır şeklinde kamışlardan örülen perdeler, özellikle rutubetli ve sıcak geçen bahar ve yaz aylarında hem hava akımına imkân tanıdığı ve hem de gölge sağladığı için Japon evlerinin pencerelerine ve kapılarında perde olarak sıklıkla kullanılır. Basit örgülerden, bir motif veya resim içeren sanatsal örgülere kadar değişik sitilleri vardır. Köy evlerinde genellikle köylülerin kendi el emeği ürünü olan basit kamış jalûzi kullanılır.

Fotoğraf: 75. Sudare (hasır perde) örneği, (http://suumo.jp/journal/2016/07/28/115379/ , 28.02.2018).

4.3.13. Fusuma (Kâğıt Sürgülü Kapı)

Ahşap bir çerçeve ve çıtalarla oluşturulan sürgülü kapıların iki tarafından kâğıt veya kumaş ile kaplanarak oluşturulmuş yapı elemanıdır. Portatif duvar da denilebilecek bu eleman ev içerisinde oda bölümlerinin oluşturulması veya kapı fonksiyonu görmesi için kullanılır. Gerektiğinde bir, birkaç odanın bu portatif kapıları kaldırılarak daha geniş mekânlar elde edilir. Ev sahibinin sosyal statüsü veya sanatsal eğilimlerine göre fusumaların kalitesi, deseni, sadeliği veya bezemeleri farklılıklar gösterebilir. Özellikle yönetici sınıfa ait ev ve konakların fusumalarında Japon resim sanatı ustalarının nadide eserlerini görmek mümkündür. Kurulum ve kullanım kolaylığının yanında, bir deprem ülkesi olan Japonya'da toprak, taş gibi ağır malzeme yerine duvar ve kapılarda bu malzemenin kullanılması avantajlıdır. Ancak, ses

yalıtımına uygun olmaması, iklim koşullarına, rüzgâr, yağmur ve yangınlara dayanıksız oluşu dezavantajıdır.

Fotoğraf: 76. Fusuma (kâğıt kaplamalı sürgülü kapı örneği. (https://matcha-jp.com/en/3225 , 28.02.2018).

4.3.14. İrori (Isınma Ocağı, Mangal Ocak)

Japon köy evlerinde genellikle odalar bir büyük mekânın birbirine geçişli ve fakat her birisi istenildiğinde bağımsız hale gelen odalardan oluşmaktadır. Çok sade olduğu için, küçük bir dokunuş, farklı bir süsleme veya şekil gündelik yaşam için vazgeçilmez bir fonksiyon onu sağlayacak bir araç veya mobilya ile birlikte mekâna farklı bir işlev katabilir. İrori, yani mangal ocak, kamado yani yemek pişirme ocağı ve odalar bunların belli başlılarıdır.

Mangal ocak, geleneksel Japon evlerinin en önemli iç tasarım unsurlarından bir tanesidir. Hatta ev irori ile başlar demek bile yanlış olmaz. Çünkü eski zamanlarda hem aydınlanma, hem ısınma ve hem de pişirme ihtiyacı için kurulan ocak, zamanla dış tehlikelerden korunma, sıcaklığı muhafaza etme ve diğer barınma ihtiyaçlarından dolayı, etrafı belirli bir mesafeden itibaren kapatılarak basit meskenin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Zamanla bu basit mesken kullanım fonksiyonlarına göre odalara bölünmüş veya meskene odalar eklenmiş, böylece köy evleri ortaya çıkmıştır.

Japon köy evinde irori genel olarak doma kısmında veya domaya açılan ve Chanoma diye tabir edilen ve zemini pirinç saplarından örülen bir buçuk metrekarelik dikdörtgen kalın hasır tabakalardan oluşan tatami döşeli oda içerisinde yer alır. İklim şartları nispeten sert ve karlı olduğu için ısınma ihtiyacının daha fazla olduğu Japonya'nın kuzey doğu bölgelerinde bir köy evinde birden fazla irori bulunabilir.

İrorinin ölçüsü evin büyüklüğüne göre değişebilir ancak genel olarak 1 metrekarelik bir büyüklük ortalama ölçüdür. İrorinin tabanı toprak zemin, yanları taş döşeme olup, oda zeminine göre havuz şeklinde derinliğe sahiptir. Genel olarak ahşap çerçeve ile zemin seviyesine sıfırlanır.

Ateş irorinin orta kısmında yakılır. Biriken küller zamanla kenarlara doğru alınır.

İroride baca bulunmaz. Yakılan ateşin dumanı bütün çatıyı ve evi kaplayabilir. Evin neredeyse bütün yapı malzemesi ahşap ve bitkisel olduğundan, çatı kaplama malzemesi de ot ve kamıştan elde edilen kayabuki malzeme olduğundan, dumanın ve onun taşıdığı is ve kurumun ahşap malzemeyi sarması ile doğal bir vernik ve cila oluşması sağlanır. Böylece özellikle bahar ve yaz ayları sıcak ve rutubetli olan iklimde, ahşap malzemeye rutubet ve böceklerin zarar vermesinin önüne geçilir ve binanın ömrü uzar.

İrorinin üzerinde demir malzemeden yapılmış büyük bir demlik veya pişirme kapları tavandaki bir kirişten sarkıtılan demir zincir veya ahşap malzeme ile asılı vaziyette durur. Ateşin kuvveti veya ihtiyaç duyulan ısıya göre zincir veya ahşap malzeme uzunluğu ayarlanabilir.

Yine bölgesine göre irorinin ısısından faydalanarak sebze, meyve, hububat ürünleri, deniz mahsülleri kurutmak için de kamış malzemeden yapılmış raflar irorinin üstüne gelecek şekilde kirişlerden sallandırılır. İpek böcekçiliği ile uğraşılan köylerde yazın çatı arasında bulunan ipek böceği rafları, kışın irorinin üst kesimine böceklere zarar vermeyecek yüksekliğe getirilerek asılır.

İrorinin bunun gibi ekonomik işlevlerinin yanında kültürel ve sosyal işlev ve yansımaları da vardır. Aydınlanma ve ısınma ihtiyaçlarının görüldüğü irori, akşamları aile ve komşu bireylerinin etrafına toplanıp sohbet ettikleri, en ilgi çekici masal ve hikâyelerin dinlendiği ve böylece Japon kimliğinin pekiştirildiği mekânlar olmuştur. Bu gelenek, elektriğin hayata girmesi ile modern Japon evlerinde, altında ısıtma amaçlı lambaların yer aldığı üzerine

özel battaniye örtülerinin örtüldüğü kotatsu denen sehpaların etrafında bugün de sürdürülmektedir.

İrorinin etrafındaki oturma düzeni bir sosyal statüye veya aile içerisindeki duruma bağlı olarak belirlenir. Girişe göre en uzak köşe, diğer iç odalara arkasını verir vaziyetteki oturma yeri ev reisine ait olur. Onun sağında ev hanımı, ev hanımının karşısında evin oğlu veya damadı, girişe en yakın yere de evi kızı, gelini veya hizmetli oturur. Eğer haneye gelen misafir samuray veya din adamı gibi yüksek statüye sahipse ev reisinin yerine buyur edilir, aile üyeleri de ona göre vaziyet alır.

İrori etrafında oturanlar, ya doğrudan tatami üzerine veya çoğunlukla statülerine göre kalınlık ve büyüklükleri farklı minderler üzerine otururlar.

Fotoğraf: 77. İrori (ısınma ocağı) ve etrafındaki oturma düzenine bir örnek.

Fotoğraf: 78. İrori üzerindeki asma tavan detayı. Asma tavan gündelik mutfak eşyaların konulduğu raf olarakta kullanılmaktadır.

Fotoğraf: 79. İrori üzerindeki askı çubuğa tencere ve çaydanlık asılmaktadır.

Fotoğraf: 80. İrorinin isinin biriktiği asma tavanın yakından görünüşü.

4.3.15. Chanoma veya İma (Oturma Odası)

Günlük kullanım odası, yerine göre oturma odası olarak adlandırılabilecek, hem ailenin yemek odası ve hem de bir arada vakit geçirdikleri günlük odaya denir. Özellikle batı kültürünün de etkisi ile yemek yeme ve günlük kullanım mekânı ile uyuma mekânlarının ayrılması sonucu fonksiyonlarına göre oda isimlerinde de farklılaşma daha belirgin bir hal almıştır.

Fotoğraf: 81. Oturma odasından görünüş.

4.3.16. Katte, Daidokoro (Mutfak)

Katte, Daidokoro gibi değişik isimlerle adlandırılan mutfak, doma içerisinde yer alır. Genellikle mutfakta pişirilen yemeklerin oturma odası olan Chanomaya taşınarak orada kurulan sofra üzerinde aile üyeleri tarafından beraberce yenmesi bir Japon aile geleneğidir.

Fotoğraf: 82. Mutfakta yemek pişirilen dörtlü ocak (Kamado).

4.3.17. Heya (Oda)

Genel olarak oda anlamına gelir. Ev içerisindeki yaşam bölümlerinin genel adı olarak kullanılmaktadır. Odanın fonksiyonuna göre başına getirilen sıfat ile birlikte örneğin Neya veya shinshitsu(yatak odası) şeklinde kullanılmaktadır. Odanın büyüklüğü veya ailenin toplumsal statüsüne göre oda isimlendirmelerinde farklılıklar da görülebilmektedir. Örneğin önemli misafirlerin kullanımı için nispeten geniş ve süslü bir oda var ise bunası Dei veya Hiroma olarak isimlendirilmektedir.

Fotoğraf: 83. Hasır zeminli bir oda.

Fotoğraf: 84. Tatami zeminli oda.

Fotoğraf: 85. Hasır ve tahta zeminli odalar.

4.3.18. Tokonoma (Vitrinli Misafir Odası)

Özellikle statüsü yüksek köy evlerinde misafir ağırlanan odanın giriş kısmına göre en uzak köşesinde zeminden bir basamak ahşap malzeme ile yükseltilmiş vitrine verilen isimdir. Buraya aile için önemli, Japon yazı sanatı ile yazılmış bir özlü söz veya uzun ve sağlıklı ömür dileği ve sembolü işlenmiş bir resim asılarak, sade olan oda bir nebze süslenmiş olur.

Fotoğraf: 86. Tahta zeminli vitrinli misafir odası (Tokonoma).

Fotoğraf: 87. Tatami zeminli bir misafir odası.

4.3.19. Oshiire (Yüklük)

Minder ve yer yatağı adetlerinin yaygın olduğu Japonya Köy evlerinin odalarında sürgülü kapılarla bölünmüş Oshiire denilen gardrop vazifesini de yerine getiren yüklük veya dolaplar bulunur. Buralarda, günlük yaşam malzemeleri, yatak, yorgan, minder gibi malzemeler muhafaza edilir. Sandalye, koltuk, masa gibi ev mobilyalarının yer almadığı Japon köy

evlerinde ihtiyaç duyulan malzemelerin ortaya çıkarılması, ihtiyaç giderildikten sonra da ortadan kaldırılması için pratik kullanıma elverişli oshiire önemli bir işleve sahiptir.

Fotoğraf: 88. Ahşap sürgü kapılı bir yüklük.

Fotoğraf: 89. Kâğıt kaplamalı Fusuma kapılı yüklük.(Fotoğraf, https://kura-nora.com/nitori-hanger-rack/ 18.04.2018).

Fotoğraf: 90. Yatak, yorgan ve diğer gündelik eşyaların yerleştirildiği bir yüklük kullanım şekli örneği. (Fotoğraf, http://おもしろ情報局.com/wp-content/uploads/2015/07/imgb6569fb9zik3zj.jpeg, 18.04.2018).

4.3.20. Furo (Banyo)

Baştan sona bir deprem ve yanardağlar ülkesi olan Japonya'da sadece insanların değil, maymunların bile adet haline getirerek girdikleri kaplıcaları hemen her yerde bulmak mümkün olduğundan geleneksel köy evlerinde banyo bölümüne genellikle yer verilmemiştir. Ancak bu durum Japonların banyo yapmadıkları veya sevmedikleri anlamına gelmez. Japonlar belki de dünyada en fazla banyo yapan milletlerin başında gelmektedir. Çünkü banyo sadece temizlik için değil, kişisel rahatlama için de gerekli olarak düşünülen ve her gün yapılan bir eylemdir.

Özellikle genel olarak "Sentou" diye adlandırılan mahalle hamamları, toplumsal hayatta önemli bir yer teşkil eder. Zira buralar temizlenme yanında sosyal iletişim ve etkileşim mekânları olarak da algılanmaktadır. Tabii ki bunun böyle olmasında nemli, sıcak bahar ve yaz ayları ile yine yağışlı, soğuk kış aylarının getirdiği mevsimsel faktörlerin etkili olduğunu söylemek yanlış olmaz. "Hadaka no sukiai" olarak Japoncaya yerleşen ve en ileri dostluk derecesini anlatan "elbisesiz (engelsiz) dostluk" deyimi banyo veya hamam arkadaşlığından

esinlenmiştir. Gündelik olarak gidilen halk banyosu Sentou, Türkiye'de kahvehaneye gitmeye benzer bir sosyal durumu ifade eder.

Fotoğraf: 91. Banyo sıcak su kovası ve üzerine konulduğu bambu ızgara

Fotoğraf: 92. Sıcak su ısıtma mekânizmasının su kovası içi metal aparatı.

Fotoğraf: 93. Banyo sıcak su ısıtma mekânizması girişi. Banyo kovası içerisinden uzayan metal aparat bu delikten geçerek duvar önüne konulan mangala yerleştirilir, böylece kova içindeki suyun ısınması sağlanırdı.

4.3.21. Benjo, Kawaya (Tuvalet)

Geleneksel köy evlerinde 20. Yüzyıl başlarına kadar bulunmayan bölümlerden bir tanesi de tuvalettir. Tuvalet ihtiyacı genellikle ev yakınlarında genellikle su akıntılarının bulunduğu kuytu bir mekânda görülürdü. Ancak özellikle 17 yüzyıl başlarından itibaren nüfusun artışı, tarımsal verimliliğin de önemini artırdı. İnsan ve hayvan dışkılarından gübre olarak istifade edilmeye başlanması tuvalet ihtiyacının belirli bir mekânda görülerek dışkıların birikmesi ve bunun tarım alanlarına taşınması sonucunu dpğurdu. Böylece köy evinin hemen yanı başına ana binadan ayrı bir mekânda benjo adı verilen tuvalet kuruldu. Depo olarak portatif ahşap kovalar kullanılarak, dolan kovalarla biriken dışkı gübre olarak tarım arazilerine taşındı.

Ancak 20 yüzyıl ile birlikte kimyasal gübrelerin kullanılmaya başlaması ile birlikte tuvaletler gübre olarak önemini yitirdi. Kanalizasyon sistemlerinin gelişmesi ile birlikte *tuvaletlere ana* binalar içerisinde de yer verilmeye başlandı.

Fotoğraf: 94, 95, 96. Tuvalet gideri ve pisuvarı (İnosuke Evi). Her ikisi de portative biriktirme tankına bağlıdır.

4.3.22. Kura (Kiler)

Japon köyleri genellikle temel tüketim maddesi olan pirinç tarımı ile uğraşırlar. Özellikle elde edilen pirinç mahsulünün depolanarak muhafaza edildiği "Kura" ismi verilen kilerler Japon köy evi müştemilatının önemli bir parçasını oluşturur. Köy evinde mukim ailenin zenginliği ve sosyal statüsüne göre kilerlerin mimarisi de farklılıklar gösterir. Ancak genel olarak hem rutubeti önlemek hem de fare ve diğer zararlı haşeratın ulaşmasını engellemek için yüksek zeminli serender usulü kilerler yaygın olarak görülmektedir. Serenderi destekleyen sütun başlarında "nezumigaeshi" adı verilen fare döndürenler de bulunur.

Fotoğraf: 97. Osaka Minka Açıkhava Müzesinde bulunan yüksek zeminli bir kiler.

Fotoğraf: 98. İnosuke Evi kileri.

4.3.23. Naya, Ushigoya, Umagoya (Ahır)

Japon köy evleri genellikle tarım ile uğraşan ailelerin meskeni olduğundan hem tarım işlerinde kullanmak, hem de et ve sütlerinden istifade etmek üzere küçük ve büyükbaş hayvan beslemektedirler. Ahırlar da ailenin sosyal durumuna göre ya ana binadan ayrı müştemilat olarak kurulur. İklim şartlarının zorlu olduğu yörelerdeki köy evlerinde olduğu gibi ana bina içerisinde girişe yakın bir yerde inek veya atlar için yapılmış ahırlara yer verildiği de görülmüştür.

Fotoğraf: 99. Ev içerisinde insanlarla aynı çatı altında yer alan ahır.

Fotoğraf: 100, 101. Ana binadan ayrı bir bina olarak inşa edilmiş ahır ve yem kurnası.

5. BÖLÜM: MİNKA VE SÜSLEME

Japonya, minka için gerekli en temel malzeme olan ahşap malzeme açısından oldukça zengin bir ülkedir. Bir volkan ülkesi olan aynı zamanda nemli ve yağışlı bir iklime sahip olan ülkede zamanla orman yetişmesine uygun olan toprak zeminin oluşması bu zenginliğin temel etkenidir.

Ev inşaatı için sürekli aynı malzemenin kullanılması ahşap işleme malzemelerinin ve tekniklerinin gelişmesini sağlamış, detaylara kadar özen gösteren bir ustalık sistemi ortaya çıkmış, böylece mimari süsleme ile ilgili çok özgün eserler verilebilmiştir.

Minkalarda, özellikle ahşap malzemenin mümkün olduğu kadar doğal halinde kullanıldığı, orijinal güzelliğinin ortaya konulmaya çalışıldığı dikkat çekmektedir.

Yardımcı ahşap malzeme kullanımında da ana malzeme ile uyum gözetilmiştir.

Böylece harici kaplama ve süsleme malzeme ve işlerine çoğunlukla ihtiyaç kalmamıştır.

Tasarım ve süslemelerde işlevsel özellik ön plandadır. Süslemedeki zenginlik ev sahibinin sosyal statüsü ve zenginliği ile doğru orantılıdır. Yani, kasaba ve şehir evleri ile yönetici sınıfların oturduğu konaklar, kamuya ait binalar ve Shinto, Budist tapınakları gibi dini mimaride yoğun olarak görülen süsleme unsurları, köy evlerinde daha yalın ve sadedir.

Minkada süsleme unsurları, dış süsleme, iç süsleme ve mobilyalar olarak üç ana başlıkta ele alınabilir.

5.1. Dış Süsleme

Dış süslemede öncelikle evin bulunduğu arazinin konum ve yönleri dikkate alınmıştır.

Kuzey cepheler genellikle soğuk ve neme karşı bir önlem olarak sağır cepheler olarak tasarlanmış ve süslemeye hemen hemen yer verilmemiştir.

Güney, doğu ve batı cepheleri ise ön cephe konumunda olduğundan, tasarım ve süsleme unsurlarına sıkça rastlanmaktadır.

Minkalarda dış tasarım ve süsleme unsurları, çatı, aile arması olan kamon, duvar(taş ve alçı duvar), veranda, temel taşı, isim tabelasıdır.

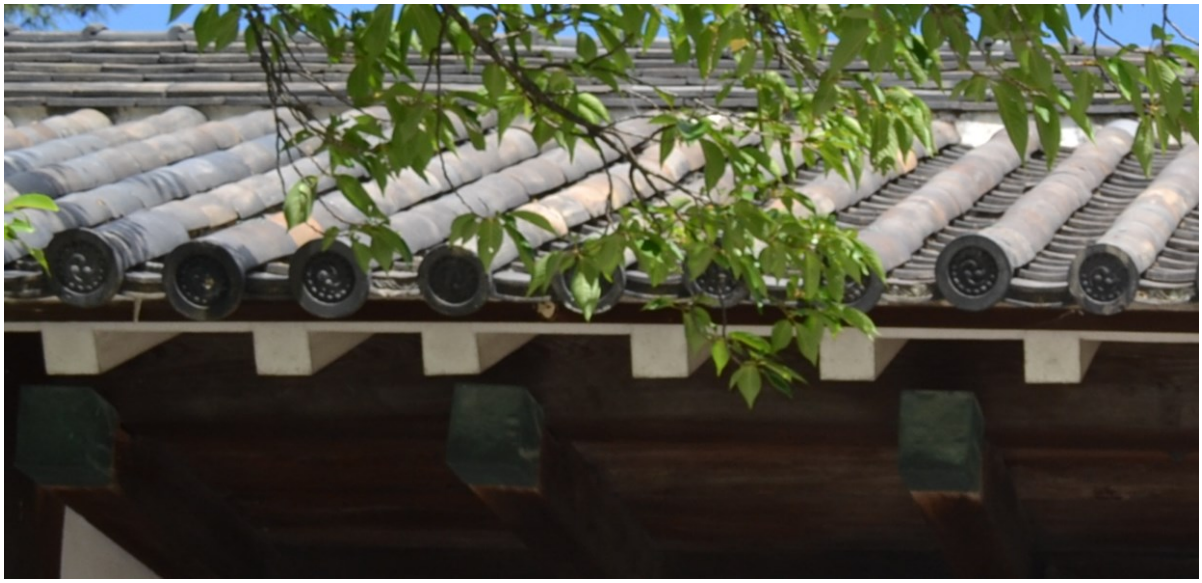
5.1.1. Çatı (Yane)

Japon Mimarisinin en özellikli ve belirgin unsurudur. Çatının temel fonksiyonu hava şartlarına karşı korunma sağlamaktır. Bu fonksiyonunu yerine getirirken, aynı zamanda şekil, kullanılan malzeme ve görkemiyle binaya kimlik kazandırır.

Geleneksel köy evi mimarisinde çatı, ahşap kolonlar ve kirişler üzerine kafes sistemi ile kurulur. Çatı iskeletinin üzerinin kuru pirinç sapları, ağaç kabukları, seramik kiremit veya metal kaplama malzemesinin kaplanmasıyla tamamlanır. Çatıların şekli, sosyal statü, yöresel ve iklimsel özellikler, hane sahibinin uğraş alanı, hane üye sayısına göre farklılıklar gösterir.

Fotoğraf: 102. Kiremit süslemesi detayı.

Fotoğraf: 103. Kiremit süslemesi detayı.

Fotoğraf: 104. Yağmur oluğu detay süslemesi.

5.1.2. Aile Arması (Kamon)

Genel olarak evin çatı alınlığında, bir kimlik vurgusu ve aynı zamanda süsleme unsuru olarak nesilden nesile aktarılan bitkisel veya geometrik motifli aile armasına yer verilir.

Fotoğraf:103,104, 105, 106. Bazı evlerdeki aile arması detayları.

5.1.3. Duvar (Kabe)

Ahşap kolonlar, kirişler, kolon ve kiriş arasında kullanılan ahşap, toprak ve alçı sıva, hareketli, ahşap parmaklıklı ve Japon kağıdı (washi) kaplı kapılar(koushi, shouji) aynı zamanda bir bütünü tamamlayan dekoratif özelliklere sahiptir.

Fotoğraf:107, 108. Duvar süsleme detayları.

5.1.4. Veranda (Engawa)

Veranda, odaların bir kısmını veya tamamını dıştan çevreleyen saçak altı koridor şeklindedir.

Fotoğraf:109. Veranda detayı.

5.1.5. Temel Taşı (Kiso Ishi)

Toprak zemin ile ahşap kolon ve kiriş gibi yapı malzemelerini ayıran temel taşı ve diğer taş malzeme, aynı zamanda birer dekoratif unsur işlevi görür.

Fotoğraf:110. Kolonların üzerine yerleştirildiği temel taşı detayı.

5.1.6. Evin İsim Tabelası (Hyousatsu)

Ev sahibinin soyadının Japon kaligrafisi ile yazılmış ve tahta üzerine oyulmuş tabelası giriş kapısının üzerine veya yanına asılır.

5.2. İç Süsleme

5.2.1. Yemek pişirilen ocak (Kamado)

Genel olarak toprak zeminli hayat kısmında yer alır. Bölgesel farklılıklar gösterir. Topraktan yapılan bu ocaklar tek gözlü olabileceği gibi çift gözlü de olabilir.

5.2.2. İrori (Mangal Ocak)

Ev içerisinde hem aydınlatma ve ısıtma vazifesini görürken, hem de gündelik aile hayatının etrafında döndüğü bir merkez vazifesi görür. Köy evlerinde genel olarak 1 irori bulunur. Ancak ailenin sosyal statüsü ve evin büyüklüğüne göre birden fazla irorinin olduğu köy evleri de vardır.

5.2.3. Tatami

Tatami, genel olarak 1 tatami=1.5 metrekarelik bir dikdörtgen olarak tasarlanır. Oda büyüklükleri tatami sayısıyla ifade edilir. Aynı zamanda minka içerisindeki işlevsel tasarım örneklerinden birisidir.

5.2.4. Fusuma

Fusuma, ahşap çerçeve ve kafes usulü örülmüş ahşap çıtalar ön ve arkadan yarı geçirgen Japon kağıdı ile kaplanmış sürgülü kapılar çoğu zaman sade, ama bazen de bir tuval vazifesi görerek üzerinde geometrik desen veya resim ile mekânsal bir tasarım unsuru olarak yer almaktadır. Kullanılan kâğıt yarı aydınlık geçirgen olduğundan bu özellik kullanılarak fusumalar, üzerinde çeşitli geometrik temalı tasarımların oluşturulması da mekânsal süslemenin örnekleri de yer almaktadır.

Fotoğraf: 111. Kyoto Daikokuji tapınağı içerisindeki resimli fusuma.

(http://kyonara.xyz/archives/20847584.html , 28.02.2018).

5.2.5. Shouji

Shouji, Parmaklıklı ahşap sürgülü kapılardır. Ancak ön ve arkadan fusumada olduğu gibi tasarımda kağıt kullanılmamıştır. Dolayısıyla hem aydınlık hem de havanın geçmesi sağlanır.

Fotoğraf:112. Shouji detayı

5.2.6. Sunak (Kamidana, Butsudan)

Japonlar büyük çoğunlukla hem Shinto hem de Budisttirler. Bu sebeple, evlerde ya ayrı ayrı Shinto ve Budizme ait tanrı köşeleri veya ikisinin bir arada yer aldığı tanrı köşeleri bulunur.

Shinto tanrı köşesinde genellikle tapınak maketi, pirinç saplarıyla örülmüş bir urgan, kağıt katlama sanatıyla yapılmış kağıt süsleme yer alır.

Budist Tanrı Köşesinde ise genel olarak buda heykeli ve budizme ait farklı sembollere ait figür ve süslemeler yer alır.

5.2.7. İç Çatı

İç çatıda süsleme, çatıyı oluşturan malzemelerin iyi bir işçilikle yalın halde ve birbiriyle uyum içerisinde kullanılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Kolon ve kirişler ile tamamlayıcı malzemenin kalınlık-incelik oranlarının ayarlanması, ahşap malzemenin doğal şekli ve doğal motiflerinin öne çıkarılması sağlanmıştır.

Fotoğraf:113, 114. Çatının içten görünüşü.

5.2.8. Tavan

Minkalarda çoğunlukla zemin ile çatı arasında tavan bulunmaz. Ancak olan yerlerde gelirli bir geometrik düzen içerisinde yerleştirilen bambu veya tahta tavan örtüsü mekânsal bir süsleme unsuru olarak da işlev görür.

Fotoğraf:115. Tavan detayı

5.2.9. Tokonoma (Niş Şeklindeki Vitrin)

Niş şeklindeki vitrin yani tokonoma, ev içerisinde süsleme tasarımlarının en yoğun olduğu yerdir. Tokonoma, evin genellikle misafir odasında, kapıya göre en uzak duvarda oluşturulan mihrabımsı girintidir.

Buraya ev sahibinin yaşam felsefesini ifade eden ve Japonca “kakejiku” olarak adlandırılan bir kaligrafik eser veya Japon resim sanatına ait bir eser asılır.

Oda zemininden genel olarak bir tahta kalınlığında yükseltilmiş ahşap zeminin üzerine Japon çiçek sanatı "İkebana", cilalı ahşap veya porselen vazo içerisine yerleştirilmiş olarak konulur. Kullanılan çiçekler çevrede bulunan mevsimlik çiçek ve yeşilliklerden seçilir.

Fotoğraf:116. Tokonoma detayı

5.2.10. Metal Malzeme

Köy evlerinde ahşap malzemenin bir biriyle bağlantısı geçme teknikleri ile sağlandığından metal malzeme çok nadir kullanılır. Bunlar tahta zemin döşemesinin zemine sabitlenmesi için kullanılan metal çivi ile fusumaların el tutma yerlerinde kullanılan metal malzeme ve merdiven dolap kullanılan evlerde dolap çekmeceleri için kullanılan metal kulplardan ibarettir. Malzemenin kendisi geometrik veya bitkisel motif şeklinde olabileceği gibi, malzemenin üzeri de motif bezemeli olabilir.

5.3. Mobilyalar

Geleneksel Japon evi ve mobilya, aslında belki de bir arada kullanılmaması gereken iki kelimedir. Çünkü sadeliği ile meşhur Japon sivil mimarisi içerisinde minkalar belki de en sade mimari yapılardır. Mekânlar içerisinde günlük yaşam için gerekli asgari mobilya dışında bir şey bulunmaması, mekânın en yalın ifadesi ve güzelliğin sembolüdür. İhtiyaç olan dolap, raf vs. genel olarak inşaat sırasında duvar içine veya üstlerine yerleştirilir. Oshiire, Tokonoma,

Kamidana, Butsudan bunlar arasındadır. Böylece oda mekânlarının çok amaçlı kullanımı sağlanmış olur.

Ancak yine de bulundukları mekâna anlam katan belli başlı mobilyalardan bazılarına burada değinmeye çalışalım.

5.3.1. Hakokaidan (Merdiven Dolap)

Basamak altlarına çekmece ve dolapların yerleştirildiği merdivene verilen isimdir. Genellikle çok katlı minkalarda görülen multi fonksiyonel ev mobilyasıdır.

Mekânı tasarruflu kullanmaya odaklanmış Japon mentalitesini yansıtması açısından Japon mimarisinde sembolik bir öneme de sahiptir. Malzemesi ahşaptır.

Fotoğraf: 117. Merdiven Dolap (Hakokaidan).

5.3.2. Tansu (Şifoniyer)

Geleneksel veya gündelik elbiseler ile küçük eşyaların konulması için kullanılan çekmeceli dolaplara verilen isimdir. Çeyiz sandığı mesabesinde olup, yapımı ve çekmecelerin düzgün çalışması için özel ustalık gerektirir. Dolap ve çekmece ölçüleri isteğe bağlı olarak üretilir. Tutamak yerleri süslü metal malzemeden yapılır. En sadesinden en pahalısına kadar çok çeşitli seçenekleri mevcuttur.

Fotoğraf: 118. Metal aksesuarlı geniş çekmeceli Tansu (Şifoniyer).

5.3.3. Chabudai ve Zabuton (Sehpa ve Minder)

Hem yer sofrası, hem de sehpa olarak kullanılan dört ayaklı genellikle yuvarlak ahşap malzeme "Chabudai" olarak adlandırılır. Chaabudain etrafında, zemine otururken kullanılan mindere de "Zabuton" denilir. Hem şekil ve hem de fonksiyon bakımından Türk köy hayatındaki yer sofrası ve minder ile benzerlikleri dikkat çekicidir.

5.4. Süslemede Kullanılan Malzemeler

Minka süslemesinde kullanılan malzemeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

5.4.1. Ahşap

Yumuşak ve sert ağaçlar kullanılarak fonksiyonlarına göre işlenmiştir. Kullanıldığı yerlere göre ahşap malzemenin cilalanarak da kullanıldığı görülmektedir.

5.4.2. Taş

Genelde yalın ve doğal şekliyle kullanılan bir malzemedir.

5.4.3. Kağıt

Özel bir teknikle ağaçtan elde edilen Japon kağıdı ahşaptan sonra en çok kullanılan süsleme malzemesidir.

5.4.4. Metal

Başta mobilyalar olmak üzere fusuma, mutfak eşyaları ve çatı detaylarında görülmektedir.

5.4.5. Bitkisel Malzeme

Görkemli çatılarda ve minkaların geleneksel yer döşemesi malzemeleri üzerinde değişik motif ve formlarda görülmektedir.

5.4.6. Kumaş

Tatamili yer zemin döşemelerinin kenarlarında bitkisel ve geometrik motifli olarak görülmektedir. Bu kumaşlar uzun kullanıma dayanıklı olacak şekilde özel tezgâhlarda üretilmiştir. Yerde oturma malzemesi olan minder yüzlerinde de el dokuması olarak kullanılmıştır.

5.5. Süslemede Kullanılan Motifler

5.5.1. Bitkisel Motifler

Doğada görülen bitki formları en yalın halleriyle kullanılmıştır.

5.5.2. Geometrik Motifler

Özellikle dış duvarlarda alçı malzemeyle görülmektedir.

5.5.3. Hayvansal Motifler

İrori üzerindeki sarkaç zincirlerinde metal veya ahşap malzemeden balık motiflerine rastlanılmaktadır.

5.5.4. Japon Hat Sanatı (Shodo)

Genel olarak isim levhası ve tokonoma süslemesinde kullanılmıştır.

6. BÖLÜM: KATALOG (ÖRNEK MİNKALAR)

Japon mimarisinde mekânlar, birbirine geçişe imkan tanıyan birimlerden oluşmaktadır. Esasında her unsur kendinden önceki ve sonraki mekâna doğal bir köprüdür. Alan, bir zincirin bağlantıları gibi dizilerden oluşur. Mimari mekân algısı, özellikle iç ve dış mekânlar arasındaki etkileşim söz konusu olduğunda, hem tasarım becerilerine hem de bir mekânın atmosferine bağlı olarak gelişmiştir.

Bu perspektiften hareketle, belirli bir mekânın özel kullanım amacını bir kenara koyarsak, Japon iç mimarisinde ortak olan unsurların, malzemelerin konumları ve boyutları, mimari elemanlar ve aralarındaki ilişkilerin bağlantılı olduğu kadar, birbirlerine de uyumlu olması, Japonya köy evlerine ve Japon kültürüne has bir tarzı da ortaya koyduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu çalışmamızda önce çevre ve yerleşim şartları itibariyle otantik köy özelliğini halen koruyor olması dolayısıyla Kyoto şehri, Kayabukino Sato köyü ve orada bulunan İnosuke evini plan özellikleri bakımından ele alacağız.

Daha sonra da, köy evleri örnekleri olarak Japonya'nın kuzeyinden güneyine farklı tip ve özellikteki 11 köy evini orijinalliklerini koruyarak bir arada sunuyor olması, içerisinde yaşayanlar olmadığı için evleri inceleme kolaylığı sağlıyor olması dolayısıyla önce Osaka şehri Açık Hava Köy Evleri Müzesini ele alacağız.

Genel olarak fotoğraflar, alan araştırmalarımız sırasında Kyoto'nun kuzeyinde yer alan Miyama bölgesi, Kayabukino sato köyü ve bu köyde yer alan minkalardan birisi olan İnosuke evi ile Osaka Minzoku Minka Hakubutsukan (Osaka Minka Açık Hava Müzesi)' nde yer alan Minka örneklerinde çektiğimiz fotoğraflardan seçilmiştir.

6.1. Kyoto İnosuke Evi

Adı: İnosuke Evi (Eski konut sahibi İnosuke ailesinin ismi)

Asıl Yerleşim Yeri: Kayabukino Sato Köyü, Miyama Bölgesi, Nantan Şehri, Kyoto Vilayeti.

Alanı: Müştemilatı ile birlikte 168 metrekare.

İlk Yapımı: 19. yy. başları.

Restorasyon: 2002

Tescil Tarihi: 1993

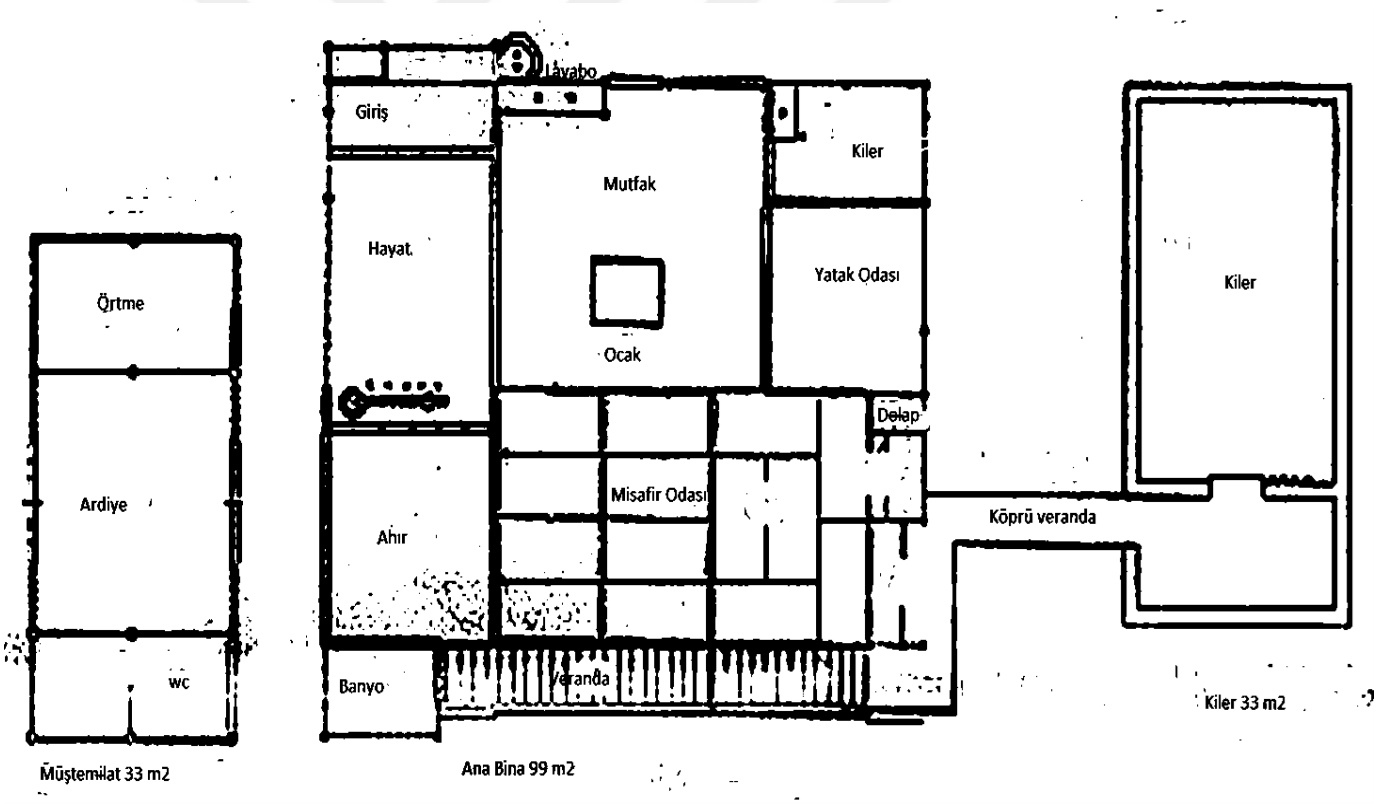
Çatı Tipi: Bitkisel malzeme kaplı Kayabuki – Miğfer tipli.

Plan Tipi: Omoya Planı, Tek İrori(ısınma ocağı), toprak zeminli mutfaklı, mesken ve ahır aynı çatı altında.

Bölge Tipi: Kansai Bölgesi

Inosuke Evi, Kyoto Vilayeti, Kayabukino Sato köyünde halen köy müzesi olarak kullanılan ve 200 yıllık tarihi bulunan eski bir minkadır. 1993 yılında kültür mirası olarak tescil edilmiştir. Ancak, orijinal ortamında 2000 yılına kadar ayakta kalan Eski İnosuke evi, 2000 yılında meydana gelen bir yangında tahrip olmuştur. Ancak Kayabukino Sato sakinleri ve yerel idarenin desteğiyle orijinaline uygun olarak 2002 yılında restore edilmiştir.

6.1.1. İnosuke Evi Planı

Şekil: 24. İnosuke evi planı (https://image.space.rakuten.co.jp/lg01/47/0000017347/75/img6641c5c5zik7zj.jpeg) (01.03.2018) dan alınarak Türkçe'leştirilmiştir.

İnosuke Evi, toplam üç ayrı binadan oluşmaktadır. Plana göre merkezde ana bina, ana binanın solunda tarım aletlerinin konulduğu örtme ile sağında ana binadan bir veranda ile geçilebilen gündelik yaşam malzemelerinin konulduğu kilerden oluşmaktadır.

Ana bina 99 metrekare, tarım aletlerinin konulduğu örtme 33 metrekare ve kiler ise 36

metrekare genişliğe sahiptir.

Merkez binanın girişi toprak zeminli doma (hayat) kısmına yapılır. Kamado (Yemek pişirme ocağı) hayatın sağ yanında yer almaktadır. Hayatın sağında ahır yer alır. Toprak zeminli hayattan yükseltilmiş tahta zeminli oturma odasına geçilir. Oturma odasının ortasında İrori (ısınma ocağı) bulunmaktadır. Oturma odasının sağında 14 tatami büyüklüğünde tatami zeminli misafir odaları yer alır. Bu odalar ihtiyaç halinde Fusumalar (sürgülü kapılar) ile üç ayrı odaya bölünebilir.

Yine yatak odası ve yüklük, oturma odasına fusuma kapı ile bağlanmıştır. Girişe göre evin sağ taraf köşesinde banyo yer almaktadır. Tatamili misafir odalarının çevreler nitelikte saçak altı, veranda, yer almakta ve odalar sürgülü kapılar ile aynı zamanda verandaya açılabilmektedir.

Dış bahçeden ayakkabı çıkarma taşlarını basamak olarak kullanarak yüksek zeminli verandaya ve oradan da odalara serbest geçiş imkânı olmaktadır.

6.1.2. İnosuke Evi Plan Elemanları

İnosuke evinin çatı örtüsü kayabukidir. Kayabuki, ahşap çatı iskeletine kamış ve sap ipler ile sıkı sıkıya bağlanmış ve sabitlenmiştir.

Ev içinden sonradan eklenen merdiven ile çatı arasına çıkmak mümkündür.

İnosuke evinin üç tarafı duvarlarla çevrilidir.

İnosuke evinde pencere çok fazla kullanılmamıştır. Koushi denilen parmaklıklardan oluşan pencere sadece domada yer almaktadır.

Kapılar, sürgülü kapılardan oluşmaktadır.

İnosuke evinin genel planı içerisinde her biri birbiri ile bağlantılı dört oda bulunmaktadır. İnosuke evinin bir banyo ve bir tuvaleti vardır.

İnosuke evinde aynı çatı altında bir adet ahır yer almaktadır.

Müştemilat olarak bir örtme ve bir de kileri bulunmaktadır.

Tuvalet örtmenin içerisinde ana binadan ayrıdır.

Kiler içten merdivenli ve iki katlıdır.

Kilerin toprak sıvalı ikinci kat duvarı dış cephesinde aile arması olan ve “kamon” adı verilen arma bulunmaktadır.

6.1.3. İnosuke Evi Malzeme ve Teknik

İnosuke Evinin çatı örtüsü kayabuki denen bitkisel malzeme, çatı iskeleti ve gövde iskeleti ise ahşap malzemeden yapılmıştır. Çatı örtüsü çatı iskeletine bitkisel malzemeden

yapılan iplerle bağlanarak sabitlenmiştir.

İnosuke evinin duvarları, ahşap malzemeden yapılmış plakaların birbirlerine geçme tekniğiyle meydana gelmiştir.

Çatı ve gövde iskeletinde çivi kullanılmamış, geçme tekniği tercih edilmiştir.

Pencereler ahşap ve kâğıt malzemeden çıtalar ile bağlanarak yapılmıştır.

Taş malzeme, gövde iskeletinin zemine oturtulduğu yerlerde toprak ile ahşap malzeme arasında kullanılmıştır.

İnosuke evinin zemininde toprak, ahşap ve tatami malzeme kullanılmıştır.

Örtme ahşap malzemelidir. Çatısı ana bina gibi kayabukidir.

Kiler kısmı, göve ve çatı iskeleti ahşaptır. Birinci kat duvarları tahta malzeme kaplı, ikinci kat duvarları toprak sıvadır. Çatı malzemesi ana bina ve örtmeden farkli olarak ağaç kabuklarıyla kaplıdır.

6.1.4. İnosuke Evi Fotoğrafları[46]

Fotoğraf: 119. Halen Köy Yaşam Müzesi(Minzoku Shiryou Kan) olarak kullanılan İnosuke Evi.

[46] İnosuke Evine ait fotoğrafların büyük çoğunluğu, bir önceki Minkanın Özellikleri bölümünde kullanıldığından tekrara düşmemek için orada kullanılan fotoğraflara burada yer verilmemiştir.

Fotoğraf: 120. İnosuke evinde çatı kaplama malzemesi kayabuki, bitkisel ipler ile çatı iskeletine sabitlenmiştir.

Fotoğraf: 121. İnosuke evinde gövde iskeletini oluşturan elemanlar arası sabitlemede metal çivi kullanılmamış, geçme tekniği tercih edilmiştir.

Fotoğraf: 122 Ana bina veranda önünde örtme tarafına doğru bakış.

Fotoğraf: 123. İnosuke evinde örtme içerisindeki tarımsal aletler.

Fotoğraf: 124. İnosuke evi örtmesinde muhafaza edilen tarımsal aletler.

Fotoğraf: 125. İnosuke evi örtmesinde muhafaza edilen karasaban ve diğer tarım aletleri.

Fotoğraf: 126. İnosuke evi müştemilatında bulunan kilerin dıştan görünüşü. Aile arması olan kamon beyaz duvarın üst tarafında yerleştirilmiştir.

Fotoğraf: 127. İnosuke evi kiler girişi dış görünüş.

Fotoğraf: 128. İnosuke evi kiler girişi iç görünüş.

Fotoğraf: 129. Ahşap zeminki kiler zemin kattaki mutfak malzemleri.

Fotoğraf: 130. Kilerin üst katına çıkmaya imkan veren portatif basamak merdiven. Basamak aralıkları küçük çocukların çıkamayacağı yükseklikte düşünülmüş.

Fotoğraf: 131. İnosuke evi kileri üst kata sergilenen mutfak malzemeleri.

Fotoğraf: 132. İnosuke evi kileri üst kat penceresi ve duvarları.

6.2. Oui Evi (Gifu ili Hida Shirakawa Köy Evi)

Adı: Oui Evi (Eski konut sahibi Oui ailesinin ismi)

Asıl Yerleşim Yeri: Oumaki Mahallesi, Shirakawa Köyü, Ouno İlçesi, Gifu Vilayeti

Alanı: 245,3 metrekare

Taşınma ve Yeniden Yapımı: Eylül 1956

Tescil Tarihi: Mayıs 1959

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme kaplı Kayabuki – Gasshou tipli.

Plan Tipi: İki ısınma ocaklı(İrori), toprak zeminli mutfaklı, mesken ve ahır aynı çatı altında.

Bölge Tipi: Chubu Bölgesi

Oui evini incelemeye, bu evin orijinal mekânı olan Dünya Tarih Mirası tesciline sahip olan Shirakawago köyü ve köy yaşamı hakkında bilgi vermekle başlayalım.

Oui Evi'nin yer aldığı, Gifu ili, Ouno ilçesi, Shirakawa köyü, Edo döneminde "Shirakawago" olarak anılıyordu. Shirakawago, Shirakawa köyü, Eski Shoukawa köyü, Eski Shomi köyünün bir bölümünü içine alan bir bölge idi. Bu bölgeyi güneyinden kuzeyine doğru akan Shoukawa nehri boyunca, özellikle Edo döneminin yarısından sonra "Gasshouzukuri" inşa edilmeye başlandı. Halen bu usulle inşaa edilmiş köy evlerinin derli toplu olarak bulunduğu Shirakawa köyü Ogimachi mahallesinde yaklaşık 60 ev yer almaktadır. Bu mahalle, 1995'de UNESCO tarafından Dünya Tarih Mirası olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple, yöreye gelen turist sayısı her yıl artmakta olup, Shirakawa köyü Gifu ilinin en önemli turizm merkezi haline gelmiştir.

"Gasshouzukuri", çatı arasını geniş olarak kullanabilmek amacıyla, çatı iskeletinin dik üçgen şeklinde oluşturulup, üzerinin özel bir şekilde dizilerek düzgün bir şekilde traşlanmış kamış, pirinç sapları, bambu vs. gibi kurutulmuş bitkiler (Kayabuki) ile kaplanmış köy evi şeklidir. Geniş olarak bırakılan çatı arası ipek böcekçiliği için kullanılmış, gün ışığı ve hava sirkülasyonu da bu geniş mekândan sağlanmıştır. Çatı dahil binanın ahşap olan ana iskeleti marangozlar tarafından kurulmuş, kaplama malzemesi olan Kayabuki ise, köylülerin "Yui" olarak adlandırdıkları imece usulü ile yapılmıştır.

Malzeme olarak ahşap, yaş ağaç dal ve kabukları ile kurutulmuş pirinç sapı kullanılmış, bina iskeleti oyma, geçirme istif ve bağlama teknikleri ile kurulmuş, çivi vs. gibi metal malzeme kullanılmamıştır. Bu durum, binanın malzemeye zarar vermeden yıkım ve çözüm işini mümkün kılmış, binayı başka bir yere taşıyarak tekrar kurma işini de el verişli hale getirmiştir.

1945-55 yılları arasında, bölgede enerji ihtiyacını karşılamak amacıyla irili ufaklı barajlar inşa edilmiştir. Bu sebeple bazı köylerin sular altında kalacağı anlaşılmış, pek çok tarihi köy evi çözülerek daha güvenli yerlere taşınıp yeniden kurulmuştur.

Yine, 1960'lı yıllardan sonra sanayileşme ile birlikte genç nüfusun şehirlere göçmesiyle birlikte kırsal kesimde hızlı nüfus azalışları yaşanmış, buna bağlı olarak Shirakawa köyünde bir zamanlar 300 adedi bulan geleneksel köy evi sayısı azalarak 191 adede kadar düşmüştür. Bunun üzerine köylüler, 1970'li yılların başlarında "Satmayız, kiraya vermeyiz, yıkmayız" sloganı etrafında geleneksel köy evlerini muhafaza birlikleri oluşturmaya başladılar. Bu hareketler, 1976 yılında hükümet tarafından, "Önemli Geleneksel Binaları Muhafaza Bölgeleri" belirlemesi sonucunu doğurdu. Bölge daha sonra da yukarıda vurgulandığı gibi Unesco Dünya Tarihi Mirası olarak kabul edildi.

Shirakawago'da "büyük aile sistemi" denen bir aile sistemi yaygındı. Sadece en büyük erkek evlat evlenerek evin büyük mirasçısı olup evi devam ettirmekteydi. Diğer erkek evlatlar baba evinde yerleşik olmalarına rağmen sevdiği kadının evine gidip gelir, çocukları olması halinde bu çocuklar kadının baba evinin üyeleri olurdu. Evin sahibi ana baba ve en büyük oğul ve gelin ile onların çocukları, büyük oğul haricindeki erkek oğullar, başka bir ailenin en büyük oğlu ile evlenemeyen kız evlatlar ve onların çocuklarının dahil olması ile bir evin üye sayısı gitgide artış göstermekteydi. Mesela 1912 yılında burada ikamet eden Toyama ailesine ait evde 40 kişilik bir aile yaşamakta olduğu kayıtlara geçmiştir.[47]

Büyük aile sisteminin gelişmesinin ana sebepleri arasında ipek böceği yetiştiriciliği için çok fazla insan gücüne ihtiyaç duyulması, Edo dönemi ortalarından itibaren aile bölünmesini sınırlayan fermanı ile 20 goku[48] dan daha az gelirli aile bölünmesinin sınırlanması gösterilmektedir. Shirakawago'nun orta kesimleri haricindeki bölgeler kurak olup pirinç tarlaları azdı. Buralarda fazla su gerektirmeyen tarım ve ipek böcekçiliği ile yoğun olarak uğraşılırdı. Buralarda elde edilen pirinç hasadı az olduğu için aile bölünmeleri sınırlanmıştı. Fakat, bu durum bütün bölgeler pirinç hasat miktarı esasına göre sınıflandırıldığı için gerçekte kurak tarım alanları ve ipek böcekçiliği, avcılık vs. gibi diğer uğraşlar sebebiyle oldukça müreffeh bir yaşam sürdükleri söylenebilir. Yine, müreffeh bir ev olmasa bu kadar çok aile üyesini bir arada tutup beslemek mümkün olmazdı.

Aile üyelerinin ortalama sayısının en yüksek olduğu dönem, ham ipek ipliğinin yurt dışına en fazla ihraç edildiği 19.yy. ikinci yarısına tekabül eden dönemdir. Yine büyük aile içerisinde hizmetli yahut evlatlık alınanlar da olduğundan büyük ailenin mutlaka kan bağı esasına dayalı bireylerden oluşmadığı durumlarda istisna değildi. Meiji dönemi sonlarında mevsimlik işçilik yaygınlaşmış, diğer bölgeler ile ilişkiler sıklaşmasıyla, en büyük oğul haricindeki erkek evlatların da eşi ve çocuklarıyla birlikte yaşama istekleri kuvvetlendiği için Shirakawago'daki büyük aile sistemi yıkılmaya başladı.

Osaka Minka Hakubutsukan (Osaka Şehri Açık Hava Müzesi) 'a taşınarak yeniden kurulan Oui evinin orijinal yeri, Shirakawa Köyünün merkezinde yer alan Daygo bölgesinin güney kesimindeki Omaki Mahallesi'dir.

Daigo bölgesi Shirakawa Köyünde en geniş düzlük tarım alanına sahip olup, ev sayısı ve nüfusu en yoğun bölgedir. 1874 yılında basılan Hidago Fudoki[49] kitabında, ev sayısı 12,

---

[47] **Minka no Annai** (Minka Rehberi) pp.4.

[48] Pirinç hasadında kullanılan birim: 1 goku, yetişkin bir kişinin 1 yıllık pirinç tüketimine yetecek miktar olarak hesaplanır.

[49] **Hidaka Fudoki**,1873 yılında Tomita Iyahiko tarafından derlenen ve Hida coğrafyasını ve kültürünü tanımlayan eserde Hida bölgesindeki 415 köyün kayıtları bulunmaktadır. Köylerdeki evler, hane halkı sayısı, nüfus ve ürünler

nüfus 100 civarında diye belirtilmektedir.

1956 yılında yapılan Hatogaya Barajı sebebiyle Omaki Mahallesi sular altında kalmış, Edo döneminde önemli görevlerde bulunmuş eşraftan Omaki ve Ota ailelerine ait evler Gifu ili dışına taşınmak zorunda kalmıştır.

Oui Evi, barajı inşa eden Kansai Elektrik Firmasının desteği ile bu şirketin merkezinin yer aldığı Osaka iline taşınarak yeniden kurulmuştur. Yer olarak Osaka ili sınırlarındaki Toyonaka şehri seçilmiştir. Oui evinde en kalabalık zamanında 12-13 kişinin yaşadığı da kayıtlara geçmiştir.

6.2.1. Oui Evi Planı

Şekil: 25. Oui evi planı. (Minka no Annai pp. 6).

ve yaşam şekilleri hakkında bilgilere yer verilmektedir. İlk baskısı 1930'da Japon Millet Meclisi Kütüphanesi arşivindeki nüsha esas alınarak Yuzankaku Şirketi tarafından basılmıştır.

Oui Evi, Omaki Mahallesinde yer alan minkaların en eskilerinden bir tanesi olup Japon Hükümeti tarafından tarihi kültür varlığı olarak kabul edilmiştir.

Edo dönemi ikinci yarısında yangın geçirmiş ve yeniden yapılmıştır.

Ana binanın ön tarafına sonradan iki küçük oda eklenmiş, bunlardan cepheden bakılınca sağ taraftaki tuvalet, sol taraftaki mutfaktır. Tuvalet ana binadan bağımsız olarak yapılmış, Kayabuki çatının ön kısmı ana binaya doğru uzatılmış, yağmur ve kar mevsimlerinde ana binadan tuvalete geliş gidişlerin problemsiz olarak yapılabilmesi sağlanmıştır.

Mutfak ise ana bina ile birleştirilmiştir.

Bu şekilde iki adet ek odası bulunan bina şekli, halen korunmakta olan Gasshouzukuri minkalarda pek görülmeyen ilginç bir usuldür. Bu evin eski sahiplerinin torunları bu şeklin eski minkalarda sıkça uygulanan bir usul olduğunu söylemektedirler.

Hayat kısmının ilerisinde ise inek, at vs. hayvanların beslendiği ahır kısmı yer almaktaydı.

Ana girişten girince “oe” adı verilen geniş oda vardır. Bu oda içerisinde iki adet “irori” denen ocak yer almaktadır.

Giriş kapısına yakın olan birinci ocak, misafir ağırlama yeri olarak kullanılırken, ikinci ocak ise aile üyelerinin günlük olarak kullandıkları ocakdır.

Oe’nin yanında “chouda” denen yatak odası yer almaktadır.

Onun yanında da tanrı köşeli oda olarak adlandırılan “Butsuma” yer almaktadır. Butsuma'da sadece Budist sunağı (Butsudan) yer almaktadır.

Butsuma'nın çevresinden giriş kapısına kadar yer alan odaların etrafında balkon veya veranda olarak nitelenebilecek mawarienin yer alması zamanın minkaları için lüks sayılabilecek bir unsur olup ev için gurur kaynağı olmuştur.

Oe’nin diğer yanında “nakano minja” diye anlandırılan ambar ve kiler yer almakta olup, onun da ilerisinde “minja” denen mutfak kısmı yer almaktadır.

Dışarıdan oluklar vasıtasıyla getirilen içme suyu mutfağın batı tarafına yapılan pirinç dahil yiyecek vs. yıkama kurnasına akıtılır. Buradan akan sular da yine oluk vasıtasıyla mutfak duvarından geçerek mutfak malzemeleri yıkanan başka bir kurnaya akıtılırdı.

Çok soğuk mevsimlerde su akar vaziyette bırakılmaz ise donacağı için, yine soğuk zamanlarda ev içerisinde su ile ilgili işleri yapmak daha kolay ve rahat olduğundan böyle bir usulün seçilmesi insan aklının gereğidir.

Mutfağın yanında, banyo yer almaktadır. Suyun olduğu yer yakınına banyonun konulması da akıllıca bir seçimdir.

Showa dönemi başlarında evin içerisinde kurulan ipek böcekçiliği düzeneklerinde yıllık

150 kilonun üzerinde ham ipek üretildiği belirtilmektedir.

Ev sahibi aile zemin katta ikamet ederken, üst katlar ipek böcekleri yetiştirme atölyesi olarak kullanılmıştır.

Shirakawa köyünde bazı evlerde 40 kişilik büyük bir ailenin olduğu da söylenmektedir. Bu evin sahipleri olan Oui ailesi ise 20 kişiden oluşmaktaydı.[50]

6.2.2. Oui Evi Yapı Elemanları

Oui evinin çatısı "Gasshouzukuri" stilindedir ve şu özellikleri vardı; "Gasshou" şeklindeki dik çatısı veya ibadet için kaldırılmış eller, parmak uçları dokunuyor ancak avuçlar ayrıdır. Çatı örtü malzemesi olan kayabuki, ahşap çatı iskeletine kamış ve sap ipler ile sıkı sıkıya bağlanmış ve sabitlenmiştir.

Ev iki katlıdır. Ev içinden merdiven ile çatı arasına çıkmak mümkündür.

Oui evinin üç tarafı duvarlarla çevrilidir.

Ou evinin kuzey ve batı tarafında pencere kullanılmamış, pencereler ipekböcekçiliğinin yapıldığı ikinci kat ile çatı arası ve kilerde kullanılmıştır.

Evin ön cephesi olan güneydoğu tarafında ise bütün odalar sürgülü kapılar ile bahçeye açılır vaziyettedir.

Kapılar, sürgülü kapılardan oluşmaktadır.

Oui evinde beş oda bulunmaktadır.

Oui evinde müştemilat olarak bir banyo ve iki tuvalet vardır.

Oui evinde aynı çatı altında bir adet ahır yer almaktadır.

Müştemilat olarak bir kileri bulunmaktadır.

6.2.3. Oui Evi Malzeme ve Teknik

Çatı iskeletini oluşturan ahşap malzeme birbirine bitkisel malzemeden yapılmış ipler ile bağlanmıştır. Gövde iskeletinde çivi kullanılmamış, geçme tekniği tercih edilmiştir.

Oui evinin duvarları, ahşap malzemeden yapılmış plakaların birbirlerine geçme tekniğiyle meydana gelmiştir.

Pencereler ipek böcekçiliğinin yapıldığı çatı kısmında ve evin giriş kısmında kullanılmış, ahşap ve kâğıt malzemeden çıtalar ile bağlanarak yapılmıştır.

[50] **Minka no Annai** (Minka Rehberi), pp.3-6.

Taş malzeme, gövde iskeletinin zemine oturtulduğu yerlerde toprak ile ahşap malzeme arasında kullanılmıştır.

Oui evinin zemininde toprak, ahşap ve tatami malzeme kullanılmıştır.

Zeminler hariç hiçbir yerde çivi ve kelepçe kullanılmamıştır.

6.2.4. Oui Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 133. Oui Evi genel görünüş. Yoğun kar yağışı olan bir bölge olduğu için dik çatı tercih edilmiştir. Gasshoouzukuri stili çatı kaplamasında, çatının en tepe çizgisinde çatının iki yanındaki bitkisel kaplama malzemesini baskılayan ve kıskaç vazifesi gören ahşap ağırlık malzemesi kullanılmıştır.

Fotoğraf: 134. Saçak, dış duvar, kuru alan sınır taşları, bahçe ve arsa taş duvar görünüşü.

Fotoğraf: 135. Çatı kaplama malzemesi kamışlar ile çatı iskeletinin bağlanması, saçak iç görünüşü.

Fotoğraf: 136. İklim şartlarına göre korunaklı mekân yerleşimi.

Fotoğraf: 137. Bahçeden ana girişe geçiş. Rutubetli toprak zemin ile ahşap yapı elemanları arasına temel taşları konulmuştur.

Fotoğraf: 138. Temel taşları toprağa temas eden bütün ahşap kolon ve kirişlerin altına yerleştirilmiştir.

Fotoğraf: 139. Girişin solunda ev içerisinde tuvalet yer almaktadır.

Fotoğraf: 140. Zeminden çatıya çıkan iç merdiven. Sağ taraftaki merdiven original olup, ilk basamağı küçük çocukların çıkmasını zorlaştırıcı şekilde yüksek tasarlanmıştır.

Fotoğraf: 141. Duvar, çatı bağlantısı, çatı örtüsü ve çatı iskeleti bağlantısı.

Fotoğraf: 142. İpek böcekçiliği rafları, sıcak ve kuru bir ortam olduğu için çatı arasına yerleştirilirdi.

Fotoğraf: 143. Zemin odalarla çatı arasında hava sirkülasyonuna imkan veren bitkisel tavan örtüsü.

Fotoğraf: 144. Tavan örtüsü yakından görünüş.

Fotoğraf: 145. Birinci İrori (Isınma ocağı) ve günlük küçük el aletlerinin konulduğu ocak üstü rafı.

Fotoğraf: 146. İkinci irori.

Fotoğraf: 147. Ocak üstü rafı ve onun üzerinde dumanların, sıcak ve kuru havanın çatı aralığına ulaşmasına imkan veren bitkisel tavan örtüsü.

Fotoğraf: 148. Odalarla dış mekânı birbirine bağlayan veranda.

Fotoğraf: 149. Oda, veranda ve bahçe görünüşü.

Fotoğraf: 150. Ahşap duvar, metal çivi kullanılmadan geçme tekniği ile yapılmış.

Fotoğraf: 151. Ahşap duvar ve çatı.

Fotoğraf: 152. Ahşap, hareketli oda bölmeleri.

Fotoğraf: 153. Tatami kaplı oda zemini. 10 tatamilik bir oda.

Fotoğraf: 154. Çalışma ve oturma odaları tahta kaplıdır.

Fotoğraf: 155. Sadece bu tahta zeminde metal çivi kullanılmıştır.

Fotoğraf: 156. Oturma alanlarında tatami olmayan düz hasır örtü vardır.

6.3. İzumi Evi

Adı: Izumi Evi (İzumi Ailesi'nin ismi)

Asıl Yerleşim Yeri: Osaka Vilayeti Toyono şehri, Nose köyü.

Alanı: 93,9 metrekare

Taşınma ve Yeniden Yapımı: Mayıs 1960

Tescil Tarihi: Mayıs 1964

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme kaplı Kayabuki – İrimoya tipli.

Plan Tipi: Tek Isınma ocaklı (İrori), toprak zeminli mutfaklı, dış cephe toprak sıva duvarlı, tatami odalı, mesken ve ahır aynı çatı altında.

Bölge Tipi: Kansai Bölgesi

Japon hükümeti tarafından tarihi kültür mirası olarak tescil edilmiştir.

Bu ev, Osaka Minka Hakubutsukan'a taşınmadan önce orijinal olarak Osaka ili Toyono ilçesi Nose kasabasında bulunmakta idi. Nose kasabası, Osaka ilinin en kuzeyine düşmekte olup, İzumi Evi'nin bulunduğu Yoshino mahallesi, Kyoto ili Tamba Kameoka şehrine komşudur. Gerek kültürel gerekse yaşam alanı olarak Tamba bölgesi içerisinde kabul etmek daha doğru olacaktır.

Bu bölgede yer alan İzumi Evi, düzlük ve gün ışığını bol alan bir alana kurulmuştu. Evin girişi güney tarafına bakıyordu.

Ana binanın güney batı tarafında ahır yer almakta olup, güney tarafı boş alandı. Bina sahibi İzumi ailesi, eski evi yıkarak yeni ev yapma kararı aldıklarından eski ev 1960 yılında bozularak Osaka Minka Müzesine taşındı ve şimdiki yerine yeniden kuruldu.

Bu sırada, Osaka Şehir Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Asano Labaratuvarı tarafından yapılan araştırmada söz konusu evin Setsu ve Tamba sınır bölgesinde yer alan köy evleri içerisinde oda bölümlenmesi itibarıyla özel olup, Osaka ili içerisinde de mevcut köy evlerinin en eskisi olduğu tespit edildi.[51]

Normalde, Osaka bölgesindeki köy evleri genellikle dört ana oda planına göre oluşturulmuştur. Ana bina ortadan bölünüp, bir tarafına oturma odası, yatak odası gibi odaları yerleştirmiş, diğer yarısı ise toprak zeminli hayat olarak ayrılmıştır. Bu durumun, bölge olarak yakın olması nedeniyle, Kyoto şehrindeki tacir evleri (Machiya)'nin "Touriniwa" (Geçiş

[51] **Minka no Annai**, pp.7.

bahçesi) denilen bölümlenmesinden esinlenilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Edo döneminde Setsu ve Tamba bölgelerinin sınır kesimlerinde görülen bu köy evlerine ," Setsu sitili köy evi" veya oda bölümlenmesinin özelliğinden hareketle "Dikey planlı yarım toprak zeminli köy evi" de denilmektedir.[52]

İzumi köy evinde, ne zaman kurulduğuna dair munafuda (kitabe) gibi bir kayıt bırakılmamış olmasına rağmen, İzumi ailesine göre ataları eskiden beri burada yerleşik bulunmaktaydılar. Gerçekten de evin giriş kapısının üstündeki dış duvarı ile çatının birleştiği üçgen yüzeyde aile arması olan "kamon(aile mührü)"ve duvar süsleme aksesuarı olan "tsumakazari"nin bulunmasından da toplumsal statü sahibi bir ev oldukları anlaşılmaktadır.

Edo döneminde Çiftçi evlerinde aile arması veya duvar süsleme aksesuarı kullanılması lüks sayıldığından Kameoka Hanlığı 1790'da "Tsumazukuri Seiyaku Rei (Duvar süsleme aksesuarı kullanım sınırlaması emri) " ni çıkarmıştır.

Ev planı olarak duvar süsleme aksesuarlı ana girişin sağ tarafında veranda yer almakta, onun ilerisinde "zashiki" denen oturma odası, mutfak, yatak odası yan yana sıralanmaktadır. Oturma odasına "tokonoma" denen cumbanın en basit formu konulmuştur. Oturma odasının kuzeyinde yer alan mutfağa doğru uzayan cumba sürgülü kapı ile kapatılarak dolap haline getirilmiş, buraya da "Butsudan" denen Budist tanrı heykeli yerleştirilmiştir. Mutfağın toprak zeminli hayat sınırına duman elde etmek, çay suyu kaynatmak ve ısınmak amaçlı olarak kullanılan ocak konulmuştur.

Ana girişin sol tarafına at veya ineklerin bağlandığı toprak zeminli ahır ile onun ilerisinde mutfak ve yatak odasına geçişlerin mümkün olduğu hayat yer almaktadır. Hayatın ahır ile birleştiği köşeye gelecek şekilde yemek pişirmek amacıyla ocaklar yerleştirilmiş, onun yakınına duvara bitişik vaziyette yiyecek ve kap kaçakların yıkanmasına imkân veren ve gideri bambu borular ile dışarıya verilen mutfak lavabosu yapılmıştır.

Bu evde tuvalete yer verilmemiştir.

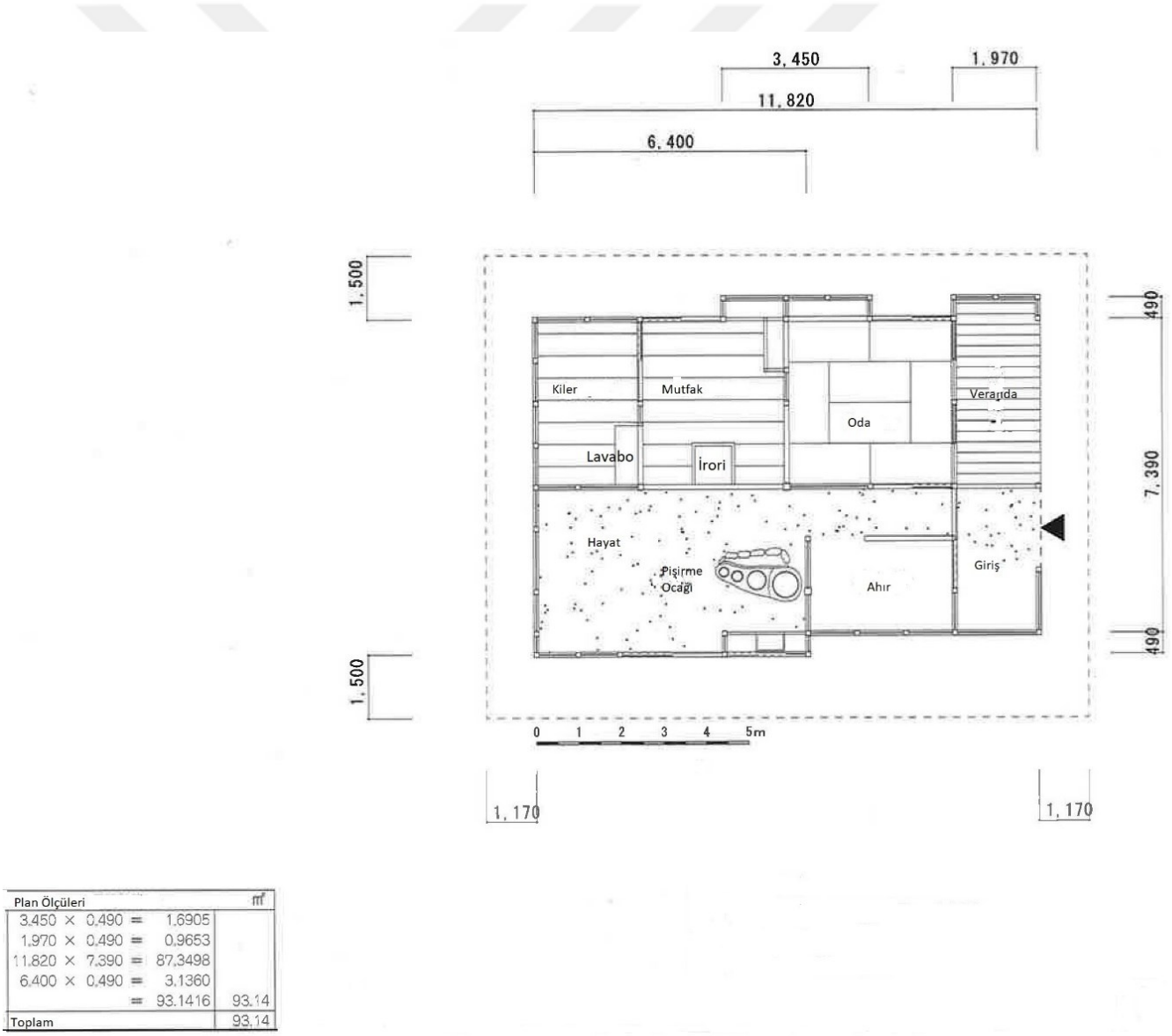
Evin mimari bir diğer özelliği çatısının "Sasugumi" olmayıp, "Odachigumi" olmasıdır. Odachigumi, çatıyı oluşturan iskeletteki ahşap malzemenin yatay ve dikey olarak belirli bir nizam içerisinde çatılması ve her bir kesişme noktasının birbirine bağlanması ile oluşturulan bir çatı sistemidir. Bu sistem Hyogo vilayeti Kobe şehrinde bulunan ve Muromachi dönemi (1336-1573)'nde yapıldığı tahmin edilen Hakogi Sennenya daki çatı sisteminde de görülmektedir. Bu açıdan İzumi evi köy evleri içerisinde eski mimari usulü günümüze yansıtan bir örnek olması itibarıyla önemlidir.

---

[52] **Minka no Annai**, pp.8.

Yine oturma odasında lento ve kirişin beraberce ara ve ana sütun üzerine taşıtılmıştır. Aslında lento ve kirişin bir arada kullanılması sütun ile ilişkisi açısından düşünülünce fazladan bir iş olduğu anlaşılacaktır. Daha sonraki dönemlere ait köy evlerinde bu duruma pek rastlanmaz. Dolayısıyla bu evin marangozluk teknikleri açısından bir geçiş dönemi örneği olduğu kabul edilmektedir. Kullanılan kiriş, sütun gibi ahşap malzemeler üzerinde "chouna" denen keser izlerini görmek halen mümkündür.

6.3.1. İzumi Evi Planı

Plan Ölçüleri			㎡
3.450	× 0.490 =	1.6905	
1.970	× 0.490 =	0.9653	
11.820	× 7.390 =	87.3498	
6.400	× 0.490 =	3.1360	
	=	93.1416	93.14
Toplam			93.14

Şekil: 26. İzumi Evi Planı. (Minka no Annai pp. 10.)

İzumi Evi, düz ve gün ışığını iyi alan bir yerleşkeye sahiptir. Ana bina yerleşkenin kuzeydoğusunda yerleşik olup, ana giriş güneye açılır vaziyettedir. Ana binanın batısında güneyden kuzeye doğru kiler yapılmış olup, güney tarafı ön bahçe olarak bırakılmıştı. İzumi evi sahipleri ana binayı yıkıp yeni bina yapmayı planlıyorlardı. Bu aşamada yıkılması planlanan bina 1960 yılında Osaka Minka Açıkhava Müzesine bağışlanarak, buraya taşınıp aslına uygun olarak yeniden kuruldu.

Haziran 1959 yılında söz konusu evin taşınma işlemlerinin başlamasının hemen akabinde Osaka Şehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Asano Labaratuvarı tarafından Nose Kasabası Minka'ları ile ilgili sayım ve sınıflama çalışması yapıldı.

Buna göre, İzumi evi Setsu ile Tanba bölgesi sınır boylarında yer alan Kinki Bölgesi köy evlerinin en eskisi olduğu tespit edildi.[53]

6.3.2. İzumi Evi Yapı Elemanları

Ana bina içerisinde oda düzenlemeleri için ana mekân ortadan ikiye bölünerek yarısı yatak odası, oturma odası, mutfak ve veranda olarak düzenlenirken, diğer yarısı da ocağı ve ahırı içerisine alacak şekilde toprak zeminli hayat kısmı olarak yapılmıştır.

İzumi evi tek katlıdır. Evin üç tarafı duvarlarla çevrilidir.

İzumi evinde mutfak kısmında ahşap parmaklıklı bir adet pencere kullanılmıştır.

Mutfak kısmından dışarıya giriş çıkışa imkân veren arka kapı bulunmaktadır.

Evin ön cephesi güney tarafındadır.

Ön cephedeki girişin sağında saçak altı veranda bulunmaktadır. Veranda'dan tatami zeminli misafir odasına sürgülü kâğıt kaplı kapılar ile geçilmektedir.

İzumi evinin zemininde toprak, ahşap ve tatami uygulanmıştır.

Kapılar, sürgülü kapılardan oluşmaktadır.

İzumi evinde üç oda bulunmaktadır.

Toprak zeminli hayat kısmında dörtlü yemek pişirme ocağı kamado yer almaktadır.

Oturma odasında yer alan ısınma ocağı irori odanın ortasında değil, hayatın devamı niteliğindeki toprak zeminli oda ile yüksek zeminli oturma odasının geçiş bölümünde yer almaktadır.

İzumi evinde banyo ve tuvalet yoktur.

İzumi evinde aynı çatı altında bir adet ahır yer almaktadır.

---

[53] **Minka no Annai** pp.7-10.

Müştemilatı yoktur.

6.3.3. İzumi Evi Malzeme ve Teknik

Bitkisel malzeme çatı ve zemin kaplama malzemesi tatamide kullanılmıştır.

Çatısının geçmeli örgü sistemi (Sasu gumi) olmayıp karşılıklı olarak çatılan ve direklerin yatay ahşap malzeme ile kamış otları ile birbirine bağlanması sonucu oluşturulmuş örgü sistemi (Odachi gumi) olması İzumi evinin bir özelliğidir.

Sütun ve kolonlar keser ile şekillendirilmiş olduğundan, İzumi evinin Edo dönemi ortalarında inşaa edildiği anlaşılmaktadır.

Toprak malzeme, İzumi evinin duvarları ahşap gövde iskeleti olup toprak sıva ile sıvanmıştır.

Pencere ahşap malzemeden çıtalar ile bağlanarak yapılmıştır.

Kâğıt malzeme, fusumalarda kullanılmıştır.

Taş malzeme, gövde iskeletinin zemine oturtulduğu yerlerde toprak ile ahşap malzeme arasında kullanılmıştır.

İzumi evinin zemininde toprak, ahşap ve tatami malzeme kullanılmıştır.

6.3.4. İzumi Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 157. İzumi evi ön cephe genel görünüş.

Fotoğraf: 158. Girişin sağında komşularla hızlı iletişime imkan veren “hiroen” adı verilen veranda yer almaktadır.

Fotoğraf: 159. Dış cephe duvarlarında toprak sıva kullanılmıştır.

Fotoğraf: 160. Odalar ahşap sürgülü kapılarla birbirinden ayrılmış, tahta kaplı veranda dışındaki bölümler tatami zemine sahiptir.

Fotoğraf: 161. Çatı örtüsünde saçak bulunmaktadır.

Fotoğraf: 162. Saban, tırmak gibi malzemelerin sergilendiği yer ev içerisinde yer alan at ahırıdır.

Fotoğraf: 163. Ana girişten “doma” adı verilen toprak zeminli hayata girilir. Aynı zamanda mutfak da olan bu mekânda lavabo ve yemek pişirmek için kullanılan ocaklar yer almaktadır.

Fotoğraf: 164. Ocaklarda ısıtma malzemesi olarak genelde odun kullanılmıştır.

Fotoğraf: 165. Yatak odası tatami zemine sahip olup, evin kuzey tarafında yer almaktadır.

Fotoğraf: 166. Tahta zeminli oturma odasında irori yer almaktadır.

Fotoğraf: 167. Oda bölmelerinde hareketli kapılar yanında toprak sıvalı duvarlar da kullanılmıştır.

Fotoğraf: 168. Çatı örtü malzemesi kamıştır.

Fotoğraf: 169. Odalar ile çatıyı ayıran zemin bulunmayıp, ocak dumanının doğrudan kamış kaplı çatıya ulaşması sağlanmıştır.

6.4. Shiiba Evi

Adı: Shiiba ailesinin eski konutu

Asıl yerleşim yeri: Takao, Shiiba Köyü, Higashi-Usuki şehri, Miyazaki Eyaleti

Alanı: 219,8 metrekare

Taşınma ve yeniden yapımı: Mayıs 1959

Tescil Tarihi: Şubat 1973

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme kaplı Kayabuki – İrimoya tipli.

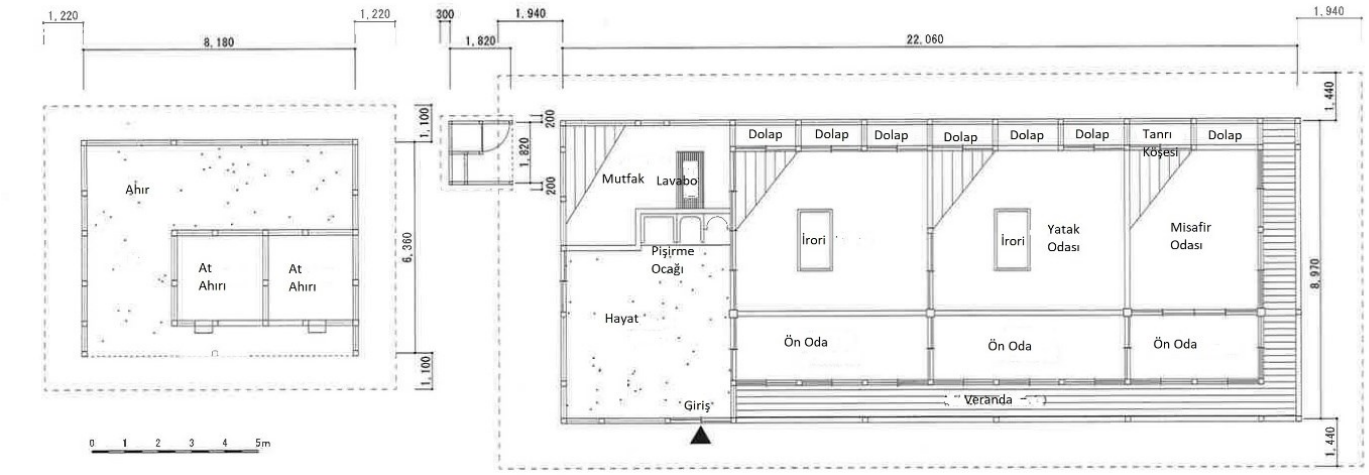
Plan Tipi: İki ısınma ocaklı (İrori), toprak zeminli mutfaklı, sıralı odalı, mesken ve ahır ayrı binalarda.

Bölge Tipi: Kyushu Bölgesi

Japon devleti tarafından kültürel varlık tesciline sahip bir binadır.

Japonya'nın dört büyük adasından birisi olan Kyushu adasında yer alan Miyazaki İli sınırlarında bulunan Shiiba köyü, denizden yüksekliği 1500 metre olan bir yerleşim alanıdır. Kışları kar ve diğer üç mevsimde yoğun yağmur alan bir bölge olması ve zengin akarsuları dolayısıyla bölgede 1955 yılında Shiiba barajı inşa edilmiştir. Shiiba köyü baraj gölü alanında kalacağından, Shiiba köy evi buradan sökülerek Osaka'daki açıka hava müzesine taşınmış ve burada tekrar Shiiba köyü inşa ustaları tarafından aslına uygun olarak inşaa edilip koruma altına almıştır.

6.4.1. Shiiba Evi Planı

Plan Ölçüleri	m²
8,180 × 6,360 = 52,0248	
1,820 × 1,820 = 3,3124	
22,060 × 8,970 = 197,8782	
= 253,2154	253,21
Toplam	253,21

Şekil: 27. Shiiba evi planı (Minka no Annai pp. 14).

6.4.2. Shiiba Evi Yapı Elemanları

Ana bina büyük çaplı bir yapı olup oda düzeni Shiiba usulü denen yanyana dizilmiş odalardan oluşmaktadır.

Bunun sebebi eğimli yamaçta teraslama usulüyle ince uzun bir arsa meydana getirilmesinden dolayıdır. Özellikle bu bölgede Edo hanedanlığının ikinci yarısına tekabül eden 1700'lü yıllardan itibaren benzer plana sahip köy evleri bu bölgede yoğun olarak kurulmuştur.

Ev planında yamaca yaslanan arka cephe, yukardan yuvarlanıp gelecek taşlar ile dağdan inip gelen nemli havanın içeriye girmesini önlemek için pencere veya kapıya yer verilmemiştir. Ayrıca yine bu duvar boyunca iç tarafta her odanın yamaç tarafına yüklük, dolap, İbadet köşesi yanyana yerleştirilerek doğal bir tampon bölge oluşturulmuştur.

Evde oturma, misafir ve yatak odası olmak üzere 3 oda vardır. Oturma ve misafir odalarında ayrı ayrı ısınma ocağı irori yer almaktadır.

Ana evin sol tarafında örtme ve ahır bölümünün olduğu küçük bir yapı mevcuttur. Ana ev kısmına ahıra yakın tarafta yer alan bahçeden geçerek girilmektedir. Bahçe ile yamacı mutfak kısmı birbirinden ayrımaktadır.

Yine iç bahçeden, ocağın yer aldığı ve gündelik kullanılan oturma odasına geçilmekte, oradan da iç içe sürgülü kapılarla birbirinden ayrılan diğer odalara geçilmektedir. Ihtiyaç halinde sürgülü kapıların tamamının açılmasıyla gündelik oturma odası ve misafir odasından oluşan büyük bir mekân elde edilmektedir.

Bütün odaları sarmalayan ve sürgülü kapılarla bölümlenmiş iç ve dış veranda evin ön cephesini oluşturmaktadır. Özellikle iç veranda kısa süreli oturmalarda misafir odası olarak da kullanılmaktadır.

Giriş kısmını Doji", olarak adlandırılan toprak zeminli mutfak oluşturur, "Uçine" adı verilen oturma odası, "Dei" adı verilen misafir odası ve "Koza" adı verilen resmi bir konuk odası ise zemin katı oluşturmaktadır. Bu odalar yanyana konumlanmıştır ve sürgülü kapılar ile birbirinden ayrılırlar. "Uchi-En" adı verilen dar bir ahşap zemin, odaların alanını genişletmektedir.

"Hoka-En" veya dış ahşap zemin alanı açıktır. Sürgülü kapılar iki tür olan "En" bölümlerini ayırmaktadır. Dağa bakan arka duvarlar ahşap tahtadan yapılmıştır ve evin nemden veya düşen kayalardan korunması için penceresi yoktur. Shiiba Köyü bir zamanlar bir yerdi ve Heike ailesi mültecilerinin geleneksel masalları hala nesilden nesile aktarılıyor.

Gerek evin ana iskeletinde, gerekse diğer elemanlarda kullanılan ahşap malzeme, Zelkova ağacı gibi kuvvetli ve dayanıklı ağaçlardan elde edilmiş olup, marangozluk maharetini yansıtır şekilde imal edildiği gözlenmektedir. Çünkü bu köy halkı genellikle ormandan kereste elde edip bunu pazarlamakla geçimini temin etmekte olduğundan, marangozluk konusunda maharetli ustalara sahipti.

6.4.3. Shiiba Evi Malzeme ve Teknik

Shiiba evinde bitkisel malzeme ana bina ve ahır binasının çatı malzemesi tatamide kullanılmıştır.

Ahşap malzeme, kolon ve kirişlerden oluşan gövde iskeleri, çatı iskeleti, duvar kaplamaları, zemin kaplamalarında kullanılmıştır.

Toprak malzeme, mutfak zemini, ahır zemini, kamado ve irori yapımında kullanılmıştır.

Shiiba evinde pencere kullanılmamıştır.

Kapıların tamamı ahşap malzeme olup, sürgülüdür. Yine oda bölümlemeleri sürgülü ahşap kapılar vasıtasıyla sağlanmaktadır.

Taş malzeme, gövde iskeletinin zemine oturtulduğu yerlerde toprak ile ahşap malzeme arasında kullanılmıştır.

Müştemilat olarak yapılan ahır kısmı ortadan bölünerek at ahırı ve diğer hayvan ahırı olarak ayrılmıştır.

6.4.4. Shiiba Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 170. Shiiba evi ana bina ve ahır binasından oluşan ikili bir yapıdır.

Fotoğraf: 171. Ana binanın çatı örtüsü kamış, duvarları ahşaptır.

Fotoğraf: 172. Kuzey cephedeki arka tarafı yamaca yaslanmış, bu taraftan gelecek soğuk hava ve rutubeti engellemek için duvar boyunca pencere veya kapı konulmamış, verandaya da yer verilmemiştir.

Fotoğraf: 173. Ev genelinde zemin tahta döşeme kaplı olup, tatamiye yer verilmemiştir. Oturma odasında bir adet ocak bulunmaktadır.

Fotoğraf: 174. Çatıyı taşıyan kolon ve kirişler geçme tekniği ile kurulmuş olup çapları büyüktür.

Fotoğraf: 175. Kuzey cephenin aksine güney cephede bütün odaların önünden geçen bir veranda ve buraya açılan hareketli kapılar bulunmaktadır.

Fotoğraf: 176. Oda bölümlemelerinde ahşap hareketli kapılar kullanılmıştır.

Fotoğraf: 177. Toprak zemin ile temaseden kolonların tamamında temel taşı kullanılmıştır.

Fotoğraf: 178. Çatı örtüsü, çatı iskeletine muntazaman bitkisel malzeme ile bağlanmıştır.

Fotoğraf: 179. Hayatta yemek pişirmek için üç gözlü ocak yer almaktadır.

Fotoğraf: 180. Ocağın arkasında üzeri ince bamboo perde ile örtülmüş mutfak malzemelerini yıkamak için kullanılan lavabo yer almaktadır.

Fotoğraf: 181. At ve inek barınağı olarak ana binadan ayrı bir bina olarak inşa edilen ahırın kuzey cephesi kapalı, güney cephesi açıktır. Bina temeli, iskeleti ve çatı örtüsü ana bina ile aynı özelliktedir.

Fotoğraf: 182. Ahır önünde hayvanların yem yemesi için ahşap kurnalar konulmuştur. Ahırın ön tarafı at, arka tarafı da inek barınağı olarak kullanılmıştır.

6.5. Yamada Evi

Adı: Yamada Evi

Asıl Yerleşim Yeri: Uenohara, Sakae Köyü, Şimominochi İlçesi, Nagano Eyaleti

Taşınma ve Yeniden Yapılma: Ocak 1961

Tescil Tarihi: Mayıs 1964

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme kaplı Kayabuki – İrimoya tipli.

Plan Tipi: Tek ısınma ocaklı (İrori), Tüm odalar toprak zeminli, L Plan tipli (Magariya stili), mesken ve ahır aynı binada.

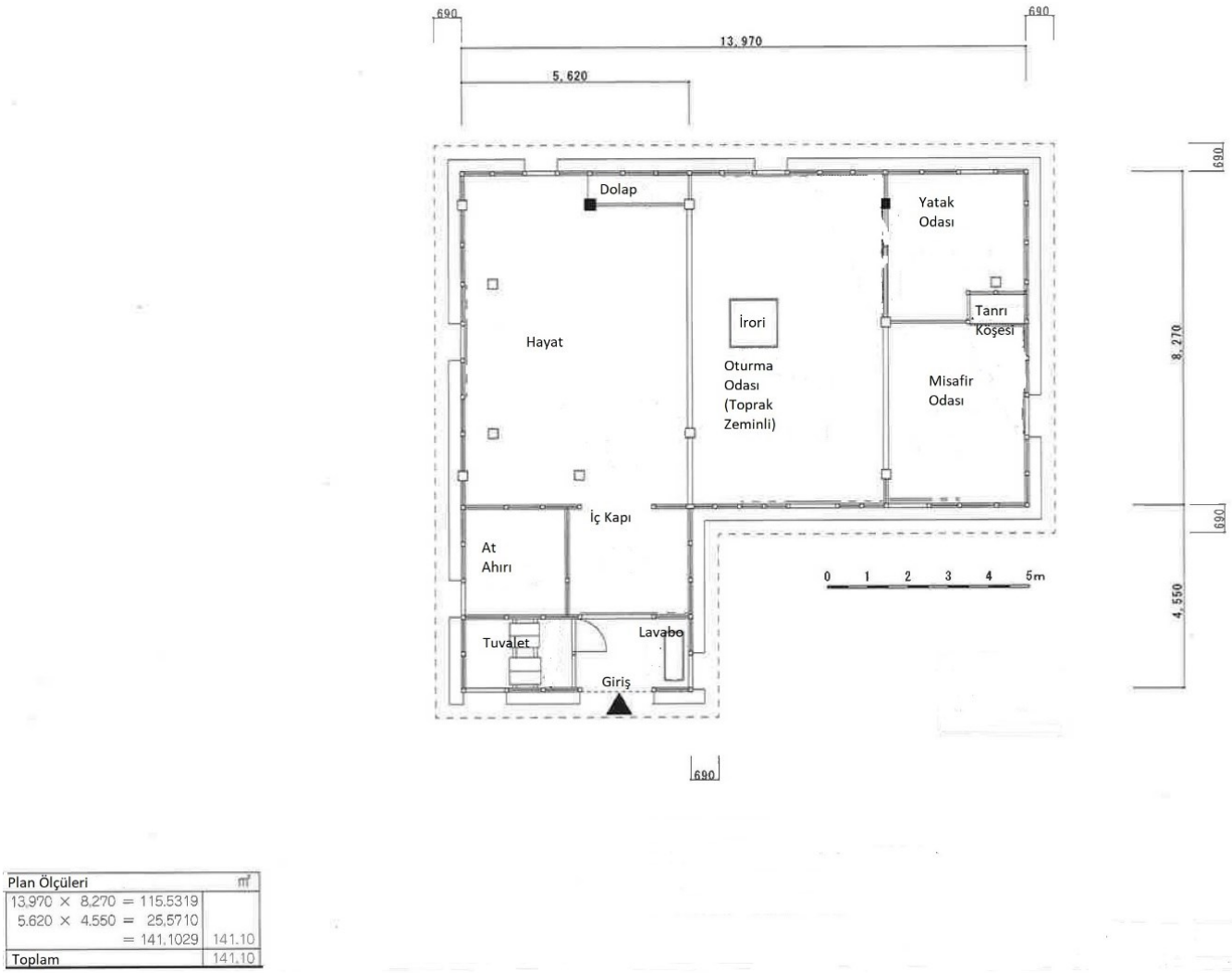
Bölge Tipi: Chubu Bölgesi

Japan Hükümeti tarafından tarihi kültürel miras olarak tescil edilmiş bulunan Yamada evi, Nigata ile Nagano vilayetlerinin sınır çizgisi üzerinde, Nagano vilayetinin kuzey kesiminde yer alan Shiminouchi Kasabası, Sakae köyüne aittir. Burası, özellikle kış mevsimlerinde yoğun kar yağışı sebebiyle kar kalınlığının metrelerce olduğu bir bölgedir.

Yamada Evinin ilk olarak orijinal yerinde 1751 ile 1781 yılları arasında inşaa edildiği tahmin edilmektedir.[54] 1961 yılında ise orijinal yerinden akldırılarak, muhafaza altına almak amacıyla aslına uygun olarak Osaka'daki mevcut yerine nakledilmiştir.

[54] **Minka no Annai,** pp.17.

6.5.1. Yamada Evi Planı

Plan Ölçüleri	㎡
13.970 × 8.270 = 115.5319	
5.620 × 4.550 = 25.5710	
= 141.1029	141.10
Toplam	141.10

Şekil: 28. Yamada evi, (Minka no Annai pp.18).

6.5.2. Yamada Evi Yapı Elemanları

Nagano ve Niigata eyaletlerinin sınırında bulunan Akiyama köyleri kış boyunca kar altında gömülü kalırlar ve uzun zamanlı olarak diğer köylerden tecrit edilmiş haldedir. Karın çok fazla birikmesine imkân vermeyecek şekilde çatı formu dik ve keskin olarak tasarlanmıştır.

Yamada evi, mimari özellik olarak, ana girişten geçtikten sonra orta kapı da bulunduğundan Nakamon usulünde L tipi plana sahiptir.

Ana girişin hemen solunda tuvalet, ona bitişik ancak girişi dışarıdan olacak şekilde ahır, sonra da iç bahçe yer almakta, iç bahçe, ocak merkezli olan hayat kısmına bağlanmakta, oradan da kiler ve yatak odasına geçilmektedir. Ayrıca her odadan dışarıya giriş çıkış yapılacak sürgülü

kapılar bulunmaktadır.

Çatı, ahşap iskeletin üzeri kayabuki usulü ile örtülüdür. Yine duvarların dış yüzeyi çatıda kullanılan kayabuki malzeme ile giydirilmiş vaziyettedir. Duvarların bu şekilde giydirilmiş olması Yamada evini diğer minkalardan ayıran önemli özelliklerden bir tanesidir.

Çatı kısmı ile zemini birbirinden ayıran tavan bulunmamakta, ocaktan çıkan dumanlar çatı ve duvarlara doğrudan ulaşarak kayabuki malzemeyi is ile kuşatıp, koruyucu malzeme görevini de yerine getirmektedir.

Gündelik oturma odasında ısınma ocağı irori bulunmaktadır.

Mutfak kısmında tandır usulü yemek pişirme ocağı yer almaktadır.

İç bahçe köşesinde gündelik eşyaların yer aldığı raf, oturma ve yatak odalarında dolaplar yer almaktadır.

Evin iç cephesinde neredeyse hiç oda bölümlemesi bulunmamaktadır. Bu stile "Hiroma-Gata (geniş oda sitili) " denir.

6.5.3. Yamada Evi Malzeme ve Teknik

Bu evde tahta veya tatami yer döşemesi yoktur. Bütüm iç mekân toprak zeminlidir ve oturma alanlarında kısmi bitkisel hazır sergi malzemesi kullanılmaktadır.

Bitkisel malzeme çatı malzemesi ve duvar kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

Ahşap malzeme, kolon ve kirişlerden oluşan gövde iskeleri, çatı iskeleti ve sürgülü kapılarda kullanılmıştır.

Toprak malzeme, oda zeminleri, mutfak zemini, ahır zemini, kamado ve iroride kullanılmıştır.

Yamada evinde ahşap parmaklıklı pencerler kullanılmıştır.

Kâğıt malzeme, pencerelerde sürgülü kapak kaplaması olarak kullanılmıştır.

Kapıların tamamı ahşap malzeme olup, sürgülüdür.

Oda bölümlemeleri de sürgülü ahşap kapılar vasıtasıyla sağlanmaktadır.

6.5.4. Yamada Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 183. Yamada evi genel görünüşü. Evin temel özelliği, çatı kaplama malzemesinde olduğu gibi duvar kaplama malzemesi de kamış ve saplardan yapılmış olmasıdır. Böylece sert iklim şartlarında ısı yalıtımı da sağlanmış olmaktadır.

Fotoğraf: 184. Gasshoouzukuri stili çatı kaplamasında, çatının en tepe çizgisinde çatının iki yanındaki bitkisel kaplama malzemesini baskılayan ve kıskaç vazifesi gören ahşap ağırlık malzemesi kullanılmıştır.

Fotoğraf: 185. Yamada evi, L tipi (Magariya) plan özelliğine sahiptir.

Fotoğraf: 186. Yamada evinde ahır da aynı çatı altında yer almaktadır.

Fotoğraf: 187. Dış cephe kaplaması olan bitkisel kaplama malzemesi yükseltilmiş toprak zemin ile temas halindedir.

Fotoğraf: 188. Taşıyıcı yapı elemanı olan sütunlar toprak zemine konan temel taşları üzerinde yükselmektedir.

Fotoğraf: 189. Hayat kısmında tandır usulünde bir ocak yer almaktadır.

Fotoğraf: 190. İç mekânda zemin toprak olup, serge malzemesi olarak hasır kullanılmıştır.

Fotoğraf: 191. Zemin ile tavan arası açık olup, ocaktan çıkan dumanlar bacası vaziyette çatı ve duvarlara kadar isini ulaştırmakta, çürüme, böcek ve haşerata karşı doğal koruyucu vazifesi görmektedir.

Fotoğraf: 192. Oturma ve misafir odası vazifesi gören mekânda ocak ve mangal vazifesi gören irori bulunmaktadır.

Fotoğraf: 193. Yamada evi lavabosu, yiyecek ve mutfak gereçlerinin yıkanmasında kullanılmaktadır.

6.6. Yamashita Evi

Adı: Yamashita Evi

Asıl yerleşim yeri: Sugihashi, Thuruga Şehri, Fukui Vilayeti

Yapım yılı: 1885

Alanı: 102,1 metrekare

Taşınma ve Yeniden Yapımı: Ocak 1963

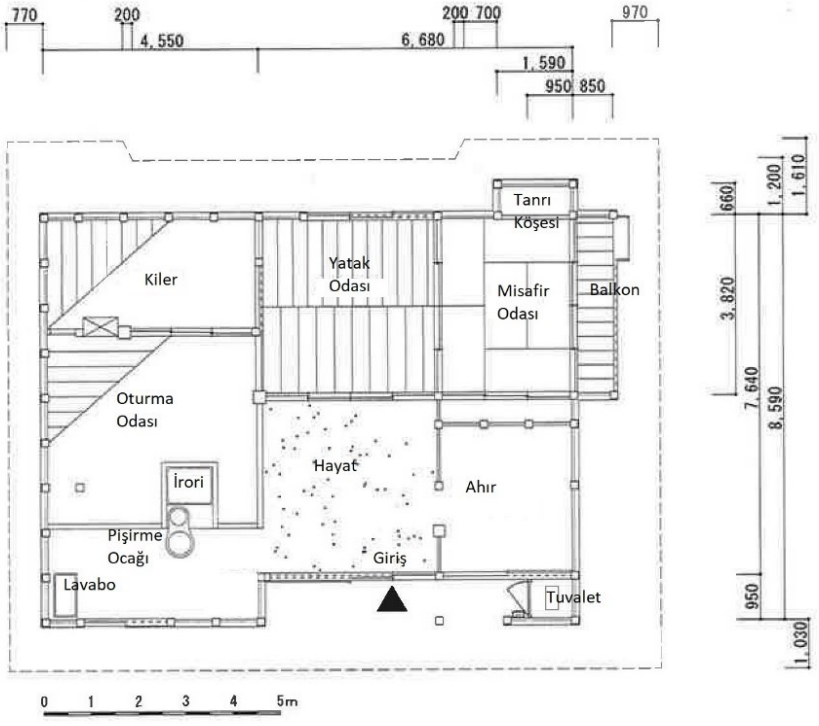
Tescil Tarihi: Mart 1974

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme kaplı Kayabuki – İrimoya tipli.

Plan Tipi: Tek ısınma ocaklı (İrori), toprak zeminli mutfak hariç diğer odalar ahşap, dış cephe duvarlar toprak sıva, mesken ve ahır aynı binada.

Bölge Tipi: Chubu Bölgesi

6.6.1. Yamashita Evi Planı

Plan Ölçüleri			㎡
4.550 × 8.590	=	39.0845	
6.680 × 7.640	=	51.0352	
1.590 × 0.660	=	1.0494	
0.950 × 0.960	=	0.9120	
0.850 × 3.820	=	3.2470	
	=	95.3281	95.32
Toplam			95.32

Şekil: 29. Yamashita evi planı (Minka no Annai pp.26).

Osaka Valiliği tarafından tarihi kültürel varlık tesciline sahip bir bina olan Yamashita evi, Tohoku bölgesi yakınlarında güney Tsuruga şehrinin Sugihashi köyünde inşa edilmiştir. Kayabuki usulü dik çatı sitiline sahiptir.

6.6.2. Yamashita Evi Yapı Elemanları

Girişten sonra toprak zeminli hayat, hayatın sağ tarafında atlar için ahır, sol tarafında yine toprak zeminli olup, yemek pişirme ocağı ve lavabo'nun yer aldığı mutfak, mutfağa bitişik olarak yükseltilmiş zeminli ve içerisinde irori'nin bulunduğu ve zemini tahta döşemeli oturma odası ve altı tatamilik yatak odası dâhil, üç odalı bir plana sahiptir.

Isınma ocağı irori ile iki gözlü yemek pişirme ocağı kamadonun bitişik yapılması bu eve ait bir özelliktir.

İrorinin üzerinde ve oturma odasının üzerinde asma tavan bulunmaktadır.

6.6.3. Yamashita Evi Malzeme ve Teknik

Bu bölgenin yoğun kar yağışı alması nedeniyle çatıyı desteklemek için kalın bir kiriş kullanılmış ve taşıyıcı yapı elemanı olan sütunlar, toprak duvarlar ile desteklenmiştir. Bitkisel malzeme çatı örtü malzemesi olarak kullanılmıştır. Ayrıca ipek böceği yetiştiriciliği için askılı raflarda da bitkisel malzeme kullanılmıştır. Ahşap malzeme, kolon ve kirişlerden oluşan gövde iskeleri, çatı iskeleti ve sürgülü kapılar ve bazı odalarda zemin kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Özellikle kalın ve doğal formundaki kirişler dikkat çekicidir. Toprak malzeme, dış duvar ve iç duvar sıvaları, mutfak zemini, ahır zemini, kamado ve iroride kullanılmıştır.

Yamashita evinde ahşap parmaklıklı pencerler kullanılmıştır.
Kâğıt malzeme, pencerelerde sürgülü kapak kaplaması olarak kullanılmıştır.
Kapıların tamamı ahşap malzeme olup, sürgülüdür.
Oda bölümlemeleri de sürgülü ahşap kapılar vasıtasıyla sağlanmaktadır.

6.6.4. Yamashita Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 194. Evin kayabuki çatısı ve toprak sıva duvarları ilk bakışta dikkat çekmektedir.

Fotoğraf: 195. Evin ana girişi atların da giriş çıkışını kolaylaştıracak şekilde oldukça geniş tutulmuştur.

Fotoğraf: 196. Ana giriş, hareketli kapı kaydırılarak gerektiğinde bir at arabası girecek genişliktedir.

Fotoğraf: 197. Yemek pişirme ocağı ile ısınma ocağı ve mangalının bitişik olması bu evin diğer bir özelliğini ortaya koymaktadır.

Fotoğraf: 198. Ağır kar yükü olduğu durumlarda bile çatıyı taşıyabilsin diye kullanılan yukarı doğru eğri ve kalın kiriş dikkat çekicidir.

Fotoğraf: 199. Oda bölümlenmelerinde tavan bulunmamasına rağmen, fusumaların üzeri çatıya kadat ahşap kolon, kirişler ile örülmüş, bunların arası da toprak sıva ile kapatılmıştır.

Fotoğraf: 200. Yamashita evinde çatı arasında değil de tahta zeminli kuzeye bakan nispeten loş bir odada ipek böcekçiliğinde kullanılan kamış raflara yer verilmiştir.

Fotoğraf: 201. Oturma odasında irori üzerinde gündelik kullanım gereçlerinin konulduğu, aynı zamanda dumanın sadece bir noktadan depil de dağılarak çatının farklı noktalarına ulaşmasını sağlamada faydalanıldığı düşünülen yukarıdaki kirişten kalın urfanlar ile sarkıtılmış bir kısmi asma tavan da yer almaktadır.

6.7. Maruta Evi

Adı: Maruta Evi

Asıl Yerleşim Yeri: Nara Vilayeti, Yoshino İlçesi, Totsukawa Köyü

Alanı: 121,9 metrekare

Yapım Tarihi: 1823

Taşınma ve Yeniden Yapımı: Mart 1963

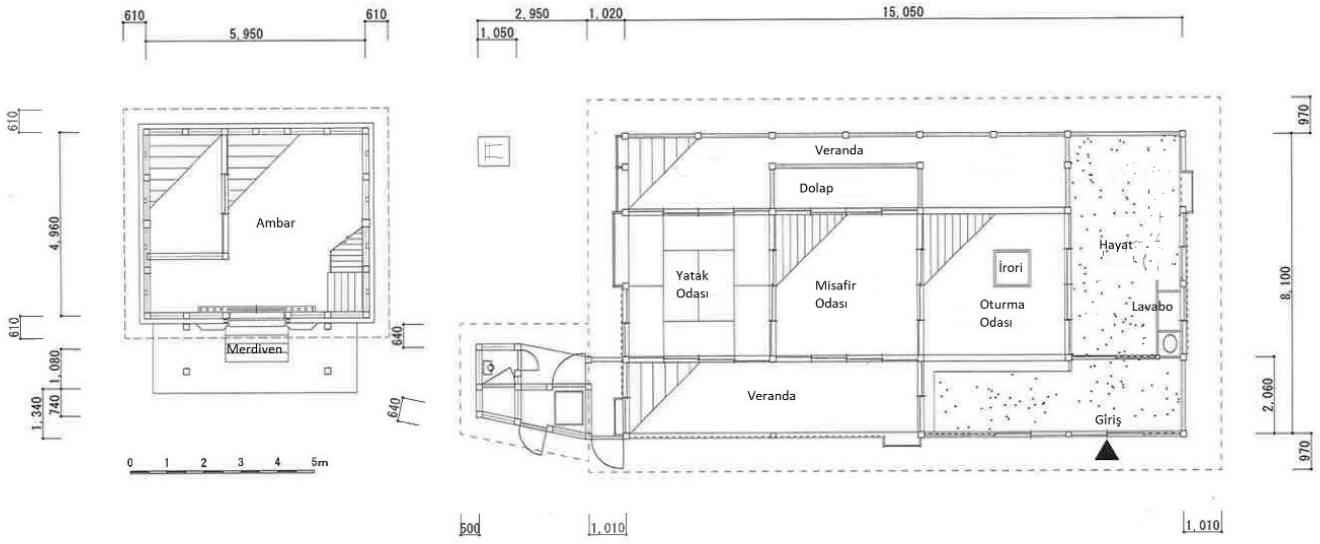
Tecil Tarihi: Mart 1974

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme tahta ve ağaç kabuğu kaplı – Kirizuma tipli.

Plan Tipi: Tek ısınma ocaklı (İrori), toprak zeminli mutfak hariç diğer odalar ahşap, sıralı oda tipli, ahır yok.

Bölge Tipi: Kansai Bölgesi

6.7.1. Maruta Evi Planı

Plan Ölçüleri		㎡
5.950 × 4.960 =	29.5120	
15.050 × 8.100 =	121.9050	
1.020 × 2.060 =	2.1012	
1.050 × 1.080 =	1.1340	
(0.740+1.340)×2.950×1/2 =	3.0680	
=	157.7202	157.72
Toplam		157.72

Şekil: 30. Maruta evi. (Minka no Annai pp. 22).

6.7.2. Maruta Evi Yapı Elemanları

Totsukawa köyü, Nara ve Wakayama arasında yer almaktadır. Bu köyde dağ yamacını düzleştirerek açılan arsalar üzerine evler inşa edilmiştir.

Maruta evi tek sıra halinde yanyana dizilmiş üç oda ve bir hayattan oluşmuştur.

Evin yamaca yaslı kuzey arka tarafında kapı yoktur.

Banyo ve tuvalet ana binaya ek olarak ana bina bitişiğinde inşa edilmiştir.

Yine bir farklılık olarak Maruta evinde ana binadan ayrı olark "kura" adı verilen bir ambarın müstakil bina olarak bulunmasıdır.

Güney cephede yer alan ana girişten toprak zeminli domaya girilmektedir. Mutfağın yer aldığı domada lavabo vardır.

Toprak zeminli domadan yükseltilmiş zeminli oturma odasına geçilir. Oturma odasında ısınma ocağı yer almaktadır.

Tahta zeminli oturma odasından sürgülü kapı ile ayrılmış, tatami zeminli yatak odasına geçilmektedir. Yatak odası sekiz tatami büyüklüğündedir.

Bütün odaların kuzey tarafında dağdan gelecek soğuk ve neme engel olacak şekilde dolaplara yer verilmiştir.

Bu bölgenin yoğun kar yağışı alması nedeniyle çatıyı desteklemek için kalın bir kiriş kullanılmış ve taşıyıcı yapı elemanı olan sütunlar, toprak duvarlar ile desteklenmiştir.

Evin güney cephesinde oturma ve yatak odasının önünü kaplayan veranda yer almakta, bu odalar sürgülü kapılarla saçak altı verandaya açılmaktadır.

Ana binadan ayrı olarak tarım ürünleri ve diğer gereçlerin konulduğu müstakil bir bina şeklinde kura adı verilen yaklaşık 6 metreye 5 metre ebatlarında depo inşaa edilmiştir.

6.7.3. Maruta Evi Malzeme ve Teknik

Bu bölgede çok fazla kriptomerya türü Japon çamı bulunduğundan yapı malzemesi olarak bu ağaçtan elde edilen kereste kullanılmıştır. Yine şu ana kadar incelediğimiz örneklerden farklı bir şekilde çatı örtüsü olarak da bu ağaçtan elde edilen tahta ve ve ağaç kabukları kullanılmıştır. Bu nedenle çatı için kesilmiş kriptomerya kabuğu ve kriptomerya tahtası kullanılmıştır. Ön cephede saçak bitiminde alınlık şeklinde tahta kaplama kullanılmıştır.

Bitkisel malzeme, yatak odası zemininde tatami olarak ve ağaç kabuklarından çatı örtü malzemesi olarak kullanılmıştır.

Diğer köy evleri kayabuki olmasına rağmen, Maruta evinin çatı formu daha çok batı usulü ev çetısına benzerlik göstermektedir.

Ahşap malzeme, kolon ve kirişlerden oluşan gövde iskeleri, çatı iskeleti, duvar ve zemin kaplama malzemesi ve sürgülü kapılarda kullanılmıştır.

Toprak malzeme, hayat zemininde, evin müştemilatı olarak inşaa edilmiş depo duvarlarında kullanılmıştır.

Maruta evinde kuzey ve güney cephede ahşap parmaklıklı pencerler kullanılmıştır. Ayrıca müştemilat olarak yapılan depo binasında da pencereler yer almaktdadır.

Kâğıt malzeme, pencerelerde sürgülü kapak kaplaması olarak ve sürgülü kapı kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

Oda bölümlemeleri duvar yerine bu sürgülü ahşap kapılar vasıtasıyla sağlanmaktadır.

Taş malzeme, kuzey tarafında ev arsası ile yamaç zeminiarasında taş duvar örülerek kuru alan elde edilmiştir. Ayrıca, ana bina ve müştemilatın toprak zemin ile temas eden kolonlarında temel taşı olarak taş malzeme kullanılmıştır.

Kiremit malzeme, müştemilat olarak yapılan depo binasının çatı kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

6.7.4. Maruta Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 202. Maruta evi ön cephe görünüşü.

Fotoğraf: 203. Binanın içerisinden geçişli banyo ve tuvalet binaya bitişiktir.

Fotoğraf: 204. Güney doğu yönüne baktığı için ışık ve ısı alımı için ana giriş ve odaların önünde bulunan veranda ve odalara açılan sürgülü kapılar bu yönde yer almaktadır.

Fotoğraf: 205. Evin doğu yan ve kuzey arka tarafı yamaca yaslı tarafta ev duvarına yaklaşık 2 metre mesafede örülmüş taş duvar bulunmaktadır.

Fotoğraf: 206. Toprak zeminli hayat kısmında ahşaptan yapılmış lavabo vardır.

Fotoğraf: 207. Hayat kısmında pirinç dövme aleti yer almaktadır. Bu alet suyla ıslatılan pirinci insan gücüyle dövüp ezerek pirinç elde edilmesini sağlar.

Fotoğraf: 208. Dışarı ile içeriyi birbirinden ayıran sürgülü kapı ve söğesidir.

Fotoğraf: 209. Hayatın bitişiğinde, yüksek zeminli vet anta döşemeli oturma odasında ısınma ocak İrori bulunmaktadır.

Fotoğraf: 210. Yatak odası 6 tatami ebadında olup, yatak malzemelerinin konulduğu dolap ve sandıklar bulunmaktadır.

Fotoğraf: 211. Ana binadan ayrı ve müstakil bir bina olarak ahşam malzemeden inşa edilip, kapı üstü saçak bulunan ambar, pririnç ve diğer tarım ürünlerinin muhafazasında kullanılır. Rutubet ve haşerata karşı korunaklı olması amacıyla yüksek zeminli yapılan ambara dört basamaklı merdiven ile ulaşılmaktadır. Çift kanatlı geniş kapısı ve onun üstünde havalandırma ve aydınlık amaçlı kullanılan iki penceresi panjurludur. Kapı üstü ve saçağı ile çatı kiremit kaplıdır.

6.8. Harada Çay Seremoni Evi

Adı: Eski Harada Çay Evi

Asıl yerleşim yeri: Kisabe, Katano Şehri, Osaka Vilayeti

Alanı: 27,5 metrekare

Taşınma ve Yeniden Yapımı: Ocak 2005

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme Kayabuki – Kirizuma tipli.

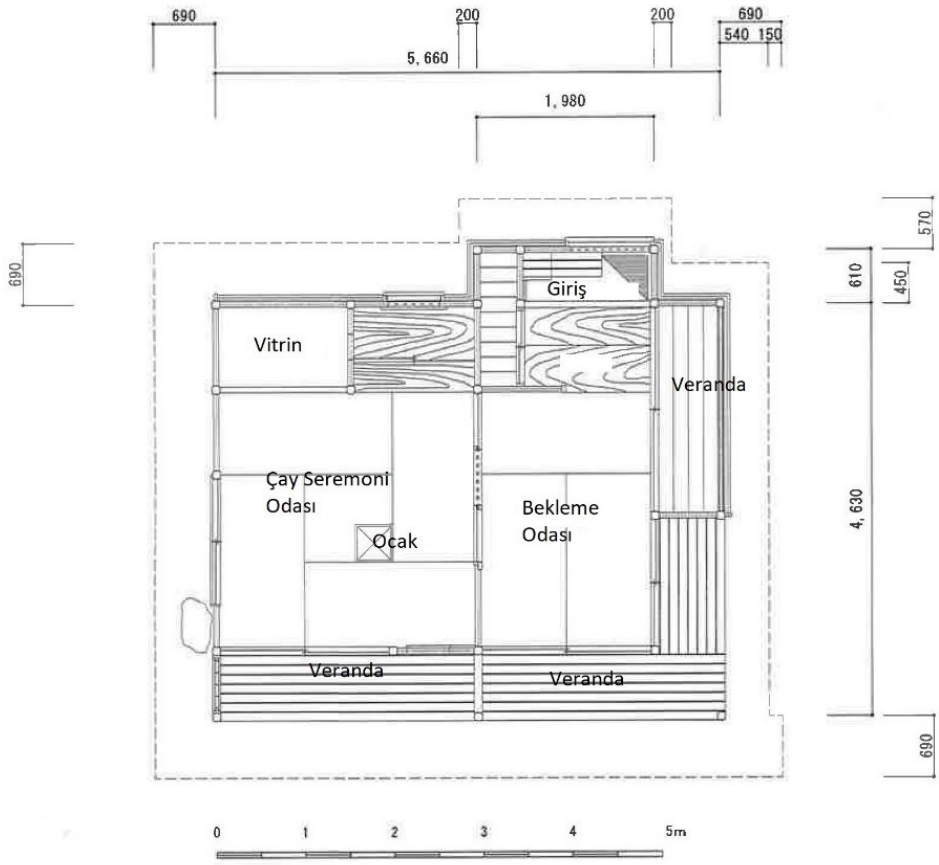
Plan Tipi: Tek ısınma ocaklı (İrori), tatami zeminli oda.

Bölge Tipi: Kansai Bölgesi

Çay, Japonya'ya Heian döneminde Saicho (767-822) tarafından Çin'den getirilmiştir. Zen mezhebinin yayılmasıyla birlikte dini bir tören olarak ritüelleşen çay törenleri ve bu törenlerin icra edildiği mekânlar özel bir atmosfer ve mimari stile sahip oldu. Aristokratlar ve din adamları da tedavi amaçlı fazla miktarda çay içmekteydiler. Budist rahip Murata Juko (1422-1502), 15. yüzyılda bugünkü formuna yakın bir şekilde çay törenini düzenledi ve Senno Rikyu (1522-1591), çay törenini 16. Yüzyılda mistik bir ritüel olarak Wabi Sado yolu olarak kusursuzlaştırdı.

O zamandan beri çay töreni Japon kültürünün en çok sevilen bir unsuru olarak nesiller boyu devam ettirilmektedir. Kuzey Kawachi'deki bu çay evi, Edo döneminin sonunda Niwakubo'da (mevcut Moriguchi şehri) inşa edilmiştir.

6.8.1. Harada Çay Seremoni Evi Planı

Plan Ölçüleri		m²
5.660 × 4.630 =	26.2058	
1.980 × 0.610 =	1.2078	
=	27.4136	27.41
Toplam		27.41

Şekil: 31. Harada Çay Seremonisi Evi, (Minka no Annai pp.54).

6.8.2. Harada Çay Seremoni Evi Yapı Elemanları

Harada Çay Evi Kayabuki çatılı, 3 tatami ve 4,5 tatamili iki odadan ve bu iki oda önünde uzanan bir verandadan ibarettir.

Girişten hemen sonraki 3 tatamilik oda bekleme odası yani selam, 4,5 tatamilik oda da iç oda, ana oda veya harem odasıdır. Ana odanın ortasında çay seremonisi için lazım olan suyun ısıtıldığı bir ocak yer almaktadır. Ana odada, tanrı köşesi olarak adlandırılan tarihi veya dini kıymeti haiz resim veya eşyalarla süslenen vitrin yer almaktadır.

6.8.3. Harada Çay Seremoni Evi Malzeme ve Teknik

Ahşap malzeme, çay evinin ana iskeleti, çatı iskeleti, veranda kaplama malzemesi ve sürgülü kapılarda kullanılmıştır.

Bitkisel malzeme, çatı örtü malzemesi kayabuki ve oda zeminlerinde tatami kaplama olarak kullanılmıştır.

Toprak malzeme, duvar sıva malzemesi olarak kullanılmıştır.

Kâğıt malzeme, sürgülü kapı kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

Oda bölümlemeleri sürgülü ahşap kapılar vasıtasıyla sağlanmaktadır.

Taş malzeme, ana binanın toprak zemin ile temas eden kolonlarında temel taşı olarak taş malzeme kullanılmıştır.

Kiremit malzeme, verandanın üzerini kaplayan saçak örtü malzemesi olarak kullanılmıştır.

6.8.4. Harada Çay Seremoni Evi Fotoğrafları

Fotoğraf: 212. Harada Çay evi genel görünüşü.

Fotoğraf: 213. Harada Çay evi iç görünüşü.

.

Fotoğraf: 214. Harada çay evi ön cephe verandası. Sürfülü kapı ile iç odalara geçiş mümkün.

6.9. Amami Ooshima Seranderi

Adı: "Eski Shigemitsu'nun Takakura

Asıl yerleşim yeri: Buren, Uken Köyü, Ooshima İlçesi, Kagoshima Vilayeti

Alan: 7,5 metrekare

Taşınma ve Yeniden Yapımı: Ekim 1958

Tescil Tarihi: Mart 1974

Osaka Vilayeti tarafından kültürel varlık tescili yapılmıştır.

Çatı Tipi: Bitkisel malzeme Kayabuki – İrimoya tipli.

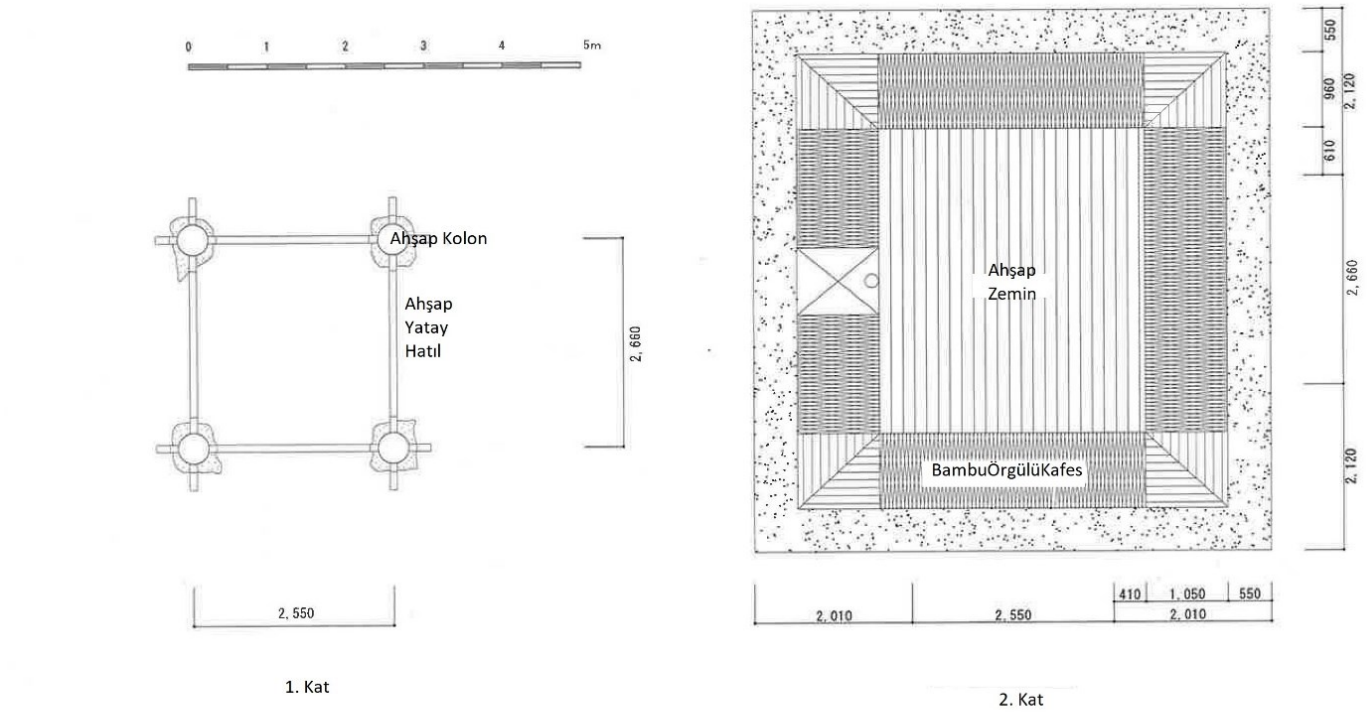
Plan Tipi: Yerden yüksek tek oda, ahşap zeminli plan tipi..

Bölge Tipi: Kyushu Bölgesi.

Serander (Takakura) aslen Amami Oshima'nın güney batısında, Yakina koyunun kıyısında yer alan Uken köyü Buren komününde inşa edilmiştir.

Takakura'nın sütunları Iju (Hime-Tsubaki) adlı ‘’cameliaceae’’ ahşabından yapılmıştır. Sütunlar farelerin pençelerini kullanarak tırmanamayacakları kadar serttir. Serandere çıkmak için portatif ahşap merdiven kullanılır. Yaklaşık 1,8 metre yüksekliğindeki sütunların üstünde yer alan zemin dokuma bambudan yapılmıştır. Bu özellik Amami Ooshima’nın yüksek sıcaklık ve neme dayanmasına yardımcı olarak sağlıklı bir havalandırma sağlamaktadır. Aynı zamanda pirinç, kuru gıda ve değerli giysilerin iyi durumda saklanmasına da sağlamaktadır. Seranderin altındaki alan yazın harman yeri olarak, diğer zamanlarda da çocukların güneş ışığından korunmuş oyun alanı olarak değerlendirilmekteydi.

6.9.1. Amami Ooshima Seranderi Planı

Plan Ölçüsü	㎡
2.660 × 2.550 = 6.7830	6.78
Toplam	6.78

Şekil: 32. Amami Oshima Seranderi Planı, (Minka no Annai pp.34).

6.9.2. Amami Ooshima Seranderi Yapı Elemanları

Amami Ooshima Seranderi, 4 ana sütun üzerinde yükseltilmiş ahşap zeminli bir çatı arası seranderidir. Tek bir odası vardır. Penceresi yoktur. Serandere portatif bir merdivenle zeminde bırakılan delikten girilmektedir.

6.9.3. Amami Ooshima Seranderi Malzeme ve Teknik

Ahşap malzeme, Takakura'nın sütunları Iju (Hime-Tsubaki) adlı ‘’cameliaceae’’ ahşabından yapılmıştır. Sütunlar farelerin pençelerini kullanarak tırmanamayacakları kadar serttir. Serandere çıkmak için portatif ahşap merdiven kullanılır. Yaklaşık 1,8 metre yüksekliğindeki sütunların üstünde yer alan zemin ahşap yapılmıştır. Bu özellik Amami Ooshima’nın yüksek sıcaklık ve neme dayanmasına yardımcı olarak sağlıklı bir havalandırma sağlamaktadır. Aynı zamanda pirinç, kuru gıda ve değerli giysilerin iyi durumda saklanmasına

da sağlamaktadır.

Bitkisel malzeme, seranderin çatısında kayabuki formda kullanılmıştır.

Taş malzeme sütun temel taşı olarak kullanılmıştır.

Sütunlar arasında kirişler geçme tekniğiyle kullanılmış, depreme karşı dayanıklılık temin edilmiştir.

Seranderin altındaki alan yazın harman yeri olarak, diğer zamanlarda da çocukların güneş ışığından korunmuş oyun alanı olarak değerlendirilmekteydi.

6.9.4. Amami Ooshima Seranderi Fotoğrafları

Fotoğraf: 215. Amami Ooshima Seranderi genel görünüşü.

Fotoğraf: 216. Seranderin sütunları ve sütunlar arası münasebeti dasağlayıp dayanıklı hale getiren ve geçme tekniğiyle yapılmış kirişler.

Fotoğraf: 217. Seranderin yükseltilmiş ahşap zemini ve serander girişi.

Fotoğraf: 218. Yüksek girişe çıkabilmek için kullanılan portatif merdiven.

6.10. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi

Adı: Yoshida'nın Kırsal Kabuki Sahnesi

Asıl Yerleşim Yeri: Yoshida, Uchinomi Kasabası, Sodo İlçesi, Kagawa Vilayeti

Alan: 53.4 metrekare

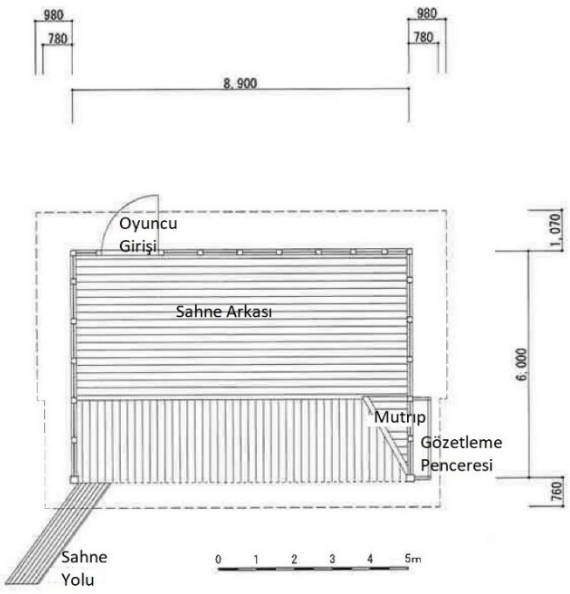
Taşınma ve Yeniden Yapımı: Mart 1963

Belirlenme Tarihi: Mart 1974

Osaka Vilayeti tarafından kültürel varlık tescili yapılmıştır.

Sodoshima Adası'nda Uchinomi şehrinin Yoshida bölgesinde kurulmuş olan bu Kabuki sahnesi başlangıçta Kou tapınağının müştemilatında yer alır ve tapınak odasına bakardı. Köylüler bahar şenliği sırasında kutlama amacıyla kabuki oynarlardı. Kabuki performansları köylüler için sade bir eğlencenin ötesinde koruyucu tanrıya bağlılığın da göstergesiydi.

6.10.1. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Planı

Plan Ölçüleri		㎡
8,900 × 6,000	= 53,4000	
	= 53,4000	53,40
Toplam		53,40

Şekil: 33. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi planı, (Minka no Annai pp.38).

6.10.2. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Yapı Elemanları

Kabuki sahnesine giriş, sahnenin arka kısmındaki ahşap kapıdan yapılmaktadır.

Kabuki performansı sırasında "Hanamichi" olarak adlandırılan yükseltilmiş pist sahnenin en önünde yer alır. Sahnenin sağ tarafında ise kabuki performansı sırasında müzik icra edecek musiki ekibi yer alır.

Sahnenin en sağında seyirci durumunu içeriden görebilecek yuvarlak bir gözetleme penceresi bulunur.

Gözlem penceresi izleyicilerin sayısını tahmin etmek için kullanılmaktadır. Sahnede, her erformans arasında, o sahnenin hikâyesine uygun resim panelleri konulmaktadır.

Festivalin yapıldığı gün köylüler yanlarında getirdikleri tatlı atıştırmalıklarla Kabuki'yi izlemekten hoşlanırlar.

6.10.3. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Malzeme ve Teknik

Ahşap malzeme kabuki sahnesinin gövde ve çatı iskeletinde ve sahne zemininde kullanılmıştır. Ayrıca, kabuki gösterisi hareketli bir tiyatro olduğundan sahnenin sallanmaması ve yıkılmaması için sahne arkasından gövde iskeleti yatay ahşap payandalarla desteklenmiştir.

Bitkisel Malzeme, çatı örtüsü ve duvar örtü malzemesi olarak kullanılmıştır. Çatı örtü malzemesi bitkisel iplerle çatı iskeletine bağlanmıştır.

Kiremit malzeme, sahne çıkıntısının üzerini örten saçak uzantısında ve kayabuki çatı örtüsünün en üstünde sabitleme malzemesi olarak kullanılmıştır.

Taş malzeme, gövde iskeletinin toprak zemine temas ettiği kolonlarda temel taşı olarak kullanılmıştır.

Kâğıt malzeme, sahne ile hazırlık odasını ayıran sürgülü kapılarda kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

Toprak malzeme, gözleme penceresinin altında duvar kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

Kumaş malzeme, sahne perdesi olarak kullanılmıştır.

6.10.4. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi Fotoğrafları

Fotoğraf: 219. Kabuki sahnesi önden görünüş.

Fotoğraf: 220. Kabuki Sahnesi arka cephe ve ahşap destek payandaları.

Fotoğraf: 221. Hanamichi, ön sahne ve arka sahne.

Fotoğraf: 222. Ön sahne, müzisyen yeri ve seyirci oturağı.

Fotoğraf: 223. Arka sahne ve çatı örtüsünün içten görünüşü.

Fotoğraf: 224. Müzisyen yeri ve en sağda yuvarlak seyirci durumu gözetleme penceresi.

7. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME

Bu çalışmamızda, Japonya'nın mimarisini etkileyen tarihi ve coğrafi özellikleri göz önünde bulundurarak, Japon Köy Evi Minkanın tarihsel gelişimi, çeşitleri, plan tipleri, malzeme ve teknik, yapı elemanları, plan elemanları ve çatı türleri gibi mimari özellikleri, Kyoto İnosuke evi, Gifu Oui evi, İzumi evi, Shiiba evi, Yamada evi, Yamashita evi, Maruta evi, Harada Çay Seremoni evi, Amami Ooshima Seranderi, Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi olmak üzere 11 örnek üzerinden incelenmiştir.

Yöntem olarak, literatür taraması ve alan araştırması usulleri uygulanmıştır. Alan araştırmasında ele alınan yapılar yerinde incelenmiştir. Katalog (Örnek Minkalar) bölümünde ele aldığımız bu yapıların incelenmesinde aynı sıra ve usul takip edilmiştir.

Minkanın, Japon kültürünün ve Japon mimari anlayışının beşiği olduğu, bu kültür ve anlayışın, tarım, orman, deniz gibi yaşanılan doğal çevrenin ve iklimin ortaya koyduğu şartlar çerçevesinde gelişmiş, ticaret, sanayi ve endüstrileşme ile birlikte değişikliğe uğrayarak yeni formlar, malzemeler ve mekânlar kazandığı tespit edilmiştir.

Tek katlı ve yatay eksenli geleneksel Japon geleneksel köy evi mimarisinin en belirgin özelliklerinden bir tanesi büyük ve görkemli çatılarıdır.

Bu çerçevede, geleneksel Japon mimarisinde çatının korunak olarak görülmesinin yanında, yaşayan bireylerin toplumsal statü vurgulama işlevini üstlendiği de anlaşılmıştır.

Yani, özellikle yazları çok nemli ve sıcak olan Japonya'da, oda ile çatı arasında tavanın tercih edilmemesi ve çatının yüksek ve görkemli yapılması, içerisinde yaşayanların rahatı için daha elverişli olduğu düşünülse bile, çatıya yüklenen anlamın binanın dolayısıyla içerisinde yaşayanların varlığının ifade edilmesi, statülerinin sembolik olarak vurgulanması olduğu tespit edilmiştir.

Malzeme ve teknik olarak, minkanın ana kolon, kiriş, çatı iskeleti gibi belli başlı yapı malzemesinin ahşap olduğu görülmüştür.

Minkada malzeme olarak;

1. Ahşap (taşıyıcı unsurlar için selvi (hinoki) ağacı, kaplama ve süsleme için sedir (sugi), kiraz (sakura), çam çeşitleri (akamatsu ve kuromatsu), zelkova (keyaki), bambu (take), kuru pirinç sapı (wara), kamış (yosshi), ağaç kabuğu (kigawa))

2. Toprak (toprak duvar ve sıva (tsuchi kabe), alçı sıva (shikkui))

3. Taş (ishi)

4. Seramik kiremit (kawara)

5. Japon kâğıdı (washi)

6. Cila (urushi)

7. Metal (kikinzoku, kanagu) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Gündelik tarım işlerinin evdeki kısmının görüldüğü hayat toprak zeminli olup, mutfak ve mutfak malzemelerinin yıkanması için gerekli sulu mekânlar burada yer almıştır.

Sulu mekânlarda suya dayanıklı bambu ve kestane ağaçlarından elde edilen malzemelerin tercih edildiği anlaşılmıştır.

Minkanın zemin ile temas ettiği kolon ve temeli oluşturan diğer ahşap malzemenin altına temel taşı konulmuş, böylece nemli ve ılıman iklime sahip Japonya'da ahşap malzemenin çürümesi ve kokuşmasına karşı önlem alındığı görülmüştür.

Japon köy evinde, çekmeceli dolap ve küçük yemek sehpaları, şifoniyer, minder ve paravan dışında kayda değer bir mobilya bulunmadığı, bu mobilyaların da bir tür doğal vernik olan urushi ile cilalandığı anlaşılmıştır.

Bahçe ile ev arasındaki geçiş yollarında kum ve çakıl kullanılmış, böylece minkaya yaklaşan insan ve hayvanların ayak sesini içeridekiler önceden duyarak bir tür güvenlik tedbiri uygulanmıştır.

Kamış, saz ve ağaç kabukları, çatı kaplama malzemesi ve bazı yörelerde duvar kaplama malzemesi olarak da kullanılmıştır. Özellikle çatı kaplama malzemesi olan ve "Kayabuki" olarak adlandırılan bu malzeme ve şekli, Japon minkasının genel karakteristiğini oluşturduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca, bu malzemenin böceklenmemesi ve kısa olan ömrünü uzatmak için de ev içerisinde yanan ocaklardan çıkan is ve dumanın bu malzemeye kolayca ulaşması ve içine sirayet etmesi bir yaşam tecrübesi olarak nesilden nesile aktarılmış, yine Japon minkasının iç karakteristiğini ortaya koyan bir özellik olduğu anlaşılmıştır.

İnsan ve ev hayvanlarının çoğu zaman aynı çatı altını veya hemen yandaki binayı mesken edindikleri incelenen örneklerde görülmüştür.

Ancak sanayileşme, göç, kiremit, metal örtü sistemleri gibi yeni malzemelerin ortaya çıkması ve Japon köylüleri için de ulaşılabilir olmasıyla birlikte, bu malzemelerin çatıdan başlayarak geleneksel malzemelerin yerini aldığı da tespit edilmiştir.

Minka inşasında teknik olarak, gerek iskelet kurulumunun ve gerekse kaplama malzemelerinin birbiri ile münasebeti genel olarak;

1. Geçme (kolon ve kirişlerin münasebeti)

2. Çakma

3. Bağlama (çatı örtüsü olan kamış, saz ve ağaç kabuğu gibi malzemenin çatı veya duvar iskeletine sap veya diğer bitkisel malzemeden yapılmış bağlar ile bağlanması)

4. Örme (taş duvar örmesi, tatami örmesi)

5. Sıvama (toprak duvar sıvası ve alçı sıvası)

6. Yapıştırma (kâğıt malzemenin çıta iskelete yapıştırılması ile oluşturulan sürgülü kapılar) usulleriyle sağlandığı görülmüştür.

Nadiren ahşap çivi kullanılsa bile, zemini tahta olan minkalar dışında metal çivinin hemen hemen hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Bitkisel, taş, ahşap, toprak malzeme ile yapılan duvar çeşitleri doğal çevre şartları ve bölgelere göre farklılıklar gösterir.

Duman ve isin bitkisel çatı malzemesine ve bina iskeletine doğrudan ulaşmasını teminen, ipek böcekçiliği ile uğraşan köy evleri istisna tutulursa, minkaların iç mekânında genel olarak tavana yer verilmediği görülmüştür.

Plan elemanları ve mekân tasarımları olarak Japon köy evinde bahçe, veranda, mutfak, odalar, yüklük, vitrin, ahır, kiler, banyo, tuvalet gibi mekânların yer aldığı tespit edilmiştir.

Batı mimarisinde plan elemanları genel olarak toprak, taş, beton gibi malzemelerle, mekânlar, neredeyse tam bağımsız hale getirecek şekilde keskin çizgilerle biri diğerinden ayrılmıştır. Bölümler arasında yumuşak geçiş ve mekânda bütünlük yerine, her bölümün fonksiyonuna göre müstakil olması özen gösterilmiştir.

Buna karşın, genelde Japon sivil mimarisinde, özelde ise Japon köy evi mimarisinde mekânlar sabit duvarlar yerine ahşap ve kâğıt malzemeli sürgülü kapılar ile birbirine geçişe imkân verir nitelikte tasarlanmış ve inşa edilmiştir.

Bir minkada dış bahçeden eve geçişte ayakkabı çıkarma tahtası veya taşı vardır. Eşiği aşarak girilen yemek pişirme ocağı ve mutfak işlevine de yer sağlayan toprak zeminli hayatı, oradan zemini diğer bir iç eşikle yükseltilmiş, ortasında irori (ısınma ocağı)nin yer aldığı ve ev sakinlerinin yaşam hikâyelerinin etrafında dillendirildiği oturma odası bulunur. Odalar birbirinden hareketli kapılarla (hareketli duvarlarla) bölünmüş ve hemen tamamı tatami ile kaplanmıştır. Japon minkasında kullanılan ve Judo gibi Japon dövüş sanatlarının yaygınlaşmasıyla birlikte belki de dünya'da en fazla tanınan malzeme bir tür hasır kaplama çeşidi olarak kullanılan "tatami"'dir. Orta yumuşaklıkta, neme karşı dayanıklı olan ve kolayca yerleştirilip değiştirilebilen veya kaldırılan tatami, Japon köy evinin karakterini yansıtan bir zemin kaplama malzemesidir.

Odaları dışarıdan çepeçevre kuşatan çatı altı veranda ve evi çevreleyen ve dış bahçeden içeriye geçişe imkân tanıyan toprak veya çakıl sahanlık yer alır.

Hem hava akımı ve ışığa imkân veren mekân tasarımı, hem de içeride bulunanların mahremiyetine katkıda bulunan kâğıt sürgülü kapılar oda bölümlemelerini sağlar. Ahşap kafes ve hasır perdeleri dâhil, her biri bağımsız bir bütünün parçalarından oluşarak biri diğerini tamamlayan plan elemanları ile Japon köy evi mimarisinin dış dünya ile iç dünyanın yumuşak geçişkenliğini ortaya koyan bütüncül bir mekân tasarımını yansıttığını söyleyebiliriz.

Ev inşaatı için sürekli aynı malzemenin kullanılması, ahşap işleme malzemelerinin ve tekniklerinin gelişmesini sağlamış, detaylara kadar özen gösteren bir ustalık sistemi ortaya çıkmış, böylece çok özgün eserler verilebildiği tespit edilmiştir.

Tasarımlarda gerekli olan ahşap malzemenin doğal halinde fakat birbiriyle çok uyumlu olarak kullanılmış olduğu görülmüştür.

Yardımcı ahşap malzeme kullanımında da ana malzeme ile uyumun gözetildiği, böylece harici kaplama ve süsleme malzeme ve işlerine çoğunlukla ihtiyaç duyulmadığı anlaşılmıştır. Çok az olan süsleme unsurlarının da sadece süsleme yapmak için yapılmadığı belirli bir fonksiyon icra edecek şekilde tasarlandığı görülmüştür.

Nadiren ahşap çivi kullanılsa bile, zemini tahta olan minkalar dışında metal çivinin hemen hemen hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Plan tipleri olarak minkaların, ikamet edenlerin uğraş alanları olan tarım, orman, balıkçı, ticaret ve ipekböcekçiliği gibi ana ana uğraş alanına göre tipolojileri yapılmış, coğrafi bölgelere göre sınıflandırılabileceği saptanmıştır.

8. BÖLÜM: SONUÇ

Minkalar, doğa ile iç içe yaşayan sıradan insanların meskenleri ve iş alanlarıdır. İçerisinde bulunulan doğa şartları, doğal malzemeler ve hayatı sürdürmek için edinilen mesleğe göre farklılıklar olduğundan, bu şartlara bağlı olarak yerine ve yöresine göre çeşitlilik göstermektedir.

Dolayısıyla minkaların mimarı da mühendisi de çoğunlukla orada oturan insanlar veya o yörede bu işi uğraş alanı edinmiş ismi bilinmeyen marangoz ve ustalardır. Çoğunlukla herhangi bir lüks gözetilmeden, amaca hizmet edebilecek basitlik ve fonksiyonellik en ucuz şekilde nasıl sağlanır düşüncesi ile vücuda getirilmiş meskenlerdir.

Japon köy evi mimarisinde, çevreden kendini izole eden, soyutlayan bir mimari anlayış değil, çevre ve doğal şartlar ile geçişken, onunla iç içe geçmiş bir mimari anlayışın yerleşmiş olduğu araştırma örnekleriyle ortaya konmuştur.

Günümüz dünyasında kaynakların sınırlılığı, israfın önüne geçilmesinin gerekliliği, çevreye duyarlı "yeşil bina- ekolojik mimari" anlayışının doğmasına ve yaygınlaşmasına sebep olmaktadır.

Sivil mimari, dolayısıyla minkalar, uluslararası karşılıklı etkileşim imkânlarının artması, ulaşım teknolojilerinin gelişmesi, daha çok çalışma, daha çok kazanma, daha ucuza yönelme, daha az kendine ve aileye zaman ayırma şeklinde evrilen bol stresli tüketim toplumu ile birlikte, yok olan değerleri koruma duygusunun da tetiklemesiyle, gönül ferahlatan eski âdet ve mekânların yeniden önemli hale gelmesi ve değerlendirilmesi sürecinde tekrar önem kazanarak çeşitli şekillerde modern yaşama dâhil edilmişlerdir.

Bu kapsamda özellikle Japon köy evi mimarisinin ve tasarım anlayışının ekolojik mimari alanında çalışanlara pek çok ilham kaynağı sunabileceği kanaatine varılmıştır.

Bu çalışma ile Japonya'da geleneksel köy evlerinin üç şekilde modern yaşam içerisinde yapılan çeşitli koruma çalışmaları sayesinde varlıklarını sürdürmekte oldukları tespit edilmiştir.

Bunlar:

1. Bünyelerine, teknoloji ve malzeme gelişimine paralel olarak, yeni malzemeler ilave ederek, yani bitkisel çatı örtüsü yerine kiremit veya metal malzemenin girmesi gibi, (Kyoto Miyama Kayabukino Sato Köyü örneği) varlıklarını bulundukları mekânda sürdürmeleri şeklidir.

2. Doğal ortamında, gerekli restorasyon, rekonstrüksiyon ve renovasyon çalışmaları ile, fonksiyonel farlılıklarla birlikte modern yaşama katılarak, yani, kanalizasyon, elektrifikasyon ve diğer altyapı ilaveleri ile köy evlerinin iç turizmin ihtiyaçlarını karşılayan müze, kafe veya restoran olarak varlıklarını sürdürmeleri şeklidir.

3. Doğal ortamından alınarak ve aslına uygun şekilde büyük şehir merkezleri veya yakınlarında, büyük şehir insanlarının, turistlerin istifade ettikleri açık hava müzeleri veya eko müzeler (Osaka Köy Evleri Açıkhava Müzesi, Kawasaki Köy Evleri Açıkhava Müzesi örneği) olarak varlıklarını devam ettirme şeklidir.

Doğaya saygı ve doğal malzemeye önem verme Japonlar'ın olduğu kadar Türkler'in de geleneksel ortak özelliklerinden birisidir.

Coğrafi bölgelere göre tarihin derinliklerinden süzülerek gelen çok zengin tip ve özellikte köy evi bulunan Türkiye'de, köy evleri modern hayata yeniden katılmayı beklemektedir.

Türkiye'de de özellikle 1980'li yıllardan sonra ivme kazanan ve halen devam eden kırdan kente göç ve kırsal nüfusun yaşlanması sebebiyle geleneksel köy evleri yok olmakta, kalabalıklaşan şehirlerde sadece barınak gayesiyle inşa edilen çok katlı binalar şehri istila etmektedir.

Bu sebeple, Karadeniz'in ahşap evleri, Orta Anadolu'nun taş evleri, Doğu Anadolu'nun kerpiç evleri kaderlerine terkedilmiş; bir zamanlar Japonya'da yaşandığı gibi yeniden fark edilmeyi, sosyal hayata yeniden döndürülmeyi beklemektedir.

Japonya benzer bir tecrübeyi yaşamış, geleneksel köy evlerini modern yaşama döndürmeyi başarmıştır. Japonlar, geleneksel köy evi mimarisi olan minkaları, sanayi ve teknolojik olarak gelişmiş modern ve müreffeh bir toplum olmalarına rağmen çekici bulmakta ve korumaya gayret etmektedirler.

Minkalar, çevreye zararlı beton, demir, çelik gibi yapı malzemeleri ile oluşturulan dikey mimari ve bu dikey mimarinin sonucu ortaya çıkan dar alanlı kalabalık ve stresli toplum bireylerine, doğa ile barış içerisinde insan yaşam alanları oluşturmanın mümkün olduğunu hatırlatmakta, bu açıdan değişik boyutlarda daha fazla ilgi ve incelemeyi hak etmektedirler.

SÖZLÜK

A

Agarikamaçi: Doma ile diğer iç mekânların yükseltilmiş zeminini birbirinden ayıran ve ana giriş eşiğine göre nispeten daha yüksek olarak konulan eşiğe verilen addır.

Agari ita: Ahşap eşik

B

Benjo: Geleneksel köy evlerindeki tuvalet.

Butsudan: Budist sunağı.

Butsuma: Tanrı köşesi, yani sunağın içerisinde bulunduğu oda.

Ç

Chabudai: Hem yer sofrası, hem de sehpa olarak kullanılan dört ayaklı genellikle yuvarlak ahşap malzeme "Çabudai" olarak adlandırılır. Türk köy hayatındaki yer sofrası ile benzerlikleri dikkat çekicidir.

Chanoma: Zemini pirinç saplarından örülen bir buçuk metrekarelik dikdörtgen kalın hasır tabakalardan oluşan tatami döşeli oda.

Chouda: Yatak odası.

Chouna: Keser.

Chounahajime: İlk ahşap malzemenin yerleştirilmesi sırasında ilk keser vurma töreni.

D

Daidokoro: Yemek hazırlama mekânı, mutfak. Katte, Chuubou, Suijiba gibi değişik isimlerle adlandırılan mutfak, geleneksel Japon köy evlerinde toprak zeminli Doma olarak adlandırılan giriş kısmında yani hayat içerisinde yer alır.

Daikokubashira: Minkayı ayakta tutan orta direk yani ana sütun veya kolona verilen isimdir. Minka mimarisinde evin ortasında toprak zeminli doma bölümünde yer alıp diğer direk veya sütunlara göre daha kalın ve gösterişlidir. Fiziki olarak evi ayakta tutan ana taşıyıcı eleman olduğundan, evin reisini ifade ederken de mecâzi olarak bu kelime kullanılmaktadır.

Dei: Misafir odası.

Dobisashi: Engawa ile dış mekânı ayıran ve genellikle saçak uzantısının altında kalarak evin sınırlarını çevreleyen toprak sahanlığa verilen isimdir. Saçak uzantısı ile kuru kalması sağlanan bu mekân vasıtasıyla evin temel direklerinin, direk taşlarının ve zemininin su ve rutubetten korunması amaçlanmıştır.

Doma: Meskenin toprak zeminli, Anadolu köylerinde "hayat" olarak tabir edilen bölümü, iş mekânı olarak kullanılırken, ticaret ile uğraşan meskenlerde bu mekân "dükkân" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doji: Toprak zeminli mutfak.

E

Engawa: Evin cephelerinden bir kısmını veya tamamını çevreleyen, bazen sürgülü kapılarla kapatılıp açılabilen koridor şeklindeki verandaya verilen isimdir.

F

Fusuma: Ahşap bir çerçeve ve çıtalarla oluşturulan sürgülü kapıların iki tarafından kâğıt veya kumaş ile kaplanarak oluşturulmuş bölümleme malzemesidir. Portatif duvar da denilebilecek bu malzeme ev içerisinde oda bölümlerinin oluşturulması veya kapı fonksiyonu görmesi için kullanılır.

G

Goku; Pirinç hasadında kullanılan birim: 1 goku, yetişkin bir kişinin 1 yıllık pirinç tüketimine yetecek miktar olarak hesaplanır.
Gyominka: Balıkçı köy evi

H

Hako: Kutu, Dolap.

Hakokaidan: Çekmeceli merdiven. Basamak altlarına çekmece ve dolapların yerleştirildiği merdivene verilen isimdir.

Hanamichi: Gösteri sahnesine çıkan yol, çiçekli yol.

Hari: Minka iskeletinde kirişlere verilen isimdir. Özellikle çatının ağırlığını alarak sütunlara ulaştıran yapı malzemesidir. Doğrudan ana sütuna ulaştıran kirişe büyük kiriş anlamına gelen Oohari denir. Sütun ile doğrudan irtibatlı olmayan kirişlere ise Kohari denir.

Hashira: Daikokubashira dâhil evin ayakta durmasında taşıyıcı vazife gören bütün sütunlara verilen isimdir.

Heya: Genel olarak oda anlamına gelir. Ev içerisindeki yaşam bölümlerinin genel adı olarak kullanılmaktadır. Odanın fonksiyonuna göre başına getirilen sıfat ile birlikte örneğin Neya veya shinshitsu şeklinde yatak odası şeklinde kullanılmaktadır. Odanın büyüklüğü veya ailenin toplumsal statüsüne göre oda isimlendirmelerinde farklılıklar da görülebilmektedir. Örneğin önemli misafirlerin kullanımı için nispeten geniş ve süslü bir oda var ise bunası Dei veya

Hinoki: Selvi Hiroma olarak isimlendirilmektedir.

Hisashi: Evin çatısının duvar hizasını aşarak, dış mekâna doğru uzanan kısmına yani saçağa verilen addır.

Hoka-en: Dış veranda.

Hyousatsu: Sadece geleneksel Japon köy evlerinde değil, kasaba ve şehir evlerinde o evin kime ait olduğunu belirten genellikle ahşaptan yapılan isim plakaları.

İ

İşi Kâbe: Taş malzemeden yapılan duvar.

İta kabe: Ahşap duvar.

İrori: Mangal ocak, geleneksel Japon evlerinin en önemli iç tasarım unsurlarından bir tanesidir.

J

Jichinsai: Geleneksel köy evinin inşaasına başlanacak arsada yapılan dini tören.

Joutoushiki: Kolon ve kirişlerin çatılması ile ana iskeletin ortaya çıkmasından sonra icra edilen tören.

Jyuku gumi: Minkanın Gövde İskeleti

K

Kaidan: Merdiven, Basamak.

Kamado: Ocak, yemek pişirme ocağı.

Kamachi: Minka'dan ana girişteki kapı eşiği ve pervazlarına verilen isimdir.

Kamoi: Japonya'da minka içi oda bölümleri genellikle duvar ile değil de kiriş ve sütunlar arasına yerleştirilmiş sürgülü kapılara hareket imkânı verecek şekilde Nageshinin iç yüzeyine sürgü kanalları oluşturulur. Bu sürgü kanallarına "Kamoi" denir. Kamoi ile sütunun ilişkisi oyma ve geçirme yöntemi ile sağlanır, çivi kullanılmaz.

Kamon: Minkaların dış cephesinde bulunan aile arması.

Kawaya: Tuvalet.

Kayakabe: Bitkisel malzeme ile yapılmış duvar.

Kayabuki: Geleneksel köy evi mimarisinde çatı kaplama malzemesi genel olarak kullanılan kamış, pirinç sapları ve ağaç kabuklarından oluşan bitkisel malzeme.

Kiso: Temel

Kamachi: Minka'dan ana girişteki kapı eşiği ve pervazlarına verilen isimdir.

Kawara yane: Kiremit malzemeden yapılan çatı.

Kayabuki yane: Geleneksel köy evi mimarisinde çatı kaplama malzemesi genel olarak kullanılan kamış, pirinç sapları ve ağaç kabuklarından oluşan bitkisel malzeme ile yapılan çatı.

Kayabuki: Geleneksel köy evi mimarisinde çatı kaplama malzemesi genel olarak kullanılan kamış, pirinç sapları ve ağaç kabuklarından oluşan bitkisel malzeme.

Keyaki: Zelkova ağacı.

Kirizuma Yane: Basit Çatı, iki dörtgen yüzeyin dik açı oluşturacak şekilde birer kenarının çatılmasıyla oluşan çatı formudur.

Kotatsu: Elektriğin hayata girmesi ile modern Japon evlerinde, altında ısıtma amaçlı lambaların yer aldığı üzerine özel battaniye örtülerinin örtüldüğü sehpalar. Bir çeşit ısınma sistemi.

Koushi: Özellikle ön cephe tasarımında, penceresi, sürgülü giriş kapısı, duvarlardaki ahşap, çıta işçiliği bulunan kafes veya parmaklıklara verilen isimdir.

Koyagumi: Çatı İskeleti.

Kura: Kiler. Japon köy evi müştemilatının önemli bir parçasını oluşturur. Köy evinde mukim ailenin zenginliği ve sosyal statüsüne göre kilerlerin mimarisi de farklılıklar gösterir. Ancak genel olarak hem rutubeti önlemek hem de fare ve diğer zararlı haşeratın ulaşmasını engellemek için yüksek zeminli serender usulü kilerlere verilen isimdir.

Kuri no ki: Kestane ağacı.

Kutsunugi-işi: Ayakkabı çıkarma taşı. Üzerinde ayakkabılar çıkarılır. Bu taşlar genel olarak üzeri düz olan taşlardan seçilir ve doma ile agarikamachi arasına, sanki orada doğal olarak zeminde bulunuyormuş gibi yerleştirilir. Kutsunugi-ishi aynı zamanda doma ile agarikamachi arasında veya engawa adı verilen ve evi kuşatan verandadan eve girmek mümkün olan hallerde, veranda ile bahçe arasında bir basamak teşkil edecek

M

Machiya: Ticari kasaba evi.

Mae Niwa: Ön bahçe.

Matsu: Çam.

Mawarien: Veranda.

Munafuda: Bina kitabesi.

Minka: Japon köy evi. Minka kelimesinin birinci hecesi olan “Min” halk demek, “Ka” da mesken demektir. Dolayısıyla, kelime anlamı itibarıyla “minka”, “sıradan halkın yaşadığı mesken” demektir.

Mise: Dükkân

Mune: Bina

Moya: Ana bina.

N

Nagashi: Yiyecek ve mutfak eşyalarının yıkandığı lavabo.

Nakano minja: İç ambar, kiler.

Naya: Ahır.

Niwa: Evi çevreleyen bahçeye verilen addır. Japon sivil mimarisinde evin iç mekânını dış mekâna bağlayan en önemli unsurlardan bir tanesidir. El emeği bina ile doğanın geçişkenliği ve birbirine bağlanması bahçe ile sağlanmaktadır. Yine insanın iç dünyası ile dünya ve ahiret

inancının yansıtıldığı bahçe tasarımları Japon mimarisinin en önemli alanlarından bir tanesini teşkil etmektedir.

Nagashi: Yiyecek ve mutfak eşyalarının yıkandığı lavabo.

Nokogiri: Testere.

Nageshi: Budist mimarisi ile birlikte Japonya'ya iletilmiş olan teknik, sütunun iki, üç veya dört yanını Nageshi olarak adlandırılan Lento ile destekleyip sütunu destekleyen ve ayakta durmasını sağlayan teknik. Nageshi, taşıma vazifesinden ziyade bir süsleme malzemesi olarak modern Japon evlerinde halen kullanılmaktadır.

O

Oue: Oturma odası.

R

Ricchuushiki Töreni: Minkanın ana taşıyıcı unsuru olan orta direğin yerleştirilmesi sırasında yapılan tören.

S

Sakura no ki: Kiraz ağacı.

Sento: Mahalle hamamı.

Shunkoushiki töreni: İnşaatın tamamlanması ile birlikte gerçekleştirilen tören.

Sudare: Kamış perde veya jalûziye verilen addır. Aralıklı hasır şeklinde kamışlardan örülen perdeler.

Sugi: Selvi ağacı.

T

Take no ki: Bambu ağacı

Takebayaşi: Bambu ağaçlığı.

Tansu: Geleneksel veya gündelik elbiseler ile küçük eşyaların konulması için kullanılan çekmeceli dolaplara verilen isimdir. Çeyiz sandığı mesabesinde olup, yapımı ve çekmecelerin düzgün çalışması için özel ustalık gerektirir. Dolap ve çekmece ölçüleri isteğe bağlı olarak üretilir. Tutacak yerleri süslü metal malzemeden yapılır. En sadesinden en pahalısına kadar çok çeşitli seçenekleri mevcuttur.

Tataki: Doma'daki pekiştirilmiş toprak zemine verilmiş addır. Evin bulunduğu doğal ortama göre toprak veya çakıl malzeme farklı özelikler gösterebilir. Yoğun kullanımdan dolayı bu mekân zamanla seramiksi bir özellik kazanır.

Tateana Jyutaku: Eski dönem en basit minka formu.

Tenjo: Minkada oda kısımların üzerini örten asma tavana verilen isimdir.

Tsuchi kabe: Toprak duvar.

U

Uchi-en: İç bahçe.

Uma: At.

Umagoya: At ahırı.

Urushi: Ahşap malzemeye sürülen bir tür siyah veya kahverengi cila işçiliğine verilen addır. Bu cila malzemesi Uruşi ağacı denen ve Latincesi Rhus verniciflua olan ağaçtan elde edilir. Bu ağaç Çin, Japonya ve Güney Asya'nın diğer ülkelerinde geniş bir alanda yetişir.

Ushigoya: İnek ahırı.

Y

Yosemune Yane: Çok Yüzeyli Çatı, iki dörtgen yüzeyin dik açı oluşturacak şekilde birer kenarının çatılmasına ilave olarak, açık iki yanının üçgen bir ekleme ile kapatılması sonucu oluşan çatı formudur.

Yui: Kayabuki çatıların köylüler tarafından imece usulü yapılması işi.

Yuka: Zemin.

Z

Zabuton: Çabuday'in etrafında, zemine otururken kullanılan minderdir. Hem şekil ve hem de fonksiyon bakımından Türk köy hayatındaki minder ile benzerlikleri dikkat çekicidir.

KAYNAKÇA

Aslanapa, Oktay, **Türk Sanatı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

Ayhan, Yelda, "Japonya'da Kentsel Koruma Ve Yerel Toplumun Gelişimindeki Rolü: Sawara Önemli Tarihi Bina Grupları Koruma Alanı", **Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi**, Cilt: 3, 2011.

Ayverdi, Aligül, **Japonya' da İki Ev**, İstanbul,1963.

Ayverdi, Aligül, "Japonya Mimarlığı Ve Çağdaş Mimarlık", **Mimarlık Dergisi**, Sayı: 42, İstanbul, Nisan 1967.

Ayverdi, Aligül, **Japonya Mimarlığı Mekânı- Özellikle İç Mekân Kuruluşuna Yaklaşım**. İstanbul, 1972.

Ando, Kunihiro ve diğerleri**, Sumai no Dento Gijyutsu** (Meskenin Geleneksel Teknikleri), Kenchiku Shiryo Kenkyusha, 1995.

Başlangıcından Bugüne Türk Sanatı, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1993.

Bengs Karl, **Kominka no Shiki** (Japon Köy Evi ve Dört Mevsim), Nigata Nippo Jigyosha, 2010.

Bunka Kagaku Cho**, Jyuyou Junka Zai 17 Kenzobutsu 6** (Önemli Kültürel Miras Eserleri 17 Binalar 6), mainichi Shimbunsha, 1957.

Bunkazai Hogo İinkai (Kültürel Varlıklar Koruma Kurulu), **Minka no Mikata, Shirabekata** (Minka'nın incelenmesi ve Araştırması Usulü), 1967.

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği, Çekül, **Anadolu'da Kırsal Mimarlık**, Eylül,2012.

Demirarslan, Deniz, "Türk Ve Japon Konut İç Mekânlarında Depremsellik Açısından Konut Ve Eşya Kullanım Alışkanlıklarının İrdelenmesi", **Deprem Sempozyumu,** Kocaeli, 2005.

Ertürk, İ.K. "Geleneksel Japon Evinde Kültür-Mekân İlişkileri Ve Batılılaşma Evriminin Getirdikleri", **Kültür Ve Mekân**. Yapı-Yaşam 95. Bursa 1995.

Esenbel, Selçuk, **"**Türk Ve Japon Modernleşmesi: 'Uygarlık Süreci' Kavramı Açısından Bir Mukayese", **Toplum Ve Bilim Dergisi**, Bahar 2000.

Futagawa Yukio ve İto Teiji, Nihon **no Minka** (Japon Köy Evi), 8 Cilt:, Bijutsu Shuppansha, 1957.
Futagawa Yukio, **Nihon no Minka** (Japon Köy Evi), Shinpan, 1980.

Furuhata, Hironobu, **Gendai no Minka Saiko** (Modern Zamanda Minkayı Tekrar Düşünmek), Kajima Shuppankai, 1994

Günay, Reha. **Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu**, Kültür Bakanlığı Yayınları 456. Ankara 1981.
_____, **Elmalı ve Yöresel Mimarlığı**, Ege Yayınları, 2008, İstanbul.
_____, **Ormana, Toroslar'da Bir Köy**, Homer Kitabevi, 2017.
_____, **Safranbolu Evleri**, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
_____, **Safranbolu no Minka** (Japonca), Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
_____, **Safranbolu Houses** (İngilizce), Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Güvenç Bozkurt, **Japon Kültürü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1980.

Hatanaga, Akihiro., **Yanagida Kunio To Kon Wajiro** (Yanagida Kunio Ve Kon Wajiro), Heibonsha, Tokyo, 2011.

Hibi, Sadao, **Japanese Detail: Architecture**, Cronicle Books Llc, California, 1989.

Ishida Yorifusa, Shoji Sumie, "Dr. Ishihara Kenji: An Architect, Pioneering Planner and Devout Christian" (http://www.etsav.upc.es/personals/ıphs2004/pdf/202_p.pdf, 05.01.2018)

İshihara Kenji, **Gendai Toshi no Keikaku** (Modern Şehir Planlaması), Koyosha, 1924.

Locher, Mira, **Japanese Architecture An Exploration Of Elements &Forms**, Tutle Publishing, Tokyo, Rutland, Vermont, Singapore, 2010.

Kandil, M. "Kültürel Değerin Mimari Tasarımda Kullanılması (Günümüz Japon Mimarlığından Üç Örnek) ", **Kültür Ve Mekân**, Yapı-Yaşam 95. Bursa,1995.

Kankyosho (Japon Çevre Bakanlığı), **Minamatabyo to Nihon no Suigin Taisaku** (Minamata Hastalığı ve Japonya'nın aldığı Suigin Önlemleri" https://www.env.go.jp/chemi/tmms/pr-m/mat01/ja_full.pdf.

Karpuz, Haşim, **Türk İslam Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

_____, "Erzurum Ve Konya Evlerinde Ahşap Malzeme Kullanımı", **Anadolu'nun Ahşap Evleri**, Ankara, 2001, s. 113-129.

_____, "Konya'da Halk Mimarisi", **Erdem Türk Kültür Özel Sayı***:* 11, Cilt: 13, Sayı: 38, Ankara, 2002, s. 223-257.

_____, "Osmanlı'da Konut Mimarisi Konya Örneği", **Eyüp Sultan Sempozyumu**, s.390-401."

_____, "Karaman'da Eski Türk Evleri'', **Türk Halk Kültürü Araştırmaları Dergisi**, Ankara, 1992.

_____, “Köy Evi Mimarisi”, **Trabzon**, Sayı: 5, İstanbul, 2013, s.40-42.

_____, “Serander ve Loft: Türk ve Norveç Halk Mimarisinde Eş Değerli İki Yapı, **ODTÜ Mimarlık Dergisi**, Cilt:19, Sayı: l-2, Ankara, 2003.

_____, “The Architectural Characteristics of Traditional Houses in Konya and their conservation problems”, **The Otoman House, Papers from the Amasya Symposium**, 24-27 September 1996, Hertford, 1998, p. l16-124.

Kawashima, Chuji, Nihonno Bunka o Saguru 2 **Minka no Naritachi** (Japon Kültürü Araştırmaları 2, Minka’nın Ortaya Çıkışı), Koshige Shoten, 1991.

Kawashima, Chuji, Shimada, Otsuhito, Nihon no Bunka o Saguru 2 (Japon Kültürü Araştırmaları 2) **Minka no Jiten**, (Minka Sözlüğü), Koshige Shoten, 1991.

Kimura, Stomu, **Kita no Sumai, Nihon Retto Minka no Tabi 9** (Kuzeyin Meskenleri, Japonya Minka Ziyaretleri Albümü), Tohoku, Hokkaido, İrisawa Kikaku Seisaku Jimusho, 1997.

Kishimoto, Akira, **Sekai Minkaen** (Dünya Minka Açıkhava Müzeleri), Kajima Shuppankai, 2012.

Kominka Sutairu, **Nihon no Kokoro wo Sumawaseru Minkaryoku** (Japonya’nın Gönül Evi Minkanın Çekiciliği), World Press, 2003.

Kon Wajiro, **Nihon no Minka** (Japon Köy Evi), İwanami Shoten Yayınevi, İlk Baskı 1927, Son Baskı 2012.

Kozawa Tadahiro, "History of Housing," In **Kodansha Encyclopedia of Japan**, 1983, Vol. 3, P 243.

Kuroishi, Izumi, "Kon Wajiro: A Quest for the Architecture as A Container of Everyday Life" (1998). **Dissertations Available from Proquest.** Aai9840211. Https://Repository.Upenn.Edu/Dissertations/Aai9840211.

Matsushita, Shigeru, Tanino, Akira, Yoshida, Akira, Enomoto, Setsuko, Abe, Yuko, Kataoka, Akemi, Sano Kazuaki, Morris, Martin, **Nihon Minkaen, Japan Open-Air Folk House Museum**, Daiwa Co. Ltd., Kawasaki City, 2014.

Michizuka, Genka, **Nihon no Genfukei Minka no Kokoro** (Japonya’nın Doğal Manzarası, Minka’nın Kalbi), Bungeisha 2012.

Miyamoto, Kenji, **Jinjya, Jiin, Chashitsu, Minka Chigaiga Wakaru, Nihon no Kenchiku** (Shinto tapınağı, Budist tapınağı, Çak Odası, Japon köy Evi’nin Farkını anlamak için Japon Mimarisi), PHP Kenkyusho, 2010.

Mizuno, Katsuhiko、**Kyoto Mei Teien** (Kyoto'nun Meşhur Japon Bahçeleri), Suiko Books, Kyoto, 2002.

Mokuzou Kenchiku Kenkyu Forum (Ahşap Mimari Araştırmaları Forumu, Zusetsu **Mokuzou Kenchıku Jiten** (Açıklamalı Ahşap Mimari Sözlüğü), Gakugei Shuppan, 1995.

Nagese, Hirokazu, **Nagase Architect and Associates**. 1998.

Nakagawa, **Takeshi, The Japanese House In Space, Memory And Language,** Tokyo, 2006.

Nakajima Naoto, "Toshi Bi Undouka İshihara Kenji No Toshi Bi Ron Ni Kansuru Kenkyu (Şehir Estetisyeni Olarak İshihara Kenji Nin Şehir Estetiği Teorisi)", **Journal Of The City Planning Institute Of Japan**, No 40-3, October 2005.

Nihon Minka Saisei Risaikuru Kyoukai (Japon Minkası Yeniden Değerlendirme Derneği**), Minka Saisei no Miryoku** (Minkanın Yeniden Değerlendirilmesinin Önemi, Zenkoku, Jirei Senshu, 2003.

Nihon Minzoku Kenchiku Gakkai hen (Japon Mimari Konferansı Yayını), **Minzoku Kenchiku Dai Jiten** (Büyük Halk Mimarisi Sözlüğü), Kashiwa Shobo, 2001.

_____, Kozo **yo Kyozai** (Bina Strüktürleri El Kitabı), 1985

Nishida, Masatsugu, Yagasaki, Zentaro**, Zusetsu Kenchikuno Rekishi, Seiyo, Nihon, Kindai** (Açıklamalı Mimarlık Tarihi, Batı, Japonya, Yeni Çağ), Gakugei Shuppansha, 2003, 2004.

Oshima, Akeo, **Minzoku Tanbo Jiten**, (Halk Folkloru Sözlüğü) Yamagawa Shuppansha, 1984, P 68-69.

Ono, Satoshi, **Minka Mura no Tabi** (Minka Köyüne Bir Ziyaret), Inax Shuppan, 1993.

Özgüner, Orhan, **Köyde Mimari Doğu Karadeniz**, ODTÜ Yayınları No 13, 1970, Ankara.

Rekisei Kai, **Kon Wajiro Nihon Minka No Saiho**, Heibonsha, 2012.

Sekino Masaru, **Nihon no Minka** (Japon Köy Evi) ,10 Cilt: Gakushu Kenkyusha, 1981

Sözen, Metin, Tanyeli Uğur, **Sanat Kavram Ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul 1992.

Sucuoğlu, Haluk, Özcebe, Güney, **Hyogo Ken Nanbu Depremi Mühendislik Raporu**, Http://Www.E-Kutuphane.İmo.Org.Tr/Pdf/12875.Pdf.

Suzuki, Hiroyuki, **Kenchikuno Idenshi** (Mimarinin DNA'sı), Okokusha, Tokyo 2007.

Suzuki, Hiroyuki, **Kenchikuno Mikata** (Mimari Bakış Açısı), Hakuyousha, Tokyo 2004.

Suzuki, Mitsuru "Minka", **Kodansha Encyclopedia Of Japan**. Kodansha Ltd.Tokyo1985:

Sakamoto, Taro, **Fuzoku Jiten** (A Dictionary of Popular Culture). Kk Tokyodō, Tokyo1964.

Takai, Kyoshi, **Nihon no Meikei Minka** (Japonya'nın Güzel Minkaları Albümü), Suiko Books, 2008

Takeuchi Yoshitaro, Tohoku **no Minka** (Kuzey Doğu Bölgesi Japon Köy Evi), Kawade Shobo Ltd. 1955.

Tanaka Yoshio, **Japan As It Is**, Gakken, 1990.

Tomita, İyahiko, **Hidaka Fudoki**, Yuzankaku, 1930.

Tsujı, Nobuo, **Kazari**, NHK Promotion, 2008.

Tsuyama, Seikan, **Minka to Nihonjin** (Minka ve Japonlar), Keiyusha, 2008.
Ulusoy, Mine, **Konya'da Apartman Yapılarının Tarihsel Gelişimi**, Konya, 2006.

World Foto Press, **Kominka Sutairu** (Eski Japon Evi Stili), Kyoto, 2010.

Yamada, Koichi, Zukai, **Nihon Kenchiku no Kousei** (Japon Mimarisinin Yapısı), Shoukokusha, 1986.

Yamamoto, T., **Geleneksel Türk Ve Japon Evlerinin Mekânsal Ve Yapısal Açıdan Karşılaştırılması Ve Koruma Yöntemlerinin İncelenmesi**. MSÜ Fen Bil. Ens. Y.L. Tezi, İstanbul. 1989

Yanagida Kunio Zenshu, (Yanagida Kunio'nun Bütün Eserleri), Chikuma Bunko Yayınevi, 1994.

Yanagida Kunio Zenshuu (Yanagida Kunio'nun Bütün Eserleri) içerisinden 24 adedinin dijital versiyonu için https://www.aozora.gr.jp/index_pages/person1566.html (28.04.2018).

Young, Michiko, Young, David, **Introduction To Japanese Architecture**, Periplus, Singapore, 2004.

Zaidan Houjin Osaka Fu Bunka Zaidan Senta, **Minka No Annai** (Minka Rehberi), Osaka 2012.

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil: 1. Eski Dönem (MS 250 den önceki) Tateana usulü Oda ve Çatı Sistemi.

Şekil: 2. Kofun (250-592) Dönemi Toprak Zeminli Oda ve Çatı Sistemi.

Şekil: 3. Orta Çağ Yüksek Zeminli Oda ve Çatı Sistemi.

Şekil: 4. Orta Çağ Kısmi Toprak Zemin Kısmi Yüksek Zeminli Oda ve Çatı Sistemi.

Şekil: 5. Kyoto Miyama Kayabukino Sato köyü Yerleşim Planı.

Şekil: 6. Japonya genelinde bölgelerine göre minka tipi dağılımı.

Şekil: 7. Kirizuma, Yosemune ve İrimoya Çatı Stillerinin yandan ve üstten görünüşleri.

Şekil: 8. Yosemune çatı stilinin yandan ve üstten görünüşü.

Şekil: 9. İrimoya çatı stilinin yandan ve üstten görünüşü.

Şekil: 10. Zaman içinde çeşitlenen temel çatı formları.

Şekil: 11. Minkalarda Oda Plan Gelişimi.

Şekil: 12. Japonya'da Coğrafi Bölge ve her bölgedeki vilayetleri gösteren bir harita.

Şekil: 13. Temel taşı ve kolon münasebeti.

Şekil: 14. Sağlam olmayan zeminlerde kazıklı kolon dikme sistemi.

Şekil: 15. Gerekli zemin iyileştirmeleri yapıldıktan sonra temel taşı ve kolonun yerleştirildiği sistem.

Şekil: 16. İki temel taşı üzerine ahşap hatıl konularak üzerine ahşap kolonun dikildiği ve hem zemin hem de depreme karşı dayanıklılığın sağlandığı sistem.

Şekil: 17. Minkalarda gövde ve çatı iskeleti münasebeti.

Şekil: 18. Sütunun lento yani nageshi ile desteklenmesi.

Şekil: 19. Nuki (içten geçirme) tekniği.

Şekil: 20. Japonya'da hemen her yerde bulunan Shinto ve Budist tapınak bahçe girişlerinde yer alan anıtsal giriş kapı formu Torii üzerinde nuki uygulaması.

Şekil: 21. Kamoinin sütun ile bağlantısı. Chiba Vilayeti Hirano Evi.

Şekil: 22. Minka çatısındaki ana unsurlar ve isimleri.

Şekil: 23. Aynı zamanda oda ölçülerini de belirleyen genel tatami döşeme sitilleri.

Şekil: 24. İnosuke evi planı.

Şekil: 25. Oui evi planı.

Şekil: 26. İzumi Evi planı.

Şekil: 27. Shiiba evi planı.

Şekil: 28. Yamada evi planı.

Şekil: 29. Yamashita evi planı.

Şekil: 30. Maruta evi planı.

Şekil: 31. Harada Çay Seremonisi evi.

Şekil: 32. Amami Oshima Seranderi planı.

Şekil: 33. Yoshida Kırsal Kabuki Sahnesi planı.

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf: 1. Bugünkü haliyle Asukadera Tapınağı

Fotoğraf: 2. Aomori Vilayeti, Aomori şehri, Sannai Maruyama İlçesi, Jyomon Jiyuu Açıkhava Müzesi içerisinde yer alan Tateana Jyutaku dış görünüşü.

Fotoğraf: 3. Osaka Furitsu Yayoi Bunka Hakubutsukan (Osaka Vilayeti Yayoi Kültür Müzesi) içerisinde kurulmuş bir Tateana jyutaku modeli iç görünüşü.

Fotoğraf: 4. Osaka Minka Açık Hava Müzesi içerisinde yer alan Yamashita evinde sergilenen gelişmiş bir minka maketi.

Fotoğraf: 5. Kayabuki çatı örtüsü ile çatı iskeletinin bağlantısı.

Fotoğraf: 6. Üstte olan Shinto geleneğine bağlı yani geçmişlerin ruhlarına inanma esasına dayanan tanrı köşesi, altta ise Budizm geleneğine bağlı buda heykelinin yer aldığı tanrı köşesi.

Fotoğraf: 7. Tokunaga Evi girişi isimlik örneği.

Fotoğraf: 8. Jichinsai (İnşaata Başlama) töreni.

Fotoğraf: 9. Chounahajime (İlk Keser Vurma) ve Ricchuushiki (Orta Direği Yerleştirme) Töreni.

Fotoğraf: 10. Joutoushiki (Ana İskelet) Kutlama Töreni.

Fotoğraf: 11. Yamanashi Vilayeti Koushuu Minka Enformasyon Merkezinin Shunkoushiki (İnşaat Tamamlama ve Açılış) Töreni.

Fotoğraf: 12. Kayabukino Sato köyü ormanlık alan ile pirinç tarlaları arasındaki eğime yerleşik minkalar.

Fotoğraf: 13. Kyoto Vilayetinin Japon Denizi Kıyısında yer alan İne balıkçı köyünde tekne bağlama yerleri ile minkalar.

Fotoğraf: 14. Teraslama usulü pirinç tarlaları ile Kanazawa vilayeti Noto yarımadasında bir köyden görünüş.

Fotoğraf: 15. Yamagata vilayeti, Tsurugaoka'da bulunan Kabuto usulü çok katlı bir minka örneği.

Fotoğraf: 16. Horinouchi Minkası genel görünüşü.

Fotoğraf: 17. Shirakawago'daki Minka köyü genel görünüşü.

Fotoğraf: 18. Nara şehri Shiraishi Yamatomune sitili minka görünüşü

Fotoğraf: 19. Fukuoka Vilayetinde bulunan Hirakawa evi.

Fotoğraf: 20. Nikaido evi görünüşü.

Fotoğraf: 21. Gifu vilayeti Shirakawago'da bir Kayabuki çatının Yui olarak adlandırılan imece usulüyle yapılması.

Fotoğraf: 22. Bitkisel ve kiremit malzemenin birlikte kullanıldığı bir minka çatısı.

Fotoğraf: 23, 24. Tamamı kiremit kaplı farklı renklerde tuğlalarla kaplı çatı örnekleri.

Fotoğraf: 25. Metal çatı kaplı bir minka örneği.

Fotoğraf: 26. İwate vilayeti Ennno şehrinde yer alan ve Magariya L plan tipli Minka.

Fotoğraf: 27. Kanto bölgesi minkalarına örnek olarak, Chiba Vilayeti Narashino şehrinde bulunan Magariya L tipi planlı Shimada evi.

Fotoğraf: 28. Tottori şehri Fukuda evi dış görünüşü.

Fotoğraf: 29. Tokushima Vilayetinde bulunan 300 yıllık tarihe sahip Minka Chiiori.

Fotoğraf: 30. Kagoshima vilayeti Satsuma'da bulunan Masuda evi.

Fotoğraf: 31. Okinawa Vilayeti, Nago şehrinde bulunan 100 yıllık tarihe sahip kırmızı renkli oluklu kiremitli minka.

Fotoğraf: 32. Kayabuki çatılı bir köy evi.

Fotoğraf: 33. Kayabuki çatılı köy evi detayı.

Fotoğraf: 34. Ağaç kabuklarının çatı kaplama malzemesi olarak kullanıldığı bir köy evi müştemilatı detayı.

Fotoğraf: 35. Kayabuki malzeme detayı. Kayabuki malzemenin çatı iskeletine sabitlenme detayı.

Fotoğraf: 36. Kayabuki ve kiremit malzemenin birlikte kullanıldığı bir köy evi.

Fotoğraf: 37. Kayabuki çatı ile kiremit çatının birlikte kulanıldığı bir köy evi.

Fotoğraf: 38. Oluklu kiremit çatı kaplama malzemesinin kullanıldığı bir köy evi.

Fotoğraf: 39. Düz, kahverengi kiremit kaplı bir köy evi.

Fotoğraf: 40. Gifu Vilayeti, Kamo Bölgesi, Yaotsu köy evinin maviye boyanmış metal çatı örtüsü.

Fotoğraf: 41. Bir desenli Fusuma örneği.

Fotoğraf: 42. Urushi ağacından cila hammadesi elde edilmesi.

Fotoğraf: 43. Kolon ve kirişlerin urushi ile vernikleneren iç mekân dekoroasyon unsuru olarak kullanılmasına bir örnek.

Fotoğraf: 44. Farklı renkli urushi kullanılarak verniklenerek bir sanat eseri haline dönüşen ahşap bir kutu örneği.

Fotoğraf: 45. Bir Ortadirek (Daikokubashira) örneği.

Fotoğraf: 46. Temel taşları üzerine yerleştirilmiş ahşap sütun.

Fotoğraf: 47. Çatıyı oluşturan doğal formlu kirişler.

Fotoğraf: 48. Ahşap duvar örtüsü ile kolon ve kiriş münasebeti.

Fotoğraf: 49. Nuki tekniğini minkada gösteren bir uygulama.

Fotoğraf: 50. Osaka Minka Açıkhava müzesinde bulunan minkanın bitkisel duvarı.

Fotoğraf: 51. Ehime Vilayeti Ishigaki köyünde bir taş duvar.

Fotoğraf: 52. Shikoku Adası, Tokushima vilayeti Tougenkyou iya köyünde bir bambu duvar.

Fotoğraf: 53. 1309 yılında çizilen ve Nara vilayetindeki Kasugataişa Tapınağında muhafaza edilen Kasugagongenkenki adı verilen resimde chouna ile çalışan marangozlar.

Fotoğraf: 54. Sugawara Evi tahta duvarları.

Fotoğraf: 55. Kanagawa Vilayeti, Kanagawa no Mura Açıkhava Müzesinde Bulunan Kyomiyake Evi'nin toprak sıvalı duvarları.

Fotoğraf: 56, 57. Kyoto Miyama İnosuke Evi Çatı görünüşü.

Fotoğraf: 58. Bambu çubuklardan örülmüş geçirgen bir tavan iroriden gelen dumanlardan is bağlamış vaziyettedir.

Fotoğraf: 59. Bambu gövdelerinden yapılmış bir tavan görünüşü.

Fotoğraf: 60. İrori üzerinde gündelik kullanım malzemeleri için raf gibi kullanılan kısmi tavan.

Fotoğraf: 61. Doma kısmında ikili yemek pişirme ocağı Kamado.

Fotoğraf: 62. Doma kısmından oturma odasının tahta zemin görünüşü.

Fotoğraf: 63. On tatamilik bir oda örneği.

Fotoğraf: 64. İnosuke Evi Eşiği (Kamachi).

Fotoğraf: 65. İnosuke Evi girişinin sağ ve solunda bulunan sürgülü ahşap kapı (Koushi).

Fotoğraf: 66. Hayat (Doma) görünüşü.

Fotoğraf: 67. İnosuke Evinde doma ve agarikamachi.

Fotoğraf: 68. İnosuke Evi çatı altı verandası.

Fotoğraf: 69. İnosuke Evi toprak sahanlık.

Fotoğraf: 70. İnosuke Evi saçak detayı içten görünüş.

Fotoğraf: 71. İbaraki Vilayeti, Tsukuba şehri Matsumoto evi ve bahçesi.

Fotoğraf: 72. Köy evinde Koushinin dıştan görünüşü, İnosuke evi.

Fotoğraf: 73. Koushinin dıştan görünüşü, Kyoto'dan bir mahalle.

Fotoğraf: 74. Nagano Vilayeti, Nakamura evi koushisi

Fotoğraf: 75. Sudare (hasır perde) örneği.

Fotoğraf: 76. Fusuma (kâğıt kaplamalı sürgülü kapı örneği.

Fotoğraf: 77. İrori (ısınma ocağı) ve etrafındaki oturma düzenine bir örnek.

Fotoğraf: 78. İrori üzerindeki asma tavan detayı.

Fotoğraf: 79. İrori üzerindeki askı çubuğu.

Fotoğraf: 80. İrori isinin biriktiği asma tavan yakından görünüşü.

Fotoğraf: 81. Oturma odasından görünüş.

Fotoğraf: 82. Mutfakta yemek pişirilen dörtlü ocak (Kamado).

Fotoğraf: 83. Hasır zeminli bir oda.

Fotoğraf: 84. Tatami zeminli oda.

Fotoğraf: 85. Hasır ve tahta zeminli odalar.

Fotoğraf: 86. Tahta zeminli misafir odası (tokonoma).

Fotoğraf: 87. Tatami zeminli bir misafir odası.

Fotoğraf: 88. Ahşap sürgü kapılı bir yüklük.

Fotoğraf: 89. Kâğıt kaplamalı Fusuma kapılı yüklük.

Fotoğraf: 90. Yatak, yorgan ve diğer gündelik eşyaların yerleştirildiği bir yüklük kullanım şekli.

Fotoğraf: 91. Banyo sıcak su kovası ve üzerine konulduğu bambu ızgara.

Fotoğraf: 92. Sıcak su ısıtma mekanizmasının su kovası içi metal aparatı.

Fotoğraf: 93. Banyo sıcak su ısıtma mekanizması girişi.

Fotoğraf: 94, 95, 96. Tuvalet gideri ve pisuvarı (İnosuke Evi).

Fotoğraf: 97. Osaka Minka Açıkhava Müzesinde bulunan yüksek zeminli bir kiler.

Fotoğraf: 98. İnosuke Evi kileri.

Fotoğraf: 99. Ev içerisinde insanlarla aynı çatı altında yer alan ahır.

Fotoğraf: 100, 101. Ana binadan ayrı bir bina olarak inşa edilmiş ahır ve yem kurnası.

Fotoğraf: 102. Kiremit süslemesi detayı.

Fotoğraf: 103. Kiremit süslemesi detayı.

Fotoğraf: 104. Yağmur oluğu detay süslemesi.

Fotoğraf:103,104, 105, 106. Bazı evlerdeki aile arması detayları.

Fotoğraf:107, 108. Duvar süsleme detayları.

Fotoğraf:109. Veranda detayı.

Fotoğraf:110. Kolonların üzerine yerleştirildiği temel taşı detayı.

Fotoğraf: 111. Kyoto Daikokuji tapınağı içerisindeki resimli fusuma.

Fotoğraf:112. Shouji detayı.

Fotoğraf:113, 114. Çatının içten görünüşü.

Fotoğraf:115. Tavan detayı.

Fotoğraf:116. Tokonoma detayı.

Fotoğraf: 117. Merdiven Dolap (Hakokaidan).

Fotoğraf: 118. Metal aksesuarlı geniş çekmeceli Tansu (Şifoniyer).

Fotoğraf: 119. Halen Köy Yaşam Müzesi (Minzoku Shiryou Kan) olarak kullanılan İnosuke Evi.

Fotoğraf: 120. İnosuke evinde çatı kaplama malzemesi kayabuki, bitkisel ipler ile çatı iskeletine sabitlenmiştir.

Fotoğraf: 121. İnosuke evinde gövde iskeletini oluşturan elemanlar arası sabitlemede metal çivi kullanılmamış, geçme tekniği tercih edilmiştir.

Fotoğraf: 122. Ana bina veranda önünde örtme tarafına doğru bakış.

Fotoğraf: 123. İnosuke evinde örtme içerisindeki tarımsal aletler.

Fotoğraf: 124. İnosuke evi örtmesinde muhafaza edilen tarımsal aletler.

Fotoğraf: 125. İnosuke evi örtmesinde muhafaza edilen karasaban ve diğer tarım aletleri.

Fotoğraf: 126. İnosuke evi müştemilatında bulunan kilerin dıştan görünüşü.

Fotoğraf: 127. İnosuke evi kiler girişi.

Fotoğraf: 128. İnosuke evi kiler girişi iç görünüş.

Fotoğraf: 129. Ahşap zeminli kiler, zemin kattaki mutfak malzemeleri.

Fotoğraf: 130. Kilerin üst katına çıkmaya imkân veren portatif basamak merdiven.

Fotoğraf: 131. İnosuke evi kileri üst kata sergilenen mutfak malzemeleri.

Fotoğraf: 132. İnosuke evi kileri üst kat penceresi ve duvarları.

Fotoğraf: 133. Oui evi genel görünüş.

Fotoğraf: 134. Saçak, dış duvar, kuru alan sınır taşları, bahçe ve arsa taş duvar görünüşü.

Fotoğraf: 135. Çatı kaplama malzemesi kamışlar ile çatı iskeletinin bağlanması, saçak iç görünüşü.

Fotoğraf: 136. İklim şartlarına göre korunaklı mekân yerleşimi.

Fotoğraf: 137. Bahçeden ana girişe geçiş.

Fotoğraf: 138. Temel taşları.

Fotoğraf: 139. Girişin solunda ve ev içerisinde tuvalet

Fotoğraf: 140. Zeminden çatıya çıkan iç merdiven.

Fotoğraf: 141. Duvar, çatı bağlantısı, çatı örtüsü ve çatı iskeleti bağlantısı.

Fotoğraf: 142. İpek böcekçiliği rafları.

Fotoğraf: 143. Zemin odalarla çatı arasında hava dolaşımına imkân veren bitkisel tavan örtüsü.

Fotoğraf: 144. Tavan örtüsü yakından görünüş.

Fotoğraf: 145. Birinci İrori (Isınma ocağı) ve günlük küçük el aletlerinin konulduğu ocak üstü rafı.

Fotoğraf: 146.İkinci irori.

Fotoğraf: 147. Ocak üstü rafı ve onun üzerinde dumanların, sıcak ve kuru havanın çatı aralığına ulaşmasına imkân veren bitkisel tavan örtüsü.

Fotoğraf: 148. Odalarla dış mekânı birbirine bağlayan veranda.

Fotoğraf: 149. Oda, veranda ve bahçe görünüşü.

Fotoğraf: 150. Ahşap duvar.

Fotoğraf: 151. Ahşap duvar ve çatı.

Fotoğraf: 152. Ahşap, hareketli oda bölmeleri.

Fotoğraf: 153. Tatami kaplı oda zemini.

Fotoğraf: 154. Çalışma ve oturma odaları.

Fotoğraf: 155. Sadece bu tahta zeminde metal çivi kullanılmıştır.

Fotoğraf: 156. Oturma alanlarında tatami olmayan düz hasır örtü vardır.

Fotoğraf: 157. İzumi evi ön cephe genel görünüş.

Fotoğraf: 158. Girişin sağında komşularla hızlı iletişime imkân veren "hiroen" adı verilen veranda.

Fotoğraf: 159. Dış cephe duvarları.

Fotoğraf: 160. Odalar ahşap sürgülü kapılarla birbirinden ayrılmış, tahta kaplı veranda dışındaki bölümler tatami zemine sahiptir.

Fotoğraf: 161. Çatı örtüsünde saçak

Fotoğraf: 162. Saban, tırmık gibi malzemeler.

Fotoğraf: 163. Toprak zeminli hayat.

Fotoğraf: 164. Pişirme ocağı Kamado.

Fotoğraf: 165. Yatak odası tatami zemin.

Fotoğraf: 166. Tahta zeminli oturma odasında irori.

Fotoğraf: 167. Oda bölmelerinde hareketli kapılar yanında toprak sıvalı duvarlar

Fotoğraf: 168. Çatı örtü malzemesi kamış.

Fotoğraf: 169. Odalar ile çatı münasebeti.

Fotoğraf: 170. Shiiba evi ana bina ve ahır.

Fotoğraf: 171. Ana binanın çatı örtüsü.

Fotoğraf: 172. Shiiba Evi kuzey cephesi.

Fotoğraf: 173. Ev genelinde zemin tahta döşeme kaplı olup, tatamiye yer verilmemiştir.

Fotoğraf: 174. Çatıyı taşıyan kolon ve kirişler.

Fotoğraf: 175. Kuzey cephenin aksine güney cephede bütün odaların önünden geçen bir veranda ve buraya açılan hareketli kapılar bulunmaktadır.

Fotoğraf: 176. Oda bölümlemelerinde ahşap hareketli kapılar kullanılmıştır.

Fotoğraf: 177. Toprak zemin ile temas eden ahşap kolonların tamamında temel taşı kullanılmıştır.

Fotoğraf: 178. Çatı örtüsü, çatı iskeletine muntazaman bitkisel malzeme ile bağlanmıştır.

Fotoğraf: 179. Hayatta yemek pişirmek için üç gözlü ocak yer almaktadır.

Fotoğraf: 180. Ocağın arkasında üzeri ince bamboo perde ile örtülmüş mutfak malzemelerini yıkamak için kullanılan lavabo.

Fotoğraf: 181. At ve inek barınağı olarak ana binadan ayrı bir bina olarak inşa edilen ahır.

Fotoğraf: 182. Ahır önünde hayvanların yem yemesi için konulan ahşap kurnalar.

Fotoğraf: 183. Yamada evi genel görünüş.

Fotoğraf: 184. Gasshoouzukuri stili çatı.

Fotoğraf: 185. Yamada evi, L tipi (Magariya) planı.

Fotoğraf: 186. Yamada evinde ahır.

Fotoğraf: 187. Dış cephe kaplaması olan bitkisel kaplama malzemesi.

Fotoğraf: 188. Taşıyıcı yapı elemanı olan sütunlar toprak zemine konan temel taşları üzerinde yükselmektedir.

Fotoğraf: 189. Hayat kısmında yer alan tandır usulünde bir ocak.

Fotoğraf: 190. İç mekânda zemin toprak olup, sergi malzemesi olarak hasır kullanılmıştır.

Fotoğraf: 191. Tavan arası görünüşü.

Fotoğraf: 192. Oturma ve misafir odası.

Fotoğraf: 193. Yamada evi lavabosu.

Fotoğraf: 194. Yamashita evinin kayabuki çatısı ve toprak sıva duvarları.

Fotoğraf: 195. Yamashita evinin geniş girişi.

Fotoğraf: 196. Yamashita evi girişi içten görünüş.

Fotoğraf: 197. Yemek pişirme ocağı ile ısınma ocağı.

Fotoğraf: 198. Ağır kar yükü olduğu durumlarda bile çatıyı taşıyabilsin diye kullanılan yukarı doğru eğri ve kalın kiriş.

Fotoğraf: 199. Oda bölümlenmelerinde tavan bulunmamasına rağmen, fusumaların üzeri çatıya kadar ahşap kolon, kirişler ile örülmüş, bunların arası da toprak sıva ile kapatılmıştır.

Fotoğraf: 200. Yamashita evinde ipek böcekçiliğinde kullanılan kamış raflar.

Fotoğraf: 201. Oturma odasında irori üzerinde kısmi asma tavan.

Fotoğraf: 202. Maruta evi ön cephe görünüşü.

Fotoğraf: 203. Binanın içerisinden geçişli banyo ve tuvalet

Fotoğraf: 204. Maruta evi ön cephe görünüşü detayı.

Fotoğraf: 205. Evin doğu yan ve kuzey arka tarafı yamaca yaslı tarafta ev duvarına yaklaşık 2 metre mesafede örülmüş taş duvar.

Fotoğraf: 206. Toprak zeminli hayat kısmında ahşaptan yapılmış lavabo.

Fotoğraf: 207. Hayat kısmında pirinç dövme aleti.

Fotoğraf: 208. Dışarı ile içeriyi birbirinden ayıran sürgülü kapı ve söğesi.

Fotoğraf: 209. Hayatın bitişiğinde, yüksek zeminli ve tahta döşemeli oturma odasında bulunan ısınma ocağı.

Fotoğraf: 210. Yatak odası.

Fotoğraf: 211. Ambar, Kiler.

Fotoğraf: 212. Harada Çay evi genel görünüşü.

Fotoğraf: 213. Harada Çay evi iç görünüşü.

Fotoğraf: 214. Harada çay evi ön cephe verandası.

Fotoğraf: 215. Amami Ooshima Seranderi genel görünüşü.

Fotoğraf: 216. Seranderin sütunları ve sütunlar arası münasebeti dasağlayıp dayanıklı hale getiren ve geçme tekniğiyle yapılmış kirişler.

Fotoğraf: 217. Seranderin yükseltilmiş ahşap zemini ve serander girişi.

Fotoğraf: 218. Yüksek girişe çıkabilmek için kullanılan portatif merdiven.

Fotoğraf: 219. Kabuki sahnesi önden görünüş.

Fotoğraf: 220. Kabuki sahnesi arka cephe ve ahşap destek payandaları.

Fotoğraf: 221. Hanamichi, ön sahne ve arka sahne.

Fotoğraf: 222. Ön sahne, müzisyen yeri ve seyirci oturağı.

Fotoğraf: 223. Arka sahne ve çatı örtüsünün içten görünüşü.

Fotoğraf: 224. Müzisyen yeri ve en sağda yuvarlak seyirci durumu gözetleme penceresi.

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	**Fatma Esra GÜLEÇ**
Doğum Yeri:	**Konya**
Doğum Tarihi:	**14.03.1973**
Medeni Durumu:	**Evli**
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	**Konya Devrim İlkokulu 1979-1984**
Ortaöğretim:	**Konya Kız Sanat Ortaokulu 1985-1988**
Lise:	**Konya Atatürk Kız Lisesi 1988-1991**
Lisans.	**Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı 1991-1995**
Yüksek Lisans.	**Tokyo Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi Anabilim Dalı 1998-2001**
Becerileri:	**Konuştuğu diller: Japonca, İngilizce** **Kullandığı Cihazlar: Sürücü Ehliyeti**
İlgi Alanları:	**Fotoğrafçılık, Japon Çiçek Sanatı İkebana, Japon Mutfağı**
İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	**1996 Kızılören ilköğretim Okulu Vekil öğretmenlik,** **Shibuya Türk Kültür Merkezi Türkçe Öğretmenliği**

	Komek Japonca Hocalığı
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Tel:	**0507-371-0934**
Adres:	**Toprak Sarnıç Mah, Azerbaycan Cad, No4-6, Meram, Konya (42140)**

İmza: